

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2010

Καταγραφή φαινομένων, ζητημάτων και κρουσμάτων ρατσισμού,
διακρίσεων, ξενοφοβίας αλλά και Ερευνητικών Μελετών
ή Καλών Πρακτικών της Διοίκησης στους 6 κρίσιμους τομείς
της Απασχόλησης, της Νομοθεσίας, της Εκπαίδευσης, της Στέγασης,
της Ρατσιστικής Βίας και της Υγείας & Πρόνοιας.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
για τον ρατσισμό, την οικολογία, την ειρήνη και τη μη βία

Νάσος Θεοδωρίδης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ :

1. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	9
A) Παραβιάσεις δικαιωμάτων σε επίπεδο απασχόλησης (εργασιακές συνθήκες και αμοιβές εργασίας)	9
1) Αλλοδαποί – θύματα απάτης κυκλώματος δικηγόρων και δημοτικών υπαλλήλων	9
2) Συμβάσεις εκμετάλλευσης Ουκρανών φοιτητών από το ΤΕΙ Σερρών	9
3) Μαύρη εργασία για 2.500 μετανάστες στην Άρτα	10
4) Καταγγελία για ανεπαρκή πρόσβαση των Ρομά σε Ευρωπαϊκά κονδύλια	11
5) Συνθήκες διαμονής και εργασίας αλλοδαπών εργατών στη Σκάλα Λακωνίας»	12
6) Ποινική δίωξη κατά αγρότη που απασχολούσε παράνομα αλλοδαπούς στα Φιλιατρά	12
7) Στη Βουλή το θέμα του πογκρόμ κατά των μεταναστών μικροπωλητών	13
B) Επιστημονικές έρευνες	14
1) Μελέτη των καθηγητών-ερευνητών Κόντη, Ζωγραφάκη και Μητράκου διαπιστώνει κύμα φυγής στους νόμιμους και ασφυκτικό περιβάλλον επιβίωσης στους παράνομους αλλοδαπούς	14
2) Έρευνα της Eurostat : Μετανάστες οι οκτώ στους 100 κατοίκους της Ελλάδας	17
3) Επιστημονική έρευνα των Ευθ. Παπαταξιάρχη, Πηνελόπης Τοπάλη και Αγγελικής Αθανασοπούλου με τίτλο «Οι κόσμοι της οικιακής εργασίας»	17
4) «Έρευνα ΟΟΣΑ: Η κρίση πλήττει κυρίως τους μετανάστες»	23
Γ) Καλές Πρακτικές	24
1) Ενασχόληση αρμόδιας Επιτροπής της Βουλής με τα ζητήματα των προβλημάτων που υφίστανται στις εργασιακές σχέσεις των μεταναστών.	24
2. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ	26
A) Εξελίξεις σε επίπεδο Διεθνών Οργανισμών σχετικά με θέματα που αφορούν την Ελλάδα	26
1) Απαγόρευση από το ΕΔΔΑ της επιστροφής Σομαλών αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα με προσωρινή διαταγή	26
B) Εξελίξεις σε επίπεδο ελληνικής νομοθεσίας	26

1) Εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας σχετικά με την εγγραφή και σχολική παρακολούθηση των παιδιών Ρομά 2010-2011	26
2) Διευκρινιστική Εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας σχετικά με την πρόσβαση των ανήλικων υπηκόων τρίτων χωρών στην εκπαίδευση	29
3) Εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών για το δικαίωμα ψήφου των αλλοδαπών στις εκλογές της τοπικής αυτοδιοίκησης	29
4) Εγκύκλιος Υπουργείου Παιδείας για διατήρηση της αναγραφής του θρησκέυματος στα απολυτήρια του Γυμνασίου	30
5) Έκδοση προεδρικού διατάγματος για ρύθμιση διαδικασιών ασύλου μεταβατικής περιόδου έως την έναρξη ισχύος νέων ρυθμίσεων	31
6) Προώθηση νέου Προεδρικού Διατάγματος για την υποδοχή αιτούντων άσυλο και τις διαδικασίες χορήγησης πολιτικού ασύλου (Δεκέμβριος 2010)	31
Γ) Γνωμοδοτήσεις οργάνων και Επιτροπών	34
1) Ειδική Έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη σχετικά με την αφαίρεση του στοιχείου της «χώρας προέλευσης» από τα πιστοποιητικά του Εθνικού Δημοτολογίου	34
2) Δημοσιοποίηση εντός του 2010 της Έκθεσης 2009 του Συνηγόρου του πολίτη αναφορικά με νομικές αδυναμίες' στην καταπολέμηση των διακρίσεων	34
Δ) Καλές Πρακτικές	35
1) Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη κατέθεσε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχέδιο για ένα Εθνικό Σύστημα Διαχείρισης Μεταναστευτικών Ροών	35
3. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	38
Β) Κρούσματα διακρίσεων στο χώρο της Εκπαίδευσης	38
1) Σε ελληνική - ευρωπαϊκή δικαιοσύνη ο παράνομος διαχωρισμός μαθητών Ρομά Ασπρόπυργου	38
2) Επισκέψεις σε καταυλισμούς Ρομά τον Ιούνιο 2010 – Μόνο ένα στα δέκα παιδιά πηγαίνει σχολείο	39
3) Σχολείο – γκέτο στο Εργοχώρι Βέροιας	40
4) Επιστολή ΕΠΣΕ προς κ. Θάλεια Δραγώνα με αίτημα την άρση του εκπαιδευτικού αποκλεισμού των Ρομά	40
5) Πρωτοφανής αποκλεισμός των παιδιών των μεταναστών που ήδη σπουδάζουν, από τις σχολικές εξετάσεις.	44
6) Προσπάθειες Συλλόγων γονέων και κηδεμόνων για εκμάθηση ελληνικής γλώσσας σε γονείς αλλοδαπών μαθητών συναντούν αντιδράσεις της Πολιτείας	45
7) Υπό διάλυση οι κρατικές δομές εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες	45

8) Λειτουργία τάξεων υποδοχής αλλοδαπών μαθητών στο Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Α' Αθήνας	47
9) Κακοδιαχείριση κονδυλίων της Ε.Ε. που θα χρησίμευαν, μεταξύ άλλων, στην εκπαιδευτική ένταξη των Ρομά	47
<i>B) Καλές Πρακτικές</i>	49
1) «Φοίτηση τσιγγανόπαιδων σε σχολικές μονάδες του Δήμου Αργοστολίου»	49
2) Εγγραφή και φοίτηση των μαθητών Ρομά στα σχολεία της Περαιάς Θεσσαλονίκης	49
3) Αθώωση της εκπαιδευτικού Στέλλας Πρωτονοτάρη για διδασκαλία μητρικής γλώσσας αλλοδαπών μαθητών	50
4) Εξαγγελίες για εκσυγχρονισμό μειονοτικών σχολείων	51
<i>Γ) Έρευνες και στατιστικά στοιχεία</i>	52
1) Μαθητές από 118 εθνικότητες φοιτούν στα ελληνικά δημοτικά σχολεία	52
2) Έρευνα του Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα «Εθνοτική ταυτότητα και ψυχοκοινωνική προσαρμογή: μια εμπειρική έρευνα σε εφήβους μετανάστες δεύτερης γενιάς»	53
3) Έρευνα που αποκαλύπτει ότι η πληρότητα στην σχολείων χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για να μην εγγράφονται αλλοδαποί μαθητές	54
4. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ	56
<i>A) Κέντρα υποδοχής αιτούντων άσυλο</i>	56
1) Κέντρο «Υποδοχής» Μεταναστών στο Φυλάκιο του Δήμου Κυπρίνου	56
2) Μετεγκατάσταση κούρδων προσφύγων από τον καταυλισμό της Πεντέλης	56
3) Η γραφειοκρατία θέτει σε κίνδυνο τη λειτουργία του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας στην Κόνιτσα	57
4) Κέντρο κράτησης της Βέννας Ροδόπης	58
<i>B) Ζητήματα παραβίασης του δικαιώματος στη στέγαση και στο άσυλο</i>	58
1) Καθυστέρηση ανανέωσης προγραμματικής σύμβασης Κέντρου Φιλοξενίας Ασυνοδευτων Ανήλικων Προσφύγων «Villa Azadi» στην Αγιάσο Λέσβου	58
2) Συμφόρηση στα κρατητήρια του αεροδρομίου «Ελ. Βενιζέλος»	59
3) Καταυλισμός μεταναστών στην Ηγουμενίτσα	60
4) Η απεργία πείνας των μεταναστών στη Σάμο φέρνει στην επιφάνεια χρόνια προβλήματα εφαρμογής των δικαιωμάτων των παράτυπων μεταναστών	61
5) Είκοσι χρόνια εγκατάλειψης και διακρίσεων σε βάρος των Ρομά Περαιάς Θεσσαλονίκης	62

6) Εξαθλιωμένος καταυλισμός Ρομά Βοτανικού: ευθύνες Δημάρχου-Περιφερειάρχη-Κυβέρνησης	63
7) Καταδίκη Ελλάδας από ΟΗΕ για έξωση Ρομά Ριγανόκαμπτου Πάτρας	64
8) Απέλαση αλλοδαπού πατέρα τεσσάρων Ελλήνων	64
9) Διακοπή υδροδότησης στον καταυλισμό Ρομά Ν. Αλικαρνασσού Κρήτης	65
10) Απέλαση 32 μεταναστών από το λιμάνι της Χίου στο Τσεσμέ της Τουρκίας	65
11) Παράνομη μετεγκατάσταση επέβαλε στους Ρομά ο Δήμος Αταλάντης	66
12) Μετανάστης πέθανε, φορτωμένος στο ρεζερβουάρ φορτηγού στα Χανιά	67
13) Απεργία Πείνας από Πακιστανούς μετανάστες στο ΑΤ Αιγάλεω	69
14) Κατάληψη από 38 πρόσφυγες στο Κέντρο Υποδοχής Λαυρίου	70
15) Άθλιες συνθήκες κράτησης στο Κέντρο της Βέννας	70
16) Η υποχρηματοδότηση οδηγεί σε κλείσιμο κέντρα υποδοχής και προσωρινής φιλοξενίας προσφύγων	73
17) Θάνατος ανήλικου Ρομά στον Ασπρόπυργο Αττικής από πυρκαγιά εξαιτίας των άθλιων συνθηκών διαβίωσης	75
18) Καταυλισμοί Ρομά σε γειτονικές περιοχές του Αεροδρομίου Αθηνών (Σπάτα)	76
19) Σύλληψη Αλβανού μετανάστη στη Θεσσαλονίκη επειδή φιλοξενούσε τον αδερφό του	77
20) Απόπειρα αυτοκτονίας Παλαιστίνιου κρατούμενου εξαιτίας συνθηκών διαβίωσης	78

Γ) Καλές Πρακτικές **78**

1) Νέο πρότυπο «κέντρο καταγραφής και διαχείρισης μη νόμιμα εισερχομένων αλλοδαπών»	78
---	----

Δ) Εκθέσεις και έρευνες για ζητήματα Στέγασης **79**

1) Έκθεση του Επιτρόπου για Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη μεταχείριση προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα	79
2) Έκθεση Διεθνούς Αμνηστίας για τη συστηματική κράτηση παράτυπων μεταναστών και αιτούντων άσυλο σε υποτυπώδεις συνθήκες	80
3) Έρευνα πολεοδόμων και αρχιτεκτόνων της ΤΕΔΚΝΑ σχετικά με την ανθρωπογεωγραφία των Ρομά στο Λεκανοπέδιο Αττικής	87
4) Ειδική Έκθεση 2010 του Στέητ Ντηπάρτμεντ για την παράνομη εμπορία προσώπων	89
5) Στοιχεία EUROSTAT για την έγκριση αιτήσεων πολιτικού ασύλου στην Ελλάδα	90

6) Επιστημονική έρευνα με θέμα: «Το κοινωνικό προφίλ των μεταναστών χωρίς έγγραφα στη Λέσβο»	90
--	----

5. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ **92**

A) Περιπτώσιολογία ζητημάτων που σχετίζονται με ρατσιστική βία (έτος 2010) **92**

1) Εμπρησμός Συναγωγής Χανίων	92
2) Αγριος ξυλοδαρμός Πακιστανού μετανάστη στον Άγιο Παντελεήμονα	93
3) Κρούσμα ρατσιστικής συμπεριφοράς αστυνομικών κατά μετανάστη μικροπωλητή στο Νέο Κόσμο	94
4) Ρατσιστική και βίαια δράση ομάδας «αγανακτισμένων πολιτών» στον πιο εμπορικό δρόμο της Αθήνας τον Απρίλιο 2010	94
5) Ξυλοδαρμός Αφγανών στην Αρεόπολη	95
6) Δεύτερη ρατσιστική επίθεση στο Νέο Κόσμο το Μάιο 2010	95
7) Νέο πογκρόμ κατά προσφύγων και μεταναστών στον Άγιο Παντελεήμονα τον Ιούνιο 2010	95
8) Κλίμα τρομοκρατίας στον Άγιο Παντελεήμονα κατά το Σεπτέμβριο 2010	96
9) Ρατσιστική επίθεση εναντίον 52χρονου Πακιστανού στο Αιγάλεω	97
10) Ξυλοδαρμός Ιρανού με ραμμένο στόμα από δημοτικό αστυνομικό	98
11) Βανδαλισμοί στο εβραϊκό νεκροταφείο Θεσσαλονίκης	99
12) Καταγγελία ξυλοδαρμού Αφγανού από αστυνομικούς του Α.Τ. Περιστερίου	99
13) Αγκυλωτοί σταυροί στο μνημείο των Εβραίων στην Κομοτηνή	100
14) Ρατσιστικές επιθέσεις κατά μεταναστών στην πλατεία Αττικής τον Οκτώβριο 2010	100
15) Σύλληψη σωματέμπορων που, κρατούσαν αλλοδαπή κοπέλα σε συνθήκες σκλαβιάς	101
16) Εξάρθρωση κυκλώματος σωματεμπορίας που εκμεταλλευόταν Αλβανίδες μετανάστριες	101
17) Ξυλοδαρμός Αφγανού εργαζόμενου των «Γιατρών του Κόσμου» στην περιοχή του Αγίου Παντελεήμονα	102
18) Μαζικές επιθέσεις σε Πακιστανούς μετανάστες που κήρυξαν απεργία στη Σκάλα Λακωνίας	103
19) Ρατσιστική επίθεση κατά αντιρατσιστικής εκδήλωσης στους Αμπελοκήπους	104
20) Επίθεση σε 16χρονο Πακιστανό και 37χρονο ομοεθνή του στην Λάρισα	104
21) Ισλαμοφοβικές αντιδράσεις Ελλήνων για τις λατρευτικές εκδηλώσεις μουσουλμάνων στην Αθήνα	105
22) Προσβολή στο Κοράνι και κακομεταχείριση αλλοδαπού μικροπωλητή από δημοτικό αστυνομικό	106

23) Επεισόδια στις πλατείες Αττικής και Κοτζιά. με συμπλοκές μεταξύ μουσουλμάνων και Ελλήνων το Νοέμβριο 2010	106
24) Επίθεση με πυροβόλο όπλο και ακρωτηριασμός κατά Κούρδου μετανάστη στην Ηγουμενίτσα	107
25) Ρατσιστικό χτύπημα στο λατρευτικό χώρο των μουσουλμάνων στα Καμίνια Ηρακλείου Κρήτης	107
26) Σοβαρός τραυματισμός μετανάστη στα Χανιά ύστερα από επίθεση	107
27) Επίθεση κατά Αφγανών προσφύγων στην Πλατεία Αγίου Παντελεήμονα το Μάιο 2010	108
28) Επιθέσεις κατά του γραφείου του Ελληνικού Φόρουμ Προσφύγων στον Άγιο Παντελεήμονα	108
29) Ρατσιστική επίθεση με καραμπίνες στο Καστέλι Κισσάμου	109
<i>B) Επιστημονικές έρευνες</i>	109
1) Έρευνα της Κάπτα Research σχετικά με την ιθαγένεια των αλλοδαπών στην Ελλάδα	109
2) Έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. για ρατσιστικές διακρίσεις κατά των Ρομά	110
3) Συνέδριο του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Ζάππειο της Αθήνας σχετικά με διακρίσεις για γυναίκες Ρομά	111
<i>Γ) Δικαστικές αποφάσεις του ΕΔΔΑ και ελληνικών δικαστηρίων και Συστάσεις Διεθνών Οργανισμών σχετικά με θέματα ρατσιστικής βίας</i>	112
1) Καταδίκη Ελλάδας από το ΕΔΔΑ για κακοποίηση Ελληνοπόντιου	112
2) Καταδίκη εκδότη του «Απολλώνιο Φως» για αντισημιτικές προκηρύξεις σε δίκη Κ. Πλεύρη	112
3) Καταδίκη Ελλάδας από ΕΔΔΑ για κακοποίηση 16χρονου Ρομά στο Αργοστόλι	113
4) Αθώωση Κ. Πλεύρη σε δίκη για αντισημιτισμό στον Άρειο Πάγο	113
5) Έκθεση της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης Συμπεριφοράς» του Συμβουλίου της Ευρώπης για κακομεταχείριση και βασανιστήρια στην Ελλάδα	114
6) Έκθεση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για τις θρησκευτικές ελευθερίες στην Ελλάδα	115
6. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ	117
<i>A) Κρούσματα παραβιάσεων του δικαιώματος σε υγεία και πρόνοια</i>	117
1) Αύξηση κρουσμάτων φυματίωσης σε μετανάστες χωρίς χαρτιά	117
2) Προβλήματα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των Ρομά στη Λαμία	117

3) Συνθήκες υγιεινής στα Τμήματα Φύλαξης Αλλοδαπών σε Ορεστιάδα και Αλεξανδρούπολη	118
4) Αιφνίδιος θάνατος τετράχρονου Ρομά από πιθανή καθυστέρηση άφιξης των αρμόδιων υπηρεσιών Υγείας	119
5) Άρνηση παροχής ιατρικών υπηρεσιών από κρατικά νοσοκομεία της Αθήνας σε Ρομά της Μυτιλήνης	120
6) Άρνηση από ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ανανέωσης βιβλιαρίου ασθενείας αλλοδαπής	121
7) Μετεγκατάσταση των Ρομά από την περιοχή του Βοτανικού και επιπτώσεις στην υγεία τους και την υγεία των περιοίκων από την καύση καλωδίων	122
8) Μεταδοτικές ασθένειες στους χώρους κράτησης αλλοδαπών του Αεροδρομίου Αθηνών	122
<i>B) Καλές πρακτικές</i>	123
1) Υποβολή Πρότασης για χρηματοδότηση δράσεων για τους μετανάστες από το Δήμο Πειραιά	123
<i>Γ) Επιστημονικές έρευνες και μελέτες</i>	124
1) Συνέδριο των Γιατρών του Κόσμου σχετικά με την περίθαλψη αιτούντων άσυλο	124
2) Έκθεση για τα κέντρα κράτησης αλλοδαπών από τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα	126

1. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

A) Παραβιάσεις δικαιωμάτων σε επίπεδο απασχόλησης (εργασιακές συνθήκες και αμοιβές εργασίας)

1) Αλλοδαποί – θύματα απάτης κυκλώματος δικηγόρων και δημοτικών υπαλλήλων

Σύμφωνα με καταγγελίες αλλοδαπών που εργάζονται στην Ελλάδα και επεδίωξαν να νομιμοποιήσουν το καθεστώς τους σύμφωνα με το Ν. 3536/2007, έπεσαν θύματα κυκλώματος στο οποίο συμμετείχαν δικηγόροι αλλά και δημοτικοί υπάλληλοι¹. Οι εν λόγω αλλοδαποί αφού κλήθηκαν (παράνομα) να πληρώσουν για τη διεκπεραίωση των υποθέσεών τους, εξακολουθούν σήμερα να βρίσκονται σε ένα ιδιότυπο καθεστώς παρανομίας, καθώς τα γραφεία που είχαν αναλάβει το ρόλο του διαμεσολαβητή κατέθεσαν δικαιολογητικά που δεν ίσχυαν.

Το αποτέλεσμα της ιδιόμορφης κατάστασης που έχει προκύψει είναι αυτή τη στιγμή να διαμένουν και να εργάζονται άνθρωποι στη χώρα μας οι οποίοι έχουν εν ισχύ βιβλιάριο του ΙΚΑ στο οποίο καταβάλλουν εισφορές, αριθμό φορολογικού μητρώου και ΑΜΚΑ, υποβάλλουν φορολογική δήλωση και διαθέτουν εκκαθαριστικό σημείωμα από τις αρμόδιες εφορίες ενώ διαθέτουν και συμβόλαιο ενοικίασης σπιτιού. Ταυτόχρονα όμως δεν έχουν άδεια διαμονής εν ισχύ, με ό,τι αυτό συνεπάγεται κυρίως ως προς τη δυνατότητα εξόδου από τη χώρα.

Οι συγκεκριμένοι αλλοδαποί βρίσκονται σε ένα ιδιότυπο νομικό καθεστώς αν και πληρούν τις προϋποθέσεις του Ν. 3536/2007 και ότι παραβιάζονται θεμελιώδη δικαιώματά τους ως νομίμων μεταναστών, ενώ κινδυνεύουν να πέσουν θύματα εκμετάλλευσης διαφόρων κυκλωμάτων.

2) Συμβάσεις εκμετάλλευσης Ουκρανών φοιτητών από το ΤΕΙ Σερρών

Σύμφωνα με καταγγελίες που είδαν το φως της δημοσιότητας², το ΤΕΙ Σερρών είχε κατά τη διάρκεια του 2010 υπογράψει συμβάσεις με ουκρανικά πανεπιστήμια και «παραλαμβάνει» Ουκρανούς φοιτητές και τους δίνει «βεβαιώσεις πρακτικής άσκησης» και τους στέλνει «πακέτο» στους μεγαλοξενοδόχους της Κρήτης. Στις «βεβαιώσεις» που εκδίδει το Γραφείο Διασύνδεσης του ΤΕΙ Σερρών αναφέρεται, για παράδειγμα, ότι ο φοιτητής «*γίνεται αποδεκτός για πρακτική εξάσκηση στο αντικείμενο σπουδών του, με βάση τη συνημμένη διμερή συμφωνία, που έχουν υπογράψει το Volyn National University, Lutsk Ουκρανίας και το ΤΕΙ Σερρών*». Ο Ουκρανός φοιτητής υποχρεώνεται να έχει ιδιωτική ασφάλιση και στη σχετική σύμβαση που υπογράφει ορίζεται ότι θα παίρνει 16 ευρώ μεροκάματο, για 8 ώρες, ενώ αναφέρεται ότι μπορεί να δουλέψει περισσότερες ώρες «εφόσον συμφωνήσει». Πρακτικά ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να κάνει ό,τι του πει ο εργοδότης και να δουλέψει όσο θέλει ο εργοδότης, αφού στη σύμβαση προβλέπεται ότι «*εάν ο εκπαιδευόμενος δεν εμμένει στις πολιτικές της εταιρείας*» η επιχείρηση «*έχει το δικαίωμα να λήξει τη συμφωνία εκπαίδευσης*». Με λίγα λόγια ο φοιτητής δουλεύει 8 ώρες την ημέρα για ένα μεροκάματο πείνας των 16 ευρώ (δηλαδή

¹ Ερώτηση Βουλευτών Φ. Κουβέλη, Ν. Τσούκαλη στη Βουλή των Ελλήνων, 17/3/2010

² Ριζοσπάστης, 27 Ιουλίου 2010

2 ευρώ τη ώρα!) και εάν φέρει οποιαδήποτε αντίρρηση, ο εργοδότης έχει δικαίωμα να τον εκδιώξει.

3) Μαύρη εργασία για 2.500 μετανάστες στην Άρτα

Στις 15/1/2010 ο δήμαρχος της Άρτας, Πάνος Οικονομίδης, καταγγέλλει ότι υπάρχουν δίκτυα διακίνησης και εκμετάλλευσης των μεταναστών, ενώ η μαύρη εργασία αποτελεί κανόνα³. Πρόσφυγες που ζουν και κοιμούνται στο ύπαιθρο, σε αυτοσχέδιες σκηνές, εγκαταλελειμμένα σπίτια και αποθήκες, χωρίς νερό και ρεύμα, για τα οποία αναγκάζονται να πληρώνουν ενοίκιο, είναι η ζοφερή εικόνα που επαναλαμβάνεται στην Άρτα σε μικρές παραλλαγές. Την εποχή της συγκομιδής του πορτοκαλιού, στην Άρτα συρρέουν περίπου 2.500-3.000 πρόσφυγες και μετανάστες από το Αφγανιστάν, τη Βουλγαρία και το Πακιστάν, ενώ μόνιμα διαμένουν στην περιοχή περί τους 300 Αλβανούς μετανάστες. Πρωτοφανή ευαισθησία επέδειξαν οι τοπικοί φορείς, συστήνοντας τριμελή επιτροπή για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στους νομάδες-εργάτες, με τη συμμετοχή της νομαρχίας, του δήμου και επικεφαλής τον Ερυθρό Σταυρό. Το όργανο αυτό θα αναλαμβάνει την οργάνωση συσσιτίων, προσφορών ρούχων και τροφίμων και θα επιδιώκει την εξασφάλιση των προϋποθέσεων υγιεινής και ασφάλειας, την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ει δυνατόν, την εξεύρεση ενός χώρου όπου θα μπορούν να φιλοξενοούνται προσωρινά κάποιες έκτακτες περιπτώσεις, όπως έγκυες γυναίκες, λεχώνες και μικρά παιδιά. Επιπλέον, για την επιτέλεση των προαναφερθέντων, ο δήμος παραχωρεί το πρώην σχολικό κτίριο της Ελεούσας, για να λειτουργήσει ως βάση των ανθρωπιστικών παρεμβάσεων.

Τα παραπάνω αποφασίστηκαν σε σύσκεψη, έπειτα από πρωτοβουλία του Ερυθρού Σταυρού, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι της νομαρχιακής και της δημοτικής αρχής Άρτας, της Εκκλησίας, της ΤΕΔΚ, της αστυνομίας, του στρατού, καθώς και εκπρόσωποι συναρμόδιων φορέων και εθελοντικών οργανώσεων. “Στα χωράφια της Άρτας δουλεύουν σχεδόν αποκλειστικά μετανάστες. Έχουμε ήδη από πέρυσι καταγγείλει το φαινόμενο της ανασφάλιστης εργασίας εδώ”, δήλωσε ο **δήμαρχος της Άρτας, Πάνος Οικονομίδης** και συνέχισε: “Έχουμε παρατηρήσει ότι τους ιδιοκτήτες χωραφιών πλησιάζει ένας επικεφαλής, συνήθως Έλληνας, ο οποίος έχει μια λίστα εργατών που ελέγχει. Σε κάθε λίστα αναγράφονται από 80 μέχρι 150 μετανάστες εργάτες. Ο επικεφαλής αυτός τους νοικιάζει στους γαιοκτήμονες, εισπράττει το αντίτιμο της εργασίας τους από αυτούς και στους ίδιους τους εργαζομένους δίνει περίπου 5-10 ευρώ”. Όμως το δίκτυο εκμετάλλευσης των νομάδων εργατών δεν σταματάει εκεί. Υπάρχει και το ζήτημα της ενοικίασης στέγης στους μετανάστες-εποχιακούς εργάτες. “Ιδιοκτήτες παλαιών, εγκαταλελειμμένων σπιτιών και αποθηκών, νοικιάζουν αυτά τα κτίρια, που δεν έχουν καν νερό, ρεύμα και θέρμανση στους μετανάστες, ακόμη και για 10 ευρώ την ημέρα. Όλοι βολεύονται από αυτήν την κατάσταση εδώ, γιατί πρόκειται για φθηνή και μαύρη εργασία”, κατέληξε ο κ. Οικονομίδης. Υπάρχουν άνθρωποι που νοικιάζουν κτίρια και αποθήκες σ' αυτούς τους ανθρώπους και δεν επιτρέπουν σε κανέναν να πλησιάσει. “Προτιμούν να πεινάσουν παρά να κλέψουν”, υποστήριξε κατά τη διάρκεια της συνάντησης ο υποδιοικητής του Αστυνομικού Τμήματος Άρτας, για τους μετανάστες που διαβιούν στην περιοχή αυτήν την εποχή, τονίζοντας ότι η εγκληματικότητα είναι από ελάχιστη μέχρι μηδενική.

Κάθε πρωί στο γεφύρι της Άρτας βλέπει κανείς ουρές εκατοντάδων ρακένδυτων προσφύγων από το Αφγανιστάν συρρέει από τις γύρω περιοχές. Είναι όλοι νεαροί, 16-27

³ <http://www.avgi.gr/ArticleActionshow.action?articleID=517348>

χρόνων, ενώ ανάμεσά τους βλέπεις και μερικά μικρά παιδιά. Κάποια στιγμή φτάνουν αγροτικά φορτηγά και διαλέγουν μερικούς για να τους μεταφέρουν σε χωράφια, για τη συγκομιδή πορτοκαλιών. Όσοι δεν επιλέχθηκαν για μεροκάματο, συνεχίζουν να περιφέρονται άσκοπα στους δρόμους μέχρι το βράδυ. Από τις πρώτες μεσημεριανές ώρες υπάρχουν κορίτσια 18-20 χρόνων να έχουν σκύψει μέχρι τη μέση σε κάδους σκουπιδιών για να διαλέξουν 2-3 σακούλες με λίγο φαγητό που περίσσεψε. Σφηνωμένες κουβέρτες ανάμεσα στους βράχους κατά μήκος του γεφυριού και άλλες σε αυλές σπιτιών προδίδουν ότι κάποιοι κοιμούνται στο ύπαιθρο.

Πίσω από την ξακουστή γέφυρα της πόλης, συναντάει κανείς 25 Ρομά από τη Βουλγαρία. Έστησαν σκηνές, φτιάχνοντας έναν μικρό καταυλισμό, για τους λιγοστούς μήνες που θα έμεναν στην Άρτα. Λίγο έξω από την Άρτα, στα χωριά του κάμπου, εγκαταλελειμμένα κτίρια ξεπροβάλλουν μέσα από τα χωράφια. Παλιές αποθήκες, μονώροφα και διώροφα κτίσματα, είναι οι στέγες εκατοντάδων προσφύγων από το Αφγανιστάν και ελαχίστων από το Πακιστάν. Η **Κίνηση για τους Πρόσφυγες και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα** έχει ως βασικά αιτήματά τη δημιουργία χώρου ανοιχτού χώρου φιλοξενίας, Στεκιού Μεταναστών στην Άρτα και τη διαμόρφωση σχέσεων φιλίας και αλληλεγγύης των πολιτών της Άρτας με τους μετανάστες ώστε να ενταχθούν, εφόσον το επιθυμούν, στον κοινωνικό ιστό της περιοχής

4) Καταγγελία για ανεπαρκή πρόσβαση των Ρομά σε Ευρωπαϊκά κονδύλια

Σε ερώτησή του ο Έλληνας ευρωβουλευτής Ν. Χουντής αναφέρθηκε στην έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας για την κατάσταση των Ρομά στην Ελλάδα και ζητούσε από την Επιτροπή να κρίνει την εφαρμογή της οδηγίας 2000/43/ΕΚ σχετικά με την ίση μεταχείριση προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής και να παράσχει στοιχεία για τα έργα που προωθούνται για την βελτίωση της θέσης των Ρομά στην ελληνική κοινωνία⁴. «Η Επιτροπή έχει ζητήσει από τις ελληνικές αρχές να καταρτίσουν μια εθνική στρατηγική για την ένταξη των Ρομ, που να καλύπτει όλους τους σχετικούς τομείς, δηλαδή την εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγεία, τη στέγαση και τις κοινωνικές υπηρεσίες» απαντά η Αντιπρόεδρος της Κομισιόν αρμόδια για θέμα δικαισύνης και θεμελιωδών δικαιωμάτων κα Ρέντιγκ στον ευρωβουλευτή Ν.Χουντή.

Στην απάντησή της, η Επίτροπος για θέματα δικαισύνης και θεμελιωδών δικαιωμάτων κα Ρέντιγκ αναφέρει ότι: «Στο πλαίσιο του 3ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, τα διαρθρωτικά ταμεία, και, ειδικότερα, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), συγχρηματοδότησαν προγράμματα για την κοινωνικοοικονομική ένταξη των Ρομ. ... διατέθηκαν 12,5 εκατομμύρια ευρώ για προγράμματα που απευθύνονται ειδικά στους Ρομ. Σε αυτό το πλαίσιο, υλοποιήθηκαν συνολικά 67 προγράμματα που κάλυψαν 1.334 δικαιούχους Ρομ. Εφαρμόστηκαν άλλα μέτρα για την κατάρτιση και διενεργήθηκαν στοχοθετημένες ενέργειες με σκοπό την προώθηση της ένταξης των ευάλωτων ομάδων στο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον. Επιπλέον, στο πλαίσιο του περιφερειακού επιχειρησιακού προγράμματος, ιδρύθηκαν 33 κοινωνικά και ιατρικά κέντρα (συνολικός προϋπολογισμός: 10,2 εκατ. ευρώ). Τέλος, εφαρμόστηκαν ενέργειες που καλύπτουν τη διαπολιτισμική μάθηση των παιδιών των Ρομ, την ανάπτυξη συγκεκριμένων προγραμμάτων σπουδών, τα μαθήματα γλώσσας και τα μαθήματα κατάρτισης εκπαιδευτικών, στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος «Εκπαίδευση» (συνολικός προϋπολογισμός: 7,4 εκατ. ευρώ)».

⁴ <http://www.syn.gr/gr/keimeno.php?id=20063>

Όσον αφορά στο πλαίσιο της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού του ΕΣΠΑ 2007-2013 η Επιτροπος αναφέρει ότι: «τα επιχειρησιακά προγράμματα για την «Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού» και την «Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση» έχουν διαθέσει αντίστοιχα μεταξύ 8 και 10 εκατομμυρίων ευρώ, και περίπου 11 εκατομμύρια ευρώ για ενέργειες που προωθούν την ένταξη των Ρομ. Επιπλέον, η Επιτροπή έχει ζητήσει από τις ελληνικές αρχές να καταρτίσουν μια εθνική στρατηγική για την ένταξη των Ρομ, που να καλύπτει όλους τους σχετικούς τομείς, δηλαδή την εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγεία, τη στέγαση και τις κοινωνικές υπηρεσίες.».

Αναφερόμενος στο ζήτημα ο Ν.Χουντής δήλωσε σχετικά: «Υποκρισίας συνέχεια... Ενώ στη Γαλλία ο Σαρκοζί διώχνει τους Τσιγγάνους υποκρινόμενος ότι οι ενέργειες του είναι σύμφωνες με τις Συνθήκες της Ευρ. Ένωσης αλλά και τις αρχές της γαλλικής επανάστασης, στην Ελλάδα η κυβέρνηση αλλά και η Κομισιόν υποκρίνονται για δήθεν βοήθεια στους Τσιγγάνους. Η απάντηση της Κομισιόν παρουσιάζει μια μαγική εικόνα, εύηχων προγραμμάτων και εκατομμυρίων που δήθεν διατέθηκαν στους Έλληνες Τσιγγάνους. Στις εποχές του Βατοπεδίου, της Ζίμενς, των ομολόγων και της μεγάλης δικομματικής αρπαχτής σε βάρος εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων κανένας Έλληνας δεν πιστεύει ότι αυτά τα χρήματα έφτασαν ποτέ στους Έλληνες Ρομά.»

5) Συνθήκες διαμονής και εργασίας αλλοδαπών εργατών στη Σκάλα Λακωνίας»

Όπως αναφέρεται σε Ερώτηση 4 Ελλήνων Βουλευτών στις 16/9/10⁵, εκατοντάδες μετανάστες απασχολούνται σε αγροτικές εργασίες της περιοχής Σκάλας Λακωνίας, χωρίς να λαμβάνουν τις νόμιμες αμοιβές και χωρίς την κάλυψη στοιχειωδών στεγαστικών αναγκών τους, με προφανείς τις συνέπειες τόσο για τους ίδιους, όσο και για τη δημόσια υγεία στην περιοχή.

Υπολογίζεται ότι οι εργαζόμενοι μετανάστες στην ανωτέρω περιοχή, ανέρχονται - κατά προσέγγιση- στους 1.000 και, όπως εκτιμάται, αποτελούν το κύριο εργατικό δυναμικό για την συλλογή των πορτοκαλιών της περιοχής.

Από δημοσιεύματα του τοπικού τύπου προκύπτει ότι υπάρχει σοβαρό πρόβλημα στέγασης των μεταναστών - εργατών σε ολόκληρη την περιοχή, με αποτέλεσμα αυτοί να διαμένουν σε δημόσιους και κοινόχρηστους χώρους, γεγονός που εγκυμονεί κινδύνους για τη δημόσια υγεία.

6) Ποινική δίωξη κατά αγρότη που απασχολούσε παράνομα αλλοδαπούς στα Φιλιατρά

Στο αυτόφωρο Κυπαρισσίας οδηγήθηκε στις 12 Απριλίου 2010 αγρότης από τα Φιλιατρά με την κατηγορία ότι απασχολούσε παράνομα αλλοδαπούς εργάτες από τη Σομαλία⁶. Το δικαστήριο καταδίκασε τον αγρότη σε φυλάκιση 3 μηνών με αναστολή, ενώ επέβαλε ποινή φυλάκισης 15 ημερών σε δυο από τους εργάτες, που είχαν συλληφθεί γιατί δεν διέθεταν άδειες παραμονής και εργασίας στην Ελλάδα.. Παράσταση στον αστυνομικό διευθυντή Μεσσηνίας έκανε αντιπροσωπεία του ΣΥΡΙΖΑ και ζήτησε το όλο θέμα να αντιμετωπίζεται με ανθρωπιστικά και κοινωνικά κριτήρια. Ζήτησε ακόμη την

⁵ Ερώτηση βουλευτών Κουβέλη, Ψαριανού, Τσουκάλη και Λεβέντη στη Βουλή των Ελλήνων, 16/9/10

⁶ isthmos.gr (13/04/10)

απελευθέρωση των Σομαλών μεταναστών, οι οποίοι είναι πρόσφυγες και καλύπτονται από τις σχετικές συμβάσεις του ΟΗΕ, όπως τονίστηκε.

Η καταδίκη προκάλεσε την έντονη αντίδραση του προέδρου του Αγροτικού Συλλόγου Φιλιατρών, ο οποίος σε δηλώσεις του τονίζει ότι οι αλλοδαποί εργάτες είναι απαραίτητοι για τη συνέχιση των καλλιεργητικών εργασιών.

Η ανακοίνωση τους έχει ως εξής:

"Μετά το Πάσχα στην πόλη μας ξεκίνησε ένα πογκρόμ ενάντια στους Αφρικανούς μετανάστες και σε συναδέλφους παραγωγούς που τους απασχολούν. Οι διώξεις δεν αφορούν καμία άλλη κοινωνική ομάδα αλλά μόνο αγρότες. Η περίοδος της Μεγάλης εβδομάδας, της εβδομάδας των παθών του Θεανθρώπου δεν δίδαξε τίποτα σε συγκεκριμένους κύκλους. Όλα τα παραπάνω έγιναν με καλύπτρα την παράνομη διαμονή και εργασία των οικονομικών και πολιτικών μεταναστών. Γνωρίζετε πολύ καλά, ότι το αγροτικό εισόδημα με τις πολιτικές που έχουν εφαρμοστεί τα τελευταία 30 χρόνια στον πρωτογενή τομέα έχει μειωθεί κατακόρυφα. Γνωρίζετε επίσης πολύ καλά ότι το ισοζύγιο αγροτικών εμπορικών συναλλαγών είναι ελλειμματικό για την πατρίδα μας μια κατ' εξοχήν αγροτική χώρα κατά 4 δισεκατομμύρια ευρώ. Γνωρίζετε πολύ καλά ότι όταν καταργείται μια θέση εργασίας στον πρωτογενή τομέα αυτομάτως καταργούνται άλλες πέντε στους υπόλοιπους τομείς. Σήμερα εμείς ως αγρότες βιώνουμε στο πετσί μας αντιαγροτικές πολιτικές και τώρα τελευταία τα πογκρόμ εις βάρος των συνεργατών μας Αφρικανών μεταναστών οι οποίοι αμείβονται εδώ στα Φιλιατρά με ημερομίσθιο 25 ευρώ το οκτάωρο συν την τροφοδοσία με φαγητό από αυτά που παράγουμε. Με σημείο αναφοράς τα παραπάνω και με σημείο αναφοράς το "Ανδρών επιφανών πάσα φή τάφος" ερχόμαστε να σας ερωτούμε είναι έγκλημα να πληρώνεις ημερομίσθια μεγαλύτερα εκείνων που δίνει το Ελληνικό κράτος σε συμπατριώτες μας με πτυχία και μεταπτυχιακά; Είναι έγκλημα να δίνεις στον άνθρωπο προοπτική ώστε να γαληνεύει το μυαλό και η ψυχή του; Εάν τα παραπάνω είναι έγκλημα για το κράτος εμείς δεν είμαστε διατεθειμένοι να συναινέσουμε. ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ να μην διωκόμαστε για απασχόληση. Απαιτούμε να έχει το δικαίωμα ο ο Αφρικανός μετανάστης ώστε να μπορεί να προσφύγει στον νόμο εάν κάποιος από εμάς και οποιοσδήποτε άλλος έχει απέναντί του παραβατικές συμπεριφορές (απλήρωτη εργασία ή προσβολή της προσωπικότητας). Κάποιοι από εσάς που σήμερα είστε σε κυβερνητικά ή κομματικά πόστα, έχετε σίγουρα βιώσει την μετανάστευση έχετε ευεργετηθεί από τον πολιτικό πολιτισμό άλλων χωρών. Σας προτρέπουμε να πράξετε το ίδιο για τους ανθρώπους αυτούς που αναγκάστηκαν λόγω γνωστών αιτιών να εγκαταλείψουν τις πατρίδες τους. Σας προτρέπουμε όπως προτρέπουμε και τους εαυτούς μας να αναδείξουμε έμπρακτα το υπέρτατο αγαθό την ελεύθερη και χωρίς φόβο ύπαρξη του ανθρώπου. Οι πολιτικοί και οικονομικοί μετανάστες που εργάζονται στα χωράφια μας δεν μας παίρνουν τα λεφτά από τις τσέπες. Τα λεφτά μας τα παίρνουν οι πολιτικές που εφαρμόζονται.»

7) Στη Βουλή το θέμα του πογκρόμ κατά των μεταναστών μικροπωλητών

Στη Βουλή έφεραν το θέμα του πογκρόμ που επιχείρησε η ομάδα ακροδεξιών "Παρεμπόριο stop" κατά μεταναστών μικροπωλητών, τον Απρίλιο 2010, στην οδό Ερμού της Αθήνας, οι βουλευτές Φ. Κουβέλης και Ν. Τσούκαλης⁷. Στην ερώτηση που κατέθεσαν

⁷ Εφημερίδα «ΑΥΓΗ», 14/04/2010

χθες προς τον υπουργό Προστασίας του Πολίτη, οι βουλευτές καταγγέλλουν πως, παρ' ότι η ομάδα στην ουσία είχε προαναγγείλει την επίθεση με ανακοίνωσή της που “αναδημοσιεύτηκε από το σύνολο των ιστοσελίδων του ακροδεξιού-εθνικιστικού χώρου”, η -παρούσα στην οδό Ερμού- δύναμη της αστυνομίας δεν αποσόβησε το επεισόδιο. Ομάδα “αγανακτισμένων εμπόρων” είχε επιχειρήσει να βιντεοσκοπήσει τους μετανάστες μικροπωλητές και, όπως φαίνεται από βίντεο που η ίδια κυκλοφόρησε στο Διαδίκτυο, αφού τους εκδίωξε από την Ερμού, τους προπηλάκισε και τους καταδίωξε στα τριγύρω στενά υβρίζοντάς τους κατ' εξακολούθηση με σκαιό και ρατσιστικό τρόπο. Στην ερώτησή τους οι βουλευτές ρωτούν τον Μιχ. Χρυσοχοΐδη με ποιο τρόπο σκοπεύει “να περιορίσει τη ρατσιστική και μισαλλόδοξη δράση των ακροδεξιών ομάδων”, που παρακάμπτον και παραβιάζουν τους νόμους του κράτους και το Σύνταγμα, και ζητούν εξηγήσεις για τη στάση τόσο της αστυνομίας όσο και των υπαλλήλων της Δημοτικής Αστυνομίας που βρίσκονταν στην περιοχή. Χθες το μεσημέρι, μετανάστες και μέλη της κίνησης “Ενωμένοι ενάντια στον ρατσισμό και τη φασιστική απειλή” πραγματοποίησαν συγκέντρωση διαμαρτυρίας μπροστά από την ΑΣΟΕΕ για το περιστατικό.

B) Επιστημονικές έρευνες

1. Μελέτη των καθηγητών-ερευνητών Κόντη, Ζωγραφάκη και Μητράκου διαπιστώνει κύμα φυγής στους νόμιμους και ασφυκτικό περιβάλλον επιβίωσης στους παράνομους αλλοδαπούς

Όπως σημείωσε σε δηλώσεις του προς τον Τύπο στις 22/8/10 ο υπεύθυνος μεταναστών της ΓΣΕΕ κ. Γιώργος Αλεβυζάκης, «από πρόσφατη έρευνα διαπιστώθηκε ότι έχει ήδη αποχωρήσει πάνω από το 10% των μεταναστών»⁸. Οι μεμονωμένοι θα φύγουν σχεδόν όλοι. Οσοι έχουν οικογένειες και προέρχονται από γειτονικές χώρες θα πηγαينوέρχονται. Τα ορεινά χωριά θα ερημώσουν σιγά σιγά και πάλι». Από μελέτη των καθηγητών-ερευνητών Αντώνη Κόντη, Σταύρου Ζωγραφάκη και Θεόδωρου Μητράκου είχε διαπιστωθεί ότι οι μετανάστες από την εποχή των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης (έως το 2004) πληρώνονταν 40% χαμηλότερα από τους γηγενείς. Οι αμοιβές τους άρχισαν να μειώνονται περαιτέρω από το φθινόπωρο του 2009. Τον Φεβρουάριο του 2010 επισημάνθηκε η πρώτη ανησυχητική αύξηση της ανεργίας, που πλήττει τους μετανάστες σε μεγαλύτερο βαθμό από τους ημεδαπούς.

Σήμερα το μεροκάματο του βοηθού στην οικοδομή έχει πέσει στα 20 - 25 ευρώ, ενώ μέχρι πέρυσι ήταν 35 - 40 ευρώ. Η αμοιβή του έμπειρου τεχνίτη από 70 - 80 ευρώ έχει πέσει στα 40 - 50 ευρώ. Στον αγροτικό τομέα, δεν έχει σημειωθεί μεγάλη μείωση του μεροκάματος, όμως πολλοί εργοδότες δεν προσφέρουν πια φαγητό και έχουν περιορίσει τις ημέρες απασχόλησης των αλλοδαπών. Ινδοί, Πακιστανοί, Αφγανοί θα πάρουν «το πολύ» 15 - 20 ευρώ ανασφάλιστοι, ενώ το μέσο μεροκάματο των Αλβανών βρίσκεται στα 30 ευρώ με ΟΓΑ και ΙΚΑ.

Η οικονομική κρίση προκάλεσε ισχυρές αναταράξεις και στη ζωή των μεταναστών που ζουν στην Ελλάδα. Σήμερα, όσοι μετανάστες έχουν δουλειά, περιμένουν να δουν «πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα», άλλοι ζυγίζουν τις προοπτικές, έτοιμοι να πάρουν απόφαση να επιστρέψουν στις πατρίδες τους ή σχεδιάζουν να δοκιμάσουν την τύχη τους σε

⁸ http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_ell_100009_22/08/2010_412279

άλλη χώρα της Ε.Ε. Υπό τις παρούσες συνθήκες, η επιβίωση κυρίως των μεταναστών που δεν είναι νόμιμοι –αριθμούν τουλάχιστον περί τις 300.000 άτομα– καθίσταται σχεδόν απαγορευτική. Από τη μια οι άθλιες συνθήκες διαβίωσης και από την άλλη τα περιστασιακά μεροκάματα δεν αφήνουν περιθώρια. Σκεφθείτε ότι τον τελευταίο χειμώνα σε αγροτικούς νομούς, κυρίως Αφγανοί μάζευαν πορτοκάλια επί 12 ώρες ημερησίως με αμοιβή πέντε ευρώ, «δουλειά» για την οποία δεν διαφαίνεται προοπτική επαναδραστηριοποίησης Ελλήνων... Τα (πολύ) φθηνά εργατικά χέρια μεταναστών αφθονούν, και η «κυκλική μετανάστευση» που προωθείται από την Ε.Ε. συντηρεί αυτήν την πραγματικότητα. Ειδικά στην Ελλάδα, και ως απόρροια της κρίσης, δεν μπορεί ν' αποκλειστεί το ενδεχόμενο, ύστερα από χρόνια, τον κύριο κορμό μεταναστών να μην αποτελούν Αλβανοί με τις οικογένειές τους, αλλά ένα αμιγώς ανδρικό δυναμικό μεταναστών (χωρίς οικογένειες) από το Πακιστάν και το Μπανγκλαντές. Και ακόμα, άτομα από χώρες όπως το Αφγανιστάν και της υποσαχάριας Αφρικής που θα κουβαλούν το βαρύ φορτίο βιωμάτων από πολέμους και εμφύλιους σπαραγμούς, με έλλειψη στοιχειωδών εργασιακών δεξιοτήτων για να επιβιώσουν.

Ηδη, πολλοί Αλβανοί, που απασχολούνταν κυρίως στις κατασκευές, αρχίζουν να επιστρέφουν στη χώρα καταγωγής τους. Βούλγαροι νεαρής ηλικίας στρέφουν το βλέμμα σε άλλα κράτη της Ε.Ε. ενώ η πλειονότητα των Πολωνών –αξιόλογο μεταναστευτικό δυναμικό– έχει εγκαταλείψει τη χώρα εδώ και μια πενταετία. Γυναίκες από την πρώην ΕΣΣΔ, που βλέπουν το εισόδημά τους να μειώνεται, μετρούν χρόνο για να επιστρέψουν στις οικογένειές τους, ενώ και Ασιάτες –νόμιμοι και παράνομοι– αναζητούν εργασιακές διόδους σε άλλες χώρες της Δύσης. «Όσα χρόνια είμαι στην Ελλάδα, είναι η πρώτη φορά που οι Αλβανοί δυσκολεύονται να βγάλουν μεροκάματο, βιώνουν την ίδια ανασφάλεια με το 1991-93 που πρωτοήρθαν. Σχεδόν το 60% είναι άνεργοι και συντηρούνται από τις γυναίκες τους που δουλεύουν ως οικιακές βοηθοί. Γι' αυτό πολλοί γύρισαν πίσω ελπίζοντας ότι τον Σεπτέμβριο θα αλλάξει η κατάσταση, ενώ άλλοι σκέφτονται την οριστική επιστροφή. Χρωστάνε ενοίκια, τα τρέχοντα έξοδα είναι πολλά και επιπλέον έχουν να αντιμετωπίσουν την επιβάρυνση με τα ένσημα».

Ο Λεωνίδας Ροσέτι, πρόεδρος της «Ενωσης Πτυχιούχων του Ν. Μαγνησίας», γιατρός από τα Τίρανα που αναγνώρισε το πτυχίο του στο (πρώην) ΔΙΚΑΤΣΑ, συνοψίζει την κατάσταση που επικρατεί σε ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού (νόμιμων) μεταναστών. Μάλιστα, σύμφωνα με ενδεικτικές μετρήσεις του υπ. Εσωτερικών, μόνον το φθινόπωρο του 2009 140.000 μετανάστες που ζούσαν περίπου 10 χρόνια στην Ελλάδα εξέπεσαν της νομιμότητας, επειδή δεν συγκέντρωσαν τα απαραίτητα από τον νόμο ένσημα. Είναι γνωστό ότι εάν δεν διευθετηθεί αυτό το ζήτημα η χώρα θα χάσει ένα σημαντικό εργατικό δυναμικό. «Έχουμε κάνει ολοκληρωμένη πρόταση ήδη από το 2005» υπενθυμίζει ο υπεύθυνος μεταναστών της ΓΣΕΕ κ. Γιώργος Αλεβυζάκης. «Έχουμε συστήσει να αποκοπούν τα ένσημα από τη νομιμότητα ή να ζητούνται και από τον αλλοδαπό όσα ένσημα χρειάζεται ο Έλληνας, δηλ. 75 που σταδιακά θα γίνουν 100 ένσημα τον χρόνο. Με το ισχύον καθεστώς θα οδηγηθούμε σε ακόμη μεγαλύτερη εκμετάλλευση». Η απόφαση ενός μετανάστη να παραμείνει ή όχι στη χώρα θα εξαρτηθεί από τη διάρκεια της κρίσης, το πώς επηρεάζει η κρίση τον τομέα απασχόλησής του -οι χαμηλής ειδίκευσης εργαζόμενοι είναι πιο ευάλωτοι στην ύφεση- το πώς διαμορφώνονται οι αμοιβές, τον βαθμό ευελιξίας που μπορεί να επιδείξει, σημειώνει ο καθηγητής του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Χαράλαμπος Κασίμης. Και συμπληρώνει: «Μέχρι στιγμής οι τάσεις επιστροφής αφορούν κυρίως μετανάστες χωρίς σταθερή απασχόληση και οικογένεια -συχνά παράνομοι-, και μετανάστες άνω των 60 ετών που έχουν καταστρώσει τα πλάνα επιστροφής τους, κυρίως στην Αλβανία ύστερα από χρόνια εργασίας στην Ελλάδα. Ταυτόχρονα αυξάνονται οι μετακινήσεις προς την Αλβανία κυρίως τους μήνες μεί-

ωσης της απασχόλησης (φθινόπωρο - χειμώνας) αφενός για να μην παραμείνουν άνεργοι στη χώρα μας και αφετέρου για να διερευνηθούν τις προοπτικές επιστροφής». Ο πρόεδρος του Συλλόγου Αλβανών Μαγνησίας Εντουάρντ Ταφάι καταγράφει καθημερινά αναχωρήσεις συμπατριωτών του και όπως υπολογίζει, τουλάχιστον εκατό οικογένειες και περίπου 1.000 μεμονωμένα άτομα έχουν πάρει από τη Μαγνησία τον δρόμο επιστροφής στην Αλβανία τον τελευταίο χρόνο⁹. Ο κλάδος της οικοδομής, όπου απασχολείται η πλειονότητα των Αλβανών μεταναστών στη Μαγνησία, παρουσιάζει δραματική μείωση έως και 80%, με αποτέλεσμα την ανεργία και την αναζήτηση άλλου τρόπου επιβίωσης. Συνολικά στη Μαγνησία οι νόμιμοι μετανάστες ανέρχονται στους 28.000, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του γραφείου αλλοδαπών της Υποδιεύθυνσης Ασφαλείας Βόλου. Από αυτούς οι 3.500 είναι Βορειοηπειρώτες, οι 20.000 αλβανικής καταγωγής και περίπου 3.000 προέρχονται από τη Ρουμανία, Νιγηρία και ασιατικές χώρες (κυρίως την Κίνα και το Πακιστάν). Την τελευταία τριετία ο αριθμός των απελάσεων, σύμφωνα με τα στοιχεία του γραφείου, έχει σταθεροποιηθεί και ανέρχεται στις περίπου 280 ετησίως, ωστόσο στην ουσία πραγματοποιούνται ελάχιστες απελάσεις. Και τούτο επειδή οι παράνομοι αλλοδαποί προσφεύγουν στα διοικητικά δικαστήρια, παίρνουν προσωρινή αναστολή εκτέλεσης μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης, που -κατά μέσο όρο- προσδιορίζεται στα δύο ή τρία χρόνια. Την τελευταία διετία η Μαγνησία «κατακλύζεται» από Βούλγαρους, οι οποίοι θεωρούνται μεν Ευρωπαίοι πολίτες, δεν απελαύνονται, καταγράφονται όμως για τη χορήγηση άδειας παραμονής. Είναι χαρακτηριστικό ότι το γραφείο αλλοδαπών χορήγησε μέσα σε διάστημα 15 μηνών κάρτα διαμονής Ευρωπαίου πολίτη σε 500 άτομα από τη Βουλγαρία, ενώ ο αριθμός όσων παραμένουν στην περιοχή υπολογίζεται σχεδόν τετραπλάσιος

Και ενώ οι νόμιμοι μετανάστες αγωνιούν για τα ένσημα, νόμιμοι και μη γεμίζουν ξανά τις πλατείες των χωριών από τις επτά το πρωί «μπας και βρούμε καμιά δουλειά». «Από εκεί που μαζεύονταν μετρημένοι στα δάχτυλα άνθρωποι στις πλατείες για δουλειά, πλέον βλέπεις καθημερινά 25 - 30 άτομα» λέει στην «Κ» ο Ιλίρ Τσίμπρα, οικοδόμος, πρόεδρος του Συλλόγου Αλβανών νομού Τρικάλων. «Οι δουλειές στην οικοδομή είναι ελάχιστες και στην αγροτική παραγωγή τα μεροκάματα έχουν μειωθεί. Εκεί που ο Έλληνας έσπερνε πέντε στρέμματα καρπούζι, τώρα σπέρνει δύο». Σύμφωνα με εκτιμήσεις, στις αγροτικές περιοχές υπάρχει μείωση 10% - 15% στον χρόνο της μισθωτής απασχόλησης που αναπληρώνεται εν μέρει από μέλη του νοικοκυριού. «Παρ' όλα αυτά δεν προκύπτει ανάληψη μισθωτής απασχόλησης από Έλληνες στη γεωργία» υπογραμμίζει στην «Κ» ο καθηγητής Χαρ. Κασίμης. «Η προσπάθεια να μειωθούν τα μεροκάματα έχει ως συνέπεια μείωση της ποιότητας της εργασίας και ακολούθως πτώση της ποιότητας της παραγωγής. Σε ορισμένες περιοχές εμφανίζονται περιφερόμενοι εποχικοί Ασιάτες με χαμηλότερα μεροκάματα, αλλά η ποιότητα της εργασίας τους κρίνεται χαμηλή και η απασχόλησή τους περιορίζεται». «Οι μισθοί έχουν πέσει. Δεν είναι διατεθειμένοι να δίνουν τα ίδια χρήματα ακόμη κι όταν το μαγαζί έχει σχεδόν την ίδια κίνηση με πέρσι» λέει στην «Κ» η Λιλιάννα Σαλίαϊ, πρόεδρος Συλλόγου Αλβανών νομού Ρεθύμνου, που ολοκληρώνει το μεταπτυχιακό της στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου του Ρεθύμνου, μητέρα μιας 18χρονης, που εργάζεται εδώ και χρόνια σε εστιατόριο. «Παλιά δουλεύαμε με 40 ευρώ μεροκάματο, ένσημα, ποσοστά και μοιραζόμασταν πάνω από 100 ευρώ καθημερινή είσπραξη μπουρμπουάρ. Από πέρσι έκοψαν τα ποσοστά και τα 40 ευρώ τα παίρνουμε πλέον για 12 ώρες δουλειά την ημέρα χωρίς ρεπό. Και χθες η εργοδότη μου είπε ότι θα κατεβάσει το μεροκάματο στα 20 ευρώ».

⁹ <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=20/09/2010&id=204847>

2) Έρευνα της Eurostat : Μετανάστες οι οκτώ στους 100 κατοίκους της Ελλάδας

Οι ξένοι υπήκοοι που διαμένουν στην Ελλάδα ήταν 929.500 την 1η Ιανουαρίου 2009, ήτοι το 8,3% του πληθυσμού της χώρας, σύμφωνα με τα στοιχεία της ευρωπαϊκής στατιστικής υπηρεσίας, Eurostat, που δόθηκαν στις 11/9/10 στη δημοσιότητα¹⁰. Ειδικότερα, από τους 929.500 ξένους υπηκόους, οι 161.600 προέρχονται από χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ οι 767.900 προέρχονται από τρίτες χώρες. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την 1η Ιανουαρίου 2009, οι ξένοι υπήκοοι ήταν 31,9 εκατομμύρια (6,4%), από τους οποίους τα 11,9 εκατομμύρια ήταν πολίτες κρατών-μέλους της Ε.Ε. και τα 20 εκατομμύρια πολίτες από τρίτες χώρες.

Κατά 35.000 αυξήθηκε ο πληθυσμός της Ελλάδας το 2009, φτάνοντας τους 11.295.000 κατοίκους στην αρχή του 2010, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat που δημοσιεύτηκαν στις Βρυξέλλες¹¹. Η ενίσχυση οφείλεται κατά 77% στη μετανάστευση και κατά το υπόλοιπο ποσοστό στις νέες γεννήσεις, που ξεπέρασαν κατά 8.000 τους θανάτους πέρυσι. Η μετανάστευση συνέβαλε κατά 77% (27.000) στην αύξηση του πληθυσμού έναντι περίπου 62% κατά μέσο όρο για την ΕΕ «27» ενώ οι γεννήσεις έφτασαν τις 118.000 και οι θάνατοι τους 110.000.

Η χώρα που φιλοξενεί τους περισσότερους αλλοδαπούς στην Ευρώπη είναι η Γερμανία όπου διαμένουν 7,2 εκατ. ξένοι και ακολουθούν η Ισπανία με 5,7 εκατ. και η Μεγάλη Βρετανία με 4 εκατ. άτομα. Τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στο Λουξεμβούργο (44%), στη Λετονία (18%), στην Κύπρο και στην Εσθονία (16%), στην Ισπανία (12%), στην Ιρλανδία (11%) και την Αυστρία (10%). Αντίθετα, στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Πολωνία, οι ξένοι υπήκοοι αντιπροσωπεύουν λιγότερο του 1% του συνολικού πληθυσμού. Συνολικά, στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαμένουν 2,4 εκατομμύρια Τούρκοι πολίτες (8%), 1,8 εκατομμύρια Μαροκινοί (6%) και ένα εκατομμύριο Αλβανοί (3%).

Στην Ελλάδα, ο δείκτης γεννήσεων διαμορφώθηκε σε 10,5 ανά 1.000 κατοίκους (10,7 ανά 1000 στους «27») και ο δείκτης θνησιμότητας σε 9,8 ανά 1.000 κατοίκους (9,7 ανά 1000 κατοίκους στην ΕΕ). Ο δείκτης φυσικής αύξησης του πληθυσμού διαμορφώθηκε στην Ελλάδα σε 0,7 ανά 1.000 κατοίκους (1, 0 στους «27»), ενώ ο δείκτης μετανάστευσης διαμορφώθηκε σε 2,4 ανά 1.000 κατοίκους (1,7 ανά 1.000 στους «27»).

3) Επιστημονική έρευνα των Ευθ. Παπαταξιάρχη, Πηνελόπης Τοπάλη και Αγγελικής Αθανασοπούλου με τίτλο «Οι κόσμοι της οικιακής εργασίας»

Πολλά είναι τα στοιχεία που μας φανερώνονται για τις αλλαγές που επήλθαν στα ελληνικά νοικοκυριά με την εργασία των μεταναστριών ως οικιακών βοηθών, από την πολύχρονη και σε βάθος έρευνα των Ευθ. Παπαταξιάρχη, Πηνελόπης Τοπάλη και Αγγελικής Αθανασοπούλου «Οι κόσμοι της οικιακής εργασίας», έκδοση η οποία ξεπερνά τις 400 σελίδες¹².

¹⁰ Ελευθεροτυπία, 11 Σεπτεμβρίου 2010

¹¹ <http://www.tanea.gr/default.asp?pid=41&nid=1231053567>

¹² <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=06/03/2010&id=138552>

Αρκετά είναι όμως και όσα αποκαλύπτονται για τις προτιμήσεις των ίδιων των μεταναστριών σχετικά με τον τύπο οικιακής εργασίας που αναλαμβάνουν, και μάλιστα ανάλογα με την εθνικότητά τους, αλλά και για τις επιλογές των ίδιων των Ελληνίδων εργοδοτριών τους, καθώς γίνεται φανερό ότι διαφορετικές εθνοτικές ομάδες συγκεντρώνονται σε διαφορετικούς τύπους οικιακής εργασίας. «Αποτέλεσμα των παραπάνω επιλογών είναι να διακρίνουμε εθνοτικά ίχνη και συγκεκριμένες πολιτισμικές τάσεις σε συγκεκριμένους τύπους εργασίας, αλλά και να ανιχνεύουμε τα αποτελέσματα των δομικών χαρακτηριστικών μορφών εργασίας πάνω σε στάσεις εθνοτικών ομάδων», όπως παρατηρούν οι ερευνητές.

Ετσι, η είσοδος των Αλβανίδων μεταναστριών επέφερε ριζική αλλαγή στο τοπίο της έμμισθης οικιακής εργασίας στην Αθήνα, επεκτείνοντάς τη σε μεγαλύτερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα. Κι αυτό επειδή την κατέστησαν πλέον προσιτή οικονομικά, ώστε να διευκολυνθούν ακόμη και τα μικροαστικά νοικοκυριά, που «απενοχοποιήθηκαν», όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι ερευνητές, ώστε να κατορθώσουν να εμπλακούν στην έμμισθη οικιακή εργασία. Αυτό το γεγονός κάλυψε το κενό που δημιουργήθηκε με τη σταδιακή απομάκρυνση των Ελληνίδων οικιακών βοηθών, οι οποίες με δυσκολία εντοπίστηκαν, λόγω «της σταδιακής και πλέον ολοκληρωτικής αποχώρησής τους από το επάγγελμα τις τελευταίες δύο-τρεις δεκαετίες». Ενα άλλο κενό, αυτό της εσωτερικής οικιακής εργασίας -συνήθως σε μεγαλοαστικά σπίτια- καλύπτουν οι Φιλιππινέζες, από τις παλαιότερες αλλοδαπές εργαζόμενες στην Ελλάδα, συνώνυμες της μετανάστευσης γένους θηλυκού, αφού από τους περίπου 6.500 Φιλιππινέζους της απογραφής του 2001, σχεδόν οι 5.000 ήταν γυναίκες.

Παραθέτουμε μερικά από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά που απέδωσε η έρευνα ανά κατηγορία εργαζόμενης και εργοδότριας. Να σημειωθεί ότι ένα συγκλονιστικό κομμάτι, το οποίο δεν είναι δυνατό να παρουσιαστεί λόγω έλλειψης χώρου, είναι οι αφηγήσεις των ίδιων των εργαζομένων για τη ζωή τους, που περικλείει πέρα από τη ζωντάνια της «εξομολόγησης», το πώς τα βγάζουν πέρα στην καινούργια τους χώρα, αξιολογήσεις και βιώματα που διαμορφώνουν τις προσδοκίες τους.

Έχοντας πλέον ολοκληρώσει τη μετάβασή τους προς την εξωτερική οικιακή εργασία, καθώς ήδη από τη δεκαετία του 1970 σταματούν να εργάζονται ως εσωτερικές οικιακές βοηθοί, όσες Ελληνίδες οικιακές εργαζόμενες απομένουν στον κλάδο είναι πια μεγαλύτερες από 45 ετών, με οικογένεια και δικό τους σπίτι -«νοικοκυριό» σε ποσοστό 80%. Η έρευνα επιβεβαιώνει τη διασύνδεσή τους με την οικογένεια και τη μητρότητα, καθώς σε μεγαλύτερο ποσοστό από τον μέσο όρο των Ελληνίδων εργαζομένων έχουν οικογένεια και παιδιά. Αρκετές επιλέγουν να απασχοληθούν σε άλλους τομείς καθαριότητας, όπως γραφεία, κοινόχρηστους χώρους πολυκατοικιών κ.λπ.

Οι περισσότερες βρίσκουν δουλειά κυρίως μέσω φίλων (73,3%), απασχολούνται σε πενήνήμερη βάση σε διαφορετικές εργοδότριες, με τις οποίες διατηρούν σταθερή σχέση στον χρόνο. Ίσως γι' αυτό και η σχέση την οποία δομούν οι Ελληνίδες εργαζόμενες με τις εργοδότριές τους στον οικιακό χώρο να παρουσιάζει έντονα στοιχεία αμφισβήτησης της ιεραρχίας που αποτελούν σύνηθες χαρακτηριστικό των εργασιακών σχέσεων μεταξύ οικιακών βοηθών και εργοδοτριών. Η σχέση «οικειότητας» που διαμορφώνουν τα δύο μέλη αποτελεί απόρροια της εθνοτικής ομοιότητας και, κατά συνέπεια, της σχέσης «εμπιστοσύνης» που αυτή διαμορφώνει. Ενα ακόμη στοιχείο που συνθέτει αυτή τη σχέση εμπιστοσύνης είναι είτε η ηλικιακή ομοιότητα μεταξύ εργαζόμενης και εργοδότριας, είτε μια ηλικιακή διαφορά που λειτουργεί προς όφελος της εργαζόμενης όταν η εργοδότρια είναι νεαρή γυναίκα. Επιπλέον, «το δυνάμει εξισωτικό περιεχόμενο της σχέσης» ενισχύεται από τις κοινές προσλήψεις του οικιακού χώρου και των δραστηριοτήτων που δομούνται γύρω από αυτό μέσω της «γρήγορης» αντιμετώπισης των ανα-

γκών του, του επιμελούς καθαρισμού και της επιτυχούς «τακτοποίησής» του. Αυτή την έμπιστη σχέση αποτυπώνει το γεγονός ότι το 60% των εργοδοτριών λείπει από τον οικιακό χώρο όταν καθαρίζει η εργαζόμενη. Ωστόσο, παρά τη μονιμότητα και τη σταθερότητα, δεν παρέχεται ασφάλιση για την εργασία τους, αλλά παρά τη μη παροχή επιδομάτων το ποσό της αμοιβής αποτιμάται ως ικανοποιητικό από το 53,3%, ενώ για το 71,1% παρέχει τα «χρήματα για μια καλύτερη ζωή».

«Οι εργαζόμενες αναπτύσσουν μια κοσμολογία που δομείται με όρους "σπιτιού". Στο πλαίσιο του "σπιτιού", οι γυναίκες ως σύζυγοι, μητέρες ή εργαζόμενες προσλαμβάνουν τη ζωή τους ως ένα διαρκές "παίδεμα", καταλήγοντας ωστόσο πάντοτε κυρίαρχες. Μέσα από τη νοσηματοδότηση των εργοδοτριών ως γυναικών που βρίσκονται σε κατάσταση "ανάγκης", οι τελευταίες καθίστανται ελλειμματικές γυναικείες μορφές, χάνοντας την ιδιότητα της "νοικοκυράς", ενώ ταυτοχρόνως ο οικιακός χώρος τους εισέρχεται σε κατάσταση αταξίας. "Τακτοποιώντας" και "καθαρίζοντας" τον χώρο, οι εργαζόμενες διευθετούν την οικιακή αταξία, αναπληρώνουν το οικιακό έλλειμμα και εντέλει κυριαρχούν ως "νοικοκυρές" στο εργασιακό τους πεδίο», επισημαίνουν οι ερευνητές.

Ανάλογα με την ηλικία τους και τη συνάφεια με την ηλικία των εργαζομένων, οι εργοδότες των Ελληνίδων οικιακών εργαζομένων διακρίνονται σε δύο ομάδες, διαμορφώνοντας αντίστοιχα διαφοροποιημένες σχέσεις με τις Ελληνίδες εργαζόμενες. Έτσι οι νέες εργοδότες αποποιούνται εξαρχής την ιδιότητα της «νοικοκυράς» και αναθέτουν συχνά εξ ολοκλήρου την εποπτεία της καθαριότητας του οικιακού τους χώρου στην οικιακή εργαζόμενη ή στη μητέρα τους. Ωστόσο, διατηρούν την άποψή τους για ζητήματα «καθαριότητας» του χώρου τους, αναπτύσσουν μια ρητορική «υγιεινής» γύρω από αυτόν και καταλήγουν σε διαπιστώσεις ανεπαρκούς εργασίας των εργαζομένων τους. Από την πλευρά τους, οι ηλικιωμένες εργοδότες είναι σε μεγαλύτερο βαθμό συμφιλωμένες με τη βοήθεια που τους παρέχεται: όχι μόνο υπερασπίζονται την ιδιότητα της «νοικοκυράς», αλλά την επιβεβαιώνουν διαρκώς μέσα από την επίβλεψη των οικιακών τους εργαζομένων. Τελικά, η μακροχρόνια επιτυχής συνεργασία με τις ομοεθνείς εργαζόμενες καταλήγει στη διαμόρφωση κοινών αντιλήψεων γύρω από τα ζητήματα που συνθέτουν την επιτέλεση της οικιακής εργασίας. Το αποτέλεσμα είναι οι εργοδότες να προσλαμβάνουν τις οικιακές εργαζόμενες ως απολύτως εναρμονισμένες και εντέλει ενσωματωμένες στον δικό τους τρόπο συσχέτισης με τον οικιακό χώρο.

Ηδη από τη δεκαετία του 1980, οι Φιλιππινέζες έρχονται στην Ελλάδα ως εσωτερικές οικιακές εργαζόμενες, αρχικά σε οικιακούς χώρους ανώτερων κοινωνικο-οικονομικών στρωμάτων, αποτελώντας έτσι μια προέκταση του παλαιότερου θεσμού της «ψυχοκόρης». Την εποχή εκείνη η «Φιλιππινέζα» αποτελεί ένα «λεκτικό συμπαραδηλούμενο της υποτέλειας, της παθητικότητας, των ελίτ και του νεοπλουτισμού». Σταδιακά, από τη δεκαετία του 1990 και μετά, απασχολούνται σε οικιακούς χώρους μεσαίων στρωμάτων και, παράλληλα, μεταπηδούν στην εξωτερική οικιακή εργασία σε έναν ή περισσότερους εργοδότες, χωρίς να παρουσιάζουν άλλου τύπου εργασιακή κινητικότητα. Η μειωμένη κινητικότητα πιθανώς συνδέεται με το γεγονός ότι είναι στην πλειονότητά τους νόμιμες, σε αντίθεση με τα μέσα της δεκαετίας του '90, οπότε κορυφώνεται η παράνομη μετανάστευση.

Στους χώρους των ανώτερων στρωμάτων, όπου συχνά απασχολούνται περισσότερες οικιακές εργαζόμενες, οι Φιλιππινέζες αναλαμβάνουν καθήκοντα οικονόμου και νταντάς, ενώ στις «βαριές» και εξω-οικιακές εργασίες χρησιμοποιούνται άλλες εθνοτικές ομάδες, μετανάστριες από άλλες χώρες των Βαλκανίων και την Ανατολικής Ευρώπης. Αντίθετα, στους οικιακούς χώρους των μεσαίων στρωμάτων, η Φιλιππινέζα εργαζόμενη αναλαμβάνει το σύνολο των οικιακών καθηκόντων. Αν και συγκρινόμενες με άλλες χώρες, οι Φιλιππινέζες εργαζόμενες στη χώρα μας είναι μεγαλύτερες ηλικιακά, ξεχωρί-

ζουν για το ιδιαίτερα υψηλό μορφωτικό επίπεδο μεταναστευτικού πληθυσμού και τα μηδαμινά ποσοστά αναλφαβητισμού: μία στις δέκα είναι κάτοχος πτυχίου, ενώ περισσότερες από μία στις τρεις έχουν λάβει μεταλυκειακές σπουδές. Η πλειονότητα (91,6%) διαμένει στον οικιακό χώρο της εργοδότης, γεγονός που σύμφωνα με τους ερευνητές καταδεικνύει ότι δεν επενδύουν στη χώρα υποδοχής, παρά μόνο διατηρώντας καταθέσεις στις τράπεζες, ενώ η πλειονότητα επενδύει τα χρήματά της στην αγορά σπιτιού ή γης στις Φιλιππίνες. Γι' αυτές η οικιακή εργασία αποτελεί και μια αποπληρωμή του «οικογενειακού χρέους», καθώς το 96,5% στηρίζει οικονομικά τους δικούς της στην πατρίδα της, κι ας είναι μόνο οι μισές παντρεμένες και ας μην έχουν οι περισσότερες παιδιά. Κεντρικός άξονας στην κοινωνικότητά τους είναι η συγκρότηση θρησκευτικών ομάδων και ο εβδομαδιαίος εκκλησιασμός, διατηρούν άτυπα φιλικά-συγγενικά δίκτυα, ενώ ως αρωγός τους στην εδώ πορεία τους αναγνωρίζεται το σωματείο των Φιλιππινέζων εργαζομένων ΚΑΣΑΠΠ, με ενεργό παρουσία και αποτελεσματικότητα στην επίλυση θεμάτων νομιμότητας, εργασίας κ.ά.

Μεγάλη είναι η διάσταση απόψεων μεταξύ των Φιλιππινέζων εργαζομένων και των εργοδοτριών τους. Οι εργαζόμενες, στην αρχή της μεταναστευτικής τους εμπειρίας, αντιλαμβάνονται τη δουλειά τους στο πλαίσιο μιας τυπικής εργασιακής σχέσης, σύμφωνης με τους όρους του «συμβολαίου» που υπέγραψαν πριν ή μετά την είσοδό τους στη χώρα: συμφωνηθέντα καθήκοντα, ωράρια, αμοιβές. Η πραγματικότητα όμως της οικιακής εργασίας στην Ελλάδα, που ρυθμίζεται άτυπα, τις ξενίζει, θεωρείται υποτιμητική, προκαλεί ντροπή και αποφεύγεται, με αποτέλεσμα σταδιακά να επωμίζονται το σύνολο των οικιακών καθηκόντων χωρίς τις αντίστοιχες απολαβές, αν και έχουν κανονική ασφάλιση και περισσότερες από 7 στις 10 παίρνουν δώρα Χριστουγέννων και Πάσχα και, σε μικρότερο βαθμό, επίδομα αδείας το καλοκαίρι. Η αποστασιοποίησή τους από τις εργοδότης τους και ο «σιωπηλός» και «αόρατος» τρόπος που επιτελούν τα ολοένα και περισσότερο αυξανόμενα καθήκοντά τους, τις καθιστούν ιδανικές οικιακές εργαζόμενες και μετατρέπουν τις εργοδότης τους από παρούσες σε πλήρως απύσες «νοικοκυρές». Ενα ακόμη πρόβλημα συμπόρευσης με τα ελληνικά ήθη που εντοπίζουν οι ερευνητές είναι και ο κυρίαρχος τρόπος πρόσληψης της σχέσης στο οικιακό πεδίο που ορίζεται μέσω της συγγένειας: έτσι οι Φιλιππινέζες γυναίκες μετατρέπονται στις νέες «κόρες» των ελληνικών οικογενειών. Οι νέες «κόρες», ωστόσο, θυμίζουν περισσότερο τις παλαιές «νύφες», που υπηρετούσαν την πεθερά και εργάζονταν γι' αυτήν χωρίς ανταπόδοση. Το μοντέλο συγγένειας που κατασκευάζουν οι εργοδότης ωστόσο, αποτελεί έναν ιδιότυπο μετασχηματισμό των σχημάτων συγγένειας στο εργασιακό πεδίο, διατηρεί έντονα χαρακτηριστικά ανισότητας και απουσίας αμοιβαιότητας έτσι ώστε συχνά, μερικά χρόνια αργότερα, καταλήγει στη λήξη της σχέσης. «Τελικά, η εργαζόμενη αποχωρεί ξαφνικά και "σιωπηλά", ακυρώνοντας με τον πιο εκκωφαντικό τρόπο την εκδοχή της προέκτασης της "νοικοκυράς" ως "κόρης"». Με αυτό τον τρόπο, από αόρατες οι Φιλιππινέζες γυναίκες γίνονται όχι μόνο ορατές, αλλά σχεδόν απειλητικές και επικίνδυνες.

Αν και λύση ανάγκης το πρώτο διάστημα της μετανάστευσής τους στην Ελλάδα, είναι η ζήτηση που έφερε τις Αλβανίδες στην έμμισθη οικιακή εργασία, ορμώμενες ωστόσο από δύο διαφορετικές αφετηρίες:

- Είτε συνδέθηκαν αποκλειστικά με έναν εργοδότη/τρια, κυρίως για τη φροντίδα ηλικιωμένων, γεγονός που απέφερε ένα μηνιαίο μισθό και σύντομα συνδυάστηκε με απογευματινή εργασία αλλού ή με τον καθαρισμό άλλων σπιτιών την ημέρα που είχαν ρεπό.
- Είτε ενεπλάκησαν με τη μη συστηματική οικιακή εργασία, τότε περιστασιακά παίρνοντας ένα ημερομίσθιο («γενική καθαριότητα» του σπιτιού σε περιόδους αλλαγής εποχής, γιορτών, ανακαίνισης, ασθένειας ή εγκυμοσύνης

των εργοδοτριών) και τότε αποσπασματικά (όπως ο καθαρισμός μιας αποθήκης, το σιδέρωμα ρούχων κ.ά.) με διάρκεια λίγες ώρες και ανάλογα χρήματα.

Στο πέρασμα του χρόνου, ωστόσο, η συστηματική και σταθερή σύνδεση με συγκεκριμένα σπίτια για οριοθετημένα καθήκοντα που σχετίζονται με την καθαριότητα, συγκεκριμένες μέρες της εβδομάδας, για έξι περίπου ώρες και προκαθορισμένο ημερομίσθιο, είναι ο τύπος εργασίας που κυριαρχεί: οριοθέτηση, καταμερισμός και τυποποίηση, που φαίνεται να αποτελούν ξεκάθαρες εργασιακές στρατηγικές γι' αυτές. Αυτό το γεγονός έχει διάφορες συνέπειες: μετατρέπει την έμμισθη οικιακή εργασία σε ένα περισσότερο ανελαστικό μόρφωμα, αναδεικνύει τις εργαζόμενες σε επαγγελματίες, συντελεί στην περαιτέρω ενδυνάμωση της διαπραγματευτικής τους θέσης, επιτρέπει την εντατικοποίηση και μεγιστοποίηση του εργασιακού τους χρόνου, και άρα των εισοδημάτων τους μέσω της δυνατότητας να συνδυάζουν πρωινή εργασία (σπίτια) και απογευματινή (σιδέρωμα, σκάλες, μπέιμπι σίτινγκ, καθαριότητα σε καταστήματα, γυμναστήρια, καφενεία). Η ανάληψη των εργασιών αυτών δεν θεωρούν πως τις υποτιμά, αντίθετα τις αποτιμούν ως πολύ σημαντικές.

«Οι Αλβανίδες εργαζόμενες σε όλη αυτή τη δύσκολη μέσα στα χρόνια πορεία, φαίνεται να αποσοβούν την κεντρική γι' αυτές απειλή, που είναι η απώλεια του ελέγχου της εργασιακής διαδικασίας, του χρόνου και του σωματικού τους μόχθου», αναφέρουν οι ερευνητές. Σημαντικό είναι και ένα συμπερασματικό τους σχόλιο, για την αλληλεπίδραση μεταξύ εργαζομένων-εργοδοτών και εν τέλει της ίδιας της κοινωνίας: «Οι Αλβανίδες μετανάστριες συγκροτούν σταδιακά στρατηγικές οικιακής εργασίας, οι οποίες υπογραμμίζουν τόσο το σωματικό κόπο της οικιακής εργασίας όσο και τη μετάλλαξη της μέσα από τη μεγιστοποίηση της προσπάθειας και την αποταμίευση σε χρηματικό όφελος. Οι στρατηγικές αυτές ανασηματοδοτούν με όρους καπιταλιστικής αγοράς μια κομμουνιστικογενή αντίληψη για την εργασία ως υπέρτατη κοινωνική αξία: έτσι όχι μόνο αντιστέκονται στην "προσωποποίηση" της εργασιακής σχέσης, αλλά επιπλέον συμβάλλουν στη διάκριση και αναγνώριση του στενά οικονομικού τους περιεχομένου ως "εργασίας". Σε αυτό το πλαίσιο, οι Αλβανίδες μετανάστριες, περισσότερο από τις άλλες δύο εθνοτικές κατηγορίες οικιακών εργαζομένων, αναδεικνύονται σε πρωταρχικούς φορείς ενός επαγγελματικού μοντέλου της οικιακής εργασίας, αντιστοίχου με αυτό που καταγράφεται σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που παραπέμπει στην ανάληψη από την εργαζόμενη πολλαπλών καθηκόντων μερικής απασχόλησης, σε μηνιαία, εβδομαδιαία ή ακόμη και ημερήσια βάση».

Δεν αντανakλώνται μόνο οι διαφορετικές ταξικές διαστρωματώσεις ανάλογα με την εθνικότητα της οικιακής εργαζομένης, αλλά και οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των ίδιων των οικιακών εργαζομένων σε αυτή την έρευνα.

Τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν από τα ευρήματα κωδικοποιεί και αποτιμά ο επιστημονικός υπεύθυνος του ερευνητικού εγχειρήματος, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου Ευθύμιος Παπαταξιάρχης, ο οποίος ξεχωρίζει τρεις βασικές διαπιστώσεις:

- «Πρώτον, η ποσοτική μας έρευνα επιβεβαιώνει μια ισχυρή τάση εθνοπολιτισμικού καταμερισμού των έμμισθων οικιακών καθηκόντων. Οι μετανάστριες από τις Φιλιππίνες και την Αλβανία προνομακά συνδέονται με τις ειδικότητες της "εσωτερικής οικιακής βοηθού" και της "οικιακής καθαρίστριας" αντίστοιχα. Ο τομέας της "εξωτερικής οικιακής βοηθού" συγκεντρώνει γυναίκες και από τις τρεις εθνοτικές ομάδες».
- «Δεύτερον, τα τελευταία δέκα χρόνια έχουμε την αυξανόμενη "επαγγελματοποίηση" της οικιακής εργασίας μέσα από την ανάδειξη ενός πλέγματος διακριτών, σαφώς οριοθετημένων και ελεγχόμενων από την ίδια την εργαζόμενη έμμισθων οικιακών καθηκόντων που αντιστοιχούν στην ιδιότητα της "οικια-

κής καθαρίστριας". Πρωταγωνίστριες σ' αυτόν τον, μετασχηματισμό είναι μετανάστριες από την Αλβανία και άλλες χώρες των Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης».

- «Τρίτον, η οικιακή εργασία των μεταναστριών εργαζομένων αποτελεί σημαντικό παράγοντα κοινωνικοπολιτισμικής αλλαγής. Οι πολλαπλές εκδοχές έμμισθης οικιακής εργασίας αναπαράγουν και διευρύνουν την πολλαπλότητα των οικιακών χώρων. Για παράδειγμα, η παρουσία της οικιακής εργαζομένης, Ελληνίδας ή μη, και οι συναφείς πρακτικές της οικιακής εργασίας μετασχηματίζουν τους έμφυλους οικιακούς ρόλους και τις αντίστοιχες ταυτότητες και κατ' επέκταση τον ίδιο τον οικιακό χώρο. Παράλληλα, η αναδύομενη εθνοπολιτισμική διαφοροποίηση της οικιακής εργασίας σε διακριτούς τύπους εντείνει αλλά και χρωματίζει την κοινωνικοοικονομική διαφοροποίηση των οικιακών ομάδων σε μεγαλοαστικές, μεσοαστικές και μικροαστικές. Την εντείνει τόσο ώστε να μιλάμε για διακριτούς μικρόκοσμους, η διαφορετικότητα των οποίων συμπίπτει με την εθνοτική ταυτότητα των εργαζομένων που εμπλέκονται στη συγκρότησή τους. Από την άποψη αυτή, οι ποικίλοι κόσμοι της οικιακής εργασίας συνιστούν μια βασική όψη ενός πρωτόγνωρου φαινομένου, της πολιτισμικής πολλαπλότητας που χαρακτηρίζει τη σημερινή Ελλάδα των μεταναστών».

Ποια είναι τα συμπεράσματα που προκύπτουν για τις εργοδότες των έμμισθων οικιακών εργαζομένων; «Η σχέση των Ελληνίδων γυναικών με τον οικιακό χώρο και το "νοικοκυριό" ως προνομιακό πεδίο δραστηριοποίησης, κοινωνικότητας, έμφυλων ταυτοποιήσεων και άντλησης κοινωνικού κύρους έχει μελετηθεί διεξοδικά από ανθρωπολογική σκοπιά. Η μελέτη μάς επιβεβαιώνει το μεγάλο συμβολικό βάρος του "νοικοκυριού", ωστόσο παράλληλα δείχνει τις σημαντικές διαφοροποιήσεις που επισυμβαίνουν στους οικιακούς ρόλους των Ελληνίδων εργοδοτριών: την ποικιλία των εκδοχών της "νοικοκυράς" που συναρτάται με την ταξική/κοινωνικο-οικονομική θέση αλλά και τους μετασχηματισμούς που οφείλονται στην εξωοικιακή απασχόληση πολλών γυναικών. Επίσης δείχνει πως οι διαφορετικές εκδοχές της έμμισθης οικιακής εργασίας συμπαράγουν αυτήν την ποικιλία. Από τη μια πλευρά, συμβάλλουν στην αποκρυστάλλωση της "απούσας-παρούσας"μεγαλο/μεσοαστής εργοδότριας, που στην πράξη απέχει από τα οικιακά καθήκοντα, διατηρώντας ωστόσο την υψηλή εποπτεία της οικιακής εργαζομένης και κατ' επέκταση τον "τίτλο" της "νοικοκυράς", ενώ απ' την άλλη διαμορφώνουν τη νοικοκυρά που δεν απαλλάσσεται από το βάρος της "διπλής μέρας", αλλά μετακυλεί την καθαριότητα του Σαββατοκύριακου, δηλαδή ένα μέρος των οικιακών καθηκόντων, ολοκληρωτικά στην επαγγελματία "οικιακή καθαρίστρια"».

Από τη μια πλευρά η εργασία των Φιλιππινέζων εσωτερικών οικιακών βοηθών αποτελεί ένα εύπλαστο περιεχόμενο που προσαρμόζεται συσχετικά στο άκαμπτο και ιδιοσυγκρασιακό σχήμα του μεγαλοαστικού "νοικοκυριού", αναπαράγοντας έτσι την οικιακή ομάδα μιας αυταπασχολούμενης, υψηλού μορφωτικού επιπέδου, "απούσας-παρούσας" εργοδότριας. Από την άλλη πλευρά, η εργασία της Αλβανίδας οικιακής καθαρίστριας συνιστά ένα ανελαστικό τυποποιημένο μόρφωμα, που κατ' αρχήν προσκρούει στο λιγότερο άκαμπτο και εξίσου ιδιοσυγκρασιακό σχήμα του "μικροαστικού" νοικοκυριού. Η ανατάραξη που συνοδεύει την πρόσκρουση έχει δομικές επιπτώσεις μέσα από τις οποίες προκύπτει μια νέα οικιακή ισορροπία. Βαθαίνει μια διαφοροποίηση που ήδη επέρχεται λόγω της εξωοικιακής εργασίας των εργοδοτριών και παράγει ένα περισσότερο εσωτερικά διαφοροποιημένο -γύρω από τον άξονα "καθαριότητα/τακτοποίηση"- και λειτουργικά διαστρωματωμένο μικροαστικό "νοικοκυριό". Αυτός είναι και ο όρος αναπαραγωγής της οικιακής ομάδας για μια μισθωτή πλήρους απασχόλησης εργοδότρια.

Όπως δείχνουν πλέον κάποιες μελέτες, οι μετανάστριες από την Αλβανία είναι φορείς μιας αρκετά έντονης εξομοιωτικής διάθεσης, δηλαδή εκφράζουν μια αυξημένη ετοιμότητα

τητα να απομακρυνθούν από τους οικείους τρόπους της χώρας καταγωγής, όπως αυτοί διαμορφώνονται μετά την πτώση του σοσιαλιστικού καθεστώτος, και να ενστερνιστούν αξίες και πρότυπα του "δυτικού τρόπου ζωής". Αυτές, λοιπόν, που φαίνεται ότι θέλουν να "μας" μοιάσουν, είναι αυτές που κατ' εξοχήν "μας" αλλάζουν. Μας αλλάζουν ακριβώς επειδή θέλουν να μας μοιάσουν: ο υποτιθέμενος εξομοιωτικός τους προσανατολισμός δεν είναι παρά μια ισχυρή αναφορά στην ελληνική κοινωνία, μια συστηματική εμπλοκή, γεμάτη αντιφάσεις που στοχεύει στην υπέρβαση της υπαγωγής και την ισότιμη συμμετοχή στη σύγχρονη καπιταλιστική πραγματικότητα.

Η υψηλή συμμετοχικότητα που δείχνουν οι Αλβανίδες μετανάστριες είναι λοιπόν μια πιο σύνθετη διαδικασία απ' ό,τι ίσως νομίζουμε, μια διαδικασία που πρέπει να ενταχθεί στο πλαίσιο των πολύπλοκων και συχνά αντιφατικών πολιτισμικών ωσμών ανάμεσα στις μετανάστριες και την κοινωνία εγκατάστασης. Από την πλευρά των πρώτων, συνιστά την ενεργητική οικείωση των "ξένων" πολιτισμικών σχημάτων, όπως το "νοικοκυριό" των εργοδοτριών τους, στα οποία εμπλέκονται και τα οποία ταυτόχρονα αναπαράγονται και μετασχηματίζονται, καθώς ανασηματοδοτούνται εντασσόμενα στο νοητικό ορίζοντα και στο πεδίο δράσης των μεταναστριών. Αυτή είναι και μια βασική διάσταση της προσφοράς τους».

Πώς διαμορφώνουν τις εργασιακές τους σχέσεις και τι μας αποκαλύπτει αυτό για τα εργασιακά τους δικαιώματα; Ας πάρουμε για παράδειγμα την περίπτωση των "οικιακών καθαριστριών". Η ενίσχυση της εργασιακής θέσης τους αφορά ατομικές διαδικασίες διεκδίκησης στο εσωτερικό του οικιακού χώρου: σχετίζεται με την απομάκρυνσή τους από τη σύνδεση με ένα σπίτι, με τη σταδιακή επίτευξη της επαγγελματοποίησης της εργασίας μέσα από τη σαφή οριοθέτηση των καθηκόντων και των ωραρίων, με την προβολή των υψηλών εργασιακών τους ικανοτήτων. Αυτό που υποκαθιστά την οργανωμένη συλλογική δράση, π.χ. ένταξη στο "Σωματείο Οικιακών Βοηθών και Καθαριστών", είναι η συνεχής άτυπη επικοινωνία με κυρίως ομοεθνείς γυναίκες που κάνουν την ίδια δουλειά τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες της Ευρώπης και της Β. Αμερικής, και που τους δίνει τη δυνατότητα να ενημερώνονται για τις αλλαγές και τις βελτιώσεις στις συνθήκες εργασίας και να τις διεκδικούν σταδιακά και οι ίδιες. Από την άλλη, στην πλειονότητά τους δεν είναι ασφαλισμένες. Αρχικά αυτό προέκυπτε από την έλλειψη αδειών παραμονής και εργασίας. Πλέον συνδέεται με την οικογενειακού τύπου μετανάστευση και με τη στρατηγική ασφάλισης μόνο ενός μέλους της οικιακής ομάδας, με την αποφυγή μείωσης των εισοδημάτων. Οι ανύπαντρες ή διαζευγμένες γυναίκες προχωρούν σε αυτασφάλιση ως καθαρίστριες στο ΙΚΑ, για να έχουν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ένσημα για την ανανέωση των αδειών παραμονής αλλά και πιθανότητα σύνταξης».

4) «Έρευνα ΟΟΣΑ: Η κρίση πλήττει κυρίως τους μετανάστες»

Η κρίση που χτυπά την Ελλάδα, προκαλώντας μείωση της απασχόλησης και αύξηση της ανεργίας, πλήττει έντονα τους μετανάστες, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ¹³. Ο Οργανισμός επισημαίνει πως εξαιτίας της μείωσης του πληθυσμού που βρίσκεται σε παραγωγική ηλικία, αλλά και του αριθμού των μεταναστών, θα επέλθει συρρίκνωση της ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, στην ειδική φετινή έκθεση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης «Migration Outlook 2010», γίνεται λόγος για μείωση της μετανάστευσης ροής προς την Ελλάδα, καθώς και για περιορισμό της απασχόλησης του μεταναστευτικού πληθυσμού. Οι εν λόγω τάσεις κρίνονται φυσιολογικές, εφόσον υ-

¹³ TVXS-TV, 13/07/2010

πάρχει μείωση της ανάπτυξης και των επενδύσεων γενικότερα στη χώρα μας και στο χώρο των κατασκευών και της οικοδομής, ειδικότερα ο οποίος, απορροφούσε το μεγαλύτερο τμήμα εργατικού δυναμικού μεταναστών. Η κατάσταση βέβαια, είναι ακόμα χειρότερη για τους άνδρες μετανάστες, αφού οι γυναίκες απασχολούνται σε τομείς που έχουν πληγεί σε μικρότερο βαθμό. Ο ΟΟΣΑ τονίζει στην έκθεσή του ότι δεν υπάρχουν επαρκείς πολιτικές του ελληνικού Κράτους για την ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία και στην αγορά εργασίας. Σε διεθνές επίπεδο, στις χώρες του ΟΟΣΑ, το ρεύμα μετανάστευσης σημείωσε μείωση σε ποσοστό 6%, που αντιστοιχεί σε 4,4 εκατομμύρια ανθρώπους. Η μείωση αυτή σταμάτησε μία πενταετή αύξηση με ετήσιο μέσο όρο ανόδου 11%. Το ποσοστό της μείωσης αναμένεται ιδιαίτερα αυξημένο για το 2009. Παράλληλα, σύμφωνα με τα στοιχεία του διεθνούς οργανισμού, μεταξύ 2010-2020 η αύξηση του πληθυσμού που βρίσκεται σε παραγωγική ηλικία θα αγγίξει το 1,9%, όταν την προηγούμενη δεκαετία ξεπερνούσε το 8,6%. Ο Οργανισμός εκτιμά ότι η μετανάστευση θα αποτελέσει κλειδί στην μακροχρόνια ανάπτυξη γι' αυτό και κρίνονται αναγκαίοι οι απαραίτητοι χειρισμοί από τις χώρες, λόγω της ανάγκης που θα δημιουργηθεί για πρόσθετα εργατικά χέρια κατά τη διάρκεια αναπτυξιακής περιόδου.

Γ) Καλές Πρακτικές

1) Ενασχόληση αρμόδιας Επιτροπής της Βουλής με τα ζητήματα των προβλημάτων που υφίστανται στις εργασιακές σχέσεις των μεταναστών.

Το «σκληρό πρόσωπο» της ελληνικής πραγματικότητας στους εργαζόμενους μετανάστες αναδείχθηκε σε όλες τις διαστάσεις στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής στις 26 Ιανουαρίου 2010, με αφορμή την περίπτωση της Βουλγάρας καθαρίστριας Κωνσταντίνας Κούνεβα, η οποία το Δεκέμβριο του 2008 δέχθηκε επίθεση με βιτριόλι¹⁴.

Για το περιστατικό ο υπουργός Προστασίας του Πολίτη Μιχάλης Χρυσοχοϊδης ανέφερε ότι «η αστυνομία έχει ενδείξεις πως δεν πρόκειται για μεμονωμένη υπόθεση, αλλά πίσω της υπάρχει ένα δίκτυο οργανωμένου εγκλήματος».

Οι εκπρόσωποι των κοινωνικών φορέων, που κλήθηκαν να καταθέσουν τις απόψεις τους έκαναν σωρεία καταγγελιών.

«Υπουργοί και βουλευτές απασχολούν εργαζόμενες μετανάστριες στα σπίτια τους και τις έχουν ανασφάλιστες. Σε λίγες μέρες θα φέρουμε το θέμα στη Βουλή με συγκεκριμένα στοιχεία» κατήγγειλε η αντιπρόεδρος της Παναττικής Ένωσης Καθαριστριών και Οικιακού Προσωπικού Βασιλική Τσουνή, προκαλώντας την αντίδραση του προέδρου της Επιτροπής Βασίλη Οικονόμου.

«Αν υπάρχουν υπουργοί και βουλευτές που λειτουργούν ως να έχουν δούλους, θα κατονομαστούν γιατί είναι ανεπίτρεπτο» ανέφερε χαρακτηριστικά.

Ο πρόεδρος της ΓΣΕΕ Γιάννης Παναγόπουλος τόνισε ότι η περίπτωση της Κούνεβα δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία, ότι ιδιαίτερα στους τομείς καθαριότητας και φύλαξης επικρατεί εργασιακή ζούγκλα και ότι στο νομοσχέδιο που προωθεί το υπουργείο Εργασίας δεν λαμβάνεται καμία μέριμνα στο μείζον θέμα με τις παρανομίες εργολάβων στον ιδιωτικό και στον δημόσιο τομέα.

¹⁴ <http://www.in.gr/news/article.asp?lngEntityID=1099473>

«Είναι εκτεταμένη η παρανομία των εργολάβων και πρέπει να σταματήσει η υποκρισία. Δεν υπάρχει κανένας έλεγχος. Πλήρης ασυδοσία των εργοδοτών επικρατεί παντού» τόνισε ο κ. Παναγόπουλος.

Κατήγγειλε δε ότι ακόμα κι η Ιερά Σύνοδος απέλυσε εργαζόμενη αμέσως μετά την επιστροφή της από άδεια λοχείας.

Όπως είπε, ούτε η παρέμβαση της ΓΣΕΕ ούτε της Επιθεώρησης Εργασίας, αλλά ούτε και του Συνηγόρου του Πολίτη έφεραν αποτέλεσμα, καθώς η Ιερά Σύνοδος απάντησε ότι εντάσσεται σε ειδικό εργασιακό καθεστώς.

Ο κ. Παναγόπουλος μίλησε ακόμα για «λευκά χαρτιά», στα οποία αναγκάζονται να υπογράψουν οι εργαζόμενοι και μετά οι εργολάβοι γράφουν ό,τι θέλουν, αλλά και για «ιδιότυπη κλωνοποίηση συμβολαίων» από εργολάβους που αναλαμβάνουν δουλειές στο δημόσιο.

«Δηλαδή το δημόσιο συνεργάζεται και συναλλάσσεται με απατεώνες» σχολίασε ο πρόεδρος της Επιτροπής.

Στο ίδιο μήκος κύματος ήταν κι οι καταγγελίες της κ. Τσούνη, η οποία ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι έχουν κατατεθεί από τον Ιούλιο του 2009 συγκεκριμένα στοιχεία στον εισαγγελέα για περιστατικά με εργαζόμενους μετανάστες και εργολάβους καθαριότητας στα νοσοκομεία «Ευαγγελισμός» και «Δαφνί», αλλά και στον ΗΣΑΠ.

«Η τρομοκρατία κι η άσκηση βίας είναι καθημερινό φαινόμενο στους εργαζόμενους στη φύλαξη και στην καθαριότητα. Μιλάμε για 'γκανγκστερισμούς'. Και αν σε Ελληνίδες μπορεί αυτή η συμπεριφορά να είναι 1% στις μετανάστριες είναι 100%» είπε.

Ο δημοσιογράφος Σταύρος Θεοδωράκης που ασχολήθηκε μέσα από την τηλεοπτική του εκπομπή με την περίπτωση της Κ.Κούνεβα τόνισε την ανάγκη να θεσπιστούν κανόνες και σημείωσε ότι «πρέπει οι μετανάστες εργαζόμενοι να αποκτήσουν φωνή και πρόσβαση στη πολιτεία».

«Εντάσσοντάς τους στην κοινωνία, δυσκολεύουμε το έργο αυτών που θέλουν είτε να τους εκμεταλλευτούν, είτε να τους εμποδίσουν να αναπτύξουν συνδικαλιστική δράση. Αυτοί που επιτέθηκαν στην κ. Κούνεβα θεώρησαν ότι ήταν ο αδύναμος κρίκος, γιατί ήταν από την Βουλγαρία» σημείωσε μεταξύ άλλων.

Ο υφυπουργός Εργασίας Γιώργος Κουτρουμάνης παραδέχτηκε ότι πράγματι ο μετανάστης δεν έχει δυνατότητα πρόσβασης στο κράτος, ένα κράτος, όπως είπε, που δεν είναι καθόλου φιλικό προς τον πολίτη και λειτουργεί με πελατειακή λογική, ενώ ανέφερε ότι σε πολλές περιπτώσεις συμβαίνει να γίνεται μια καταγγελία και να έχει ενημερωθεί η επιχείρηση πιο πριν από τους ελεγκτές.

Δεσμεύτηκε δε ότι σύντομα θα κατατεθεί στη Βουλή νομοσχέδιο, στο οποίο, ανάμεσα στα άλλα, θα προβλέπεται η μισθοδοσία να γίνεται μέσα από τράπεζες ώστε να υπάρχει διαφάνεια και έλεγχος.

2. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

A) Εξελίξεις σε επίπεδο Διεθνών Οργανισμών σχετικά με θέματα που αφορούν την Ελλάδα

1) Απαγόρευση από το ΕΔΑΔ της επιστροφής Σομαλών αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα με προσωρινή διαταγή

Στις 3 Ιουνίου 2010, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) εξέδωσε προσωρινή διαταγή με την οποία απαγορεύει στην Ολλανδία να επιστρέψει (σύμφωνα με τον Κανονισμό του Δουβλίνου II) Σομαλούς αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα¹⁵. Στην απόφασή του το Δικαστήριο συνυπολόγισε τα εξής:

(i) Την πεποίθηση του αιτούντα ότι υπάρχει αυξημένη πιθανότητα επιστροφής του (απευθείας ή μέσω άλλης διαδρομής) στη Σομαλία χωρίς την απαραίτητη μέριμνα από την πλευρά των ελληνικών αρχών ότι σε περίπτωση επιστροφής του θα ήταν εκτεθειμένος σε μεταχείριση που απαγορεύεται από το Άρθρο 3 της Σύμβασης.

(ii) Τον ενδεχόμενο κίνδυνο να απελαθεί από την Ελλάδα χωρίς να του δοθεί η ευκαιρία να ζητήσει παρέμβαση από το Δικαστήριο.

(iii) Τις παρούσες συνθήκες ασφαλείας στην νότια και κεντρική Σομαλία.

(iv) Το γεγονός ότι το ΕΔΑΔ εξετάζει αυτή τη στιγμή και άλλες υποθέσεις σχετικά με την συμβατότητα των επιστροφών στην Ελλάδα (ατόμων που ισχυρίζονται ότι προέρχονται από την νότια και κεντρική Σομαλία) με το Άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

B) Εξελίξεις σε επίπεδο ελληνικής νομοθεσίας

1) Εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας σχετικά με την εγγραφή και σχολική παρακολούθηση των παιδιών Ρομά 2010-2011

Στις 20/8/10 υπογράφηκε και τέθηκε σε ισχύ η ακόλουθη εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας σχετικά με την εγγραφή και σχολική παρακολούθηση των παιδιών Ρομά 2010-2011¹⁶.

«Η πρόσβαση της νέας γενιάς Ρομά στην εκπαίδευση αποτελεί αναμφίβολα το βασικότερο μηχανισμό άρσης του κοινωνικού αποκλεισμού της εν λόγω πληθυσμιακής ομάδας και απαρέγκλιτη προϋπόθεση για την ισότιμη συμμετοχή της στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας.

¹⁵ http://hellenicaction.blogspot.com/2010/06/blog-post_25.html

¹⁶ Εγκύκλιος Υπουργείου Παιδείας (20/8/10), Αριθ. Πρωτ. Φ.3 / 960 / 102679 / Γ1

Η σχολική φοίτηση των παιδιών Ρομά, παρά τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί τα τελευταία χρόνια, χαρακτηρίζεται από απουσία ή περιορισμένη παρακολούθηση στην προσχολική εκπαίδευση, μικρό ποσοστό εγγραφής στο δημοτικό σχολείο, καθυστερημένη συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία σε προχωρημένη ηλικία, πρόωρη διακοπή πριν την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και χαμηλή επίδοση σε σχέση με τον υπόλοιπο μαθητικό πληθυσμό.

Δεδομένων των ανωτέρω, υπενθυμίζουμε την υποχρέωση των Προϊσταμένων και των Διευθυντών των σχολικών μονάδων να:

- *εγγράφουν* τους μαθητές Ρομά σύμφωνα με όσα προβλέπονται στα Π.Δ 200/1998 και Π.Δ 201/1998, στη με αριθμ. Φ.4/155/Γ1/1237/11-9-1996 (ΦΕΚ 893, τ. Β΄) Υπουργική Απόφαση, καθώς και στη με αριθμ. 116184/Γ1/10-9-2008 Εγκύκλιο του Υπ. ΠΔΒΜΘ και να
- συνεργάζονται με τους Περιφερειακούς Διευθυντές Π.Ε. & Δ.Ε., τους Προϊσταμένους Επιστημονικής & Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Π.Ε., τους Σχολικούς Συμβούλους, τους Διευθυντές Π.Ε και τους Προϊσταμένους των Γραφείων Π.Ε. για την επίλυση τυχόν προβλημάτων που εμφανίζονται κατά την εγγραφή.

Σε ό,τι αφορά την προσχολική εκπαίδευση, υπενθυμίζουμε αφενός ότι η φοίτηση των νηπίων που συμπληρώνουν ηλικία πέντε ετών την 31^η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής τους στο Νηπιαγωγείο είναι υποχρεωτική (άρθρο 73 του Ν. 3518/2006, ΦΕΚ 272 τ. Α΄) και ως εκ τούτου όλες οι αιτήσεις εγγραφής των παραπάνω νηπίων ικανοποιούνται και αφετέρου ότι η συμμετοχή των παιδιών Ρομά στην προσχολική εκπαίδευση είναι ιδιαίτερα σημαντική για την εξοικειώσή τους με τον εκπαιδευτικό θεσμό, την ομαλή εκπαιδευτική τους ένταξη και την μετέπειτα σχολική τους πορεία.

Συνεπώς, σύμφωνα και με την Εγκύκλιο Φ4/350/Γ1/1028/22-8-1995, καθίσταται επιτακτικό να καταβληθούν συντονισμένες προσπάθειες από όλους τους φορείς που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία (Περιφερειακοί Δ/ντές Π.Ε & Δ.Ε, Προϊστάμενοι Επιστ.& Παιδαγ. Καθοδήγησης, Σχολικοί Σύμβουλοι, Δ/ντές Δ/νσεων και Προϊστάμενοι Γραφείων Π.Ε. κλπ.), ώστε να ενταχθούν όλα τα παιδιά Ρομά στην προσχολική εκπαίδευση και να εξασφαλιστεί η παροχή ίσων ευκαιριών σε όλα τα παιδιά που διαβιούν στην επικράτεια.

Με κύριο στόχο την εγγραφή και απρόσκοπτη φοίτηση όλων των παιδιών Ρομά που διαμένουν στην Ελλάδα και έχουν τη νόμιμη ηλικία στην υποχρεωτική εκπαίδευση, και σε συνέχεια προηγούμενων σχετικών Εγκυκλίων του Υπουργείου Παιδείας, υπενθυμίζουμε τις κατωτέρω υποχρεώσεις όλων των εκπαιδευτικών αρχών και του διδακτικού προσωπικού και επισημαίνουμε τα ακόλουθα:

1. Οι Προϊστάμενοι και οι Δ/ντές των Σχολικών Μονάδων όχι μόνο ενθαρρύνουν την προσέλευση των μαθητών Ρομά στο σχολείο, αλλά και αναζητούν τα παιδιά Ρομά που μένουν στην περιοχή τους και φροντίζουν για την εγγραφή και τη φοίτησή τους, όπως προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για την υποχρεωτική φοίτηση.
2. *Τόσο στο νηπιαγωγείο όσο και στο δημοτικό σχολείο, τα παιδιά Ρομά γίνονται δεκτά ανεξάρτητα από το εάν είναι γραμμένα σε μητρώα ή δημοτολόγια.* Για την εγγραφή τους σε αυτά θα φροντίσουν οι Προϊστάμενοι και οι Δ/ντές των Σχολικών Μονάδων, σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 6 του Π.Δ. 200/1998 (ΦΕΚ 161 τ. Α΄) και το άρθρο 7 παρ. 10 και 11 του Π.Δ. 201/1998 (ΦΕΚ 161 τ. Α΄).
3. Όταν υπάρχει αδυναμία εγγραφής λόγω μη εμβολιασμού, κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία με τοπικούς φορείς, την τοπική αυτοδιοίκηση, Ιατροκοινωνικά Κέντρα (όπου υπάρχουν), Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας, ΠΙΚΠΑ, Νοσοκομεία, Ιατρικά Κέντρα καθώς και Φορείς Κοινωνικής Στήριξης. Όσον αφορά τις επιμέρους υπο-

χρεώσεις των Δ/ντών και των Προϊσταμένων των Σχολικών Μονάδων και τις λοιπές λεπτομέρειες για τον εμβολιασμό των παιδιών που δεν έχουν εμβολιασθεί, ισχύουν τα προβλεπόμενα στην Εγκύκλιο 116184/Γ1/10-9-2008. Αντίστοιχα πρέπει να εφαρμόζονται και για τη διενέργεια των απαιτούμενων ιατρικών εξετάσεων.

4. Δεδομένου ότι οι πληθυσμοί Ρομά συχνά ζουν σε περιοχές εκτός σχεδίου πόλης ή είναι μετακινούμενοι, παρακαλούνται οι Προϊστάμενοι και οι Δ/ντές των Σχολικών Μονάδων να μην παρακωλύουν την εγγραφή παιδιών Ρομά λόγω έλλειψης πιστοποιητικού μόνιμης κατοικίας και να αποδέχονται οποιοδήποτε στοιχείο από το οποίο, κατά την κρίση τους, φαίνεται η διεύθυνση κατοικίας του μαθητή (άρθρο 7 παρ. 2 περ. γ' του Π.Δ. 200/1998, άρθρο 7 παρ. 3 περ. δ' του Π.Δ. 201/1998) εφαρμόζοντας την αρχή της επιείκειας.
5. Στις περιπτώσεις μαθητών που φοιτούν σε τάξη μικρότερη από τη χρονολογική τους ηλικία, το άρθρο 9 του Π.Δ. 201/1998 προβλέπει τη δυνατότητα διενέργειας κατατακτήριων εξετάσεων.
6. Σύμφωνα με την πάγια πολιτική και βούληση του Υπουργείου Παιδείας κανένα παιδί που προσέρχεται για φοίτηση στο δημοτικό σχολείο δεν πρέπει να απομακρύνεται με το αιτιολογικό ότι είναι μεγάλης ηλικίας ή για άλλους λόγους, αλλά να ευρίσκονται τρόποι με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και τη δέουσα ευαισθησία, ώστε όλοι οι μαθητές που η ηλικία τους είναι μικρότερη από το όριο της υποχρεωτικής φοίτησης και δεν έχουν ολοκληρώσει φοίτηση έξι (6) τάξεων σε σχολείο να εντάσσονται στο εκπαιδευτικό σύστημα και να αποκτούν τίτλο δημοτικού σχολείου. Είναι ευνόητο ότι η αναφορά στη νόμιμη ηλικία που γίνεται στο άρθρο 7 παρ. 5 του Π.Δ. 201/1998 δεν αφορά την περίπτωση φοίτησης μαθητή σε τάξη μικρότερη της ηλικίας του, αλλά την απαγόρευση φοίτησης σε τάξη μεγαλύτερη της ηλικίας του, όπως αυτό διευκρινίζεται στην αμέσως επόμενη παράγραφο του ίδιου άρθρου (άρθρο 7 παρ. 6 του Π.Δ. 201/1998 και στη με αριθμ. Φ.6/53/Γ1/226/6-3-2000 Εγκύκλιο του Υπ. ΠΔΒΜΘ).
7. Οι υποχρεώσεις της σχολικής μονάδας για την φοίτηση των παιδιών Ρομά δεν εξαντλούνται στην εγγραφή, αλλά επεκτείνονται και στην παρακολούθηση και συντονισμένη προσπάθεια όλης της εκπαιδευτικής κοινότητας, σε συνεργασία με φορείς όπως τα Ιατροκοινωνικά Κέντρα, τις Κοινωνικές Υπηρεσίες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κλπ., προκειμένου να εξασφαλισθεί η συνέχιση της φοίτησης και η απρόσκοπτη παρακολούθηση των παιδιών Ρομά καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους.
8. Όσον αφορά τη μεταφορά των παιδιών Ρομά ισχύουν οι γενικές διατάξεις, αλλά λαμβάνεται μέριμνα προκειμένου να παρέχονται σε αυτά πρόσθετες διευκολύνσεις με μέτρα που λαμβάνονται κατά περίπτωση από τις κατά τόπους αρχές. Επισημαίνουμε ότι μεταφορά δικαιούνται και τα νήπια.
9. Υπενθυμίζεται ότι η σχολική φοίτηση των μαθητών Ρομά υποστηρίζεται από τους προβλεπόμενους αντισταθμιστικούς θεσμούς. Για τους εν λόγω αντισταθμιστικούς θεσμούς παραπέμπουμε στην Εγκύκλιο Φ.1.Τ.Υ/1073/117052/Γ1/23-9-2009, όπου γίνεται εκτενής αναφορά.
10. Με τη με αριθμ. Φ.4/155/Γ1/1237/11-9-1996 (ΦΕΚ 893, τ. Β') Υπουργική Απόφαση έχει καθιερωθεί η κάρτα φοίτησης. Η κάρτα αυτή συνοδεύει τους μαθητές Ρομά ώστε να γίνονται δεκτοί για φοίτηση στα σχολεία χωρίς την τυπική διαδικασία της μετεγγραφής, εφόσον κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους αλλάξουν σχολεία, εξαιτίας της μετακίνησής τους σε άλλο τόπο κατοικίας.
11. Το σχολικό έτος 2010-2011 θα αρχίσει η υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση Προγραμμάτων με τον τίτλο «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», και παρακαλούνται οι Προϊστάμενοι και οι Δ/ντες των Σχολικών Μονάδων, οι

Εκπαιδευτικοί, οι Σχολικοί Σύμβουλοι, οι Δ/ντές Διευθύνσεων και οι Προϊστάμενοι Γραφείων για την απρόσκοπτη και στενή συνεργασία τους με τους φορείς υλοποίησης και συνεργάτες των Προγραμμάτων προκειμένου να καταστούν αποτελεσματικές οι εκπαιδευτικές μας παρεμβάσεις στον χώρο της φοίτησης των παιδιών Ρομά.

12. Υπενθυμίζεται ότι αποτελεί πάγια βούληση και επιδίωξη του Υπουργείου Παιδείας η ένταξη των παιδιών Ρομά στις κανονικές τάξεις, ενώ ο αποκλεισμός και/ή διαχωρισμός τους από τους λοιπούς μαθητές και η περιθωριοποίησή τους αντίκειται στο ελληνικό Σύνταγμα, στον Ν. 3304/2005 (ΦΕΚ 16 τ. Α') που απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής στην εκπαίδευση και σε πλήθος διεθνών κειμένων που δεσμεύουν την χώρα και έχουν υπερνομοθετική ισχύ. (Ενδεικτική αναφορά γίνεται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τη Διεθνή Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού)».

2) Διευκρινιστική Εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας σχετικά με την πρόσβαση των ανήλικων υπηκόων τρίτων χωρών στην εκπαίδευση

Στις 23/8/10 εκδόθηκε η ακόλουθη σημαντικότερη Εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας αναφορικά με το δικαίωμα των αλλοδαπών μαθητών στην εκπαίδευση¹⁷. «Με αφορμή ερωτήματα που υποβλήθηκαν στη Διεύθυνσή μας σχετικά με την πρόσβαση των ανήλικων υπηκόων τρίτων χωρών στην εκπαίδευση και σε συνέχεια της με αρ. πρ. Γ2/100758/29-09-2005 εγκυκλίου του Υπ. Παιδείας Δ.Β.Μ.Θ., σας υπενθυμίζουμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 72 του Ν. 3386/2005 (ΦΕΚ 212 Α'): «Κατ' εξαίρεση, με ελλιπή δικαιολογητικά μπορεί να εγγράφονται στα δημόσια σχολεία και τέκνα υπηκόων τρίτων χωρών, εφόσον: α. Προστατεύονται από το ελληνικό κράτος με την ιδιότητα του πρόσφυγα και όσων τελούν υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών. β. Προέρχονται από περιοχές, στις οποίες επικρατεί έκρυθμη κατάσταση. γ. Έχουν υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση ασύλου. δ. Είναι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελλάδα, ακόμη και αν δεν έχει ρυθμισθεί η νόμιμη διαμονή τους σε αυτήν».

3) Εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών για το δικαίωμα ψήφου των αλλοδαπών στις εκλογές της τοπικής αυτοδιοίκησης

Εγκύκλιο με θέμα «Άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι από τους ομογενείς και τους νομίμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης», απέστειλε στις 7/05/2010 ο υπουργός Εσωτερικών Γιάννης Ραγκούσης προς όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, προκειμένου να τους γνωστοποιήσει ποιοι έχουν δικαίωμα ψήφου, πως θα εγγραφούν στους εκλογικούς καταλόγους και τι δικαιολογητικά απαιτούνται¹⁸. Όπως αναφέρεται, με τις διατάξεις του κεφαλαίου Β' του Ν.3838/2010 (ΦΕΚ Α'49) θεσμοθετείται το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι υπέρ ομογενών και νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, ενώ επισημαίνει ότι «βασική παραδοχή του εν λόγω νομοθετήματος είναι ότι η πολιτική συμμετοχή των ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών στις τοπικές εκλογές, αποτελεί την πλέον ενεργητική μορφή ένταξης, καθώς συντελεί

¹⁷ Εγκύκλιος Υπουργείου Παιδείας (23/8/10), Αριθ. Πρωτ. 73025/Γ2

¹⁸ TVXS-TV, 7/05/2010

καθοριστικά στην άρση των αποκλεισμών και της περιχαράκωσης». Σημειώνεται δε ότι «όπως είναι γνωστό, την Κυριακή 14 Νοεμβρίου 2010 θα διεξαχθούν οι εκλογές για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών της νέας δημοτικής περιόδου, εκλογές που σηματοδοτούν μια νέα ιστορική απαρχή για την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση της χώρας μας, καθώς με αυτές θα αναδειχθούν οι αρχές των νέων διευρυμένων δήμων της χώρας που θα προκύψουν δια συνενώσεων κατ' εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης». Το γεγονός ότι οι κρίσιμες αυτές εκλογές θα διεξαχθούν με την για πρώτη φορά συμμετοχή των νομίμως και μακροχρονίως διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών τρίτων χωρών και ομογενών υπογραμμίζει τον ιστορικό τους χαρακτήρα». Ενημερώνει δε ότι «για την επιτυχή πρώτη εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου, θα ακολουθήσουν και άλλες, συμπληρωματικές εγκύκλιοι που θα εξειδικεύουν ακόμη περισσότερο θέματα και λεπτομέρειες του νόμου και των τεχνικών εφαρμογών υλοποίησης των ρυθμίσεών του, ενώ παράλληλα θα διοργανωθούν σεμινάρια προκειμένου να εκπαιδευτούν κατάλληλα και επαρκώς οι υπάλληλοι που θα χειρίζονται το αντικείμενο αυτό». Τέλος, για τα ζητήματα που αφορούν το δικαίωμα του εκλέγεσθαι (εκλογιμότητα-υποψηφιότητες-κωλύματα και ασυμβίβαστα) θα αποσταλούν οι σχετικές οδηγίες μετά την ψήφιση του θεσμικού πλαισίου του προγράμματος «Καλλικράτης», ώστε να ληφθούν υπόψη όλες οι τυχόν νεότερες σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις.

4) Εγκύκλιος Υπουργείου Παιδείας για διατήρηση της αναγραφής του θρησκειώματος στα απολυτήρια του Γυμνασίου

Προβληματισμό προκάλεσε τον Ιούνιο 2010 η συντηρητική αναδίπλωση του υπουργείου Παιδείας στο ζήτημα της αναγραφής του θρησκειώματος στα απολυτήρια γυμνασίου, αφού με έγγραφο που έστειλε στις διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας ο γενικός γραμματέας του υπουργείου Β. Κουλαϊδής, για πρώτη φορά μετά από χρόνια, θα είναι γνωστό δημοσίως ποιοι απόφοιτοι του γυμνασίου είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι και ποιοι όχι¹⁹. Για το ζήτημα κατέθεσε ερώτηση στην υπουργό Παιδείας Α. Διαμαντοπούλου ο πρόεδρος της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ, Αλ. Τσίπρας.

Συγκεκριμένα, στο υπ' αριθμ. πρωτ. Γ2/73735/23-6-2010 έγγραφο που υπογράφει ο Β. Κουλαϊδής, αναφέρεται ότι "με αφορμή ερωτήματα που υποβλήθηκαν στη Διεύθυνσή μας, σχετικά με τους απολυτήριους τίτλους Γυμνασίου, σας υπενθυμίζουμε ότι ο τύπος των εν λόγω απολυτηρίων καθορίζεται από την υπ' αριθμ. 233.1/6/Γ2/2058/1986 (ΦΕΚ 317, Β') Υ.Α. και περιλαμβάνει αναγραφή του θρησκειώματος του μαθητή". Δημιουργούνται απορίες γιατί επιλέγεται κάτι τέτοιο αυτήν τη χρονική περίοδο, τη στιγμή που τα απολυτήρια λυκείου διατηρούν τη μη αναγραφή του θρησκειώματος, και κυρίως, γιατί το υπουργείο δεν λαμβάνει υπόψη του τις σχετικές αρνητικές γνωμοδοτήσεις για την αναγραφή του θρησκειώματος από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (απόφαση 77/Α/25-6-2002) και τον Συνήγορο του Πολίτη (πόρισμα 19905.04.2.1/15-11-2004). Ο Αλ. Τσίπρας ρωτά την Α. Διαμαντοπούλου αν "θα μεριμνήσετε για την άμεση τροποποίηση των σχετικών ρυθμίσεων προκειμένου να μην αναγράφεται ούτε να επιτρέπεται η αναγραφή του θρησκειώματος στους απολυτήριους τίτλους σπουδών δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης". Παράλληλα επισημαίνει ότι με βάση τον νόμο 2472/1997 "το θρήσκευμα αποτελεί δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα και μάλιστα ευαίσθητο" και κατά συνέπεια η καταχώρισή του σε αρχείο και η εν γένει

¹⁹ <http://www.avgi.gr/ArticleActions/show.action?articleID=553132>

επεξεργασία του εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Στη συνέχεια υπενθυμίζει την αρνητική γνωμοδότηση της Αρχής από το 2002 και εκτιμά ότι η συγκεκριμένη ρύθμιση είναι παράνομη, γιατί υπερβαίνει τον σκοπό της έκδοσης του απολυτηρίου, που περιορίζεται να επιβεβαιώσει την επιτυχή περάτωση από τη μεριά του μαθητή του γυμνασιακού εκπαιδευτικού κύκλου.

5) Έκδοση προεδρικού διατάγματος για ρύθμιση διαδικασιών ασύλου μεταβατικής περιόδου έως την έναρξη ισχύος νέων ρυθμίσεων

Το Νοέμβριο 2010 εκδόθηκε το Προεδρικό Διάταγμα 114/2010²⁰, με τίτλο "Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου «σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα» (L 26 /13.12.2005)". Το εν λόγω Προεδρικό Διάταγμα ρυθμίζει εκ νέου τις διαδικασίες ασύλου στην Ελλάδα για τη μεταβατική περίοδο μέχρι τη δημιουργία της νέας Υπηρεσίας Ασύλου η οποία πρόκειται να συσταθεί βάσει νομοσχεδίου το οποίο είναι προς κατάθεση στη Βουλή. Το ΠΔ 114/2010 αντικαθιστά το παλαιότερο ΠΔ 90/2008 και καταργεί το ΠΔ 81/2009 που είχε εκδοθεί το καλοκαίρι του 2009.

Υπενθυμίζεται ότι το ΠΔ 81/2009 είχε δεχθεί οξεία κριτική τόσο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και από την Ύπατη Αρμοστεία και άλλους ευρωπαϊκούς φορείς, όσον αφορά τη συμφωνία του με τη διεθνή και ευρωπαϊκή νομοθεσία. Σε συνέχεια αυτού, η Ύπατη Αρμοστεία είχε αποφασίσει να μην συμμετέχει στα γνωμοδοτικά όργανα στη διαδικασία του ασύλου, όπως αυτά είχαν θεσπισθεί με το ΠΔ 81/2009. Το νέο ΠΔ 114/2010 αποτελεί το πρώτο νομοθέτημα που εκπόνησε η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή που έχει συσταθεί στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη σε συνέχεια απόφασης του Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Τάξης, μέλη της οποίας είναι στελέχη του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, εκπρόσωποι της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες.

6) Προώθηση νέου Προεδρικού Διατάγματος για την υποδοχή αιτούντων άσυλο και τις διαδικασίες χορήγησης πολιτικού ασύλου (Δεκέμβριος 2010)

Με νέο Προεδρικό Διάταγμα που προωθήθηκε μέσα στο Δεκέμβριο 2010 η κυβέρνηση προώθησε αλλαγές στο καθεστώς κράτησης και μεταχείρισης των αλλοδαπών που εισέρχονται ή ζουν παράνομα στη χώρα²¹. Ιδρύονται Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ-ΠΥ), τα οποία θα αντικαταστήσουν τα σημερινά απaráδεκτα και απάνθρωπα, όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης, στρατόπεδα συγκέντρωσης μεταναστών στα σύνορα. Στα νέα κέντρα (αποκαλούνται και Screening Centres) θα οδηγούνται υποχρεωτικά όλοι οι παράνομοι μετανάστες, όχι μόνο όσοι συλλαμβάνονται στα σύνορα, αλλά και εκείνοι που εντοπίζονται στην ενδοχώρα, προκειμένου να περάσουν από τη διαδικασία της καταγραφής και του διαχωρισμού.

²⁰ Π.Δ. 114/2010 (ΦΕΚ Α' 195/22.11.2010)

²¹ <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=14/04/2010&id=151160>

Τα στοιχεία των αλλοδαπών θα καταγράφονται, οι ίδιοι θα δακτυλοσκοπούνται υποχρεωτικά, ενώ θα περνούν από ιατρικές εξετάσεις και θα τους προσφέρονται οι απαραίτητες ιατρικές φροντίδες. Μόλις διαπιστωθεί το νομικό καθεστώς τους (π.χ. εάν είναι ανήλικοι ή χρήζουν προσφυγικής προστασίας), θα κατατάσσονται σε κατηγορίες ανάλογα με το «προφίλ» τους και στη συνέχεια θα αποφασίζεται η περαιτέρω τύχη τους (απέλαση ή ενεργοποίηση της διεθνούς προστασίας).

Για να συμβούν όλα αυτά, θα αναστέλλεται η άσκηση ποινικής δίωξης κατά του αλλοδαπού μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία καταγραφής του στα ΚΕΠΥ και να προσδιοριστεί το καθεστώς που θα τον διέπει.

Όλοι οι αλλοδαποί που θα φιλοξενοούνται στα νέα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής, θα τελούν υπό καθεστώς προσωρινής, ολιγοήμερης κράτησης, η οποία θεωρητικά δεν θα ξεπερνά τις 15 ημέρες (αντί του εξαμήνου που ισχύει σήμερα ως ανώτατο όριο). Προτείνεται να υπάρξει νομοθετική ρύθμιση η οποία να επιτρέπει στον τοπικό αστυνομικό διευθυντή να αποφασίζει διοικητικά την επιβολή της κράτησής του αλλοδαπού. Στον ίδιο βαθμό θα πρέπει να προβλεφθεί και μικρότερη σχετικά ευθύνη των αστυνομικών-φυλάκων σε σχέση με τις αυστηρές ποινικές ευθύνες που ισχύουν για την απόδραση ενός ποινικού κρατουμένου.

Παράλληλα, οι κρατούμενοι-αλλοδαποί θα μπορούν να ασκούν ελεύθερα όλα ή σχεδόν όλα τα δικαιώματα της επικοινωνίας με φίλους, συγγενείς, δικηγόρους και διερμηνείς, ενώ θα δικαιούνται και μικρή άδεια απουσίας.

Αυτά προβλέπει, σε γενικές γραμμές, η αναλυτική πρόταση της επιτροπής εμπειρογνομόνων προς το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Στην επιτροπή συμμετείχαν πολλές ΜΚΟ που ασχολούνται με τα δικαιώματα προσφύγων και μεταναστών. Σύμφωνα με το σχέδιο, οι ΜΚΟ αυτές θα έχουν αυτοδικαίως πρόσβαση στα κέντρα υποδοχής.

Μέχρι τώρα, όλα τα κέντρα φιλοξενίας έχουν ασαφές νομικό καθεστώς. Φυλάσσονται από την ΕΛ.ΑΣ., δεν διοικούνται από κανένα φορέα και χρηματοδοτούνται μέσω των νομαρχιών από το υπουργείο Εσωτερικών. Από αυτά απουσιάζουν συνήθως οι διερμηνείς ενώ οι δικηγόροι, οι ΜΚΟ και οι σύλλογοι προστασίας των προσφύγων είναι ανεπιθύμητοι.

Αυτό έχει αποτέλεσμα να μη γνωρίζει κανείς τις πραγματικές ανάγκες τους και πολλοί να αντιμετωπίζουν τον σοβαρό κίνδυνο επαναπροώθησης (αυτόματη απέλαση με συνοπτικές διαδικασίες) στις χώρες καταγωγής τους, από τις οποίες έφυγαν για να αποφύγουν διώξεις και βασανιστήρια!

Είναι χαρακτηριστικό ότι για κανένα από τα λειτουργούντα σήμερα κέντρα κράτησης μεταναστών δεν έχει εκδοθεί η κοινή υπουργική απόφαση που προβλέπεται για την επίσημη σύστασή τους!

Τα κέντρα νέου τύπου έρχονται να συμπληρώσουν τον άκρως ελλειμματικό χάρτη προστασίας και παροχής βοήθειας στους αλλοδαπούς που, σε συνδυασμό με την πλήρη αποδόμηση των διαδικασιών παροχής πολιτικού ασύλου, έχουν οδηγήσει την Ελλάδα εκτός διεθνούς νομιμότητας.

Σύμφωνα με την πρόταση, που παραδόθηκε στον αρμόδιο υφυπουργό Σπ. Βούγια, θα ιδρυθούν 11 νέα ΚΕΠΥ σε Σάμο, Λέσβο, Χίο, Εβρο, Δωδεκάνησα, Αθήνα, Πάτρα, Ηγουμενίτσα, Θεσσαλονίκη, Βόλο και Κρήτη. Για όλα αυτά τα κέντρα, καθώς και για τα ειδικά κέντρα όπου θα παραπέμπονται για περαιτέρω κράτηση οι αλλοδαποί των οποίων η απέλαση είναι εφικτή, θα καταρτιστεί ειδικό πλαίσιο λειτουργίας και ένας φορέας διαχείρισης.

Ιδρύεται κεντρική υπηρεσία που συντονίζει τη λειτουργία τους, θα διοικείται από διευθυντή ο οποίος δεν θα προέρχεται από την περιφέρεια στην οποία ανήκει το κέντρο. Ο διευθυντής θα έχει υπερεξουσίες, δηλαδή θα εγκρίνει την εισήγηση της επιτροπής

διαχωρισμού, θα εκτελεί τις αποφάσεις, θα έχει τον έλεγχο των εισερχομένων-εξερχομένων.

Η λειτουργία του κέντρου θα αξιολογείται από την ειδική επιτροπή, στην οποία θα μετέχουν εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κρατικών τοπικών φορέων, ΜΚΟ και ομάδων πολιτών που ασχολούνται με το θέμα. Ανά 200 κρατούμενους προβλέπονται 5 άτομα ιατρικό-νοσηλευτικό προσωπικό, 8 κοινωνικοί λειτουργοί, 2 ψυχολόγοι, 4 νομικοί, 2 ειδικοί σε θέματα παιδιού, ένας για θέματα εμπορίας ή βασανιστηρίων, διερμηνείς και διαπολιτισμικοί διαμεσολαβητές για όλες τις ομιλούμενες γλώσσες. Η παροχή ποιοτικής διερμηνείας είναι υποχρεωτική σε όλες τις διαδικασίες.

Η χρηματοδότηση της κατασκευής των κέντρων, που υπολογίζονται σε 4.530 τ.μ. ανά μονάδα, θα επιδιωχθεί να γίνει από το ταμείο Εξωτερικών Συνόρων της Ε.Ε., κονδύλια του οποίου διαχειρίζεται το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Το θέμα είναι εάν εν μέσω οικονομικής κρίσης εξασφαλιστεί τελικά η επαρκής χρηματοδότηση του όλου φιλόδοξου εγχειρήματος. *

Το ερωτηματολόγιο-φάκελος

* Καταγραφή προσωπικών δεδομένων από την ΕΛ.ΑΣ.

* Ιατρικά πορίσματα για περαιτέρω ενέργειες μέσα στο κέντρο (π.χ. παραπομπή σε νοσοκομείο, σε ψυχολόγο κ.α.

* Πλήρες κοινωνικό ιστορικό. Συντάσσεται από τους κοινωνικούς λειτουργούς και αφορά ζητήματα ανηλίκων, πιθανών θυμάτων βασανιστηρίων ή εμπορίας.

* Διερεύνηση των αναγκών διεθνούς προστασίας. Συμπληρώνεται από νομικούς με ειδική ερώτηση για τους λόγους αναχώρησης από τη χώρα και την επιθυμία του αλλοδαπού να υποβάλει αίτηση ασύλου.

* Ειδικό μέρος για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, με ερωτήσεις για το προφίλ και την οικογένεια του παιδιού.

Οι εμφανώς ανήλικοι τοποθετούνται σε ειδικό χώρο ανηλίκων.

Το ίδιο και εκείνοι για τους οποίους υπάρχει αμφισβήτηση. Η διαπίστωση γίνεται με ψυχο-κοινωνική εκτίμηση και αν δεν υπάρξει συμπέρασμα, με ιατρικές εξετάσεις, έπειτα από συναίνεση του ανηλίκου (π.χ. απλές ακτινογραφίες οστών). Η αμφιβολία αποτελεί τεκμήριο υπέρ του ανηλίκου.

Ζητείται να δημιουργηθούν περισσότερα κέντρα φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων. Σήμερα λειτουργούν 6, συνολικής χωρητικότητας 340 κλινών, τα οποία είναι αδύνατον να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονται παράνομα στη χώρα. Επειδή η οικονομική συγκυρία ίσως δεν επιτρέψει τη δημιουργία νέων κέντρων, πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε όσους έχουν μικρότερη ηλικία (π.χ. 13χρονοι ή ανήλικοι που έχουν υποστεί τραυματικές εμπειρίες και χρήζουν αυξημένης φροντίδας).

** Διασφαλίζεται ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και απαγορεύεται κάθε δυσμενής μεταχείριση, με βάση τη φυλή, το χρώμα, την εθνική καταγωγή, το θρήσκευμα, τις ιδεολογικές πεποιθήσεις. Ειδική μεταχείριση επιφυλάσσεται όταν το επιβάλλει η νομική ή πραγματική τους κατάσταση (ανήλικοι, έγκυες γυναίκες, άτομα με ειδικές ανάγκες κ.ά.).

** Οι αλλοδαποί πρέπει να συμμορφώνονται στις εντολές των αρμοδίων υπαλλήλων. Τα μέτρα φύλαξης και εξασφάλισης της ομαλής αυτής λειτουργίας δεν αποκλείουν την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, δικαιολογούνται περιορισμοί στους όρους διαβίωσης.

** Η διοίκηση εξασφαλίζει ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη επιπέδου ανάλογου με του λοιπού πληθυσμού. Όταν το απαιτεί η κατάσταση, εισάγονται σε δημόσιο νοσοκομείο.

** Η άθληση και η ψυχαγωγία των κρατούμενων γίνεται σε υπαίθριο ή εσωτερικό χώρο του κέντρου.

** Η θρησκευτική αγωγή είναι προαιρετική. Ο κρατούμενος έχει δικαίωμα να ασκεί τα θρησκευτικά του καθήκοντα. Καθένας δηλώνει, αν το επιθυμεί, το δόγμα στο οποίο ανήκει. Σε κάθε κέντρο υπάρχει κατάλληλος χώρος για εκδηλώσεις θρησκευτικής λατρείας.

** Εξασφαλίζεται τακτική και απρόσκοπτη επικοινωνία του προσώπου με την οικογένεια και το φιλικό περιβάλλον, καθώς και με τον πληρεξούσιο δικηγόρο του.

** Οι κρατούμενοι επικοινωνούν με κοινόχρηστο τηλέφωνο με τους δικηγόρους τους. Δικαιούνται να στέλνουν επιστολές που δεν ελέγχονται, παρά μόνο για λόγους εθνικής ασφάλειας και διακρίβωσης ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Εάν δεν έχουν χρήματα, τα έξοδα επικοινωνίας αναλαμβάνει το κέντρο.

** Οι κρατούμενοι δικαιούνται άδειες απουσίας με απόφαση του διευθυντή. Σε περίπτωση απόρριψης, προβλέπεται προσφυγή.

** Εάν παραβιαστούν δικαιώματά του, ο κρατούμενος υποβάλλει αναφορά στο διευθυντή, ο οποίος οφείλει να απαντήσει αιτιολογημένα.

Τα βήματα που θα ακολουθούνται είναι τα εξής:

** Πρώτη ημέρα άφιξης: Ομαδική ενημέρωση των νεοαφιχθέντων (με ενημερωτικό φυλλάδιο και προφορικά) για το καθεστώς του κέντρου, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, πρώτη καταγραφή στοιχείων.

** Στις δύο πρώτες ημέρες: Πρώτος ιατρικός έλεγχος, γενική κλινική εξέταση, πρώτη εκτίμηση αναγκών διεθνούς προστασίας και συμπλήρωση βασικού ερωτηματολογίου.

** Στις 5-10 ημέρες: Διαπίστωση εθνικότητας, έρευνα για τους ανηλίκους. Η αστυνομία καταγράφει κατ' αρχάς την εθνικότητα του αλλοδαπού κατά δήλωσή του. Η διαπίστωση γίνεται με χρήση εξειδικευμένων μέσων και ενός θεσμοθετημένου και ελέγξιμου μηχανισμού, όχι αυθαίρετα. Απαγορεύεται ρητά η επαφή με τις αρχές της χώρας καταγωγής όσο διαρκεί η διαδικασία.

** Στις πρώτες 10 ημέρες: Κατάρτιση «προφίλ» ατόμου και παραπομπή.

***Ολη τη διάρκεια της 15θήμερης κράτησης: Ειδική κοινωνική, ψυχολογική, νομική και ιατρική βοήθεια. Παροχή ειδικών υπηρεσιών και φροντίδας για τους ανηλίκους και τα θύματα εμπορίας.

Γ) Γνωμοδοτήσεις οργάνων και Επιτροπών

1) Ειδική Έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη σχετικά με την αφαίρεση του στοιχείου της «χώρας προέλευσης» από τα πιστοποιητικά του Εθνικού Δημοτολογίου

Πολίτης κατήγγειλε στον Συνήγορο του Πολίτη ότι στο πιστοποιητικό που της χορηγήθηκε από τον Δήμο για σχολική χρήση από το ανήλικο τέκνο της περιλαμβάνεται το στοιχείο «Χώρα Προέλευσης», παρότι το παιδί έχει την ελληνική ιθαγένεια (από πολιτογράφηση του γονέα)²². Ο νόμος προβλέπει την κατάρτιση και τήρηση του Εθνικού Δημοτολογίου, το οποίο συγκροτείται από το σύνολο των εγγραφών και μεταβολών των Ελλήνων δημοτών που είναι εγγεγραμμένοι στα δημοτολόγια των Δήμων και Κοι-

²² Σύνοψη Διαμεσολάβησης Συνηγόρου του Πολίτη (Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού), Μάιος 2010

νοτήτων της χώρας (Ν. 3274/2004, άρθ. 13 επ.). Η ένταξη των ΟΤΑ α΄ βαθμού στην κεντρική βάση δεδομένων του Εθνικού Δημοτολογίου υλοποιείται στο πλαίσιο ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος και με βάση ενιαία πρότυπα πιστοποιητικών, τα οποία δεν δύνανται να τροποποιούνται πριν την εκτύπωση (εγκύκλιος 44/105300/54728/24-9-2008). Με βάση τα πρότυπα αυτά, σε ορισμένα από τα πιστοποιητικά εκτυπωνόταν το στοιχείο της «Χώρας προέλευσης». Ωστόσο, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (Ν. 2472/97, άρθ. 4 παρ. 1β΄), για να είναι νόμιμη η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, πρέπει αυτά να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών επεξεργασίας. Ο Συνήγορος του Πολίτη υποστήριξε ότι η χώρα προέλευσης δεν πρέπει να περιλαμβάνεται στα εκδιδόμενα πιστοποιητικά, εφόσον δεν τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα καταγραφής του προσωπικού αυτού δεδομένου για τη σκοπούμενη χρήση. Για το λόγο αυτό πρότεινε να εξετασθεί καταρχήν η αναγκαιότητα επεξεργασίας του στοιχείου στο πλαίσιο του Εθνικού Δημοτολογίου και, στη συνέχεια, (εφόσον τεκμηριωθεί ο σκοπός τήρησής του) η δυνατότητα απόκρυψής του κατά την έκδοση, δεδομένου μάλιστα ότι η αναγραφή του ευνοεί ενδεχομένως τις διακρίσεις σε βάρος Ελλήνων πολιτών προερχόμενων από τρίτες χώρες. Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου, το Τμήμα Εθνικού Δημοτολογίου του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης διευκρίνισε ότι η επεξεργασία του στοιχείου επιβάλλεται για την εξαγωγή στατιστικών στοιχείων, ζήτησε ωστόσο με έγγραφό του (118280/26690/30-4-2010) από τους ΟΤΑ όλης της χώρας να μην περιλαμβάνεται το στοιχείο «Χώρα Προέλευσης» κατά την εκτύπωση όλων των πιστοποιητικών του Εθνικού Δημοτολογίου.

2) Δημοσιοποίηση εντός του 2010 της Έκθεσης 2009 του Συνηγόρου του πολίτη αναφορικά με νομικές αδυναμίες' στην καταπολέμηση των διακρίσεων

Στη δημοσιότητα έδωσε στις 16/6/10 ο Συνήγορος του Πολίτη την Ετήσια Έκθεση του 2009 για τις διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας και σεξουαλικού προσανατολισμού²³. Κύριο χαρακτηριστικό ο περιορισμένος αριθμός των αναφορών, χωρίς αυτό να σημαίνει, σύμφωνα με την ανεξάρτητη Αρχή ότι είναι περιορισμένες και οι σχετικές διακρίσεις στη χώρα μας. Σύμφωνα με την Αρχή, ο μικρός αριθμός καταγγελιών για λόγους διάκρισης, οφείλεται στο έλλειμμα ενημέρωσης που εξακολουθεί να υπάρχει σχετικά με τις αρμοδιότητες της ενώ αποδεικνύεται ότι τα ζητήματα διακρίσεων στη χώρα σχετίζονται με αιτήματα που ξεπερνούν τη ρυθμιστική εμβέλεια της νομοθεσίας περί απαγόρευσης των διακρίσεων όπως αυτή ορίζεται στο νόμο ν.3304/2005. Πρόκειται για αναφορές που συχνά αφορούν παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων και διακρίσεις βάσει εθνικότητας, φυλής, θρησκείας, φύλου, καθώς και εμπόδια στην ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση ή την κοινωνική ασφάλιση. Ειδικές αναφορές γίνονται σε αυθαιρεσίες κατά τη διαδικασία απονομής ιθαγένειας και χορήγησης πολιτικού ασύλου. Παρά το γεγονός ότι οι αναφορές είναι μειωμένες, ο αριθμός τους είναι αυξημένος σε σχέση με αυτόν που παρουσιάστηκε στην έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη για το 2008. Οι αναφορές φτάνουν τις 54, ενώ στις 40 από αυτές διαπιστώθηκε διάκριση. Οι 29 από αυτές αφορούσαν τη φυλετική καταγωγή, οι 6 την αναπηρία, οι 4 την ηλικία και η μία την εθνοτική καταγωγή. Ο Συνήγορος του Πολίτη χαρακτηρίζει ενθαρρυντική την έστω και μικρή αύξηση των καταγγελιών για διακρίσεις λόγω αναπηρίας καθώς αρκετές είχαν θετική

²³ TVXS-TV, 16/6/10

έκβαση. Στην έκθεση για το έτος 2009, επανέρχονται στο προσκήνιο διαπιστώσεις του ΣτΠ που αποτυπώθηκαν σε αντίστοιχη έκθεση της Αρχής το 2005 και αφορούσαν στη γενική αποτίμηση του νέου τότε νομοθετικού πλαισίου. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επισημάνει ότι τις δυσχέρειες που αναμένεται να εμφανίσει η νομοθετική επιλογή επιμερισμού αρμοδιοτήτων σε τρεις εποπτικούς φορείς, δύο εκ των οποίων στερούνται ανεξάρτητου χαρακτήρα. Η τελευταία έκθεση επιβεβαιώνει ότι η διαβίβαση των αναφορών στους εποπτικούς φορείς και κυρίως στην Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης του υπουργείου Δικαιοσύνης δεν φαίνεται να κινητοποιεί τους μηχανισμούς για περαιτέρω διερεύνηση των υποθέσεων. Επιπλέον, η Αρχή επισημαίνει ως αναγκαία την ανάληψη πρωτοβουλιών από την πλευρά της κυβέρνησης για ουσιαστική ενεργοποίηση των αρμοδιοτήτων της σε αντίθετη περίπτωση η επανεκτίμηση της εν λόγω νομοθετικής επιλογής είναι, σύμφωνα με τον ΣτΠ, επιβεβλημένη. Οι αδυναμίες στη ρυθμιστική εμβέλεια του ν.3304/2005, έχουν επανειλημμένα επισημανθεί στις Εκθέσεις της Αρχής για τις διακρίσεις. Ιδιαίτερο προβληματισμό εξακολουθούν να δημιουργούν οι ερμηνευτικές δυσχέρειες κατά της εξειδίκευση της έννοιας «παροχή υπηρεσιών», ιδίως ως προς τη δράση κρατικών οργάνων που ανήκει κατ' αρχήν στον πυρήνα της κυριαρχικής και όχι της παροχικής διοίκησης, αλλά και οι δομικού χαρακτήρα διακρίσεις που αντιμετωπίζουν οι Ρομά. Μάλιστα κατά το έτος 2009, δεν διαπιστώθηκε καμία σημαντική βελτίωση σε επίπεδο κεντρικού ή περιφερειακού σχεδιασμού στο ζήτημα της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης ή και των επιμέρους προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Ρομά. Ωστόσο, παρεμβάσεις της Αρχής είχαν κάποιο θετικό εν μέρει αποτέλεσμα καθώς απέτρεψαν εκδιώξεις πληθυσμών Ρομά από χώρους στους οποίους έχουν αυθαιρέτως εγκατασταθεί. Στην έκθεση επισημαίνεται πάντως ως ιδιαίτερα κρίσιμη η κοινωνική ένταση που προκαλείται από αντιδράσεις πολιτών που διαμένουν σε περιοχές κοντά στις οποίες έχουν εγκατασταθεί Ρομά καθώς και η απουσία μηχανισμών και φορέων δημόσιας διαμεσολάβησης εκτός των παρεμβάσεων που πραγματοποιεί η Αρχή. Σημειώνεται ότι ο Συνήγορος του Πολίτη ήδη από το 2007, έχει προχωρήσει σε πιλοτικό δίκτυο επικοινωνίας και συντονισμού με περιφερειακές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προστασίας και στήριξης των Ρομά, προκειμένου να καταστεί εφικτή η άμβλυνση των δυσχερειών επαφής με τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Στην έκθεση επισημαίνεται τέλος η πρόθεση της Αρχής για τη δημιουργία αντίστοιχων δικτύων και σε άλλα πεδία διακρίσεων.

Δ) Καλές Πρακτικές

1) Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη κατέθεσε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχέδιο για ένα Εθνικό Σύστημα Διαχείρισης Μεταναστευτικών Ροών

Στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατατέθηκε στις 26/8/10 από το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, το οποίο σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση «συνθέτει σ' ένα ενιαίο στρατηγικό πλαίσιο τις πρωτοβουλίες του υπουργείου στην πρώτη υποδοχή, το Άσυλο, τα Κέντρα Κράτησης και

τις Επιστροφές με τις πρωτοβουλίες του υπουργείου Υγείας για τις ευπαθείς ομάδες»²⁴. Βασικοί άξονες του συστήματος είναι:- Η δημιουργία διαδικασιών και δομών πρώτης υποδοχής. Στόχος είναι η θέσπιση συγκροτημένης διαδικασίας πρώτης υποδοχής (μοντέλο πρώτης υποδοχής), η δημιουργία κινητών μονάδων υποδοχής καθώς και η δημιουργία τριών Κέντρων Πρώτης Υποδοχής σε Έβρο, Δωδεκάνησα και Λέσβο μέχρι τα τέλη του 2011.- Η δημιουργία μιας νέας ανεξάρτητης από την Ελληνική Αστυνομία Υπηρεσίας Ασύλου και η ριζική αναμόρφωση της διαδικασίας Ασύλου. Στόχος είναι η ριζική αναμόρφωση της διαδικασίας Ασύλου και η δημιουργία μιας νέας Υπηρεσίας Ασύλου με περιφερειακή διάρθρωση και στελέχωση από πολιτικό προσωπικό, η οποία θα τεθεί σε λειτουργία τον Οκτώβριο του 2011. Ήδη έχει υπογραφεί από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη το Προεδρικό Διάταγμα για το μεταβατικό στάδιο.- Η δημιουργία σύγχρονων διαδικασιών και δομών για την υποστήριξη των ευπαθών ομάδων. Στόχος είναι η βελτίωση των υπάρχοντων υποδομών, η αύξηση της χωρητικότητας των δομών φιλοξενίας, η προώθηση εναλλακτικών μορφών φιλοξενίας, η ενίσχυση των υποστηρικτικών δράσεων και υπηρεσιών προς τις ευπαθείς ομάδες, καθώς και η δημιουργία ενός νέου ενισχυμένου φορέα που θα αναλάβει το ρόλο του συντονισμού όλων των δομών κοινωνικής φροντίδας που υπάγονται ή εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. - Η δημιουργία νέων πρότυπων Κέντρων Κράτησης των υπό απέλαση αλλοδαπών. Στόχος είναι η βελτίωση των υπάρχοντων Κέντρων Κράτησης με βάση τα κριτήρια που θέτει το CPT, η μετατροπή των ΕΧΠΑ σε κέντρα επανεισδοχής και η δημιουργία δύο τουλάχιστον νέων πρότυπων κέντρων κράτησης δυναμικότητας 1,000 θέσεων (2 x 500).- Βελτίωση των επιδόσεων στις επιστροφές. Στόχος είναι η σύναψη διμερών Συμφωνιών Επανεισδοχής με κράτη από τα οποία έχουμε υψηλές μεταναστευτικές ροές καθώς και η περαιτέρω ανάπτυξη του προγράμματος εθελούσιων επαναπατρισμών, το πρώτο στάδιο του οποίου υλοποιεί σήμερα ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ). Σύμφωνα με την ανακοίνωση του υπουργείου, η Ελλάδα ουσιαστικά επωμίζεται το ρόλο του φύλακα των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης, υπέρμετρο οικονομικό βάρος για τη φύλαξη των συνόρων και τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και υφίσταται φθορά στη διεθνή της εικόνα εξαιτίας αιτιάσεων κακομεταχείρισης ανθρώπων.

3. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

²⁴ <http://tvxs.gr/node/64565>

B) Κρούσματα διακρίσεων στο χώρο της Εκπαίδευσης

1) Σε ελληνική - ευρωπαϊκή δικαιοσύνη ο παράνομος διαχωρισμός μαθητών Ρομά Ασπρόπυργου

Οι συνεργαζόμενες μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) Ελληνική Ομάδα για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων (ΕΟΔΜ) και Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ), με την ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας Ρομά, στις 12 Απριλίου 2010, ενημερώσανε τα ΜΜΕ για την παραπομπή στην ελληνική και στην ευρωπαϊκή δικαιοσύνη του συνεχιζόμενου παράνομου φυλετικού διαχωρισμού των μαθητών Ρομά του 12^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ασπρόπυργου²⁵. Ο διαχωρισμός αυτός συνιστά παράβαση της συνταγματικά και με διεθνείς συνθήκες κατοχυρωμένης αρχής της ισότητας, όπως έχουν αποφανθεί το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) και ο Συνήγορος του Πολίτη.

Έχει ήδη ξεκινήσει η αυτεπάγγελτη προκαταρκτική εξέταση για το θέμα αυτό που διέταξε η Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, μετά από αναφορά των ΕΟΔΜ και ΕΠΣΕ την 1 Αυγούστου 2009. Το περιεχόμενο της αναφοράς περιλαμβάνεται στο δελτίο τύπου των δύο ΜΚΟ με τίτλο «Συστηματικές διακρίσεις σε εκπαίδευση παιδιών Ρομά παρά καταδίκη Ελλάδας από ΕΔΔΑ» (1 Αυγούστου 2009 - <http://cm.greekhelsinki.gr/index.php?sec=192&cid=3485>).

Στην αναφορά επισημαινόταν πως η Ελλάδα συνεχίζει να παραβιάζει την ΕΣΔΑ παρά την καταδίκη της τον Ιούνιο 2008 από το ΕΔΔΑ για την παραβίαση του δικαιώματος των παιδιών Ρομά στο Ψάρι Ασπροπύργου σε εκπαίδευση χωρίς διακρίσεις (η απόφαση του ΕΔΔΑ σε επίσημη μετάφραση από το ΝΣΚ στην ιστοσελίδα <http://www.nsk.gr/edad/ee494.pdf> και σχετικό δελτίο τύπου στην ιστοσελίδα <http://cm.greekhelsinki.gr/index.php?sec=192&cid=3302>). Οι δύο ΜΚΟ πρόσθεταν πως η τότε διαφαινόμενη ύπαρξη πολιτικής βούλησης της πολιτείας να συνεχίσει την παραβίαση των δικαιωμάτων των Ρομά σε εκπαίδευση χωρίς διακρίσεις, με το φυλετικό διαχωρισμό των μαθητών Ρομά από τους μαθητές μη Ρομά, θα οδηγούσε σε νέες προσφυγές στο ΕΔΔΑ. Κατά την κατάθεσή τους, οι εκπρόσωποι των ΕΟΔΜ και ΕΠΣΕ ενημέρωσαν πως και κατά το τρέχον σχολικό έτος στο 12^ο Δημοτικό Σχολείο Ασπρόπυργου γράφτηκαν μόνο παιδιά Ρομά και κατόπιν αυτού στις 7 Οκτωβρίου 2009 υποβλήθηκε νέα προσφυγή στο ΕΔΔΑ. Παράλληλα εγχείρισαν τη συνημμένη γνωμοδότηση για τον παράνομο χαρακτήρα του σχολείου-γκέτο της 23 Ιουλίου 2009 από το Συνήγορο του Πολίτη στο Υπουργείο Παιδείας που αγνοήθηκε. Ευρωπαϊκή και ελληνική δικαιοσύνη έχουν πλέον το λόγο αφού όλα τα όργανα της πολιτείας με πράξεις και παραλείψεις νομιμοποιούν τη ρατσιστική αυτή πρακτική. Παράλληλα, με τη σιωπή τους, όλα τα κόμματα της Βουλής καθώς και σχεδόν όλα τα ΜΜΕ συμβάλουν στη διαιώνισή της.

²⁵ Δελτίο Τύπου ΕΠΣΕ, 8 Απριλίου 2010

2) Επισκέψεις σε καταυλισμούς Ρομά τον Ιούνιο 2010 – Μόνο ένα στα δέκα παιδιά πηγαίνει σχολείο

Η Ελληνική Ομάδα για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων (ΕΟΔΜ) και το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ) επισκέφθηκαν το Μάιο και Ιούνιο 2010 35 κοινότητες στην Κεντρική και Νότια Ελλάδα (περιλαμβανόμενης της Κρήτης) και συγκέντρωσαν πληροφορίες για άλλες 10 κοινότητες στη Θεσσαλία και Βόρεια Ελλάδα²⁶.

Βασικό αντικείμενο ήταν η καταγραφή της (μη) ισότιμης ένταξης των παιδιών Ρομά στην υποχρεωτική εκπαίδευση στα πλαίσια προγράμματος σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κέντρο για τα Δικαιώματα των Ρομά (ERRC). Σε μερικές κοινότητες στην επίσκεψη μετείχε και το ERRC. ΕΟΔΜ, ΕΠΣΕ και ERRC επιβεβαίωσαν την εκτίμησή τους πως μόλις ένα στα δέκα παιδιά Ρομά ηλικίας υποχρεωτικής εκπαίδευσης πηγαίνει σχολείο (ανεξάρτητα του αν και τι μαθαίνει εκεί) το Μάιο κάθε έτους. Ήδη επισήμαναν στην Υπουργό Παιδείας Άννα Διαμαντοπούλου 26 κοινότητες όπου απαιτείται παρέμβαση του Υπουργείου για την άρση από το Σεπτέμβριο 2010 του εκπαιδευτικού αποκλεισμού ή διαχωρισμού των παιδιών Ρομά που γίνεται με αποκλειστική ή κύρια ευθύνη της πολιτείας. Οι επισκέψεις συνεχίστηκαν και κατά το επόμενο δίμηνο.

Εκ μέρους του ΕΠΣΕ, Ο Παναγιώτης Δημητράς και η Ναυσικά Παπανικολάτου προσπάθησαν να εντοπίσουν πόσα παιδιά τσιγγάνων πάνε στα σχολεία και βεβαίως στη συνέχεια τις αιτίες που τελικά αυτά τα παιδιά αποκλείονται από το σύστημα εκπαίδευσης²⁷. «Τόσο στον Ξηριά της Λαμίας όσο και στην Ανθήλη και την Αταλάντη υπάρχει ουσιαστικός αποκλεισμός από την εκπαίδευση των παιδιών των Ρομά» διαπιστώνει ο κ. Παναγιώτης Δημητράς. Μάλιστα, όπως υπογραμμίζει με έμφαση, «στην ίδια κατάσταση βρίσκονται άλλες 20 ακόμη κοινότητες Ρομά στη χώρα».

Οι συγκεκριμένες επισκέψεις εντάσσονται μέσα σε ένα πλαίσιο επισκέψεων στην κεντρική και νότια Ελλάδα, όπως χαρακτηριστικά υπογράμμισαν, που έχουν σαν στόχο να εντοπίσουν όλα αυτά τα ζητήματα που έχουν σχέση με την εκπαίδευση των τσιγγάνων, να προτείνουν βελτιώσεις στις αρμόδιες υπηρεσίες του υπουργείου ενώ δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο στην περίπτωση που συνεχιστούν τα ίδια προβλήματα την επόμενη χρονιά να καταγγείλουν τη χώρα μας και στα Ευρωπαϊκά δικαστήρια.

Υπάρχουν παιδιά τα οποία ακόμη δεν ξέρουν να γράφουν το επίθετό τους ή το μικρό τους όνομα» υπογραμμίζουν χαρακτηριστικά, ενώ περιγράφοντας την εικόνα που εντόπισαν ουσιαστικά την περιέγραψαν ως «εικόνα του πλήρους ουσιαστικού αποκλεισμού. Από τα κύρια ζητήματα τα οποία τέθηκαν στο τραπέζι έτσι ώστε να υπάρξουν απαντήσεις, γιατί κανένα από τα παιδιά καταυλισμού δεν πηγαίνει στο σχολείο ήταν ότι συνολικά υπάρχουν ενστάσεις, αντιρρήσεις και αντιδράσεις για την ένταξη των παιδιών ισότιμα στα σχολεία. Διαπιστώνουν ότι δεν υπάρχει βούληση από τη πλευρά της πολιτείας να προσεγγίσει τα παιδιά για να τα εντάξει ανάλογα με τις δυνατότητές του είτε στα σχολεία είτε σε ειδικές τάξεις. Χαρακτηρίζουν ιδιαίτερα αρνητική την εικόνα που βρή-

²⁶ Δελτίο Τύπου ΕΠΣΕ, 12 Ιουνίου 2010

²⁷

καν κατά τη διάρκεια των επισκέψεών τους σημειώνοντας πως «η οργανωμένη πολιτεία έχει πολλές ευθύνες» □ Ανάμεσα στις διαπιστώσεις τους είναι και το γεγονός ότι ορισμένα από τα παιδιά έχουν την θέληση να πάνε στο σχολείο και έχουν τη θέληση να μάθουν γράμματα. Τα ζητήματα μεταφοράς τους στα σχολεία, η ένταξή τους στις τάξεις και συνολικότερα οι συνθήκες που διαμορφώνονται μέχρι τη μεταφορά τους και τη ένταξή τους στο σχολείο είναι τα κεντρικά ζητήματα τα οποία αναμένεται να τεθούν στην ηγεσία του Υπουργείου».

3) Σχολείο – γκέτο στο Εργοχώρι Βέροιας

Η Ελληνική Ομάδα για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων (ΕΟΔΜ) και το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ) επισκέφθηκαν στις 22 Ιουλίου 2010 τον εξαθλιωμένο καταυλισμό Ρομά στο Εργοχώρι Βέροιας και το σχολείο-γκέτο το οποίο με καμάρι η πολιτεία ανακοίνωσε πως αναγνώρισε και θα αρχίσει να λειτουργεί ως επίσημο παράρτημα κάποιου Δημοτικού Σχολείου Βέροιας²⁸. Το «σχολείο» είναι εγκαταλειμμένο και λεηλατημένο. Ανεξάρτητα δε από αυτό, οι πληροφορίες²⁹ καταδεικνύουν ότι το «σχολείο» αυτό αποτελεί στην ουσία δείγμα ρατσιστικής γκετοποίησης και στην ουσία εκπαιδευτικού αποκλεισμού των παιδιών Ρομά. Για ανάλογο σχολείο γκέτο στον Ασπρόπυργο, η Ελλάδα καταδικάστηκε τον Ιούνιο 2008 από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ). ΕΟΔΜ και ΕΠΣΕ καλούν το Υπουργείο Παιδείας να ακυρώσει τη σχετική αναγνώριση και να εντάξει τα παιδιά Ρομά στα υπάρχοντα δημοτικά σχολεία της Βέροιας. Αυτό άλλωστε ζητούν και οι σύλλογοι γονέων. Η πολιτεία πρέπει επίσης να παράσχει εφόδια και στήριξη στην κοινότητα των Ρομά για την αποτελεσματική πρόσβαση στο σχολείο των παιδιών. Σε αντίθεση περίπτωση, η υπόθεση θα καταγγελθεί διεθνώς και οδηγηθεί στο ΕΔΔΑ.

4) Επιστολή ΕΠΣΕ προς κ. Θάλεια Δραγώνα με αίτημα την άρση του εκπαιδευτικού αποκλεισμού των Ρομά

Στις 10 Ιουνίου του 2010 το ΕΠΣΕ απέστειλε επιστολή προς την Ειδική Γραμματέα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Θάλεια Δραγώνα³⁰. Τα πραγματικά περιστατικά έχουν ως εξής. Στις 20 Μαΐου 2010, ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Συμβούλιο της Ευρώπης Thomas Hammarberg είχε δημοσιεύσει το κείμενο: «*Segregated schools marginalise Roma children – the decisions of the Strasbourg Court must be implemented*» (http://commissioner.cws.coe.int/tiki-view_blog_post.php?postId=39). Σε αυτό ο Επίτροπος ανέφερε πως «ο σχολικός διαχωρισμός και η υποβαθμισμένη εκπαίδευση αποτελούν πραγματικότητα για παιδιά Ρομά σε πολλές χώρες της Ευρώπης». Υπογράμμισε πως «οι συνέπειες του διαχωρισμού είναι καταστροφικές και δεν αφήνουν καμιά ευκαιρία σε αυτά τα παιδιά να ξεφύγουν από τη φτώχεια και την περιθωριοποίηση στη μετέπειτα ζωή τους». Πρόσθετε πως «ο διαχωρισμός των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση παίρνει πολλές μορφές: μπορεί να τοποθετηθούν (...) σε χωριστές τάξεις ή απλά να τους αρνηθούν την εγγραφή στο σχολείο». Τέλος, υπενθύμιζε πως «το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), σε τρεις αποφάσεις για υποθέσεις στην Τσεχία, στην Κροατία και στην Ελλάδα επαναβεβαίωσε το δικαίωμα των παιδιών Ρομά σε εκπαίδευση χωρίς διακρίσεις».

²⁸ Δελτίο Τύπου ΕΠΣΕ, 24 Ιουλίου 2010

²⁹ <http://esgkpeverias.blogspot.com/2010/07/blog-post.html>

³⁰ Δελτίο Τύπου ΕΠΣΕ, 2 Αυγούστου 2010

Το ERRC και το μέλος του ΣΟΚΑΔΡΕ Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ) υπήρξαν οι προσφεύγοντες ή/και παρεμβαίνοντες στις τρεις υποθέσεις ενώπιον του ΕΔΔΑ (βλπ. <http://cm.greekhelsinki.gr/index.php?sec=192&cid=3621>). Στη συνέχεια ενημερώνουν την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για την εκτέλεση των αποφάσεων αυτών. Ειδικότερα η Ελλάδα έχει δεσμευθεί για την άρση του διαχωρισμού με την ένταξη των παιδιών Ρομά του Ασπροπύργου σε σχολείο όπου φοιτούν και παιδιά μη Ρομά και για τη γενικότερη ένταξη χωρίς διακρίσεις των παιδιών Ρομά στα σχολεία σε όλη τη χώρα. Παρά την επιστολή που είχε σταλεί στο παρελθόν προς τον Υπουργό Παιδείας Άρη Σπηλιωτόπουλο για τα προβλήματα αποκλεισμού από την εκπαίδευση των παιδιών των κοινοτήτων Ρομά Ασπροπύργου, Εξεδώρου, Σοφάδων και Σπάτων, ούτε απάντηση υπήρξε, ούτε αντιμετωπίστηκαν τα προβλήματα. Μοναδική εξαίρεση υπήρξε το Δημοτικό Σχολείο Σπάτων, χάρη όμως μόνο στην πρωτοβουλία του Διευθυντή του. Έτσι, και κατά το 2009-2010, συνεχίστηκε η λειτουργία του 4^{ου} Δημοτικού Σχολείου Σοφάδων και του 12^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ασπροπύργου μόνο με μαθητές Ρομά. Για αυτό, οι εξουσιοδοτημένοι εκπρόσωποι γονέων από τις δύο αυτές κοινότητες-μέλη του ΣΟΚΑΔΡΕ υποβάλανε δύο προσφυγές στο ΕΔΔΑ. Παράλληλα, στα πλαίσια αυτεπάγγελτης δικογραφίας που σχηματίστηκε από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών δόθηκε κατάθεση για την παράνομη λειτουργία του 12^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ασπροπύργου (<http://cm.greekhelsinki.gr/index.php?sec=192&cid=3633>). Για όλα αυτά ενημερώθηκε η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Το Μάιο 2010, ERRC και ΣΟΚΑΔΡΕ (με συντονισμό από τις ΜΚΟ-μέλη του ΕΠΣΕ και ΕΟΔΜ) ξεκίνησαν συγκέντρωση πληροφοριών και επισκέψεις σε κοινότητες Ρομά στην Ελλάδα και μέλη του ΣΟΚΑΔΡΕ για την καταγραφή τυχόν προβλημάτων στην ισότιμη πρόσβαση των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση. Μέχρι σήμερα έχουν γίνει επισκέψεις σε 35 κοινότητες στην Κεντρική και Νότια Ελλάδα (περιλαμβανόμενης της Κρήτης) και έχουν συγκεντρωθεί πληροφορίες για άλλες 10 κοινότητες στη Θεσσαλία και Βόρεια Ελλάδα.

Τέλος, προς το Υπουργείο Παιδείας υποβλήθηκε εμπειριστατωμένος κατάλογος σχετικά με τα αποτελέσματα της επιτόπιας έρευνας του ΕΠΣΕ για τον εκπαιδευτικό αποκλεισμό των Ρομά.

Επικαιροποιημένος κατάλογος της 2 Αυγούστου 2010

I. Αποκλεισμός Ρομά από νηπιαγωγεία

Με ελάχιστες εξαιρέσεις, τα παιδιά Ρομά των κοινοτήτων που επισκεφθήκαμε δεν πηγαίνουν σε νηπιαγωγεία (ακόμα και σε κοινότητες όπου υπάρχει έστω και ελλιπής πρόσβαση σε δημοτικά σχολεία). Οι γονείς Ρομά φαίνεται να αγνοούν πως η υποχρεωτική παιδεία περιλαμβάνει πλέον και το νηπιαγωγείο.

II. Δημοτικά σχολεία που λειτουργούν αποκλειστικά με μαθητές Ρομά

1. 12^ο Δημοτικό Σχολείο Ασπροπύργου (διαχωρισμός το 2005 των παιδιών Ρομά από το πλησιέστερο στον καταυλισμό 10^ο Δημοτικό Σχολείο Ασπροπύργου – υπάρχει δυνατότητα επιμερισμού τους και στο επίσης πλησιέστερο στον καταυλισμό 9^ο Δημοτικό Σχολείο Ασπροπύργου) - (παράλληλα μη Ρομά παιδιά που ζουν πλησιέστερα στο 12^ο

Δημοτικό Σχολείο Ασπροπύργου φοιτούν στο 10^ο Δημοτικό Σχολείο Ασπροπύργου) - (τέλος παιδιά Ρομά του παρακείμενου Δήμου Ελευσίνας –καταυλισμός Λεωφόρου ΝΑΤΟ- παρακολουθούν και αυτά μαθήματα στο 12^ο Δημοτικό Σχολείο Ασπροπύργου).

2. 4^ο Δημοτικό Σχολείο Σοφάδων (φοίτηση όλων των παιδιών Ρομά τόσο του παρακείμενου καταυλισμού όσο και του απομακρυσμένου νέου οικισμού που είναι πλησιέστερα στο 1^ο Δημοτικό Σχολείο Σοφάδων) - (μη Ρομά παιδιά που ζουν πλησιέστερα στο 4^ο Δημοτικό Σχολείο Σοφάδων φοιτούν στο 1^ο Δημοτικό Σχολείο Σοφάδων).

3. Μονοθέσιο Δημοτικό Σχολείο Καστέλλας Ψαχνών (διαχωρισμός των παιδιών Ρομά από το 3^ο Δημοτικό Σχολείο Καστέλλας όπου δεν τους ήθελαν με τη δημιουργία «παραρτήματος» δίπλα στις οικίες των Ρομά το οποίο στη συνέχεια μετονομάστηκε σε Μονοθέσιο Δημοτικό Σχολείο Καστέλλας τη λειτουργία του οποίου κατήγγειλε ως απαράδεκτη κατά την πρόσφατη συζήτηση για τους Ρομά στην Επιτροπή Ισότητας της Βουλής η βουλευτής του ΛΑΟΣ Ουρανία Παπανδρέου).

4. Δημοτικό Σχολείο Γαστούνης (Παλαιά ΕΟ Πάτρας – Πύργου – συνοικία Χελμοδοού – σχολείο δίπλα σε αγελαδοτροφείο μόνο για Ρομά του παρακείμενου οικισμού).

5. 12^ο Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής (διαχωρισμός το 2008 των παιδιών Ρομά από το 7^ο Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής και το 9^ο Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής όπου παρακολουθούσαν μαθήματα σε τάξεις ένταξης μεταξύ 2005-2007 και δημιουργία του 12^{ου} Δημοτικού Σχολείου Κομοτηνής μόνο για παιδιά Ρομά).

6. 3^ο Δημοτικό Σχολείο Ζεφυρίου (παρακολουθούν μαθήματα μόνο παιδιά Ρομά αφού πριν πολλά χρόνια οι γονείς των παιδιών μη Ρομά τα απέσυραν και τα μετέφεραν σε άλλα σχολεία και ας κατοικούν μέσα στα όρια της σχολικής περιφέρειας του σχολείου αυτού - ενώ παιδιά Ρομά του παρακείμενου Δήμου Αχαρνών παρακολουθούν και αυτά μαθήματα στο 3^ο Δημοτικό Σχολείο Ζεφυρίου).

7. Παράρτημα Δημοτικού Σχολείου στον καταυλισμό Εργοχωρίου Βέροιας (κατασκευάστηκε το 2007 ως «εθελοντικό» ειδικά για τα παιδιά Ρομά του καταυλισμού που δεν είναι αποδεκτά στο 4^ο ή στο 8^ο Δημοτικά Σχολεία Βέροιας τα οποία βρίσκονται σε απόσταση 1-1,5 χμ από τον καταυλισμό και ανακοινώθηκε πως εντάχθηκε στο εκπαιδευτικό σύστημα τον Ιούνιο 2010).

III. Κοινότητες Ρομά χωρίς πρόσβαση σε σχολείο λόγω άρνησης σχολείου

8. Ελευσίνα – καταυλισμός Λεωφόρου ΝΑΤΟ (άρνηση πρόσβασης σε σχολείο δήμου – μερικά παιδιά παρακολουθούν μαθήματα στο 12^ο Δημοτικό Σχολείο Ασπροπύργου).

9. Λαμία – καταυλισμός Νταμάρια/Ξηριά (περίπου 60-70 παιδιά ηλικίας δημοτικού σχολείου – δεν γίνονται δεκτά στα παρακείμενα σχολεία).

10. Ανθήλη Φθιώτιδας (περίπου 20 οικογένειες Ρομά κατοικούν σε κατοικίες που απέκτησαν και χάρη στα ειδικά στεγαστικά δάνεια –εγκαταλείποντας τον καταυλισμό της Λαμίας- τα παιδιά τους δεν γίνονται δεκτά στο Δημοτικό Σχολείο Ανθήλης)

11. Αταλάντη Φθιώτιδας (περίπου 25 οικογένειες Ρομά κατοικούν σε καταυλισμό σε οικόπεδο του ΟΕΚ – περίπου 30 παιδιά ηλικίας δημοτικού σχολείου – παρακείμενο 1^ο

Δημοτικό Σχολείο Αταλάντης αρνείται να τα δεχθεί – προσωρινά κατά το 2009-2010 το 2^ο Δημοτικό Σχολείο Αταλάντης στην άλλη άκρη της πόλης τα δέχθηκε αλλά το λεωφορείο που τα μετέφερε σταμάτησε μετά από 1-2 μήνες).

12. Σπάρτη – καταυλισμός Ναού Αρτέμιδας (5-6 οικογένειες Ρομά – περίπου 7-10 παιδιά δεν γίνονται δεκτά σε παρακείμενο 5^ο Δημοτικό Σχολείο Σπάρτης)

13. Σπάρτη – καταυλισμός Ευρώτα (4-5 οικογένειες Ρομά – περίπου 10 παιδιά δεν γίνονται δεκτά σε παρακείμενο 5^ο Δημοτικό Σχολείο Σπάρτης)

14. Πάτρα – καταυλισμός Ριγανόκαμπου (20-25 οικογένειες Ρομά – περίπου 20-30 παιδιά ηλικίας δημοτικού σχολείου – δεν γίνονται δεκτά σε παρακείμενο 41^ο Δημοτικό Σχολείο Εγλυκάδας)

15. Περαιά Δήμου Θερμαϊκού Θεσσαλονίκης (70-80 οικογένειες Ρομά – περίπου 100 παιδιά ηλικίας δημοτικού σχολείου – όποτε πήγαν σε παρακείμενα δημοτικά σχολεία αντιμετωπίστηκαν με ρατσιστικό τρόπο με την ανοχή των εκπαιδευτικών που οδήγησε στην αποχώρησή τους, ενώ ο Δήμος Θερμαϊκού έχει υιοθετήσει συνειδητή πολιτική διακρίσεων και αποκλεισμού των Ρομά από τα δημοτολόγια, την εκπαίδευση και την αξιοπρεπή στέγαση).

IV. Κοινότητες Ρομά χωρίς πρόσβαση σε σχολείο λόγω απουσίας μεταφορικού μέσου

16. Νέα Τίρυνθα Αργολίδας – καταυλισμός Καρκαλά (πρόσβαση σε σχολείο εξαρτάται από αξιοπρόσεκτη αλλά όχι συνεχή διαθεσιμότητα γονέων – δεν διατίθεται μεταφορικό μέσο – απόσταση σχολείου περίπου 5 χμ)

17. Νέα Τίρυνθα Αργολίδας – καταυλισμός Ανάβαλου – Αργολικού (δεν υπάρχει πρόσβαση σε σχολείο γιατί δεν διατίθεται μεταφορικό μέσο – απόσταση σχολείου περίπου 5 χμ)

18. Νέα Τίρυνθα Αργολίδας – καταυλισμός Γλυκιάς (δεν υπάρχει πρόσβαση σε σχολείο γιατί δεν διατίθεται μεταφορικό μέσο – απόσταση σχολείου περίπου 5 χμ)

19. Νέα Τίρυνθα Αργολίδας – οικισμός Κοκκινιάς (δεν υπάρχει πρόσβαση σε σχολείο γιατί δεν διατίθεται μεταφορικό μέσο – απόσταση σχολείου περίπου 2 χμ)

20. Σκάλα Λακωνίας (καταυλισμός μεταφέρθηκε από Δήμο Σκάλας από την εθνική οδό σε εσωτερικό μέρος – λεωφορείο που έπαιρνε τα παιδιά για το σχολείο στην παλαιά τοποθεσία δεν πηγαίνει πια στη νέα τοποθεσία και έτσι διακόπηκε η φοίτηση – υπάρχουν 20-30 παιδιά ηλικίας δημοτικού σχολείου).

21. Τραπεζοντή Λακωνίας (πρόσβαση σε σχολείο εξαρτάται από αξιοπρόσεκτη αλλά όχι συνεχή διαθεσιμότητα δύο γονέων για τα δικά τους παιδιά που πάνε και σε νηπιαγωγείο – δεν διατίθεται μεταφορικό μέσο και άρα λοιπά παιδιά δεν πηγαίνουν σχολείο – απόσταση Δημοτικού Σχολείου Ξηροκαμπίου περίπου 10 χμ)

22. Μελιγαλάς Μεσσηνίας (καταυλισμός μεταφέρθηκε από Δήμο Μελιγαλά από το κέντρο σε απόμακρο σημείο – δεν διατίθεται μεταφορικό μέσο και άρα τα παιδιά δεν πη-

γίνονται στο Δημοτικό Σχολείο Μελιγαλά και έτσι διακόπηκε η φοίτηση – υπάρχουν 15-20 παιδιά ηλικίας δημοτικού σχολείου).

23. Κορωπί – καταυλισμός Αττικής Οδού (δεν υπάρχει πρόσβαση σε σχολείο γιατί δεν διατίθεται μεταφορικό μέσο – υπάρχουν περίπου 70 οικογένειες Ελλήνων και Αλβανών Ρομά)

24. Χαλάνδρι (δεν υπάρχει πρόσβαση σε σχολείο γιατί δεν διατίθεται μεταφορικό μέσο – υπάρχουν περίπου 60 οικογένειες Ρομά και περίπου 30 παιδιά ηλικίας δημοτικού σχολείου)

25. Νέα Αλικαρνασός Κρήτης (περίπου 130 οικογένειες – εκτίμηση 150 παιδιών ηλικίας δημοτικού σχολείου – γράφονται στην αρχή περί τα 80 παιδιά – δεν συνεχίζουν γιατί το λεωφορείο περνάει στις 6:45 πμ και αφήνει τα παιδιά στο 3^ο και 4^ο Δημοτικά Σχολεία Νέας Αλικαρνασούς περί τις 7:10 πμ ενώ οι πόρτες των σχολείων ανοίγουν στις 7:30 πμ και τα μαθήματα αρχίζουν μετά τις 8πμ).

26. Δήμος Ελευθέριου Βενιζέλου Χανίων – καταυλισμός Νερουκούρου (περίπου 7 οικογένειες – παιδιά πήγαιναν σε Δημοτικό Σχολείο Σούδας αλλά λόγω έλλειψης μεταφορικού μέσου σταμάτησαν).

27. Ασπρόπυργος – νέος καταυλισμός πάνω από την Αττική Οδό στην περιοχή Ρουπακίου (μετακομίζουν εκεί από τον καταυλισμό στο Ψάρι Ασπροπύργου περί τις 10 οικογένειες Ρομά με παιδιά δημοτικού σχολείου που μέχρι τώρα πήγαιναν στο διαχωρισμένο 12^ο Δημοτικό Σχολείο Ασπροπύργου – βλπ. 1 παραπάνω – πρέπει να ενταχθούν στο παρακείμενο 11^ο Δημοτικό Σχολείο Ασπροπύργου και όχι να δημιουργηθεί νέο διαχωρισμένο σχολείο όπως φέρεται να τους δήλωσε ο Δήμος Ασπροπύργου)

28. Αθήνα – καταυλισμός Βοτανικού (κυμαινόμενος αριθμός πολλών δεκάδων οικογενειών Αλβανών Ρομά στην οδό Ορφέως που ποτέ δεν πήγαν σχολείο)

5) Πρωτοφανής αποκλεισμός των παιδιών των μεταναστών που ήδη σπουδάζουν, από τις σχολικές εξετάσεις.

Με έγγραφο του προϊσταμένου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας (22-3-10), προκειμένου να συμμετάσχουν στις εξετάσεις τα παιδιά των μεταναστών που ήδη σπουδάζουν, πρέπει να καταθέσουν άδεια παραμονής ή σχετικές βεβαιώσεις των γονέων τους³¹. Η εφαρμογή του απάνθρωπου αυτού μέτρου, θα αποκλείσει από το αναφαίρετο δικαίωμά τους να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους και να συμμετάσχουν στις εξετάσεις τα παιδιά που δεν διαθέτουν τα σχετικά έγγραφα, για λόγους, μάλιστα, που δεν εξαρτώνται από την δική τους θέληση. Όπως επισημαίνει και καταγγέλλει το Δ.Σ. της ΟΛΜΕ η ισχύουσα απαίτηση των υπηρεσιών του Υπ. Παιδείας να προσκομίζονται έγγραφα (άδεια παραμονής ή διαβατήριο κ.λπ.) για την εγγραφή των παιδιών των μεταναστών στα σχολεία, είναι αντίθετη με τις διεθνείς συμβάσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

³¹ Ερώτηση βουλευτή Κουράκη προς τη Βουλή των Ελλήνων (26 Μαρτίου 2010)

6) Προσπάθειες Συλλόγων γονέων και κηδεμόνων για εκμάθηση ελληνικής γλώσσας σε γονείς αλλοδαπών μαθητών συναντούν αντιδράσεις της Πολιτείας

Για να βοηθήσουν στην κοινωνική ένταξη των αλλοδαπών μαθητών, οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων των συστεγαζόμενων 71ου και 84ου Δημοτικών Σχολείων Αθηνών αποφάσισαν να στηρίζουν την προσπάθεια εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας στους γονείς τους³². Τα μαθήματα προσφέρθηκαν να διδάξουν αφιλοκερδώς εκπαιδευτικοί και από τα 2 σχολεία και ζήτησαν να τους παραχωρηθεί μια αίθουσα για δύο ώρες κάθε εβδομάδα, εκτός βέβαια των σχολικών προγραμμάτων.

Ομως, η σχολική επιτροπή, από τους δύο διευθυντές, δύο εκπροσώπους του δήμου και την προϊσταμένη του νηπιαγωγείου, απέρριψε το αίτημά τους υποστηρίζοντας ότι «η δραστηριότητα είναι παράνομη, γιατί απευθύνεται σε ενηλίκους και όχι σε μαθητές, δηλαδή σε ανήλικους, όπως ορίζει η εγκύκλιος του υπουργείου Παιδείας. Προειδοποίησαν μάλιστα ότι «οι εκπαιδευτικοί κινδυνεύουν με Ενορκη Διοικητική Εξέταση», όπως είπε η πρόεδρος του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Αθηνών «Ο Παρθενώνας», Βάσω Νικολάου, η οποία χαρακτήρισε παράλογο τον ισχυρισμό. Στο 35ο Νηπιαγωγείο Αθηνών, διευκρίνισε, ήδη «πραγματοποιούνται -με την έγκριση της σχολικής επιτροπής- μαθήματα ελληνικής γλώσσας σε γονείς αλλοδαπών μαθητών, χωρίς να δημιουργηθεί το παραμικρό πρόβλημα». Η σχολική επιτροπή εισηγήθηκε αρνητικά προς τη Δημοτική Επιτροπή Παιδείας (ΔΕΠ) του 1ου Διαμερίσματος Αθήνας, όπως και αυτή, στη συνέχεια, προς την Επιτροπή Παιδείας (ΝΕΠ) της Νομαρχίας Αθηνών. «Η ίδια ΔΕΠ έχει υπερψηφίσει την παραχώρηση σχολικού χώρου για εκδήλωση πολιτικού κόμματος», υπενθυμίζει η κ. Νικολάου. Σε ανακοίνωση του Συλλόγου Εκπαιδευτικών «Ο Παρθενώνας», επισημαίνεται:

«Λίγο καιρό μετά την αθώωση-δικαίωση της διευθύντριας του 132ου Δημοτικού Σχολείου Αθήνας Στέλλας Πρωτονοταρίου και την υποστήριξη της δράσης της από την υπουργό Παιδείας, βρισκόμαστε πάλι αντιμέτωποι με αποκλεισμούς και δήθεν παράνομες δραστηριότητες. Για ποιο άνοιγμα στην τοπική κοινωνία μιλάμε; Αυτό το σχολείο οραματίζεται ο Δήμος Αθηναίων; Πρόσφατα για το πρόγραμμα, μάλλον βιτρίνας, "Μαμά, μαθαίνω ελληνικά", ξόδεψε 300.000 ευρώ για 3 μήνες!». Ο Σύλλογος ζητεί με επιστολή του από τη ΝΕΠ «να αποφασίσει με ευαισθησία και ευθύνη για ένα αίτημα που αφορά την εκπαίδευση για όλους».

7) Υπό διάλυση οι κρατικές δομές εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες

Υπό διάλυση βρίσκονται ακόμη και αυτές οι υποτυπώδεις κρατικές δομές για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες, που αποτελεί απαραίτητο όρο της πολιτογράφησης, σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία για τη χορήγηση ιθαγένειας και τα πολιτικά δικαιώματα³³.

Δεν είναι τυχαίο, εξάλλου, πως μέχρι σήμερα οι κατέχοντες την "άδεια επί μακρόν διαμένοντος" είναι μόλις 130, με την κύρια αιτία να επικεντρώνεται στην αδυναμία ανταπόκρισης στην αυστηρή προϋπόθεση της απόκτησης Πιστοποιητικού Ελληνομάθειας. Αδυναμία, που συνδέεται με τη διάλυση ακόμη και αυτών των υποτυπωδών δο-

³² <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=01/04/2010&id=147580>

³³ <http://www.avgi.gr/ArticleActionshow.action?articleID=525823>

μόν εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και ιστορίας, όπως συνέβη με το πρόγραμμα "ΟΔΥΣΣΕΑΣ για την Εκπαίδευση των μεταναστών στην ελληνική γλώσσα, την ελληνική ιστορία και τον ελληνικό πολιτισμό".

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα υλοποιείται από τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕ-Ε) με την ευθύνη του Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ) και συνιστά τη βασική κρατική δομή για την εκμάθηση της γλώσσας στους υπηκόους Τρίτων Χωρών. Ωστόσο, από τον Σεπτέμβρη του 2009 τα μαθήματα έχουν διακοπεί, ενώ καμία εξέταση για την απόκτηση του Πιστοποιητικού Ελληνομάθειας δεν διεξήχθη με αποτέλεσμα εκατοντάδες μετανάστες να βρίσκονται μετέωροι, μένοντας αποκλεισμένοι από τη διαδικασία απόκτησης της άδειας επί μακρόν διαμένοντος.

Ο βασικός λόγος της διακοπής των μαθημάτων και των εξετάσεων, όπως ενημερώνει ο Κώστας Στοφόρος, μέλος της ομάδας έργου "Οδυσσέας" και πρόεδρος των συμβασιούχων του ΙΔΕΚΕ, είναι "το πάγωμα όλων των διαδικασιών επιλογής εκπαιδευτών και υπευθύνων εκπαίδευσης για τα μαθήματα και η καθυστέρηση απορρόφησης των ευρωπαϊκών κονδυλίων, που χρηματοδοτούν το συγκεκριμένο πρόγραμμα". Εξάλλου, προσθέτει, "όλοι οι εργαζόμενοι στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων μένουμε απλήρωτοι εδώ και ένα χρόνο, ενώ το υπουργείο Παιδείας εξακολουθεί να μην δίνει λύση, οδηγώντας τα ΚΕΕ προς διάλυση".

Από την πλευρά του ΙΔΕΚΕ και της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Εκπαίδευσης, στην οποία υπάγεται το Ινστιτούτο, η υπεύθυνη της ομάδας έργου του "ΟΔΥΣΣΕΑ" Νικολέτα Σωτηροπούλου παραδέχεται "ότι έχουν διακοπεί εδώ και μήνες τα μαθήματα για τους μετανάστες, καθώς δεν υπήρχαν χρήματα για τη λειτουργία τους". Ωστόσο, δηλώνει ότι "θα προχωρήσουμε και θα ξεκινήσουμε τα νέα τμήματα τον Μάρτιο, για τον λόγο αυτό έχουμε ενημερώσει ήδη τους συντονιστές ανά νομό, ενώ διεκπεραιώνουμε και τις τελευταίες ενστάσεις εκπαιδευτών". Πάντως, τα χρήματα των ευρωπαϊκών κονδυλίων για την επαναλειτουργία του προγράμματος δεν έχουν ακόμη αποδεσμευτεί (βάσει των διαδικασιών που ορίζει το ΣΑΕ-Σύμφωνο Αποδοχής των όρων της απόφασης Ένταξης), ενώ άγνωστο παραμένει αν τα ΚΕΕ που βρίσκονται στο σύνολό τους στον πάγο, θα καταργηθούν ή όχι. Η κ. Σωτηροπούλου εμφανίζεται βέβαιη ότι "τα χρήματα αυτά θα αποδεσμευτούν και θα ξεκινήσουν πάλι τα μαθήματα ελληνικών στους μετανάστες". Εξάλλου, όπως υπογραμμίζει, "έχουμε καταβάλει εδώ και καιρό το σχετικό αίτημα προς το υπουργείο Οικονομικών και περιμένουμε να πάρουμε τα χρήματα".

Ενδεικτικό ακόμη της διάλυσης είναι ότι στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης, δεν υπάρχει πουθενά το πρόγραμμα "ΟΔΥΣΣΕΑΣ", ενώ στα αυτόνομα προγράμματα που αφορούν τους μετανάστες υπάρχει μόνο η "εκμάθηση της Ελληνικής Γλώσσας ως Δεύτερης σε Εργαζόμενους Μετανάστες", χωρίς όμως να διεξάγονται μαθήματα!

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω, το εύλογο ερώτημα που προκύπτει είναι, με δεδομένη την ανυπαρξία ουσιαστικών δομών για την εκμάθηση της γλώσσας και τη διάλυση ακόμη και αυτών των υποτυπωδών υπάρχουσών δομών, πώς οι μετανάστες θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στα τεστ γλώσσας και ιστορίας, που προβλέπει το τωρινό νομοσχέδιο; Εκτός από την παραδοχή ότι τις εξετάσεις αυτές ιστορίας και πολιτισμού, μάλλον δεν θα ήταν σε θέση να τις περάσουν, ούτε οι μισοί Έλληνες πολίτες, το σημαντικό ζήτημα τελικά που αναδεικνύεται είναι η διατήρηση του αποκλεισμού των μεταναστών, στους οποίους την ίδια στιγμή που παρουσιάζεται το καρότο, εμφανίζεται και το μαστίγιο...

8) Λειτουργία τάξεων υποδοχής αλλοδαπών μαθητών στο Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Α' Αθήνας

Στο κέντρο των Αθηνών, στην περιοχή της πλατείας Βάθη, λειτουργεί το ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Α' ΑΘΗΝΑΣ με πολυπολιτισμική μαθητική σύνθεση. Από το σύνολο των εγγεγραμμένων μαθητών της σχολικής μονάδας, το 90% είναι αλλοδαποί μαθητές από 20 διαφορετικές χώρες (σχ. έτη 2009-10, 2010-2011)³⁴.

Στο Γυμνάσιο, σύμφωνα με το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (Ν. 2413/96, αρ. ΦΕΚ 124/17-6-96, Υ.Α. Φ10/20/Γ1/708/7-9-1999, αρ. ΦΕΚ 1789/28-9-99), προβλέπεται να λειτουργούν τάξεις υποδοχής αλλοδαπών μαθητών, στις οποίες εκτιμάται ότι θα φοιτήσουν οι μισοί σχεδόν αλλοδαποί μαθητές του σχολείου, οι οποίοι έχουν λιγότερο από 2 χρόνια φοίτησης σε ελληνικό σχολείο, πολλοί δε εξ αυτών έχουν έρθει στην Ελλάδα πρόσφατα και δεν γνωρίζουν καθόλου την ελληνική γλώσσα.

Από την λειτουργία των τάξεων υποδοχής διαπιστώνονται νέες ανάγκες στη συνολική αντιμετώπιση των μαθητών στο ελληνικό περιβάλλον φοίτησης και διαβίωσης. Οι καταγεγραμμένες αυτές ανάγκες απαιτούν εκτός από θεσμικές και οργανωτικές παρεμβάσεις και την εφαρμογή αναλυτικών προγραμμάτων με εξειδικευμένες διδασκαλίες μαθημάτων, άμεσες ενέργειες στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, για να στηριχθούν οι αλλοδαποί μαθητές σε ένα απαιτητικό αναλυτικό πρόγραμμα. Άλλωστε αυτό προβλέπει και η προαναφερθείσα υπ. αριθμ. Φ10/20/Γ1/708/7-9-1999 απόφαση του Υπ. Παιδείας για την έγκαιρη έναρξη λειτουργίας των τάξεων υποδοχής (το αργότερο μέχρι 01.10) στην βάση της τεκμηριωμένης πρότασης της σχολικής μονάδας.

Μέχρι σήμερα, στο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Α' ΑΘΗΝΑΣ δεν έχουν λειτουργήσει οι τάξεις υποδοχής, το δε πρόγραμμα του σχολείου είναι μειωμένο κατά τουλάχιστον 2 ώρες ημερησίως.

9) Κακοδιαχείριση κονδυλίων της Ε.Ε. που θα χρησιμοποιούσαν, μεταξύ άλλων, στην εκπαιδευτική ένταξη των Ρομά

Η αρμόδια επίτροπος κ. Ρέντινγκ σε ερώτηση του ευρωβουλευτή Ν. Χουντή αποκαλύπτει³⁵: «Στο πλαίσιο του 3ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης τα διαρθρωτικά ταμεία και ειδικότερα το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) συγχρηματοδότησαν προγράμματα για την κοινωνικοοικονομική ένταξη των Ρομ. Διατέθηκαν 12,5 εκατ. ευρώ για προγράμματα ειδικά στους Ρομ. Σε αυτό το πλαίσιο υλοποιήθηκαν συνολικά 67 προγράμματα που κάλυψαν 1.334 δικαιούχους Ρομ. Επιπλέον στο πλαίσιο του περιφερειακού επιχειρησιακού προγράμματος ιδρύθηκαν 33 κοινωνικά και ιατρικά κέντρα (συνολικός προϋπολογισμός 10,2 εκατ. ευρώ). Τέλος, εφαρμόστηκαν ενέργειες που καλύπτουν τη διαπολιτισμική μάθηση των παιδιών των Ρομ, την ανάπτυξη συγκεκριμένων προγραμμάτων σπουδών, τα μαθήματα γλώσσας και τα μαθήματα κατάρτισης εκπαιδευτικών στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος "Εκπαίδευση" (συνολικός προϋπολογισμός: 7,4 εκατ. ευρώ).

Για την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού του ΕΣΠΑ 2007-2013 η επίτροπος αναφέρει ότι τα επιχειρησιακά προγράμματα για την "Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμι-

³⁴ Ερώτηση βουλευτών Κουράκη και Κριτσωτάκη προς τη Βουλή των Ελλήνων (4 Νοεμβρίου 2010)

³⁵ <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=02/10/2010&id=209124>

κού" και την "Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση" έχουν διαθέσει αντίστοιχα μεταξύ 8 και 10 εκατ. ευρώ και περίπου 11 εκατ. ευρώ για ενέργειες που προωθούν την ένταξη των Ρομ. Η Επιτροπή ζήτησε από τις ελληνικές αρχές να καταρτίσουν μια εθνική στρατηγική για την ένταξη των Ρομ».

«Υπολογίζουμε ότι από τα 12,5 εκατ. που διατέθηκαν για προγράμματα σε 1.334 Ρομά, στα χέρια τους πήγαν περίπου 10.000 ευρώ» υποστηρίζει ο ευρωβουλευτής Ν. Χουντής: «Στην Ελλάδα, όπως και στη Γαλλία, τα σχετικά κονδύλια δεν φτάνουν στους δικαιούχους, αντιθέτως κατασπαταλώνται. Βάζουν τους Τσιγγάνους να υπογράψουν ότι παρακολούθησαν το σεμινάριο, αυτοί δεν συμμετέχουν και τους δίνουν περίπου 300 ευρώ αποζημίωση».

Ο δήμαρχος Τρικάλων Μ. Ταμίλος (πρόεδρος δικτύου πόλεων με οικισμούς Τσιγγάνων) προσθέτει: «Στη χώρα μας ζουν 140.000 Τσιγγάνοι σε 220 οικισμούς. Γι' αυτούς, εκτός των ευρωπαϊκών κονδυλίων, διατίθενται 30 εκατ. ετησίως από τον κρατικό προϋπολογισμό για έργα υποδομής. Από τις 50 πόλεις που κατοικούν, στις 10 έγιναν σημαντικά βήματα. Σε κάποιους δήμους πήραν τα χρήματα στο όνομα των Τσιγγάνων και έφτιαξαν πλατείες, πάρκα. Το μεγαλύτερο πρόβλημα παρουσιάζεται σε δήμους της Αττικής, στην Αχαΐα και την Αιτωλοακαρνανία».

Ο Ηλίας Συμεών (πρόεδρος Ομοσπονδίας Τσιγγάνων Β. Ελλάδος) υποστηρίζει: «Ενημερωθήκαμε μόνο για δύο πιλοτικά προγράμματα. Το πρώτο έδινε -μέσω EOMMEX- ποσοστό επιδότησης 55% για εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων Τσιγγάνων. Το δεύτερο αφορά Τσιγγάνους της Β.Ελλάδας και αποδέκτης ήταν ο ΟΑΕΔ. Και τα δύο έχουν "παγώσει". Ούτε εγώ δεν κατάφερα να μετάσχω στο πρόγραμμα του ΟΑΕΔ. Μόλις ανέλαβε η νέα κυβέρνηση, το διέκοψε».

Σχετικά με ευρωπαϊκά κονδύλια επισμαίνει: «Δεν είναι οι Ρομά τελικοί αποδέκτες. Τα χρήματα οδηγήθηκαν σε λάθος χέρια. Αρκετές μη κυβερνητικές οργανώσεις απορρόφησαν το μεγαλύτερο ποσοστό των κονδυλίων, εκμεταλλευόμενες την άγνοια των Τσιγγάνων».

Ο πρόεδρος της ομοσπονδίας διαβεβαιώνει ότι «και οι δήμοι απορρόφησαν μεγάλα κονδύλια, για ν' αντιμετωπιστεί η διαβίωση των Τσιγγάνων σε καταυλισμούς. Εγκλημάτησαν σε βάρος ανθρώπων που δεν ξέρουν ούτε να υπογράψουν, διότι τα χρήματα διατέθηκαν οπουδήποτε αλλού εκτός από τους Τσιγγάνους. Τι απέγιναν τα δάνεια των Ρομά, πώς ζουν στον Ασπρόπυργο; Ορισμένοι πρέπει να διωχθούν για κακούργημα. Δεν αμφισβητούμε ότι δόθηκαν τα ευρωπαϊκά κονδύλια. Δεν γνωρίζουμε πού διατέθηκαν. Διότι αν υπήρχαν προγράμματα στη Β. Ελλάδα, θα τα γνώριζα».

Μέλος του «Δικτύου Ρομ» ο Λευτέρης Κωνσταντινίδης απαντά: «Υπάρχουν δυσκολίες στην προσέγγιση των Τσιγγάνων. Αλλά με τόσα προγράμματα θα έπρεπε να είχαν αποφοιτήσει από το λύκειο και οι Τσιγγάνοι της Αγ. Βαρβάρας να έχουν ενταχθεί. Ανέλαβαν κάποιες ΜΚΟ να υλοποιήσουν προγράμματα. Στόχος τους, η υλοποίηση προγραμμάτων και όχι η ένταξη των Τσιγγάνων. Η Νομαρχία, δήμοι, ο ΟΑΕΔ ανέλαβαν προγράμματα. Εγιναν αρκετές μελέτες και καταγραφές του προβλήματος. Θα μπορούσε να είχε προχωρήσει η υλοποίηση με τη συμμετοχή των Ρομά. Υλοποιούνται προγράμματα και οι Τσιγγάνοι παραμένουν στο περιθώριο, ενώ το χάσμα μεγαλώνει και η γεφύρωσή του γίνεται πιο δύσκολη. Δεν υπήρξε βελτίωση στην καθημερινότητά τους. Εξακολουθούν να μη γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση και έχουν μικρά παιδιά στην εφηβεία. Έτσι είναι αδύνατον να παρακολουθήσουν προγράμματα».

B) Καλές Πρακτικές

1) «Φοίτηση τσιγγανόπαιδων σε σχολικές μονάδες του Δήμου Αργοστολίου»

Η Ελληνική Ομάδα για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων (ΕΟΔΜ) και το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ) δημοσιοποίησαν περιεκτικό απολογισμό του Γραφείου Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών της Δημοτικής Επιχείρησης Κοινωνικής Ανάπτυξης Αργοστολίου (ΔΕΚΑ) για τη φοίτηση 21 παιδιών Ρομά σε σχολικές μονάδες του Αργοστολίου και των τριών βαθμίδων (νηπιαγωγείο, δημοτικό, γυμνάσιο)³⁶. Το Γραφείο Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών της Δημοτικής Επιχείρησης Κοινωνικής Ανάπτυξης Αργοστολίου, στηρίζει από το 1996 την ομάδα πληθυσμού των Τσιγγάνων που διαμένουν στο Δήμο μας. Οι παρεμβάσεις που γίνονται αφορούν τη διατήρηση ενός καλού επιπέδου διαβίωσης τους και καλής ποιότητας ζωής.

Αυτό επιτυγχάνεται με την εξατομικευμένη συμβουλευτική σε θέματα που αφορούν την προαγωγή της υγείας και της υγιεινής τους, την επίλυση θεμάτων σχετικών με την αστικο-δημοτική τους κατάσταση, την ένταξή τους στην αγορά εργασίας και κυρίως την ένταξη των παιδιών τους στις σχολικές μονάδες.

Η υπηρεσία μεριμνά για την ανελλιπή φοίτηση των παιδιών στο σχολείο, έχοντας αναπτύξει συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και τις οικογένειες των τσιγγάνων. Επίσης, κατά το σχολικό έτος 2009-2010 σε συνεργασία με την Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης η υπηρεσία μας υπέβαλε πρόταση που εφαρμόστηκε, η φοίτησή των παιδιών να γίνεται σε διαφορετικές σχολικές μονάδες, προκειμένου να επιτευχθεί η ομαλή ένταξη και κοινωνικοποίησή τους στο ευρύτερο σχολικό περιβάλλον.

Συγκεκριμένα, κατά το σχολικό έτος 2009-2010 τα παιδιά σχολικής ηλικίας ήταν 21 και φοίτησαν σε σχολικές μονάδες και τα 21. Από αυτά τα 18 φοίτησαν στο Δημοτικό, τα 2 στο Νηπιαγωγείο, 1 στο Γυμνάσιο και προήχθησαν όλα για τις επόμενες τάξεις.

Για την φετινή σχολική χρονιά 2010-2011 τα παιδιά σχολικής ηλικίας που θα φοιτήσουν σε σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι 22. Συγκεκριμένα, 1 παιδί θα φοιτήσει στο Νηπιαγωγείο, 2 παιδιά ολοκλήρωσαν την φοίτησή τους στο Νηπιαγωγείο και θα φοιτήσουν στην Α τάξη δημοτικού, 5 παιδιά θα φοιτήσουν στην Β τάξη Δημοτικού, 1 παιδί θα φοιτήσει στην Γ τάξη δημοτικού, 6 παιδιά θα φοιτήσουν στην Δ τάξη δημοτικού, 2 παιδιά θα φοιτήσουν στην Ε δημοτικού και 1 παιδί στην Στ τάξη δημοτικού. Επίσης, έχουν γίνει τρεις νέες εγγραφές στο Γυμνάσιο, και ένα παιδί θα προχωρήσει την φοίτησή του στην Γ Γυμνασίου.

2) Εγγραφή και φοίτηση των μαθητών Ρομά στα σχολεία της Περαιάς Θεσσαλονίκης

Η Ειδική Γραμματέας του Υπουργείου Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, Θάλεια Δραγώνα, πραγματοποίησε, στις 22/9/2010, συνάντηση με τον Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης, Θεόδωρο Καρτσιώτη, και άλλα στελέχη της εκπαίδευσης, φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τους Προέδρους και Διευθυντές Συλλόγων

³⁶ Δελτίο Τύπου ΕΠΣΕ, 4 Αυγούστου 2010

των Δημοτικών Σχολείων 1^{ου}, 3^{ου} και 4^{ου} Περαιάς Θεσσαλονίκης, εκπρόσωπο του Ελληνικού Παρατηρητηρίου των Συμφωνιών του Ελσίνκι καθώς και εκπροσώπους των Ρομά³⁷. Αντικείμενο της συνάντησης ήταν η εγγραφή των παιδιών Ρομά της περιοχής Περαιά Θεσσαλονίκης στο σχολείο. Προκειμένου να εγγραφούν και να φοιτήσουν τα παιδιά Ρομά, οι Διευθυντές των σχολείων και τα στελέχη της εκπαίδευσης -σύμφωνα και με τις σχετικές εγκυκλίους του Υπουργείου Παιδείας - αναζήτησαν τα παιδιά στον καταυλισμό και προέβησαν στην εγγραφή τους. Τα παιδιά δεν είχαν φοιτήσει ποτέ σε σχολείο. Τα ποσοστά εγγραφής των μαθητών Ρομά είναι ικανοποιητικά, χάρη στις εκπαιδευτικές αρχές της περιοχής και τις προσπάθειες που καταβάλλουν για την ένταξη τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τα αποτελέσματα που έχουν επιτύχει αποδεικνύουν ότι, όταν υπάρχει βούληση και λαμβάνονται στοχευμένα μέτρα, η αντιμετώπιση των όποιων προβλημάτων είναι απόλυτα εφικτή.

Εν τω μεταξύ, στις 26 Σεπτεμβρίου 2010 υπήρξε αποχή μαθητών/τριών από δημοτικά σχολεία της Περαιάς Θεσσαλονίκης με στόχο να μη φοιτήσουν σε αυτά παιδιά Ρομά, για τα οποία ακούστηκαν γνωστά ρατσιστικά στερεότυπα. Στο 3^ο Δημοτικό Σχολείο υπήρξε πλήρης αποχή (βλπ. φωτογραφίες) ενώ στο 4^ο Δημοτικό Σχολείο (σύμφωνα με κάποιες πληροφορίες και στο 1^ο Δημοτικό Σχολείο) υπήρξε μερική αποχή. ΕΟΔΜ και ΕΠΣΕ επισημάνανε πως η ενέργεια αυτή αποτελεί παράνομη παρεμπόδιση παιδιών από γονείς να πάνε σχολείο με ρατσιστικό κίνητρο και εξηγεί το γιατί τα παιδιά Ρομά δεν πήγαιναν σχολείο μέχρι τώρα. Στα πέντε δημοτικά σχολεία της Περαιάς Θεσσαλονίκης θα ενταχθούν τα τσιγγανόπαιδα που διαβιούν σε καταυλισμό της περιοχής, και τα οποία έχουν ήδη ειδοποιηθεί από την αρμόδια διεύθυνση και το γραφείο εκπαίδευσης, προκειμένου να ξεκινήσουν άμεσα τα μαθήματά τους, όπως προβλέπει ο νόμος για την υποχρεωτική εκπαίδευση. Πρόκειται για 31 μαθητές, έως 14 ετών, οι οποίοι θα κατανεμηθούν ισομερώς στα πέντε δημοτικά σχολεία και όχι σε τρία, όπως είχε αποφασιστεί αρχικά, μετά από αίτημα των Συλλόγων Γονέων, που έθεσαν θέμα «γκετοποίησης» των σχολείων τους. Οι μαθητές Ρομά, εφόσον εγγραφούν, θα παρακολουθούν τα μαθήματα σε ειδικές τάξεις προετοιμασίας, καθώς οι διδακτικές τους ανάγκες δεν ανταποκρίνονται στην ηλικία τους. Πάντως, το πρόβλημα για τους μαθητές Ρομά αυτή τη στιγμή, βρίσκεται στη μεταφορά τους στα πέντε σχολεία, καθώς θα πρέπει καθημερινά να καλύπτουν μία απόσταση περίπου 2 χιλιομέτρων από τον καταυλισμό. Σύμφωνα με τον προϊστάμενο του πέμπτου γραφείου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανατολικής Θεσσαλονίκης κ. Σπανό, το θέμα της μεταφοράς των μαθητών αποτελεί ευθύνη της νομαρχίας και μέχρι στιγμής δεν υπάρχει σύμβαση για τη μεταφορά των μαθητών με ειδικά μισθωμένα λεωφορεία.

3) Αθώωση της εκπαιδευτικού Στέλλας Πρωτονοτάρη για διδασκαλία μητρικής γλώσσας αλλοδαπών μαθητών

Αθώα κρίθηκε στις 22/1/10 από το Μονομελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών η πρώην διευθύντρια του 132ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών, Στέλλα Πρωτονοτάρη, η οποία κατηγορήθηκε ότι παρέδιδε παράνομα σε παιδιά μεταναστών μαθήματα της μητρικής τους γλώσσα³⁸. Η δασκάλα υπέστη δίωξη μετά από καταγγελίες ότι κατά την περίοδο 2004-2007 και χωρίς την απαραίτητη άδεια της αρμόδιας διεύθυνσης, παραχωρούσε τα απογεύματα αίθουσα του δημοτικού σχολείου για να διδάσκει σε παιδιά μεταναστών τη μητρική τους γλώσσα (αλβανικά και αραβικά). Τη μήνυση κατέθεσε ο νυν διευθυντής του σχολείου και η κ. Πρωτονοτάρη μετακινήθηκε σε άλλο σχολείο. Στο πλευρό της κ. Πρωτονοτάρη βρέθηκαν ο Σύλλογος Γονέων του 132ου Δημοτικού και άλλων

³⁷ Δελτίο Τύπου Υπουργείου Παιδείας, 24 Σεπτεμβρίου 2010

³⁸ <http://www.in.gr/news/article.asp?lngEntityID=1097806&lngDtrID=244>

σχολείων, η ΔΟΕ και η ΟΛΜΕ, που διοργάνωσαν συγκεντρώσεις συμπαράστασης έξω από τον χώρο των δικαστηρίων της πρώην Σχολής Ευελπίδων. Την ικανοποίησή της για την εξέλιξη της υπόθεσης αυτής εξέφρασε η υπουργός Παιδείας, Άννα Διαμαντοπούλου. «Η δικαίωση της Στέλλας Πρωτονοταρίου, μιας Δασκάλας με κεφαλαίο Δ είναι πιο επίκαιρη παρά ποτέ, μια και η συζήτηση για την ένταξη των παιδιών των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία αποτελεί μια από τις προτεραιότητες της κυβέρνησης. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών σε αυτή τη διαδικασία είναι καταλυτικός και η πολιτεία σήμερα είναι κοντά του» ανέφερε χαρακτηριστικά.

Στη δίκη της 22-01-2010 ο νέος Διευθυντής, που είχε αντικαταστήσει την κ. Πρωτονοταρίου και είχε ασκήσει μήνυση σε βάρος της, αφού δήλωσε ότι δεν επιθυμεί τη δίωξη της κας Πρωτονοταρίου γιατί δεν έχει τίποτα εναντίον της, αποκάλυψε ότι προέβη στις ενέργειές του μετά από προφορική εντολή του τότε Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Παιδείας κ. Πλατή, ο οποίος κατά τα λεγόμενα του κ. Γιουτλάκη αξίωσε από τον ίδιο «ή να διακόψει τα προγράμματα της Πρωτονοταρίου ή να παραιτηθεί για να βάλουν κάποιον άλλο στη θέση του». Πρόκειται για συγκλονιστική αποκάλυψη και ομολογία που δείχνει τις παράνομες, παραθεσμικές και αντιδημοκρατικές μεθοδεύσεις με τις οποίες σχεδιάζεται και οργανώνεται η δίωξη εκπαιδευτικών λειτουργών που κάνουν το καθήκον τους. Ακόμη δείχνει ότι χρησιμοποιούνται διαθέσιμα πρόσωπα για να παίξουν τον άθλιο αυτόν ρόλο και τροφοδοτείται με χαλκευμένες πληροφορίες η έξαψη ακραίων κύκλων που προπαγανδίζουν εθνικιστικές και ρατσιστικές συμπεριφορές.

4) Εξαγγελίες για εκσυγχρονισμό μειονοτικών σχολείων

Σε συνολική αλλαγή των δομών της μειονοτικής εκπαίδευσης στη Θράκη προσανατολίζεται το υπουργείο Παιδείας, με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την αντιστοίχιση της κατάστασης με τα σημερινά ευρωπαϊκά πρότυπα, προκειμένου τα παιδιά της μειονότητας να έχουν πρόσβαση σε ίσες ευκαιρίες³⁹. Το υπουργείο Παιδείας αποκλείει το ενδεχόμενο να διοριστούν τούρκοι εκπαιδευτικοί όπως επιθυμούν ορισμένοι παράγοντες της μειονότητας. Συγκεκριμένα, για το μέλλον της Ειδικής Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης (ΕΠΑΘ), η οποία συμπληρώνει 41 χρόνια ζωής και είναι επιφορτισμένη με την εκπαίδευση των δασκάλων του τουρκόφωνου προγράμματος των μειονοτικών δημοτικών, βασική κατεύθυνση είναι η κατάργηση και η ένταξή της ως οργανικό κομμάτι στα ΑΕΙ. Σύμφωνα με πληροφορίες, αυτό πιθανότατα θα επιτευχθεί με τη δημιουργία αντίστοιχου παιδαγωγικού τμήματος τετραετούς φοίτησης, ίσως στο ΑΠΘ.

Για το λόγο αυτόν, και ενόψει των συνολικών αλλαγών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το υπουργείο αποφάσισε να μην γίνουν το 2010 εξετάσεις εισαγωγής σπουδαστών στη (διετούς φοίτησης) ΕΠΑΘ και να συνεχίσει το διάλογο με τους εκπροσώπους της μειονότητας για το διάδοχο σχήμα. Στο μεταβατικό διάστημα δεν πρόκειται να υπάρξει έλλειψη δασκάλων, αφού, σύμφωνα με τα στοιχεία, ήδη ο αριθμός των αδιόριστων αποφοίτων της σχολής φθάνει τους 262. Εκείνο, πάντως, που αποκλείεται κατηγορηματικά είναι να διοριστούν τούρκοι μετακλητοί εκπαιδευτικοί, αίτημα που διατυπώνουν μειονοτικοί κύκλοι. Παράλληλα, ο Σύλλογος Επιστημόνων Μειονότητας Δυτικής Θράκης, εκφράζοντας και την πολιτική της Αγκυρας, προτείνει τη δημιουργία ενός αμιγώς μειονοτικού εκπαιδευτικού ιδρύματος, ιδιωτικού και αυτόνομου χαρακτήρα, όπου θα φοιτούν μόνο τα παιδιά της μειονότητας, όπως σήμερα στην ΕΠΑΘ. Η άποψη αυτή βρίσκει στήριξη και σε θρησκευτικά κριτήρια, αφού ορισμένοι εκφράζουν ανησυχία για το ενδεχόμενο χριστιανοί να

³⁹ <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=05/09/2010&id=199664>

μπορούν να διδάσκουν και το τουρκόφωνο κομμάτι της εκπαίδευσης. Ωστόσο, πρόσφατα ο Συνήγορος του Πολίτη Γ. Καμίνης τόνισε πως μια τέτοια απόφαση θα ήταν αντίθετη στο σύνταγμα και στο ευρωπαϊκό δίκαιο, καθώς τα «ειδικά καθεστώτα» αντιβαίνουν στην ουσία της δημοκρατίας. Ο ίδιος έχει χαρακτηρίσει τη λειτουργία της ΕΠΑΘ ως μια περίπτωση «άνισης μεταχείρισης λόγω εθνοτικής καταγωγής και θρησκευματος».

Και αυτό είναι περίπου αυταπόδεικτο, αφού κατά τεκμήριο η εκπαίδευση των μειονοτικών δασκάλων δεν είναι επαρκής, καθώς η ΕΠΑΘ δημιουργήθηκε το 1969 επί χούντας με βασιλικό διάταγμα και προέβλεπε ουσιαστικά ότι κάποιοι μαθητές θα έχουν δασκάλους με άλλους όρους απ' εκείνους που ισχύουν για όλους τους άλλους συμμαθητές τους. Η κυβέρνηση, πάντως, διά του εκπροσώπου της Γ. Πεταλωτή, έχει δεσμευτεί ότι η όποια νομοθετική ρύθμιση για αλλαγές στην υπάρχουσα μη ικανοποιητική κατάσταση θα είναι προϊόν διαλόγου και όχι επιβολής. «Η όλη διαδικασία γίνεται με πειθώ και στόχο να μην αισθανθεί η μειονότητα ότι θα αλωθεί η ταυτότητά της» λέει στην «Κ.Ε.» η ειδική γραμματέας διαπολιτισμικής εκπαίδευσης του υπουργείου Παιδείας, Θάλεια Δραγώνα, η οποία «βλέπει» ως ορίζοντα για τις οριστικές αποφάσεις τους επόμενους μήνες.

Οι αλλαγές στη μειονοτική εκπαίδευση θα αφορούν και την προσχολική εκπαίδευση και στο πλαίσιο αυτό εισάγεται από τη φετινή σχολική χρονιά σε ορισμένα δημόσια νηπιαγωγεία της Θράκης πιλοτικό πρόγραμμα ενίσχυσης της ελληνομάθειας. Στο πλαίσιο αυτό, στα συγκεκριμένα σχολεία θα υπάρξει και δεύτερη νηπιαγωγός με γνώση της μητρικής γλώσσας των παιδιών (τουρκική, πομακική και ρομανί), έτσι ώστε με τη βοήθειά της οι μικροί μαθητές να μπορούν να προσεγγίζουν καλύτερα την ελληνική. Πρόθεση του υπουργείου, σύμφωνα με πληροφορίες, είναι να δοθεί η δυνατότητα σε εκπαιδευτικούς και άλλους φορείς της μειονότητας να προτείνουν συγκεκριμένα πρόσωπα για τις θέσεις αυτές.

Γ) Έρευνες και στατιστικά στοιχεία

1) Μαθητές από 118 εθνικότητες φοιτούν στα ελληνικά δημοτικά σχολεία

Καθώς μαθητές από 118 εθνικότητες φοιτούν στα ελληνικά δημοτικά, προβάλλει η ανάγκη νέας εκπαιδευτικής πολιτικής. Αλβανοί, Ινδοί, Βούλγαροι, Ρουμάνοι φοιτούν στα δημοτικά σχολεία της χώρας⁴⁰. Δίπλα τους, Άγγλοι, Γάλλοι, Ελβετοί, Σομαλοί, Ρώσοι, Κορεάτες, Περουβιανοί, Τυνησίοι, Τούρκοι. Μια «θάλασσα» χιλιάδων πιτσιρικάδων που θα είναι οι αυριανοί γείτονές μας, ένας «χάρτης» πολιτισμών σχεδιασμένος σε μια χώρα με ανύπαρκτες υποδομές υποδοχής ή στήριξης αλλοδαπών. Εκατόν δεκαοκτώ διαφορετικές εθνικότητες μαθητών απαντώνται στα δημοτικά σχολεία της χώρας, όπως αποκαλύπτουν τα στοιχεία του υπουργείου Παιδείας που βρίσκονται στη διάθεση του «Βήματος». «Ας μη γελιόμαστε. Πολιτική ένταξης των αλλοδαπών στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Ελλάδας ή προστασίας της πολιτισμικής τους ταυτότητας στην Ελλάδα δεν υπάρχει» ομολογεί στέλεχος του υπουργείου. «Μέχρι σήμερα δεν έχει εφαρμοστεί σχεδόν τίποτε από τις πολιτικές που κατά καιρούς εξαγγέλλονται. Έτσι, παρ' ότι τα παιδιά έρχονται στο σχολείο για να δουλέψουν, συχνά καταλήγουν στο περιθώριο της εκπαιδευτικής διαδικασίας». «Ελπίζουμε ότι με την υποστήριξη των κοινοτικών κονδυλίων που θα δοθούν για θέματα εκπαιδευτικής ένταξης αλλοδαπών και παλιννοστούντων θα διορθώσουμε ένα μέρος του προβλήματος» λέει ο διευθυντής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του υπουργείου Παιδείας κ. Κ. Παπαχρή-

⁴⁰ ΤΟ ΒΗΜΑ, «'Μικρός ΟΗΕ' οι σχολικές μας αίθουσες! », 23/04/2010

στος. «Τα περισσότερα παιδιά έχουν γεννηθεί εδώ. Στόχος μας είναι να διδάξουμε τα Ελληνικά χωρίς όμως τα παιδιά να αποκοπούν από τις ρίζες τους. Σήμερα έχουμε αλβανάκια που δεν μιλούν αλβανικά. Στη χώρα τους τα κοροϊδεύουν τα λένε ελληνάκια και εδώ τα λέμε αλβανάκια... ». Η πλειονότητα των μεταναστών που φοιτούν στα ελληνικά σχολεία είναι Αλβανοί (71.419 άτομα). Μόνο έναν μαθητή έχουμε στα σχολεία της χώρας από την Ακτή Ελεφαντοστού, τις Βερμούδες, τη Βοσνία, το Κάπο Βέρντε, το Ζαΐρ, την Ισλανδία, την Κολομβία, το Κολόμπο, το Κουρδιστάν, τη Λιβερία, τη Μαδαγασκάρη, τη Μαλαισία, το Μαυροβούνιο, τις Μπαχάμες, το Μπουρούντι, την Ουρουγουάη, την Παραγουάη, τη Σαουδική Αραβία, τη Σλοβενία, την Τζακάρτα, το Τόνγκο και το Τουρκμενιστάν. Δύο μαθητές φοιτούν σε δημοτικά σχολεία της Ελλάδας από την Ιαπωνία, τη Γουινέα, τη Ζιμπάμπουε, το Μεξικό, τη Νότια Κορέα. Από το Εκουαδόρ, τη Λιβύη και τη Νέα Ζηλανδία έχουμε στην Ελλάδα μόνο τρεις μαθητές ανά χώρα, ενώ αξιοσημείωτο είναι το ότι από την Κύπρο έχουμε μόνο 26 μαθητές.

Τις εικόνες που παρακολουθεί καθημερινά περιγράφει ο σχολικός σύμβουλος στην περιοχή Βοτανικού κ. Χάρης Παπαδόπουλος . «Δεν υπάρχει πια περιοχή στο κέντρο της Αθήνας που να μην έχει ξένους μαθητές» λέει. «Υπάρχουν παιδιά που μεγάλωσαν εδώ και ξέρουν Ελληνικά, όπως και άλλα που δεν ξέρουν σχεδόν καθόλου τη γλώσσα μας. Δεν υπάρχει πρόβλεψη για αυτά. Στα σχολεία μας Κινέζοι, Αφγανοί, Πακιστανοί, Ινδοί έρχονται στην τάξη για να μάθουν. Στο 87ο Δημοτικό Σχολείο της περιοχής μας φοιτούν κατά 85% μουσουλμάνοι. Πιστεύω ότι χρειάζονται τολμηρές πολιτικές και διαρκής επιμόρφωση των δασκάλων».

2) Έρευνα του Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα «Εθνοτική ταυτότητα και ψυχοκοινωνική προσαρμογή: μια εμπειρική έρευνα σε εφήβους μετανάστες δεύτερης γενιάς»

Σημαντικά ήταν τα ευρήματα της έρευνας του τομέα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα «Εθνοτική ταυτότητα και ψυχοκοινωνική προσαρμογή: μια εμπειρική έρευνα σε εφήβους μετανάστες δεύτερης γενιάς», που ολοκληρώθηκε το 2010 και έγινε σε δείγμα 777 εφήβων μαθητών (γηγενείς και μετανάστες πρώτης και δεύτερης γενιάς) ηλικίας από 14-17 ετών⁴¹. Μία από τις ερωτήσεις που κλήθηκαν να απαντήσουν ήταν «όσον αφορά την εθνικότητα, θεωρώ ότι είμαι...» την οποία συμπλήρωναν οι ίδιοι, χωρίς προεπιλεγμένες απαντήσεις. Σύμφωνα με τα ευρήματα, το 60,8% των παιδιών αλλοδαπών που γεννήθηκαν στην Ελλάδα (δεύτερη γενιά) αναφέρουν πως νιώθουν Ελληνες, ένα μικρό ποσοστό 12,7% προσδιορίζεται σε σχέση με τη χώρα προέλευσης των γονιών του, ενώ περισσότεροι από έναν στους τέσσερις (26,5%) δεν απάντησε. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι Ελληνες γηγενείς έφηβοι που αυτοπροσδιορίζονται ως Ελληνες είναι «μόνο» το 77%.

Η χώρα γέννησης των εφήβων μεταναστών φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο στον τρόπο, με τον οποίο αυτοπροσδιορίζονται. Ετσι, όταν στα παιδιά που γεννήθηκαν εδώ προστεθούν τα παιδιά που ήρθαν μικρά στη χώρα, το ποσοστό αυτών που νιώθουν Ελληνες είναι 51% -το επίμαχο ποσοστό που επιλεκτικά χρησιμοποιήθηκε- το 22,9% προσδιορίζεται με βάση τη χώρα προέλευσης, ενώ και πάλι ο ένας στους τέσσερις ερωτώμενους (25,3%) δεν απαντά. Από την άλλη πλευρά, περίπου 6 στους 10 μετανάστες πρώτης γενιάς αναφέρουν εθνοτικό προσδιορισμό που απορρέει από τη χώρα καταγωγής τους. Σε όλες τις ομάδες, ωστόσο, σημαντικό ποσοστό των εφήβων, περίπου ο ένας στους τέσσε-

⁴¹ <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=24/02/2010&id=135338>

ρις, δεν απαντά στη σχετική ερώτηση. «Είναι φανερό ότι οι μετανάστες έφηβοι δεύτερης γενιάς νιώθουν εγγύτερα προς την ελληνική κοινωνία και την ελληνική κουλτούρα», παρατηρούν οι ερευνητές, καταλήγοντας πως «συμπερασματικά, οι έφηβοι μετανάστες δεύτερης γενιάς αποτελούν μέρος της ελληνικής πραγματικότητας...».

3) Έρευνα που αποκαλύπτει ότι η πληρότητα στην σχολείων χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για να μην εγγράφονται αλλοδαποί μαθητές

Έως σήμερα γνωρίζαμε την ύπαρξη διευθυντικού δικαιώματος στις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Φαίνεται όμως ότι το ίδιο «θεσμικό» προνόμιο ισχύει και στα δημόσια σχολεία. Και μάλιστα η εσφαλμένη εφαρμογή του δημιουργεί φυλετικές διακρίσεις, καθώς ο διευθυντής «δικαιούται» να εφαρμόσει πολιτική εθνοτικής «καθαρότητας» στην τάξη! Το ανησυχητικό συμπέρασμα προκύπτει από έρευνα που εκπόνησε στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση η υποψήφια διδάκτορας του Ινστιτούτου Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου του Λονδίνου κυρία **Εύη Μάρκου**⁴². Από τη δουλειά της, η οποία παρουσιάστηκε σε πρόσφατο συνέδριο του Κέντρου Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και εντάσσεται στη διδακτορική της διατριβή, φαίνεται ότι ο διευθυντής μπορεί, αξιοποιώντας ένα «άτυπο» θεσμικό πλαίσιο, να απορρίψει την αίτηση εγγραφής που καταθέτουν οι γονείς των μεταναστών για να εγγράψουν το παιδί τους στο σχολείο, με το σύνθημα «είμαστε πλήρεις».

Το φαινόμενο, το οποίο καταγράφεται σε όλα τα μεγάλα αστικά κέντρα, φαίνεται να αποτελεί «δοκιμασμένη» πρακτική, καθώς έχει απασχολήσει πολλάκις τον Συνήγορο του Πολίτη, αλλά και το ίδιο το υπουργείο Παιδείας, που αναγκάζεται τακτικά να εκδίδει σχετικές εγκυκλίους. Μάλιστα, δεδομένου ότι η κρίση στρέφει τους Έλληνες ξανά στα δημόσια σχολεία, υπάρχει ο φόβος ότι αυτή η «πρακτική» θα επεκταθεί.

Για λόγους προστασίας ευαίσθητων δεδομένων των συμμετεχόντων στην έρευνά της, η κυρία Μάρκου δεν διευκρινίζει σε ποια ελληνική πόλη συμβαίνουν όλα αυτά. Παρ' όλα αυτά, δημιούργησε έναν χάρτη που αποτυπώνει τις ύποπτες διαφοροποιήσεις. «Χρησιμοποίησα τα στατιστικά του έτους 2003-2004. Εκεί διαπίστωσα ότι υπήρχαν δύο σχολεία που εμφάνιζαν μια δυσεξήγητη φυλετική “καθαρότητα”, καθώς παρουσίαζαν σχεδόν μηδενική παρουσία μειονοτήτων. Αντίστοιχα είδα ότι σε κάποιες άλλες περιοχές της ίδιας πόλης συμβαίνει το ακριβώς αντίστροφο. Δηλαδή ενώ στα περισσότερα σχολεία καταγράφεται μικρή συγκέντρωση αλλοδαπών, υπάρχουν δύο όπου παρουσιάζεται πύκνωση της μεταναστευτικής παρουσίας» σημειώνει η ερευνήτρια.

«Η έννοια του “καλού” σχολείου έχει κατασκευαστεί μέσα από αντιλήψεις για την “ετερότητα” του μαθητικού πληθυσμού. Για ορισμένους γονείς το σχολείο είναι “καλό” ταν δεν υπάρχουν μετανάστες μαθητές, ενώ παράλληλα οι διευθυντές ανταποκρίνονται στο αίτημά τους με το να καθορίζουν την εθνοτική “καθαρότητα” του σχολείου τους» αναφέρει η κυρία Μάρκου. «Για τον διευθυντή που θέλει να διοικεί ένα “αποδοτικό” σχολείο, να καθηγητή που θέλει να διδάξει σε ένα “εύκολο” περιβάλλον και έναν γονιό που θέλει να στείλει το παιδί του σε ένα “καλό” σχολείο, η επιλογή κλείνει προς το ελληνικό, εθνοτικά “καθαρό” σχολείο- χωρίς αυτός ο ισχυρισμός να επαληθεύεται πάντα από την πραγματικότητα» υποστηρίζει η ερευνήτρια. «Το σχολικό μείγμα υποβάλλεται σε μια διαδικασία

⁴² <http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=1&artId=355181&dt=18/09/2010#ixzz0ztEgf5tA>

αποτίμησης, που όσο περισσότερο εθνοτικά ιδιατεροποιημένο είναι τόσο λιγότερο αξιόλογο καθίσταται στην κοινωνική αντίληψη. Δημιουργείται λοιπόν η έννοια μιας οιοεισ σχολικής αγοράς, όπου η “αγοραστική” αξία του σχολείου καθορίζεται από το εθνοτικό μείγμα του μαθητικού πληθυσμού» καταλήγει η κυρία Μάρκου.

Στη μελέτη της κυρίας Εύης Μάρκου περιλαμβάνονται και οι παρακάτω δηλώσεις εκπαιδευτικών τα στοιχεία των οποίων για ευνόητους λόγους δεν είναι τα πραγματικά. «Εξαιτίας των Ρώσων, τα σχολεία του κέντρου προτιμώνται λιγότερο από τους καθηγητές, ενώ αντίθετα τα σχολεία προς τα δυτικά είναι σε μεγαλύτερη ζήτηση» αναφέρει υποδιευθύντρια σε γυμνάσιο. Διευθνής σε γυμνάσιο, λέει: «Ο διευθυντής απλώς τους λέει ότι το σχολείο δεν έχει άλλες θέσεις, ακόμη και όταν έχουν. Οι γονείς λοιπόν, πρέπει να ψάξουν για άλλα σχολεία στην περιοχή που να τους δεχτούν. Αυτά τα δύο σχολεία είναι γνωστά για τη στρατηγική τους. Νομίζουν ότι έτσι θα διατηρήσουν ένα υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, στην πραγματικότητα όμως δεν κάνουν τόσο καλή δουλειά όσο άλλα σχολεία που έχουν μετανάστες μαθητές».

Διευθυντής διαπολιτισμικού σχολείου, δηλώνει: «Εχω πει στον δήμο μας να πει στα σχολεία του να μη στέλνουν όλους τους μετανάστες μαθητές σε εμάς. Προσπαθούμε να διατηρήσουμε τα ποσοστά των ελλήνων και αλλοδαπών μαθητών που καθορίζει ο νόμος της Διαπολιτισμικής (60/40)». «Αυτή η πρακτική ίναι παντελώς παράνομη. Υπάρχουν εγκύκλιοι του υπουργείου που κυκλοφορούν στα γραφεία εκπαίδευσης και το τονίζουν αυτό. Το σχολείο είναι απολύτως υποχρεωμένο να δεχτεί τα παιδιά στην τάξη» σχολιάζει η ειδική γραμματέας Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης κυρία **Θάλεια Δραγώνα** (φωτογραφία). Πηγές του υπουργείου Παιδείας επιβεβαιώνουν το θέμα, κυρίως σε ό,τι αφορά των παιδιά των Ρομά, τα οποία ανέκαθεν «μπλοκάρωνταν» με την επίκληση γραφειοκρατικών εμποδίων και λόγω εσφαλμένης ερμηνείας του νόμου. Ωστόσο επισημαίνουν ότι οι οδηγίες του υπουργείου είναι σαφείς και καλούν τους προϊσταμένους να αποδέχονται όλα τα παιδιά στο σχολείο, και μάλιστα να συνεργάζονται με τυχόν εμπλεκόμενους φορείς για την ομαλότερη ένταξη τους στην τάξη. Για την παράβαση του νόμου προβλέπονται πειθαρχικές κυρώσεις, ενώ δύναται να γίνει ως και εισαγγελική παρέμβαση.

«Σαφώς υπάρχει ένα ζήτημα. Η δική μας εικόνα είναι ότι υπάρχουν σχολεία με υπερσυσσωρευμένο αριθμό αλλοδαπών. Χρειάζεται ένας καλύτερος σχεδιασμός για την ενσωμάτωση και την αποδοχή των παιδιών» σημειώνει ο βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα δικαιώματα του παιδιού, κ. Γ. Μόσχος. «Εχουν συμβεί διάφορες υποθέσεις και δεν αφορούσαν μόνο την “καθαρότητα”, αλλά και τη ρατσιστική αντιμετώπιση των μαθητών. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου φαίνεται ότι επιχειρείται να διατηρηθεί αμιγής ο μαθητικός πληθυσμός, με την προσδοκία της καλύτερης και “καθαρότερης” εκπαίδευσης» σημειώνει ο κ. Μόσχος. «Βέβαια, έχουμε συναντήσει και διευθυντές που εφαρμόζουν καλύτερες ιδέες, καθώς αντιλαμβάνονται ότι είναι υπέρ των παιδιών η πρόσμειξη και αξιοποίηση των αλλοδαπών μαθητών. Δεν πρέπει να βλέπουμε μόνο την αρνητική στάση» καταλήγει ο συνήγορος.

«Εάν μας ενδιαφέρει η αξιολόγηση των σχολείων, θα πρέπει να δούμε σοβαρά την εκπαίδευση των διευθυντών, οι οποίοι, πέρα από λίγα σεμινάρια, δεν λαμβάνουν κάποια ουσιαστική κατάρτιση. Η πολιτεία θα πρέπει να λάβει υπ’ όψιν της ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση δεν αφορά μόνο τα σχολεία που φέρουν αυτό το όνομα, αλλά το σύνολο της δημόσιας εκπαίδευσης», λέει η κυρία Εύη Μάρκου η οποία παρουσίασε τη μελέτη της στο συνέδριο «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση- Μετανάστευση- Διαχείριση Συγκρούσεων και Παιδαγωγική της Δημοκρατίας» .

4) ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ

Α) Κέντρα υποδοχής αιτούντων άσυλο

1) Κέντρο «Υποδοχής» Μεταναστών στο Φυλάκιο του Δήμου Κυπρίνου

Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας «επαρχιακός Τύπος» στις 21/01/2010, η Ένωση Αστυνομικών Υπαλλήλων Έβρου θα ζητήσει την παρέμβαση του εισαγγελέα για την κατάσταση που επικρατεί στο λεγόμενο Κέντρο Φιλοξενίας Μεταναστών στο Φυλάκιο Δήμου Κυπρίνου στον Έβρο⁴³. Σύμφωνα με το ίδιο δημοσίευμα ο κ. Κώστας Χατζηαναγνώστου Γραμματέας της Ένωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων Έβρου δήλωσε μεταξύ άλλων ότι: «...Έρχονται διάφορες μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, όπως από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ και συμβουλεύουν τους λαθρομετανάστες να κάνουν για παράδειγμα απεργία πείνας, να καταστρέφουν τους αεραγωγούς, να πετάνε την τροφή που τους δίνουν οι αστυνομικοί και άλλα. Οι συνθήκες όπως μπορούμε να καταλάβουμε είναι πάρα πολύ δύσκολες και όση αντοχή και αν έχουν αυτοί οι άνθρωποι (οι αστυνομικοί), κάποια στιγμή μπορεί να συμβεί κάποια απρόοπτη ιστορία. Τα όρια των αστυνομικών έχουν ξεπεραστεί έτσι κι αλλιώς...». Το Πρότυπο Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας Μεταναστών στον Δήμο Κυπρίνου του νομού Έβρου εγκαινιάστηκε το 2007 από την κυβέρνηση της Ν.Δ και ο Υπουργός ΕΣ.Δ.Δ.Α. ήταν περήφανος για το κέντρο «το οποίο ανταποκρίνεται πλήρως στις προδιαγραφές που έχουν τεθεί από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. και κατασκευάστηκε, μέσα σε 3 μόλις χρόνια, σύμφωνα με τους πιο σύγχρονους διεθνείς κανόνες» κατά δήλωσή του.

Στο συγκεκριμένο κέντρο που σημειωτέον στοίχισε 1.220.000 ευρώ, 244% του αρχικού προϋπολογισμού, είχε πραγματοποιηθεί το Μάιο του 2007 διαμαρτυρία μεταναστευτικών και αντιρατσιστικών οργανώσεων που είχαν καταγγείλει τις συνθήκες κράτησης των προσφύγων, την προβληματική με τον έξω κόσμο επικοινωνία αφού δεν υπήρχαν καρτοτηλέφωνα, αλλά και την μη ενημέρωση τους γιατί δεν υπήρχαν χαρτιά στη γλώσσα τους. Οι συνθήκες σε αυτά τα λεγόμενα κέντρα φιλοξενίας είναι γνωστές (υπερσυνωστισμός, υπέρβαση των ορίων κράτησης, κακομεταχείριση, μη ενημέρωση για τη δυνατότητα να ζητήσουν άσυλο, έλλειψη επικοινωνίας κ.λ.π). Αυτά τα προβλήματα σε συνδυασμό με τις επαναπροωθήσεις που στην πραγματικότητα είναι άτυπες, παράνομες απελάσεις έχουν διασύρει πολλές φορές τη χώρα διεθνώς, με τελευταία περίπτωση το κέντρο κράτησης στην Παγανή της Λέσβου. Πλέον ένας Αστυνομικός Υπάλληλος ουσιαστικά καταγγέλλει όλες τις οργανώσεις που προσπαθούν να ενημερώσουν τους πρόσφυγες για τα δικαιώματά τους και απειλεί ουσιαστικά, με απρόοπτες όπως τις λέει ιστορίες,

2) Μετεγκατάσταση κούρδων προσφύγων από τον καταυλισμό της Πεντέλης

Η ολοσχερής καταστροφή του αυτοσχέδιου καταυλισμού των άστεγων κούρδων προσφύγων της Πεντέλης είχε ως συνέπεια να παραμείνουν περισσότεροι από 120 πρόσφυγες, μεταξύ των οποίων και 5 οικογένειες με μικρά παιδιά, ελλείψει αξιοπρεπούς εναλλακτικής λύσης, σε πρόχειρες σκηνές χωρίς ρεύμα στον ίδιο, καμένο πλέον, χώρο⁴⁴.

⁴³ Ερώτηση Κουβέλη, Διώτη, Κουράκη, Δρίτσα προς τη Βουλή των Ελλήνων (26/1/10)

⁴⁴ Ερώτηση Κουβέλη, Λεβέντη, Ψαριανού, Τσούκαλη στη Βουλή των Ελλήνων (30/9/10)

Στις 19 Ιανουαρίου 2010, σε απάντηση κοινοβουλευτικής ερώτησης, το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη ενημέρωνε ότι, «για την επίλυση των προβλημάτων των Κούρδων προσφύγων και της μετεγκατάστασής τους, από την Περιφέρεια Αττικής συστάθηκε Επιτροπή με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων». Η Επιτροπή δεχόταν ότι ο καταυλισμός «δεν πληροί τις απαιτούμενες συνθήκες ασφάλειας του περιβάλλοντος, καθώς και υγιεινής για τους κατοίκους και πρόσφυγες». Περαιτέρω, η εν λόγω Επιτροπή έθετε το ζήτημα σοβαρών κινδύνων πυρασφάλειας από τη λειτουργία του καταυλισμού και κατέληγε στο συμπέρασμα ότι είναι «αναγκαία με κάθε τρόπο η απομάκρυνση του καταυλισμού εκτός των ορίων του Δ. Πεντέλης». Τέλος, ο αρμόδιος Υπουργός εξέφραζε τη διαθεσιμότητά του για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής, ώστε να διευθετηθεί άμεσα το θέμα της στέγασης των προσφύγων.

Δυστυχώς, τίποτε δεν άλλαξε. Μάλιστα το οικείο Δασαρχείο, έχοντας γίνει αποδέκτης μήνυσης για καταπάτηση αναδασωτέας περιοχής, προχώρησε, ως όφειλε, σε δύο αυτοψίες -23 Δεκεμβρίου 2009 και 29 Ιανουαρίου 2010 - στον καταυλισμό, όπου κατέγραψε την ύπαρξη 20 παλιών και νέων κτισμάτων μέσα στην έκταση των 27,5 στρεμμάτων. Μετά τη μήνυση, οι οικογένειες των Κούρδων αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα κτίσματα χωρίς να έχει εξευρεθεί λύση. .

3) Η γραφειοκρατία θέτει σε κίνδυνο τη λειτουργία του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας στην Κόνιτσα

Η περίπτωση του Ουαχίντ είναι μία από τις πλέον χαρακτηριστικές των δεκάδων προσφυγόπουλων που φιλοξενούνται στο Κέντρο Μέριμνας της Κόνιτσας, η λειτουργία του οποίου κινείται πια στην κόψη του ξυραφιού⁴⁵. Αιτία δεν είναι άλλη από την αδυναμία του κράτους να ανταποκριθεί στις τυπικές υποχρεώσεις του, για τις οποίες άλλωστε έχει δεσμευθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Εδώ και περίπου έναν χρόνο το Κέντρο φιλοξενεί έναν μεγάλο αριθμό ανηλίκων προσφύγων που εισέρχονται παράνομα στη χώρα μας, ενώ το οικονομικό κόστος καλύπτεται (θεωρητικά) από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Προσφύγων.

«Με έδιωξαν από το Ιράν και τώρα με διώχουν και από την Ελλάδα. Διπλή αδικία! Στο Ιράν η κυβέρνηση δεν με άφηνε να πάω σχολείο, παρ' όλο που γεννήθηκα και μεγάλωσα εκεί. Και εδώ που πηγαίνω η Αστυνομία, τώρα που έγινα 18 ετών, μου ζητά να φύγω σε δύο μήνες». Τόσο απλά και τόσο δύσκολα είναι τα πράγματα για τον Ιρανοαφγανό Ουαχίντ Χαβαρί, ο οποίος φιλοξενείται- όπως και δεκάδες άλλες προσφυγόπουλα- στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων της Κόνιτσας.

«Θέλω μια καλύτερη ζωή, να πάρω την ιθαγένεια και να μείνω εδώ, στην Ελλάδα. Το μεγάλο μου όνειρο είναι να σπουδάσω και να ασκήσω την ιατρική. Η κατάσταση όμως εδώ στο Κέντρο είναι χάλια και είμαι πολύ απογοητευμένος» συνεχίζει.

«Η οικογένειά μου στο Ιράν αγνοεί την κατάσταση στην οποία βρίσκομαι. Μαθαίνουν όμως από την τηλεόραση ότι είναι δύσκολο να πάρουμε ιθαγένεια. “Να πας στην Ευρώπη” μου λένε» συμπληρώνει. Ο Ουαχίντ πέρασε μια οδύσσεια για να φθάσει στην Ελλάδα. «Ξεκινήσαμε από το Ιράν με αυτοκίνητο. Τα σύνορα τα περάσαμε με τα πόδια, μέσα από τα βουνά. Πήγα στην Κωνσταντινούπολη, όπου έμεινα 20 ημέρες, και στη συνέχεια στα παράλια του Αιγαίου, όπου μας έπιασε το Λιμενικό και μας έστειλε στη Μυτιλήνη.Επειτα μεταφερθήκαμε στην Αθήνα και έφυγα για την Πάτρα. Στον Ερυθρό Σταυρό μου πρότειναν να με στείλουν εδώ:στην Κόνιτσα».

⁴⁵ "ΤΟ ΒΗΜΑ" (02/04/10)

Αν και το Κέντρο υπερέχει των αντίστοιχων δομών για τους πρόσφυγες για τη χώρα μας παρέχοντας φιλοξενία, εκπαίδευση και ψυχαγωγία, εν τούτοις η απροθυμία του κράτους να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις του κινδυνεύει να ρίξει «τίτλους τέλους» στη λειτουργία του. Παρ' ότι η προγραμματική σύμβαση για το Κέντρο βρισκόταν στα συρτάρια της προηγούμενης πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου Υγείας, υπεγράφη τελικώς (και με καθυστέρηση) από τη νυν υπουργό κυρία Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου. Ωστόσο τα χρήματα που αφορούν τη λειτουργία του από 1ης Ιουνίου ως την 30ή Σεπτεμβρίου 2009 έχουν «κολλήσει» στο Ελεγκτικό Συνέδριο, το οποίο αρνείται να εγκρίνει τιμολόγια προγενέστερα της προγραμματικής σύμβασης.

Στη συνέχεια, έπειτα από διαβουλεύσεις με το υπουργείο, αναζητήθηκε διαφορετική φόρμουλα προκειμένου να πληρωθεί το προσωπικό και εκπονήθηκε νέα προγραμματική σύμβαση ύψους 126.000 ευρώ. Ωστόσο και αυτή έχει «κολλήσει» στο συρτάρι της αρμόδιας υφυπουργού κυρίας Φώφης Γεννηματά. Το αποτέλεσμα είναι το προσωπικό να είναι απλήρωτο, η τοπική αγορά να έχει φορτωθεί με υπέρογκα φέσια και το Κέντρο να αδυνατεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του. Το χειρότερο όμως είναι ότι ίσως η αξιοπρεπέστερη προνοιακή δομή για τους πρόσφυγες στη χώρα μας κινδυνεύει με κατάρρευση. Η διοίκηση του Κέντρου απέρχεται και οφείλει να παραδώσει. «Σφραγίζονται επιταγές στα σουπερμάρκετ και ντρέπομαι να κυκλοφορήσω».

4) Κέντρο κράτησης της Βέννας Ροδόπης

Σε έντονες αντιδράσεις που διήρκεσαν δύο μέρες προχώρησαν το Φεβρουάριο 2010 οι 104 μετανάστες, οι οποίοι έχουν απομείνει στο κέντρο κράτησης της Βέννας Ροδόπης και εξακολουθούσαν να κρατούνται κάτω από απάνθρωπες συνθήκες⁴⁶. Αίτημά τους ήταν να αφεθούν ελεύθεροι όπως και άλλοι 30 κρατούμενοι στο κέντρο. Οι αντιδράσεις αντιμετωπίστηκαν με συλλήψεις και παραπομπές στο δικαστήριο 42 μεταναστών με τις κατηγορίες της στάσης και της πρόκλησης φθοράς δημόσιας περιουσίας.

Οι πιο πάνω κατηγορίες που αποδόθηκαν στους 42 μετανάστες αφορούν τη φωτιά που έβαλαν στα στρώματά τους, με σκοπό να εισακουστούν τα αιτήματά τους και να δείξουν την ανυπακοή τους στις εντολές των αστυνομικών οργάνων να τερματίσουν την αντίδραση τους. Η παραπομπή τους έγινε παρά το γεγονός ότι οι μετανάστες υποχώρησαν αμέσως μετά την εμφάνιση της αστυνομικής δύναμης χωρίς να χρειαστεί να ασκηθεί βία, όπως τουλάχιστον δήλωσε ο αναπληρωτής αστυνομικός διευθυντής Ροδόπης.

B) Ζητήματα παραβίασης του δικαιώματος στη στέγαση και στο άσυλο

1) Καθυστέρηση ανανέωσης προγραμματικής σύμβασης Κέντρου Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Προσφύγων «Villa Azadi» στην Αγιάσο Λέσβου

Η Μονάδα Φιλοξενίας “Villa Azadi” αποτελεί δομή που συστάθηκε μετά από απόφαση του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, προκειμένου να λειτουργήσει ως κέντρο υποδοχής και μόνιμης διαμονής ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων, παι-

⁴⁶ Ερώτηση προς τη Βουλή των Ελλήνων από τους βουλευτές Κουράκη και Τσούκαλη (10 Φεβρουαρίου 2010)

διών που φτάνουν στη χώρα μας χωρίς να συνοδεύονται από γονέα ή κάποιον άλλον ενήλικα που να έχει την ευθύνη τους⁴⁷. Τα περισσότερα απ' αυτά τα προσφυγόπουλα – που αποτελούν ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα - προέρχονται από χώρες που μαστίζονται από τον πόλεμο, όπως το Αφγανιστάν, η Σομαλία, η Παλαιστίνη και το Ιράκ. Κάποια παιδιά έφυγαν λόγω των διώξεων, της βίας, των βασανιστηρίων, των διακρίσεων και της εκμετάλλευσης που βίωναν στη χώρα καταγωγής τους.

Στις 10 Ιουλίου, έληξε η προγραμματική σύμβαση που είχε υπογραφεί τον Ιούλιο του 2008 μεταξύ του Υπουργείου Υγείας και του Ιδρύματος Κοινωνικής Πρόνοιας Αγιάσου «Θεομήτωρ» διάρκειας δύο ετών, με συνέπεια να είναι πλέον αβέβαιη η συνέχιση της λειτουργίας του εν λόγω κέντρου φιλοξενίας. Σήμερα, η «Villa Azadi», συνεχίζει να λειτουργεί με το προσωπικό να προσφέρει εθελοντικά τις υπηρεσίες του, ενώ κάθε μέρα που περνά οι οφειλές αυξάνονται. Σύμφωνα, μάλιστα, με επιστολή του διοικητή του ιδρύματος προς το Υπουργείο Υγείας, ήδη εκκρεμούν οφειλές της μονάδας προς προμηθευτές ύψους 55.000 ευρώ. Σε επιστολή τους, οι 16 εργαζόμενοι του κέντρου, αναφέρουν, μεταξύ άλλων, ότι «η νέα προγραμματική σύμβαση βρίσκεται ανυπόγραφη στο γραφείο του αρμόδιου Υπουργείου, όπως και η απαραίτητη ευρωπαϊκή χρηματοδότηση που μπορεί να καταστήσει βιώσιμη τη λειτουργία της μονάδας για το επόμενο διάστημα, κι ενώ το ίδρυμα Θεομήτωρ αδυνατεί να καλύψει τα όποια οικονομικά κενά».

2) Συμφόρηση στα κρατητήρια του αεροδρομίου «Ελ. Βενιζέλος»

Σύμφωνα με καταγγελίες, στα κρατητήρια του αεροδρομίου «Ελ. Βενιζέλος», βρίσκονταν τον Απρίλιο 2010 κυριολεκτικά στοιβαγμένοι 339 κρατούμενοι, ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας και χωρίς δυνατότητα προαυλισμού για διάστημα που μπορεί να φτάσει τις 40 ημέρες.⁴⁸ Αντίστοιχα, απάνθρωπη και εξευτελιστική είναι η διαδικασία μεταφοράς των κρατουμένων στα δικαστήρια, λόγω του περιορισμένου αριθμού λεωφορείων και του μεγάλου αριθμού των μεταφερόμενων κρατουμένων.

Το πρόβλημα είναι χρόνιο και έχει αποτελέσει συχνό αντικείμενο καταγγελιών τόσο διεθνών οργανισμών όσο και της ίδιας της Ένωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων Αττικής. Σύμφωνα με την υπ. Αριθμόν 2515/28.11.2007 απάντηση σε Ερώτηση στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου, ο πρώην Υπ. Εσωτερικών είχε βεβαιώσει ότι ο χώρος κράτησης ήταν χωρητικότητας 40 ατόμων, ενώ οι γυναίκες και τα παιδιά κρατούνταν σε ξεχωριστούς χώρους. Επίσης είχε δεσμευτεί ότι το Υπουργείο θα επεδίωκε την εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών κράτησης στα αστυνομικά κρατητήρια. Σε αποθήκη ανθρώπων έχουν μετατραπεί τα κρατητήρια του αεροδρομίου «Ελευθέριος Βενιζέλος», με την ανοχή της Πολιτείας. Σε χώρο που έχει σχεδιαστεί αρχικά να «φιλοξενεί» 19 άτομα, χθες κρατούνταν 339 άνθρωποι. Μεταξύ τους και 20 παιδιά ηλικίας από 5 έως 12 ετών. Για όλους αυτούς τους ανθρώπους, που στις 28/4/2010 μάλιστα κατέφυγαν στην αποχή συσσιτίου, στην αποκαλούμενη από τους αστυνομικούς ως «τρύπα» αντιστοιχούν μόλις 2 τουαλέτες και 3 φύλακες! Στοιβαγμένοι ο ένας πάνω στον άλλον, οι 339 μοιράζονται τα 20 τετραγωνικά που έχουν διατεθεί για τη λειτουργία των κρατητηρίων στο διεθνές αεροδρόμιο. «Άνδρες, γυναίκες και παιδιά, ο ένας κοιμάται πάνω στον άλλον, αν βέβαια σταθεί τυχερός και βρει μέρος. Γιατί δεν λείπουν και οι περιπτώσεις ανθρώπων που περνούν όλη την ημέρα όρθιοι στον τοίχο, περιμένοντας τον διπλανό τους

⁴⁷ Ερώτηση προς τη Βουλή των Ελλήνων από βουλευτές Κουβέλη, Τσουκάλη, Ψαριανό, Λεβέντη (30 Ιουλίου 2010)

⁴⁸ Ερώτηση προς τη Βουλή των Ελλήνων από βουλευτές Κουβέλη, Τσουκάλη, Ψαριανό, Λεβέντη (30 Απριλίου 2010)

να πάει στην τουαλέτα για να του “κλέψουν” μερικά εκατοστά χώρου», καταγγέλλει αστυνομικός που υπηρετεί στο αεροδρόμιο. Όπως περιγράφει, η αρχική χωρητικότητα των κρατητηρίων ήταν για 19 άτομα, και ύστερα από διάφορες χωροταξικές παρεμβάσεις η χωρητικότητα αυξήθηκε στα 26. Από την αρχή επίσης δεν είχε προβλεφθεί χώρος προαυλισμού για τους κρατούμενους με αποτέλεσμα να περνούν όλη τους την ημέρα «σαρδελοποιημένοι». Η μοναδική τους έξοδος είναι όταν μεταφέρονται με τις κλούβες της Αστυνομίας στα δικαστήρια, οι οποίες λόγω του αριθμού αλλά και του τρόπου μεταφοράς των επιβατών τους θυμίζουν περισσότερο λεωφορεία σε χωριά της Ινδίας και του Πακιστάν. «Οι θέσεις καθήμενων στα λεωφορεία μας είναι για 15-20 άτομα. Στα δικαστήρια όμως εμείς προχθές μεταφέραμε 110 άτομα. Όταν ζητήσαμε επιπλέον λεωφορεία μάς είπαν να βάλουμε ιμάντες χειρολαβών και να πιάνονται από εκεί. Αν φρενάρει όμως απότομα το όχημα μάλλον κανείς δεν σκέπτεται τι θα συμβεί στους ανθρώπους αυτούς», λέει ο ίδιος αστυνομικός.

3) Καταυλισμός μεταναστών στην Ηγουμενίτσα

Επί πολλούς μήνες του 2010 στην ευρύτερη περιοχή του λιμανιού της Ηγουμενίτσας είχαν συγκεντρωθεί και διαβιούσαν, σε αυτοσχέδιο καταυλισμό, υπό άθλιες συνθήκες εκατοντάδες μετανάστες, περιμένοντας την ευκαιρία να φύγουν λαθραία στην Ιταλία⁴⁹. Σύμφωνα με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, οι άνθρωποι που εκδιώχθηκαν από την Πάτρα με την απαράδεκτη επιχείρηση «σκούπα» τον περασμένο Ιούλιο είναι αυτοί που τώρα βρίσκονται στην Ηγουμενίτσα, μαζί με άλλους, καινούργιους απελπισμένους.

Οι συγκεντρωμένοι μετανάστες στερούνται στοιχειωδών συνθηκών υγιεινής και ιατρικής περίθαλψης, ενώ για τη σίτισή τους είναι αναγκασμένοι να αναζητούν τροφή στα σκουπίδια. Αναγνωρίζοντας το τεράστιο ανθρωπιστικό και κοινωνικό πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί σε μια μικρή πόλη χωρίς σχετικές υποδομές, η δημοτική αρχή της Ηγουμενίτσας επισημαίνει δια του Δημάρχου της ότι μέχρι στιγμής αναβλήθηκε δύο φορές η προγραμματισμένη επίσκεψη στην περιοχή από τον Υφυπουργό Προστασίας του Πολίτη με θέμα την αναζήτηση λύσης.

Όσο η Ελλάδα εξακολουθεί να μην τηρεί τις νομικές της υποχρεώσεις που προβλέπονται από τη διεθνή, ευρωπαϊκή αλλά και ελληνική νομοθεσία, όσο εξακολουθεί να διατηρεί μια διαδικασία ασύλου-ντροπή (με απίστευτες καθυστερήσεις και παρακωλύσεις στην παραλαβή και εξέταση των αιτημάτων, με μηδαμινά ποσοστά αναγνώρισης προσφύγων και κατάργηση του δευτέρου βαθμού δικαιοδοσίας), όσο οι παροχές προς τους αιτούντες άσυλο παραμένουν ανύπαρκτες (συμπεριλαμβανομένης και της στέγασης) οι άνθρωποι αυτοί θα συνεχίσουν να στοιβάζονται σε προσωρινούς καταυλισμούς.

Η Ηγουμενίτσα, μια πόλη περίπου 15.000 κατοίκων, για περισσότερα από δέκα χρόνια αποτελεί το δεύτερο κύριο σημείο εξόδου προσφυγικών και μεταναστευτικών ρευμάτων από τη χώρα. Ο πληθυσμός των προσφύγων ανά περιόδους φτάνει ακόμη και τους 1000. Η συντριπτική πλειονότητα των “χωρίς χαρτιά” είναι νεαροί 25 χρόνων, ωστόσο συναντήσαμε και αρκετούς ανηλίκους 15-17 χρόνων. Σπανίως ο δρόμος φέρνει στην πόλη οικογένειες με βρέφη ή μικρά παιδιά ηλικίας 8-10 ετών. Το μεταναστευτικό ζήτημα στην Ηγουμενίτσα έγινε ευρύτερα γνωστό πριν από έναν χρόνο, περίπου, με τον θάνατο του Κούρδου πρόσφυγα Αριβάν Οσμάν Αμπντουλάχ, ένας θάνατος που σύμφωνα με αυτόπτες μάρτυρες προκλήθηκε από επίθεση λιμενικών. Καταγγελίες για ένα καθεστώς συστηματικής παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εξακολουθητι-

⁴⁹ Ερώτηση προς τη Βουλή των Ελλήνων από τους βουλευτές Κουβέλη, Ψαριανό, Λεβέντη και Τσούκαλη (18 Ιουνίου 2010)

κών βιαιοπραγιών σε βάρος των προσφύγων από τις αστυνομικές δυνάμεις, αποτέλεσαν την αιτία για να επισκεφθούμε κι εμείς την περιοχή.

4) Η απεργία πείνας των μεταναστών στη Σάμο φέρνει στην επιφάνεια χρόνια προβλήματα εφαρμογής των δικαιωμάτων των παράτυπων μεταναστών

Με αφορμή την η απεργία πείνας των μεταναστών στο Κέντρο Κράτησης Σάμου, η οποία έληξε στα μέσα Απριλίου 2010 εβδομάδα, η Διεθνής Αμνηστία απηύθυνε έκκληση στις ελληνικές αρχές να προστατεύσουν αποτελεσματικά τα δικαιώματα των μεταναστών και να εξασφαλίσουν την αξιοπρέπεια όλων των αιτούντων άσυλο⁵⁰.

Η διαμαρτυρία και οι καταγγελίες των μεταναστών αφορούσαν χρόνια προβλήματα, όπως το ότι δεν αναγνωρίζεται η δήλωση της εθνικότητας και της ηλικίας τους, καλούνται να υπογράφουν χαρτιά σε γλώσσα που δεν καταλαβαίνουν και οι απελάσεις δεν πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις σωστές διαδικασίες. Η Διεθνής Αμνηστία έχει λάβει καταγγελίες, σύμφωνα με τις οποίες μετανάστες προς απέλαση που μεταφέρθηκαν από τη Σάμο σε άλλες περιοχές της Ελλάδας δεν ενημερώθηκαν ούτε για το σκοπό, ούτε για τον προορισμό της μεταφοράς τους.

«Η κατάσταση που αναδείχθηκε ξανά από την απεργία πείνας των μεταναστών στη Σάμο είναι, δυστυχώς, χρόνια και οδηγεί σε σοβαρές παραβιάσεις των δικαιωμάτων ιδίως των παράτυπων μεταναστών, που είναι θεσμικά και πρακτικά πιο ευάλωτοι σε αυτές. Δεν μπορεί να υπάρξει πλέον καμία δικαιολογία για τη συνέχιση τέτοιων απαράδεκτων πρακτικών. Απαιτείται εξανθρωπισμός του συστήματος και πλήρης σεβασμός των δικαιωμάτων των μεταναστών, καθώς η Ελλάδα παραβιάζει εξακολουθητικά όλες τις συμβατικές της υποχρεώσεις. Είναι απαραίτητη η συνολική θεσμική και πρακτική αναμόρφωση του καθεστώτος σύλληψης και κράτησης ή διαμονής των παράτυπων μεταναστών, ιδίως στις παραμεθόριες περιοχές, προς την κατεύθυνση της ανθρώπινης μεταχείρισης και της αξιοπρεπούς διαβίωσής τους», δήλωσε ο Σπύρος Απέργης, διευθυντής του ελληνικού τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας.

Σύμφωνα με τη Διεθνή Αμνηστία:

Η κράτηση των μεταναστών περιορίζει την προσωπική ελευθερία και την ελευθερία μετακίνησής τους και πρέπει να χρησιμοποιείται ως έσχατη λύση και αναλογικά, δηλαδή λαμβάνοντας υπόψη τις ατομικές συνθήκες και προστατεύοντάς τους από τις διακρίσεις. Πρέπει, επίσης, να υπάρχουν εναλλακτικές προτάσεις για τη διαμονή των μεταναστών, όπως η δυνατότητα διαμονής σε ανοιχτά και ημι-ανοιχτά κέντρα υποδοχής με κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή, διοικητική μέριμνα και πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης.

Η δυνατότητα πρόσβασης ΜΚΟ και άλλων συλλογικοτήτων στα κέντρα είναι απαραίτητη, ειδικά όταν οι αρμόδιες αρχές αποτυγχάνουν να εξασφαλίσουν την παροχή όλων των απαιτούμενων υπηρεσιών.

Οι διαδικασίες απέλασης πρέπει να σύμφωνες με τις διαδικασίες που προβλέπει το διεθνές δίκαιο και να εξασφαλίζουν ότι τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα γίνονται σε-

⁵⁰ Δελτίο Τύπου Διεθνούς Αμνηστίας, 22 Απριλίου 2010

βαστά και προστατεύονται. Ο μετανάστες προς απέλαση πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αμφισβητήσουν ατομικά την απόφαση απέλασης, έχοντας πρόσβαση σε μεταφραστική και νομική βοήθεια, όπως και δικαστική, ιδανικά, επανεξέταση του αιτήματός τους. Επιπροσθέτως, συχνά υπάρχουν πρακτικά ή νομικά κωλύματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη στις περιπτώσεις απέλασης, όπως το γεγονός ότι ο μετανάστης μπορεί να αντιμετωπίζει κίνδυνο παραβίασης των δικαιωμάτων του, κατά την επιστροφή του, ή μπορεί να είναι ανιθαγενής ή μπορεί να αντιμετωπίσει δυσκολίες λόγω της έλλειψης συνεργασίας με τη χώρα προέλευσης ή τις χώρες που πρέπει να διασχίσει.

Η Διεθνής Αμνηστία καλεί το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη να προχωρήσει αμέσως στις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις, ώστε να ολοκληρωθούν οι εκκρεμείς αιτήσεις για χορήγηση ασύλου και να εξασφαλιστούν οι κατάλληλες εγκαταστάσεις και το απαραίτητο εκπαιδευμένο προσωπικό για την σωστή λειτουργία του συστήματος ασύλου.

Καλεί, επίσης, την ελληνική κυβέρνηση να υπογράψει και να επικυρώσει τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα όλων των Εργαζομένων Μεταναστών, η οποία ενοποιεί όλα τα διεθνή πρότυπα για εργαζόμενους μετανάστες και μέλη των οικογενειών τους, συμπεριλαμβανόμενων και αυτών χωρίς χαρτιά. Η Σύμβαση διασφαλίζει την προστασία τους από διακρίσεις, την ελευθερία μετακίνησης και κατοικίας, ελευθερία από την κράτηση και την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης και στην εργασία.

5) Είκοσι χρόνια εγκατάλειψης και διακρίσεων σε βάρος των Ρομά Περαιάς Θεσσαλονίκης

Η Ελληνική Ομάδα για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων (ΕΟΔΜ) και το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ) επισκέφθηκαν στις 20 και 21 Ιουλίου 2010 τον εξαθλιωμένο καταυλισμό Ρομά στην Περαιά Θερμαϊκού Θεσσαλονίκης⁵¹. Διαπίστωσαν πως οι συνθήκες διαβίωσης είναι όπως περιγράφονται στα δύο ακόλουθα δημοσιεύματα του 2007 (από επίσκεψη αντιπροσωπείας του ΚΚΕ) και του 2010. Παράλληλα, μετά και από συνάντηση με τις αρχές του Δήμου Θερμαϊκού διαπίστωσαν την εχθρική αντιμετώπιση των Ρομά από τη δημοτική αρχή που αρνείται τη μεταδημότευσή τους και την πρόσβαση των παιδιών στο σχολείο με το πρόσχημα πως οι γονείς τους δεν είναι δημότες.

ΕΟΔΜ και ΕΠΣΕ πάντως υποχρέωσαν το Δήμο να δεχθεί δύο αιτήσεις μεταδημότευσης, του Προέδρου του Συλλόγου των Ρομά Λευτέρη Γκαραγκούνη και ενός από τους γιους του με όλα τα δικαιολογητικά που προβλέπει η νομοθεσία. Καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής τους στο Δημαρχείο, οι εκπρόσωποι των ΕΟΔΜ και ΕΠΣΕ παρατήρησαν τις επανειλημμένες συζητήσεις αντιδημάρχων με το Πρόεδρο του Συλλόγου με μian οικειότητα που ερχόταν σε αντίθεση με την επικαλούμενη αδυναμία του Δήμου να βεβαιώσει διετή διαμονή στους Ρομά αυτούς. ΕΟΔΜ και ΕΠΣΕ επισήμαναν πως υπάρχει έγγραφο του Δημάρχου Θερμαϊκού Ιωάννη Αλεξανδρή από τον Ιούλιο 2007 που αναφέρεται στην παρουσία 400 Ρομά, τους οποίους σήμερα ο Δήμος οφείλει να εγγράψει ως δημότες και δημότισσές του. ΕΟΔΜ και ΕΠΣΕ θα φροντίσουν να υπάρξουν οι αιτήσεις μεταδημότευσης και να αντιμετωπίσουν με κάθε πρόσφορο μέσο τυχόν απόρριψή τους.

6) Εξαθλιωμένος καταυλισμός Ρομά Βοτανικού: ευθύνες Δημάρχου-Περιφερειάρχη-Κυβέρνησης

⁵¹ Δελτίο Τύπου ΕΠΣΕ, 24 Ιουλίου 2010

Η Ελληνική Ομάδα για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων (ΕΟΔΜ) και το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ) επισκέφθηκαν την 1 Αυγούστου 2010 τον καταυλισμό των Ρομά στο Βοτανικό, 10 λεπτά από την Ομόνοια⁵². Εκεί ζουν εκατοντάδες Ρομά σε άθλιες συνθήκες με ευθύνη πρώτα του Δημάρχου Αθηναίων Νικήτα Κακλαμάνη και στη συνέχεια του εκάστοτε Περιφερειάρχη Αττικής και τελικά της εκάστοτε κυβέρνησης. Τις ευθύνες τους έχει επισημάνει ο Συνήγορος του Πολίτη με πόρισμα του Απριλίου 2009.

Για την υπόθεση αυτή (και για τις εξώσεις των Ρομά του Βοτανικού από το 2007 μέχρι σήμερα) εκκρεμεί προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ - με αριθμό 47236/07 - *Ibishi and Others v. Greece*- σημείωμα ΕΔΔΑ μεταφρασμένο στο http://elawyer.blogspot.com/2009/03/blog-post_06.html) και αυτεπάγγελτα σχηματισθείσα ποινική δικογραφία κατά του Δημάρχου Αθηναίων και του προηγούμενου Περιφερειάρχη Αττικής Χαράλαμπου Μανιάτη στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών (δικογραφία με ΑΒΜ ΙΒ09/18534). Περίπου 550 Ρομά από την Αλβανία έχουν απομείνει στην οδό Ορφέως στον Βοτανικό, μετά την έξωση ισάριθμων τσιγγάνων του γειτονικού τους καταυλισμού της οδού Πολυκάρπου τον Ιούνιο του 2007. Ξεχασμένοι για χρόνια ήταν οι καταυλισμοί των Ρομά στον Βοτανικό, ώσπου η Πολιτεία αποφάσισε την αξιοποίηση της ευρύτερης περιοχής Βοτανικού - Ελαιώνα και τους θυμήθηκε...Εμπόδιο στη γνωστή «διπλή ανάπλαση» ήταν οι Ρομά και με την ευκαιρία αυτή οι αρμόδιοι αποφάσισαν να καθαρίσουν τον τόπο... Οι Ρομά, μετά τις υποδείξεις ιδιώτη επιχειρηματία και φορέων, έφυγαν από το χωράφι όπου ζούσαν για πάνω από 10 χρόνια. Ως «κίνητρο» χρησιμοποιήθηκε αντίτιμο 1.000 ευρώ για κάθε οικογένεια, ποσό το οποίο κατέβαλε ο ιδιώτης επιχειρηματίας που είχε συμφέροντα στην περιοχή. Ενώ ξεκαθαρίστηκε τότε, όπως διηγούνται οι Ρομά σήμερα, ότι: «ή παίρνετε τα χρήματα ή θα φύγετε έτσι κι αλλιώς»...Ακολούθως, οι Ρομά έστησαν καταυλισμό σε άδειο εργοστάσιο της Ιεράς Οδού στο Αιγάλεω, απ' όπου εκδιώχθηκαν από τον ιδιοκτήτη και την Αστυνομία. Τελικά διασκορπίστηκαν στην ευρύτερη περιοχή του Κηφισού και του Ελαιώνα. Έτσι επιδεινώθηκαν οι συνθήκες διαβίωσης τόσο των Ρομά όσο και των περιοίκων. Εξαιτίας της αδιαφορίας του κρατικού μηχανισμού, οι πληθυσμοί Ρομά εξοθούνται στην πρακτική της καύσης καλωδίων για να εξασφαλίσουν τα προς το ζην. Έτσι, σε καθημερινή βάση λειτουργούν αυτοσχέδιες υπαίθριες καμίνους που καίνε καταλύτες, λάστιχα και καλώδια προκειμένου να εμπορευτούν το χαλκό. Οι επιπτώσεις των αναθυμιάσεων στην υγεία των ίδιων των Ρομά, αλλά και στην υγεία των περιοίκων προκαλούν ανησυχία, δεδομένου ότι από την καύση των καλωδίων εκλύεται στην ατμόσφαιρα πυκνό τοξικό νέφος, το οποίο εμπεριέχει διοξίνες, φουράνιο και άλλες επικίνδυνες για τη δημόσια υγεία ουσίες.

Τόσο ο Συνήγορος του Πολίτη, όσο και διεθνή όργανα, όπως ο Επίτροπος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης, έχουν ζητήσει από τις αρμόδιες αρχές να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά και την εξεύρεση κατάλληλου χώρου μετεγκατάστασής τους.

Έπειτα από αλληπάλληλες κινητοποιήσεις και πιέσεις των κατοίκων της περιοχής, οι οποίοι επί χρόνια αντιμετωπίζουν την αδιαφορία της κεντρικής διοίκησης και του Δήμου Αθηναίων, τον Ιούλιο του 2009 δόθηκε εντολή από την Περιφέρεια στην ΤΕΔΚΝΑ να αναθέσει σε μελετητικό γραφείο τη μελέτη μετεγκατάστασης των Ρομά σε κατάλληλο χώρο εντός της Αττικής. Μολονότι έχουν περάσει έκτοτε 8 μήνες, η μελέτη ακόμη δεν έχει προχωρήσει.

⁵² Δελτίο Τύπου ΕΠΣΕ, 1 Αυγούστου 2010

7) Καταδίκη Ελλάδας από ΟΗΕ για έξωση Ρομά Ριγανόκαμπου Πάτρας

Η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (UN HRC) στην προσφυγή 1799/2006 των Ρομά Αντώνη Γεωργόπουλου, Χρυσάφω Γεωργοπούλου - και των επτά παιδιών τους κατά της Ελλάδας καταδίκασε την Ελλάδα⁵³. Η Επιτροπή πήρε την απόφαση σε κλειστή συνεδρίαση στις 29 Ιουλίου 2010 και τη δημοσιοποίησε στις 14 Σεπτεμβρίου 2010 (<http://daccess-ods.un.org/TMP/292989.1.html>). Την προσφυγή είχε υποβάλει για λογαριασμό των Ρομά το ΕΠΣΕ. Η Επιτροπή αποφάνθηκε πως οι δημοτικές αρχές της Πάτρας είχαν κάνει αλληπάλληλες παράνομες εξώσεις στους προσφεύγοντες με κατεδάφιση της παράγκας όπου έμεναν επί πολλά χρόνια, στις 25 ή 26 Αυγούστου 2006, και της νέας παράγκας που έχτιζαν στις 26 Σεπτεμβρίου 2006, λίγες ώρες πριν επισκεφθεί τον καταυλισμό στο Ριγανόκαμπο ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Συμβούλιο της Ευρώπης Thomas Hammarberg. Η Επιτροπή καταδίκασε την Ελλάδα για την παραβίαση των Άρθρων 17 (προστασία της κατοικίας), 23 (προστασία της οικογένειας) και 27 (προστασία των μειονοτήτων) του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ICCPR) μόνα τους και σε συνδυασμό με το Άρθρο 2 παράγραφοι 1, 2 και 3 (δικαίωμα σε αποτελεσματικά ένδικα μέσα χωρίς διάκριση). Παράλληλα, είναι σημαντικό πως η Επιτροπή έκανε παραδεκτή την προσφυγή και με βάση τα Άρθρα 7 (απαγόρευση των βασανιστηρίων και άλλων μορφών βάνανσης ή εξευτελιστικής συμπεριφοράς) και 26 (απαγόρευση των διακρίσεων) άσχετα αν τελικά δεν χρειάστηκε να αποφανθεί αν υπήρχε ή όχι παραβίασή τους: οι εξώσεις με κατεδάφιση οικιών θεωρείται μορφή εξευτελιστικής μεταχείρισης. Η Ελλάδα είναι τώρα υποχρεωμένη να παράσχει στους προσφεύγοντες αποτελεσματικά ένδικα μέσα και κατάλληλη αποζημίωση και να διασφαλίσει πως παρόμοιες παραβιάσεις δεν θα επαναληφθούν στο μέλλον.

8) Απέλαση αλλοδαπού πατέρα τεσσάρων Ελλήνων

Τη διοικητική απέλαση Αλβανού πατέρα τεσσάρων παιδιών, τα οποία απέκτησε με Ελληνίδα, διάταξε η ΕΛ.ΑΣ⁵⁴. Ο 32χρονος συνελήφθη βάσει καταδικαστικής απόφασης και διοικητικής απέλασης που του επέβαλε το Μονομελές Πλημμελειοδικείο Θεσσαλονίκης όταν ήταν ανήλικος, πριν από 14 χρόνια. Το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Θεσσαλονίκης που είναι αρμόδιο για τις αντιρρήσεις επί της διοικητικής απέλασης, έκρινε προχθές ότι ο 32χρονος δεν πρέπει να απελαθεί μέχρι να αποφασίσει σχετικά ο Αρειος Πάγος, αλλά η Διεύθυνση Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης διέταξε χθες την απέλασή του. Επικαλείται λόγους δημόσιας τάξης που προβλέπεται για αλλοδαπούς, στους οποίους έχει επιβληθεί αμετάκλητη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι μηνών για κοινώς επικίνδυνα ποινικά αδικήματα. Ο Φ.Ν. μέχρι χθες το μεσημέρι ήταν κρατούμενος στο τμήμα της Υποδιεύθυνσης Μεταγωγών Θεσσαλονίκης και αναμενόταν η απέλασή του, παρά το γεγονός ότι είναι παντρεμένος από το 2003 με την Ελληνίδα Μ.Κ. και έχουν αποκτήσει τέσσερα παιδιά ηλικίας 7, 4, 3 χρόνων και 5 μηνών. «Η επιβίωση της πολυμελούς οικογένειάς μου εξαρτάται αποκλειστικά από τη δική μου σκληρή εργασία σε εργοστάσιο πλαστικών στην περιοχή Καλοχωρίου Θεσσαλονίκης», αναφέρει ο 32χρονος στην αίτησή του προς τον υπουργό Δικαιοσύνης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Χάρη Καστανίδη.

⁵³ Δελτίο Τύπου ΕΠΣΕ, 17 Οκτωβρίου 2010

⁵⁴ <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=05/03/2010&id=138233>

9) Διακοπή υδροδότησης στον καταυλισμό Ρομά N. Αλικαρνασσού Κρήτης

Ο καταυλισμός Τσιγγάνων της Ν. Αλικαρνασσού, είναι ένας από τους 70 καταγεγραμμένους καταυλισμούς Τσιγγάνων στην Ελλάδα, ο οποίος εμπίπτει στις διατάξεις της Υγειονομικής Διάταξης Α5/696/1983, σύμφωνα με την οποία, υπεύθυνη για την διαχείριση του καταυλισμού - και συνακόλουθα για την χορήγηση πόσιμου νερού - είναι η Νομαρχία⁵⁵.

Σύμφωνα με πρόσφατο πόρισμα του Συνήγορου του Πολίτη από 22-09-2010, με θέμα τις «αυθαίρετες κατασκευές εντός του καταυλισμού Τσιγγάνων Νέας Αλικαρνασσού» ο αρμόδιος ΟΤΑ έχει υποχρέωση όχι μόνο να απέχει από οποιαδήποτε ενέργεια βίαιης αποβολής, αλλά ταυτόχρονα στο πλαίσιο των νομίμων αρμοδιοτήτων του υπέχει και υποχρέωση λήψης των αναγκαίων μέτρων προς επίλυση του προβλήματος στέγασης κοινωνικά ευπαθών ομάδων που διαβιούν στην περιφέρειά τους. Μέχρι σήμερα, με την αιτιολογία της επικείμενης μετεγκατάστασης του καταυλισμού, δεν πραγματοποιήθηκε κανένα έργο υποδομών που προέβλεπε η ως άνω Υγειονομική Διάταξη.

Το 1997, η ΔΕΥΑΗ, μετά από αίτημα του Συλλόγου των Τσιγγάνων Η ΕΛΠΙΔΑ, για παροχή υδροδότησης και αντίστοιχων υδρομέτρων σε όλες τις οικογένειες, χορήγησε μόλις 12 παροχές στο όνομα συγκεκριμένων ατόμων, από τις οποίες έπρεπε να υδρεύονται όλοι οι κάτοικοι του καταυλισμού. Τα χρήματα για τους λογαριασμούς της ΔΕΥΑΗ θα τα συγκέντρωναν οι Τσιγγάνοι στο όνομα των οποίων μπήκαν οι υδρομετρητές. Μετά την εγκατάσταση των υδρομετρητών ελάχιστοι λογαριασμοί πληρώθηκαν και μέχρι σήμερα οι παροχές λειτουργούν ουσιαστικά ως κοινόχρηστες. Η ΔΕΥΑΗ συνέχισε την υδροδότηση χρεώνοντας τους λογαριασμούς στα συγκεκριμένα φυσικά πρόσωπα, παρόλο που τα ποσά έγιναν υπέρογκα.

Σήμερα, δεκατρία χρόνια μετά, η ΔΕΥΑΗ απαιτεί 650.000 ευρώ από 12 Τσιγγάνους και είναι βέβαιο ότι και αν ακόμη καταδικαστούν τελεσίδικα είναι αδύνατον να τα επισπράξει. Στις 23 Νοεμβρίου 2010, ο εισαγγελέας Πρωτοδικών Ηρακλείου με την συνοδεία των ΜΑΤ προέβη στη διακοπή της υδροδότησης στον καταυλισμό, ενώ φημολογείται και η επικείμενη διακοπή της παροχής ρεύματος του καταυλισμού.

10) Απέλαση 32 μεταναστών από το λιμάνι της Χίου στο Τσεσμέ της Τουρκίας

Επιστολή προς τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη κ. Χρήστο Παπουτσή απέστειλαν στις 25/11/10 οι βουλευτές Ηρώ Διώτη, Θεόδωρης Δρίτσας και Βασίλης Μουλόπουλος με βάση καταγγελία για επαναπροώθηση 32 μεταναστών από το λιμάνι της Χίου στο Τσεσμέ της Τουρκίας, ζητώντας τον έλεγχο της βασιμότητας της εν λόγω καταγγελίας, τη διερεύνηση της νομιμότητας και την εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες⁵⁶.

Στην επιστολή τους οι βουλευτές τονίζουν ότι: «Τη Δευτέρα 22 Νοεμβρίου 2010, με πλήρη μυστικότητα 32 μετανάστες, μεταξύ αυτών 3 οικογένειες και άτομα που χρή-

⁵⁵ Ερώτηση στη Βουλή των Ελλήνων από βουλευτές Κουβέλη, Λεβέντη, Ψαριανό και Τσούκαλη (26/11/10)

⁵⁶ Επιστολή βουλευτών Διώτη, Δρίτσα, Μουλόπουλου προς Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, 25/11/10

ζουν διεθνούς προστασίας, επαναπροωθήθηκαν με τουριστικό πλοίο από το λιμάνι της Χίου στον Τσεσμέ, προκειμένου στη συνέχεια να προωθηθούν στις χώρες καταγωγής τους. Οι άνθρωποι αυτοί ήταν ήδη κρατούμενοι από τις αστυνομικές αρχές της Χίου περίπου για τρεις μήνες. Η μεταφορά τους έγινε με τουριστικό καραβάκι που εκτελεί το δρομολόγιο Χίος- Τσεσμέ, κατόπιν ειδικής άδειας μεταφοράς τους από το Λιμενικό, με στόχο προγραμματισμένο να οδηγηθούν από κει στο λιμάνι του Δικελίου. Τους μετανάστες συνόδευαν 18 Έλληνες αστυνομικοί και σκάφος του λιμενικού. Επιπλέον, θα πρέπει να σημειωθεί, σύμφωνα με καταγγελίες ανθρωπιστικών οργανώσεων, ότι οι κρατούμενοι μετανάστες επιβιβάστηκαν στο πλοιάριο με χειροπέδες, χωρίς μάλιστα να ενημερωθούν για το που και για ποιο λόγο μεταφέρονται. Οι αστυνομικοί τους ενημέρωσαν ψευδώς ότι επρόκειτο να μεταφερθούν στην Μυτιλήνη γιατί έκλεισε το κέντρο της Χίου. Για άγνωστους σε εμάς λόγους -πιθανότατα λόγω άρνησης της Τουρκίας να τους δεχτεί - η αποστολή επέστρεψε στη Χίο. Εκτοτε, οι 15 Ιρανοί και Ιρακινοί ενήλικες άνδρες και οι 3 Τούρκοι, κουρδικής καταγωγής, εξακολουθούν να παραμένουν έγκλειστοι σε ένα θάλαμο στα κρατητήρια της Αστυνομικής Διεύθυνσης, αφού ο Αστυνομικός Διευθυντής της Χίου κ. Αφεντούλης, δεν δίνει άδεια για μεταφορά τους στο κέντρο φιλοξενίας, ενώ οι γυναίκες με τα παιδιά έχουν μεταφερθεί στο κέντρο αυτό που βρίσκεται στο Μερσινίδι Χίου». Στη συνέχεια οι βουλευτές αναφέρουν ότι : «Εικάζουμε ότι η επιχείρηση αυτή οργανώθηκε στα πλαίσια του Πρωτοκόλλου επανεισδοχής που υπέγραψε η Ελλάδα με την Τουρκία το 2001 (Ν. 3030/2002) και επικαιροποιήθηκε μετά την πρόσφατη επίσκεψη του Τούρκου πρωθυπουργού, παρά το γεγονός ότι η εξέλιξη αυτή έχει προκαλέσει την γενική κατακραυγή από τις οργανώσεις υπεράσπισης δικαιωμάτων των προσφύγων. Είναι η πρώτη φορά που επιχειρείται επαναπροώθηση από τη Χίο απευθείας στην Τουρκία. Εξαιτίας της μακρόχρονης κράτησης τους (3 μήνες) οι άνθρωποι αυτοί βρίσκονται σε άθλια ψυχολογική και σωματική κατάσταση και προφανώς το ζήτημα εμπίπτει στις ρυθμίσεις των Διεθνών Συνθηκών περί προστασίας προσφύγων και μεταναστών για ανθρωπιστικούς λόγους». Και επειδή τα στοιχεία με τα οποία περιγράφεται το παραπάνω συμβάν δείχνουν ότι καμιά από τις νόμιμες διαδικασίες υποδοχής προσφύγων και μεταναστών δεν έχει τηρηθεί και επειδή σαφώς ανακύπτουν ζητήματα ανθρωπιστικής προστασίας, καταλήγουν ζητώντας επειγόντως να ελεγχθεί η βασιμότητα της καταγγελίας και να γίνει μέριμνα για την αποκατάσταση της νομιμότητας .

11) Παράνομη μετεγκατάσταση επέβαλε στους Ρομά ο Δήμος Αταλάντης

Την παράνομη μετεγκατάσταση που επιβάλλει ο δήμος Αταλάντης, με έμμεσο και «εκβιαστικό» τρόπο στην κοινότητα του καταυλισμού των Ρομά, κατήγγειλαν στις 16/2/10 οι Οικολόγοι Πράσινοι Φθιώτιδας⁵⁷. Η κοινότητα των Ρομά ζουν εδώ και δεκαετίες στον καταυλισμό που βρίσκεται δίπλα στον δρόμο Αταλάντης-Κυπαρισσίου και, σήμερα, βρίσκεται αντιμέτωπη με μια συγκεκαλυμμένη προσπάθεια εκδίωξής της από την περιοχή, παρά το γεγονός ότι αυτό παραβιάζει τόσο τα δικαιώματα τους ως Έλληνες πολίτες αλλά και αντιβαίνει τις ευρωπαϊκές οδηγίες για τα δικαιώματα των Ρομά. Οι τσιγγάνοι ζουν στον καταυλισμό τους εδώ και δεκαετίες χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα και παροχή νερού, αφού τους «απαγόρευαν τον ηλεκτροφωτισμό και την εγκατάσταση δικτύου ύδρευσης» ενώ φυσικά δεν τους παρέχεται αποχέτευση, όπως τονίζουν με δελτίο Τύπου οι Οικολόγοι Πράσινοι Φθιώτιδας. Στις 2 Μαρτίου δημοπρατήθηκε από το Δήμο της Αταλάντης το έργο «Εκτέλεση έργων υποδομής για την εγκατάσταση των

⁵⁷ TVXS-TV Χωρίς Σύνορα, 17/02/2010

Τσιγγάνων», με το ποσό των 340.000 ευρώ. Η Πολιτική Κίνηση Φθιώτιδας των Οικολόγων Πρασίνων καταγγέλλει την πρόθεση του δήμου να μεταφέρει τον καταυλισμό των Τσιγγάνων εκτός σχεδίου πόλεως, παραβαίνοντας έτσι την ευρωπαϊκή επιταγή για αποκατάστασή τους μέσα σε οικιστικό ιστό. Ο χώρος ο οποίος προορίζεται για καταυλισμός βρίσκεται τέσσερα χιλιόμετρα έξω από την Αταλάντη, «στη μέση του πουθενά» όπως τονίζεται χαρακτηριστικά και χαρακτηρίζεται ακατάλληλος από τα μέλη της κοινότητας, αφού έχει πολύ δύσκολη έως αδύνατη προσπέλαση, ειδικά τους χειμερινούς μήνες, λόγω της μορφολογίας του εδάφους. Επιπλέον, είναι μια πλήρως υποβαθμισμένη περιοχή, χωρίς πρόσβαση σε κάποια αγορά, σχολείο, γιατρούς, Κέντρο Υγείας, αστυνομία κλπ, ενώ δεν εξασφαλίζει καμιά προστασία, ειδικά για τους ηλικιωμένους και τα μικρά παιδιά, σε περίπτωση πυρκαγιάς, παγετού, πλημμύρας κλπ. Η πρόθεση αυτή συνιστά κατάφωρη παραβίαση των δικαιωμάτων των Ρομά ως Έλληνες πολίτες με δικαίωμα σε παροχή χώρου για προσωρινό καταυλισμό, ο οποίος να καλύπτει για τις βασικές ανάγκες (ηλεκτρισμό, νερό, εγκαταστάσεις υγιεινής). Επιπλέον, παραβαίνει τις σχετικές επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Πολιτική Κίνηση Φθιώτιδας καταγγέλλει επιπλέον τη συστηματική δυσχέραση της ζωής της κοινότητας τόσο από τις αρχές και το δήμο όσο και από την τοπική κοινωνία, η οποία έχει δημιουργήσει παράνομη χωματερή που αποτελεί απειλή για την υγεία των Ρομά, ακριβώς δίπλα στον καταυλισμό. Όπως τονίζουν οι Οικολόγοι Πράσινοι, τόσο οι ενήλικοι όσο και τα παιδιά της κοινότητας υφίστανται ρατσιστική συμπεριφορά, σε τέτοιο βαθμό που ενώ έχουν εγκριθεί στεγαστικά δάνεια για επτά οικογένειες του καταυλισμού από σχετικό Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα, εδώ και καιρό έχουν «κολλήσει» στη γραφειοκρατία. «Θέλουμε να γνωρίζουμε γιατί δεν δίνονται τα δάνεια, όπως και ποια είναι τα κονδύλια που δαπανήθηκαν για τους Ρομά της Αταλάντης ως τώρα και τι έγιναν αυτά» υπογραμμίζουν οι Οικολόγοι Πράσινοι και καταλήγουν καλώντας το Δήμο της Αταλάντης, τις αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες να επανεξετάσουν το ζήτημα της μετεγκατάστασής των Ρομά σε άλλη περιοχή κοντά στον οικιστικό ιστό της πόλης αλλά και την έγκριση των στεγαστικών δανείων των οικογενειών, που περιμένουν εδώ και χρόνια. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα έχει τις περισσότερες καταδίκες στην Ε.Ε. για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε βάρος Ρομά: τέσσερις από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων και μία από την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ.

12) Μετανάστης πέθανε, φορτωμένος στο ρεζερβουάρ φορτηγού στα Χανιά

Σε δεξαμενή καυσίμου φορτηγού οχήματος εντοπίστηκαν στις 17/6/10 από ναυτικό πράκτορα του Επιβατηγού-Οχηματαγωγού πλοίου «OLYMPIC CHAMPION» Ν. Χανίων 29, τέσσερις μετανάστες – εκ των οποίων ο ένας ήταν νεκρός – στο πλοίο που εκτελούσε δρομολόγιο από Πάτρα προς Ηγουμενίτσα, με τελικό προορισμό την Ανκόνα Ιταλίας⁵⁸. Το OLYMPIC CHAMPION κατέπλευσε στην Ηγουμενίτσα στις 22.30 και σύμφωνα με το Λιμενικό, «ο μετανάστης μεταφέρθηκε στο τοπικό Κέντρο Υγείας, όπου διαπιστώθηκε ο θάνατός του, ενώ οι υπόλοιποι τρεις μετανάστες υποβλήθηκαν σε ιατρικές εξετάσεις, από τις οποίες προέκυψε ότι δεν αντιμετώπιζαν πρόβλημα υγείας». Ο 45χρονος οδηγός του φορτηγού συνελήφθη από στελέχη του Λιμεναρχείου, το όχημα κατασχέθηκε, ενώ ο ίδιος θα προσαχθεί ενώπιον του αρμόδιου Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Πάτρας, κατά την αυτόφωρη διαδικασία. Ωστόσο και οι τρεις μετανάστες θα

⁵⁸ TVXS-TV Χωρίς σύνορα, 18/06/2010

προσαχθούν κι αυτοί στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Πάτρας. *Τριτοκοσμικές συνθήκες για τους μετανάστες στην Ηγουμενίτσα.* Η τραγική αυτή η ιστορία δεν είναι τίποτα το καινούργιο για την περιοχή της Ηγουμενίτσας, όπως δεν είναι και για την περιοχή της Πάτρας. «Η κατάσταση είναι χειρότερη απ' ό,τι στην Πάτρα» δηλώνει στο tvxs η Πολυξένη Ανδρεάδου, γιατρός στο Κέντρο Υγείας της Ηγουμενίτσας και Μέλος της αντιρατσιστικής κίνησης της πόλης. Σύμφωνα με τα όσα γνωρίζει, οι τέσσερις μετανάστες επιβιβάστηκαν από την Πάτρα μέσα σε νταλικά με Γερμανό οδηγό και ειδικά διαμορφωμένη κρύπτη στην οποία στριμώχτηκαν και τα τέσσερα νεαρά παιδιά. «Υπάρχει ταρίφα κανονική. Αυτού του είδους η μεταφορά κοστίζει περίπου 3.000 ευρώ ανά κεφαλή. Με 300 ή 400 ευρώ μπορείς να κρυφτείς μόνος σου κάπου. Υπάρχουν κυκλώματα. Όπως υπάρχουν στην Πάτρα, έτσι και στην Ηγουμενίτσα» εξηγεί η κ. Ανδρεάδου. Η κλίση από το λιμενικό έγινε προχθές στις 22:30. Οι τέσσερις Αφγανοί μετανάστες μεταφέρθηκαν στο Κέντρο Υγείας της πόλης γύρω στις 23:00. «Το συγκεκριμένο παιδί, το παιδί που απεβίωσε ήταν γεννημένο το 1991. Οι υπόλοιποι ίσως ήταν και μικρότεροι, έρχονται συχνά ανήλικοι» αναφέρει η κ. Ανδρεάδου ενώ διευκρινίζει τις διαδικασίες που ακολουθούνται. «Η τυπική διαδικασία έχει ως εξής. Όταν συμβαίνει κάτι σε κάποιον στην Ηγουμενίτσα ή σε κάποιο καράβι που πιάνει στο λιμάνι, έρχεται πρώτα στο Κέντρο Υγείας. Εφόσον κριθεί απαραίτητο μεταφέρεται στο νοσοκομείο Φιλιατών. Δεν υπάρχει νοσοκομείο στην Ηγουμενίτσα, ούτε ιατροδικαστής. Στους Φιλιάτες αποφασίζουν αν κάποιος συνάδελφος μπορεί να κάνει την ιατροδικαστική εκτίμηση ή αν η σωρός πρέπει να μεταφερθεί στα Γιάννενα. Φαντάζομαι ότι εκεί μεταφέρθηκε το παιδί». Στα περίχωρα του λιμανιού βρίσκεται ο καταυλισμός των μεταναστών. «Καταυλισμός ουσιαστικά δεν είναι. 300 περίπου μετανάστες κρύβονται στο βουνό και περίπου 100 με 150 βρίσκονται διάσπαρτοι σε διάφορα σημεία. Οι Παλαιστίνιοι είναι όλοι μαζί σε ένα δασύλλιο κοντά στην Ηγουμενίτσα. Οι περισσότεροι έχουν σοβαρό πρόβλημα ασιτίας ενώ περίπου το 20% είναι ανήλικοι χωρίς συνοδεία. Οι συνθήκες δεν έχουν καμία σχέση με τον καταυλισμό της Πάτρας. Οι άνθρωποι εδώ ζουν κάτω από παραπήγματα ή σε σπηλιές στο βράχο και κοιμούνται στο χώμα». «Τα κρατητήρια είναι χωρητικότητας 30 έως 40 ατόμων. Ωστόσο, συχνά συστεγάζουν έως και 70 άτομα. Πολλές φορές γυναικόπαιδα. Στα βουνά είναι μόνο άντρες. Στα κρατητήρια προβλέπεται σίτιση 6 ευρώ ανά κεφαλή. Οι άνθρωποι βγαίνουν με ασιτία, λιποθυμικές ή υπογλυκαιμικές τάσεις. Η αντιρατσιστική κίνηση μοιράζει τρόφιμα και ρούχα όσο πιο συχνά μπορεί. Το ίδιο και ο πάτερ – Θεόδωρος που μοιράζει τρόφιμα στα κρατητήρια και διοργανώνει συσσίτια». Οι περισσότεροι αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας. Έχουν συνήθως κρυοπαγήματα και πνευμονίες το χειμώνα, λοιμώδεις δερματοπάθειες, αναπνευστικά προβλήματα και αλλεργίες το καλοκαίρι. Πολλοί είναι χτυπημένοι είτε από την αστυνομία, είτε επειδή συχνά έχουν ατυχήματα κατά τη μεταφορά τους με τις νταλίκες. «Η αντιρατσιστική μας κίνηση υπάρχει εδώ και περίπου πέντε μήνες. Είμαι η μοναδική γιατρός. Με μία φίλη νοσηλεύτρια λειτουργούμε ένα υπαίθριο ιατρείο. Κάθε δεκαπέντε ημέρες περίπου πηγαίνουμε σε ένα σημείο κοντά στον καταυλισμό. Εκεί στήνουμε ένα υπαίθριο ιατρείο – δύο καρέκλες, ένα τραπέζι - και εξετάζουμε τους μετανάστες. Τα φάρμακα είναι δωρεές» εξηγεί η κ. Ανδρεάδου. «Απευθυνθήκαμε στον Ερυθρό Σταυρό που έχει ένα μικρό παράρτημα στο λιμάνι και ζητήσαμε να στεγάσουμε εκεί το ιατρείο. Μας απάντησαν ότι δεν μπορούν να βοηθήσουν επειδή οι μετανάστες είναι παράνομοι». «Οι αρχές υποστηρίζουν ότι δεν βοηθούν τους μετανάστες για να μη νομιμοποιήσουν την κατάστασή τους» υποστηρίζει η κ. Ανδρεάδου. Όσον αφορά τους κατοίκους υπήρχαν πάντα μεμονωμένες περιπτώσεις ανθρώπων που βοηθούσαν αλλά η γενική στάση της κοινωνίας είναι αρνητική. «Δεν υπάρχουν γι' αυτούς. Τους θεωρούν αγρίμια που κρύβονται στο βουνό, επιθετικούς. Δεν είναι έτσι. Μερικές φορές τα βάζουν με την οργάνωση. Υποστηρίζουν ότι επειδή τους βοηθάμε θα έρχονται πάντα». Από την μεριά

της αστυνομίας υπάρχει καταστολή. «Πριν από δύο, τρία χρόνια οι μετανάστες έρχονταν χτυπημένοι και δαγκωμένοι από τα σκυλιά της αστυνομίας. Και πριν ένα χρόνο είχαμε την περίπτωση του Αριβάν Οσμάν που ξυλοκοπήθηκε μέχρι θανάτου και κατέληξε στην εντατική της Θεσσαλονίκης». Μετά από αυτή την ιστορία η αστυνομική διεύθυνση και ο εισαγγελέας άλλαξαν για ένα χρόνο. Η κατάσταση σύμφωνα με την κ. Ανδρεάδου ήταν καλύτερη. «Δεν βλέπαμε πολλούς χτυπημένους. Τώρα η κατάσταση έχει επιδεινωθεί πάλι. Επέστρεψε ο παλιός διοικητής. Είναι ντόπιος και γενικώς συζητήσιμος αλλά έχει σκληρή γραμμή. Οι περισσότεροι μετανάστες είναι εγκλωβισμένοι. «Παλιά ήταν περαστικοί. Έμεναν ένα ή δύο μήνες. Κάποιους πλέον τους γνωρίζουμε. Είναι πάνω από μισό χρόνο εδώ. Ορισμένοι θέλουν να μείνουν και να βρουν δουλειά. Αρκετοί Παλαιστίνιοι προσπαθούν να κάνουν αίτηση για πολιτικό άσυλο κι εμείς προσπαθούμε να βοηθήσουμε. Δεν βοηθούν όμως οι δικηγόροι μας, εδώ, στην Ηγουμενίτσα. Κι μετανάστες δεν τολμούν να πάνε μόνοι τους. Δεν έχει γίνει ποτέ αίτηση για πολιτικό άσυλο στην πόλη» διευκρινίζει η κ. Ανδρεάδου. «Το όνειρό μας είναι να αποκτήσουμε ένα κοινωνικό στέκι για να στεγάσουμε το ιατρείο, να συντονίσουμε τη δράση μας και να δημιουργήσουμε σχολείο μεταναστών όπως έχουν κάνει κι άλλες ομάδες στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα. Να κάνουμε καλύτερη δουλειά απ' ότι κάνουμε τώρα» δηλώνει η Πολυξένη Ανδρεάδου εκ μέρους της αντιρατσιστικής κίνησης Ηγουμενίτσας. Τονίζει πάντως πως είναι απογοητευμένη από τη στάση της πολιτείας. «Περιμέναμε ότι η πολιτεία θα ανταποκριθεί κάποια στιγμή και θα αναγνωρίσει ότι υπάρχει ανάγκη βοήθειας. Δεν μπορείς να βλέπεις νεαρά παιδιά να ψάχνουν στα σκουπίδια και να κάνεις ότι δεν υπάρχουν, λες κι είναι αόρατοι».

13) Απεργία Πείνας από Πακιστανούς μετανάστες στο ΑΤ Αιγάλεω

Στις 13/4/10 οκτώ Πακιστανοί μετανάστες ξεκίνησαν απεργία πείνας στο ΑΤ Αιγάλεω⁵⁹. Σύμφωνα με καταγγελίες που δέχτηκαν η Πακιστανική Κοινότητα Ελλάδας και η ΚΕΕΡΦΑ, οι μετανάστες βιώνουν συνθήκες κακομεταχείρισης κατά την κράτησή τους στο αστυνομικό τμήμα. Συγκεκριμένα αναφέρουν ότι τους έχει απαγορευτεί η πρόσβαση στην τουαλέτα, οι αστυνομικοί τους εφοδιάζουν με πλαστικά μπουκάλια προκειμένου να ικανοποιούν τις σωματικές τους ανάγκες ενώ δεν μπορούν να πλυθούν και να ξυριστούν. «Είμαστε άνθρωποι και έχουμε δικαιώματα» ανέφεραν στην Πακιστανική Κοινότητα οι οκτώ μετανάστες, τονίζοντας ότι θα συνεχίσουν την απεργία πείνας μέχρι να «αισθανθούν άνθρωποι». Σήμερα το απόγευμα η Πακιστανική Κοινότητα Ελλάδας θα επισκεφτεί το εν λόγω ΑΤ προκειμένου να διαπιστώσει τις συνθήκες που επικρατούν. «Φαίνεται ότι το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη αποφάσισε να προχωρήσει σε σκλήρυνση της ρατσιστικής επίθεσης ενάντια στους μετανάστες» αναφέρεται σε ανακοίνωση της ΚΕΕΡΦΑ, η οποία επισημαίνει την απαράδεκτη αντιμετώπιση των απεργών πείνας στο κέντρο κράτησης Σάμου, όπου «εκατοντάδες πρόσφυγες αιτούντες άσυλο ετοιμάζονται για απέλαση με τις πιο αδιαφανείς νομικές διαδικασίες».

14) Κατάληψη από 38 πρόσφυγες στο Κέντρο Υποδοχής Λαυρίου

⁵⁹ TVXS-TV Χωρίς σύνορα, 14/04/2010

Στις 27/10/10 οι διαμένοντες στο Κέντρο πραγματοποιούν κατάληψη από το Σάββατο, διαμαρτυρόμενοι για τις δυσχερείς συνθήκες διαβίωσής τους⁶⁰. Στην κατάληψη συμμετέχουν 270 άτομα από τα οποία τα 53 είναι παιδιά. "Οι συνθήκες διαβίωσής τους είναι πραγματικά απαράδεκτες" δήλωσε στο tvxs η Ελευθερία Ψυχογιού, μέλος της Νεολαίας ενάντια στο Ρατσισμό στην Ευρώπη (YRE). Όπως υποστήριξε, "τα παιδιά κινδυνεύουν από τη πείνα και τη βρώμα". Η ολοκληρωμένη ιατρική περίθαλψη είναι ένα από τα αιτήματα των προσφύγων, καθώς πολλοί από αυτούς πρέπει να ακολουθούν συγκεκριμένη φαρμακευτική αγωγή. Βρέφη μερικών μηνών στερούνται εδώ καιρό ακόμα και το γάλα, ενώ υπάρχουν ασθενείς με χρόνιες παθήσεις, όπως ζάχαρο και καρδιά, οι οποίοι δεν λαμβάνουν τα αναγκαία ιατρικά σκευάσματα. "Υπάρχει γυναίκα που εδώ και ενάμιση μήνα αιμορραγεί και δεν έχει μεταφερθεί στο νοσοκομείο, γιατί δεν μπορούν να καλυφθούν τα οδοιπορικά έξοδα" τονίζει η κα Ψυχογιού, ενώ το ιατρείο του κέντρου υποδοχής προσφύγων στερείται φαρμάκων και χορηγεί δερον για "πάσα νόσο". Παράλληλα, το κτίριο στέγασης έχει υποστεί σοβαρές φθορές, οι οποίες πρέπει να επισκευαστούν άμεσα, καθώς η υγρασία επιφέρει σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία, ενώ οι διαμένοντες στο κέντρο κινδυνεύουν να τραυματιστούν από τους μισογκρεμισμένους τοίχους. Η έκθεση της Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής, πριν από πέντε χρόνια, έκρινε το κτίριο ακατάλληλο και έκτοτε έγιναν κάποιες επισκευές στην Γ' πτέρυγα, ενώ στην Α' και Β' καμία. Το βασικό αίτημα όσων μένουν στο κέντρο είναι να αναγνωριστούν ως πολιτικοί πρόσφυγες. Επιπλέον, ζητούν να επισκευαστούν τα κτίρια Α' και Β' και να τοποθετηθούν προστατευτικά κιγκλιδώματα για τα παιδιά, να χορηγείται φαγητό και να μη γίνονται περικοπές στη σίτιση, να τους παρέχονται κάθε μήνα τα είδη καθαριότητας, καθώς και ηλεκτρικά είδη ανάλογα με τις ανάγκες τους. Από τη μέρα που ξεκίνησε η κατάληψη, τα παιδιά του κέντρου υποσιτίζονται και το μόνο που τους παρέχεται είναι "τσάι και νερό με ζάχαρη" τόνισε η κα Ψυχογιού. Ένα παιδί μεταφέρθηκε με ιδιωτική πρωτοβουλία στο νοσοκομείο Παιδών ενώ η κα Ψυχογιού καταγγέλλει τη στάση του δημάρχου Δημήτρη Λουκά, ο οποίος "συνοδεία του αστυνομικού διευθυντή απείλησε του καταληψίες πρόσφυγες, επειδή –όπως υποστήριξε– σπλώνουν τη φήμη του δήμου".

15) Άθλιες συνθήκες κράτησης στο Κέντρο της Βέννας

Σύμφωνα με ανακοίνωση της Ομάδας Δικηγόρων για τα Δικαιώματα των Προσφύγων και των Μεταναστών, η δίκη και καταδίκη (5.2.2010) από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Ροδόπης 42 αλλοδαπών κρατουμένων του Κέντρου Κράτησης Βέννας για τα αδικήματα της απείθειας και πρόκλησης φθορών που «τελέστηκαν από τους κρατούμενους κατά τη διάρκεια επεισοδίων» που επακολούθησαν εξέγερση κρατουμένων στο ως άνω Κέντρο Κράτησης, φέρνει εκ νέου στο προσκήνιο, στην «επιφάνεια», το μείζον ζήτημα των σοβαρότατων παραβιάσεων στοιχειωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου, που καταγράφονται εδώ και χρόνια σε βάρος μιας αφανούς κατηγορίας προσώπων, των κρατουμένων στο ως άνω Κέντρο Κράτησης, αλλά και σε άλλα αντίστοιχα κέντρα, βρισκόμενα κατά κανόνα στην ελληνική μεθόριο⁶¹: Απουσία διαδικασιών διερεύνησης και εντοπισμού προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας ή/ και ειδικής μέριμνας, αποφάσεις απέλασης εκδιδόμενες συλλήβδην και αδιακρίτως για το σύνολο των νεοεισερχομένων, απουσία στοιχειωδών εγγυήσεων για την ακρόαση και την καταγραφή των ως άνω προσώπων, παράνομες αποφάσεις απέλασης και κράτησης, απαράδεκτες συνθήκες κράτησης που συχνά συνιστούν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, στέρηση

⁶⁰ TVXS, 28.10.10

⁶¹ <http://omadadikigorwn.blogspot.com/>

ενημέρωσης, επικοινωνίας και συνακόλουθα αδυναμία άσκησης οποιουδήποτε διοικητικού ή ένδικου μέσου ή βοηθήματος για την προάσπιση στοιχειωδών δικαιωμάτων των κρατουμένων, χαρακτηρίζουν την κατάσταση.

Ειδικότερα, σε εξαιρετικά πρόσφατες Εκθέσεις της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και της Ομάδας Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Προσφύγων και των Μεταναστών (Αθήνα) και της Επιτροπής Αλληλεγγύης στους Πρόσφυγες (Χίος), η κατάσταση στο Κέντρο Κράτησης Βέννας καταγράφεται ως κατάσταση «που θίγει κατάφωρα τα θεμελιώδη συστατικά της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και δεν είναι δεκτική βελτίωσης». «Αστυνομικοί και κρατούμενοι δηλώνουν ότι ο χώρος είναι φοβερά βρώμικος, γεμάτος ποντίκια και κατσαρίδες και το καλοκαίρι φίδια. [...] Διαπιστώσαμε πλήρη απουσία θέρμανσης. Οι συνθήκες κράτησης, ο φωτισμός και ο αερισμός παραπέμπουν με μεσαιωνικού τύπου μπουντρούμια και οι συνθήκες υγιεινής είναι ανύπαρκτες σε βαθμό που να κινδυνεύει σοβαρά η σωματική και πνευματική υγεία των κρατουμένων και των εργαζομένων. Το αποπνικτικό της ατμόσφαιρας επιτείνεται και από το γεγονός ότι οι κρατούμενοι καίνε συνέχεια χαρτιά για να ζεσταθούν» «Οι συνθήκες υγιεινής είναι απαράδεκτες. Επικρατεί βρώμα τόσο στις τουαλέτες και ντουζέριες όσο και στους θαλάμους διαμονής [...ο προαυλισμός] δεν γίνεται καθημερινά, αλλά κάθε 3 με 4 ημέρες [...] η πρόσβαση σε τηλέφωνο] Είναι δυνατή μόνο κατά τη διάρκεια του προαυλισμού τους [...] Ανεπαρκής ιατρική μέριμνα [...] Δεν υπάρχουν επίσημοι μεταφραστές/διερμηνείς [...]» Στο Κέντρο κρατούνται υπό απέλαση αλλοδαποί, αλλοδαποί των οποίων η απέλαση είναι ανέφικτη, καθώς και αιτούντες άσυλο» .

Τα γεγονότα που έλαβαν χώρα στις 3 Φεβρουαρίου 2010 στο Κέντρο Κράτησης Βέννας συνδέονται αναμφίβολα με την ως άνω επικρατούσα κατάσταση, έναντι της οποίας εξεγέρθηκαν κατά τα φαινόμενα οι κρατούμενοι του Κέντρου. Σημειωτέον ότι, αντίστοιχες αντιδράσεις κρατουμένων οδήγησαν πρόσφατα (Οκτώβριος 2009) στο κλείσιμο του Κέντρου Κράτησης Παγανής Λέσβου (Ειδικός Χώρος Παραμονής Αλλοδαπών / ΕΧΠΑ), στο οποίο οι επικρατούσες συνθήκες χαρακτηρίστηκαν και από τον αρμόδιο υφυπουργό Προστασίας του Πολίτη κ. Βούγια ως «κόλαση του Δάντη»⁵.

Η περίπτωση, ωστόσο, του Κέντρου Κράτησης Βέννας – το οποίο σημειωτέον δεν συνιστά τυπικά ΕΧΠΑ, δεδομένου του ότι δεν λειτουργεί στο πλαίσιο του άρθρου 81 του ν. 3536/2005, που προβλέπει την ίδρυση και λειτουργία τους – πέραν των ήδη καταγραφεισών και απαράδεκτων συνθηκών κράτησης που επαναφέρει στο προσκήνιο, θέτει εκ νέου το σοβαρότατο ζήτημα της στέρησης του κρατουμένου από οποιαδήποτε ενημέρωση και επικοινωνία, καθώς και από οποιαδήποτε πρόσβαση σε νομικό συμπαραστάτη και, κατά συνέπεια, σε αποτελεσματική προστασία έναντι τόσο των διαδικασιών απέλασης και κράτησής του, όσο και σε ενδεχόμενη συνδρομή του σε περίπτωση υποβολής αιτήματος ασύλου. Συνακόλουθα, δεν τηρούνται στοιχειώδεις εγγυήσεις για την άσκηση, έστω υποτυπωδώς, βασικών δικαιωμάτων του ανθρώπου, κατά παράβαση του διεθνούς, κοινοτικού και εθνικού δικαίου, με διακύβευμα τη ζωή και την ελευθερία προσώπων (άρθρ. 3, 5, 13 ΕΣΔΑ, άρθρ. 7, 15^α ΔΣΑΠΔ, άρθρ. 3 UN CAT, άρθρ. 33 της Σύμβασης της Γενεύης «Για το καθεστώς προσφύγων»). Δεν πληρούνται δε ούτε οι ελάχιστες εγγυήσεις που τίθενται από την Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (2008/115/ΕΚ, 16.12.2008), «Σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» ως προς τη διασφάλιση ένδικων μέσων για την απόφαση απομάκρυνσης αλλοδαπού (άρθρ. 13), αποτελεσματικής προστασία έναντι της κράτησής του (άρθρ. 15) καθώς και νομικής συνδρομής (άρθρ. 13 παρ. 3). Πολλώ δε μάλλον, δεν τηρούνται οι «Ελάχιστες προϋποθέσεις για την υποδοχή αιτούντων άσυλο από τα κράτη μέλη»

(Οδηγία ΕΚ/9/2003, 27.1.2003), ούτε βέβαια οι «Ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν ή ανακαλούν την ιδιότητα του πρόσφυγα» (Οδηγία ΕΚ/85/2005, 1.12.2005).

Η Ελλάδα έχει καταδικαστεί και πρόσφατα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΑΔ) για παραβίαση των άρθρων 3 (απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση / βασανιστήρια) και 5, παρ. 1 και 4 (παράνομη κράτηση αλλοδαπού ενόψει απέλασης / απουσία αποτελεσματικού ελέγχου νομιμότητας της κράτησης) σε βάρος κρατουμένων αιτούντων άσυλο σε κέντρα κράτησης.

Οι τελευταίες νομοθετικές εξελίξεις στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου, που έλαβαν χώρα το καλοκαίρι του 2009, επιδεινώνουν τη θέση των κρατουμένων αλλοδαπών και διευρύνουν επικίνδυνα το πεδίο παραβιάσεων σε βάρος των ήδη καταπατηθέντων δικαιωμάτων τους. Με την τροποποίηση του ν. 3386/2005 από τον ν. 3772/2009, παρατείνεται το ανώτατο διάστημα κράτησης αλλοδαπού ενόψει της απέλασής του από τρεις σε έξι μήνες, με δυνατότητα παράτασης του χρόνου κράτησης σε επιπλέον δώδεκα μήνες, χωρίς καμία εγγύηση αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου της νομιμότητας της κράτησης. Επιπλέον, η τροποποίηση του ΠΔ 90/2008 από το ΠΔ 81/2009 κατήγγησε το βασικό δικαίωμα της διοικητικής προσφυγής επί απορριπτικής απόφασης ασύλου, αφήνοντας έκθετους αιτούντες άσυλο έναντι άμεσης επαναπροώθησης και απέλασής τους.

Οι δηλώσεις του Επιτρόπου για τα Δικαιώματα των Ανθρώπου, Thomas Hammarberg, αποτυπώνουν την επικρατούσα κατάσταση: «Ένα σύστημα απάνθρωπο και μη αποτελεσματικό, ένα σύστημα που έχει καταρρεύσει από το 2008 «υποδέχεται» τα εξαθλιωμένα караβάνια των μεταναστών που ψάχνουν καλύτερη τύχη στην Ελλάδα».

Η εξέλιξη της εξέγερσης στη Βέννα είναι ενδεικτική των ως άνω παραβιάσεων. Σαράντα δύο άτομα, που αντιμετωπίζουν τις άθλιες και εξευτελιστικές συνθήκες κράτησης στη Βέννα, δικάστηκαν από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Ροδόπης χωρίς τη δυνατότητα σε επικοινωνία και εκπροσώπηση από δικηγόρο και χωρίς προσήκουσα διερμηνεία. Τα άτομα αυτά, προερχόμενα από χώρες όπως το Ιράκ, Αφγανιστάν, Πακιστάν και Μπαγκλαντές, καταδικάστηκαν σε ποινές τεσσάρων και οκτώ μηνών για τα αδικήματα της απείθειας ή/και της πρόκλησης φθορών, και στην παρεπόμενη ποινή της δικαστικής απέλασης, χωρίς να λάβουν ενημέρωση και να μπορέσουν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους της αναίρεσης ή της έφεσης, αντίστοιχα. Ως συνέπεια αυτής της ως άνω απόφασης απειλούνται με επιστροφή στις χώρες προέλευσής τους, άνθρωποι οι οποίοι αντιμετωπίζουν διώξεις και βασανιστήρια στις χώρες καταγωγής τους, συνεπεία των οποίων αναζήτησαν καταφύγιο στις χώρες της Ευρώπης και την πατρίδα μας.

Μέχρι και σήμερα είναι ζητούμενο η επικοινωνία τους με δικηγόρο. Η πρόσβαση δε στο χώρο κράτησης μελών οργανώσεων, που κινητοποιήθηκαν μετά τη διεξαγωγή της δίκης και την εξ αυτού του λόγου κάποια δημοσιότητα για το γεγονός, δεν έχει καταστεί εφικτή.

Η συνέχιση της κράτησής τους σε αστυνομικούς χώρους κράτησης στερεί τη δυνατότητα επικοινωνίας τους με δικηγόρους και γενικά με τον έξω κόσμο, όπως επίσης και τη δυνατότητα άσκησης ενδίκων μέσων από τον τόπο της κράτησής τους.

16) Η υποχρηματοδότηση οδηγεί σε κλείσιμο κέντρα υποδοχής. Το ζήτημα των κέντρων υποδοχής και προσωρινής φιλοξενίας προσφύγων ήρθε ξανά

στη δημοσιότητα μέσα στο 2010⁶². Ο Ξενώνας Προσφύγων Θεσσαλονίκης, χωρητικότητας 80 περίπου ατόμων, παραμένει τελικά ανοικτός, χάρη στην προσπάθεια της Αντιρατσιστικής Πρωτοβουλίας αλλά και εκατοντάδων πολιτών που προσφέρουν καθημερινά εργασία και δωρεές. Λίγους μήνες μετά όμως, έκλεισε άλλος ένας χώρος φιλοξενίας στη Σπερχειάδα Φθιώτιδας, ενώ μέσα στο 2010 κινδυνεύσανε να κλείσουν και άλλοι χώροι, όπως η Villa Azadi στη Λέσβο, ή ακόμα και το Κέντρο Προσωρινής Διαμονής στο Λαύριο, το μεγαλύτερο της χώρας.

Σήμερα, η χώρα διαθέτει, σύμφωνα με τα στοιχεία της Έπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες του ΟΗΕ, 7 χώρους φιλοξενίας ανήλικων προσφύγων, συνολικής χωρητικότητας 340 θέσεων. Οι χώροι αυτοί μοιράζονται στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, την Κρήτη, τη Μαγνησία, την Κόνιτσα και τη Λέσβο. Για ενήλικους –κυρίως οικογένειες– υπάρχουν μόνο 3 χώροι φιλοξενίας για ενήλικες – το κέντρο στο Λαύριο, τον Ξενώνα των Γιατρών του Κόσμου και κάποια διαμερίσματα της Μ.Κ.Ο. Praksis στην Αθήνα – συνολική χωρητικότητας μόλις 455 ατόμων. Το σύνολο που προκύπτει, 800 περίπου θέσεις, φαντάζει απειροελάχιστο μπροστά στις πραγματικές ανάγκες. Σύμφωνα πάλι με τα στοιχεία της Έπατης Αρμοστείας, μόνο το 2009 έφθασαν στην Ελλάδα και κατέθεσαν αίτηση άσυλου περίπου 16.000 άτομα. Αξίζει βέβαια να αναφερθεί ότι από αυτούς άσυλο πήραν τελικά οι 36 (ποσοστό 0,2%).

Η Έπατη Αρμοστεία, με ανακοίνωση της στις 23/9/10, περιγράφει την παραπάνω κατάσταση ως «ανθρωπιστική κρίση», καθώς, όπως αναφέρει, η πλειοψηφία των αιτούντων άσυλο δεν λαμβάνουν καμία βοήθεια. Έτσι, πολλοί από αυτούς, μεταξύ των οποίων γυναίκες και παιδιά, ζουν στο δρόμο. Επίσης, υποστηρίζει ότι το σύστημα άσυλου δεν λειτουργεί σωστά και καλεί τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες να μην επιστρέφουν αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα στο πλαίσιο του Κανονισμού Δουβλίνου II.

Εκτός από τον Ξενώνα της Θεσσαλονίκης, ο οποίος δεν αναφέρεται πια στις επίσημες λίστες μιας και τον διαχειρίζεται η Αντιρατσιστική Πρωτοβουλία, όλοι οι υπόλοιποι ξενώνες είναι, με ελάχιστες εξαιρέσεις, στην ευθύνη κάποιας Μ.Κ.Ο. Η χρηματοδότησή τους προέρχεται μέχρι τώρα κυρίως από το «Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες» και δευτερευόντως από άλλα προγράμματα ή τον κρατικό προϋπολογισμό.

Στην εποχή του Μνημονίου φαίνεται όμως ότι αυτό είναι πολυτέλεια. Έτσι, το Υπουργείο Υγείας αποφάσισε να περικόψει μέχρι αφανισμού τα κρατικά κονδύλια. Ακόμα περισσότερο, προσπαθεί να στρέψει τα ευρωπαϊκά κονδύλια στην κάλυψη λειτουργικών αναγκών των δικών του δομών, όπως το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, οδηγώντας έτσι αναπόδραστα τα περισσότερα, αν όχι όλα, τα κέντρα σε κλείσιμο. Παράλληλα παρακρατά για μεγάλο διάστημα ακόμα και τα εγκεκριμένα κονδύλια, πρακτική που καταγγέλθηκε και για άλλες δομές, όπως τα κέντρα αποασυλοποίησης Έτσι, ενώ το 2008 το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του Ε.Κ.Τ. κατευθύνθηκε στα κέντρα υποδοχής, φέτος πολλά από τα σχετικά αιτήματα χρηματοδότησης απορρίφθηκαν ή περικόπηκαν.

Το Φλεβάρη, η Μ.Κ.Ο. «Κοινωνική Αλληλεγγύη» αναγκάστηκε να αποσυρθεί από τον Ξενώνα του Κέντρου Υποδοχής Προσφύγων στη Θεσσαλονίκη, καθώς το Υπουργείο πάγωσε τη χρηματοδότηση. Αυτή η απόφαση βέβαια, είχε να κάνει με χρόνια προβλήματα κακοδιοίκησης, αδιαφάνειας και οικονομικής κακοδιαχείρισης. Η –προσωρινή– λύση

⁶² http://alterthess.blogspot.com/2010/09/blog-post_9307.html

δόθηκε, όπως αναφέραμε, από το αντιρατσιστικό κίνημα και τους ίδιους τους ενοίκους που ανέλαβαν από κοινού τη διαχείριση, χωρίς καμία κρατική χρηματοδότηση.

Τον Ιούλιο όμως του ίδιου χρόνου μετά από παρέμβαση των ίδιων των εργαζομένων, το Υπουργείο Υγείας σκόπευε να κόψει και τη χρηματοδότηση του Ξενώνα Ανηλίκων Villa Azadi στην Αγιάσο της Λέσβου. Ο ξενώνας αυτός, χωρητικότητας 96 θέσεων, είναι ο μεγαλύτερος χώρος φιλοξενίας ανηλίκων στη χώρα. Παρά τα προβλήματα χρόνια υποχρηματοδότησης, και χάρη στις προσπάθειες των εργαζομένων, κατάφερε μέχρι τώρα, να παρέχει αξιοπρεπείς συνθήκες όχι μόνο για την επιβίωση, αλλά και την κοινωνική ένταξη των 3.000 παιδιών που πέρασαν από αυτόν.

Πράγματι, εδώ και δύο μήνες δεν έχουν ανανεωθεί οι συμβάσεις των εργαζομένων. Το «Σπίτι της Ελευθερίας», όπως ονόμασαν τον ξενώνα τα παιδιά – ένοικοι, σήμερα υπολειτουργεί με δύο μόνο εργαζόμενους και στέκεται όρθιο χάρη πάλι στην εθελοντική προσφορά των πρώην εργαζομένων.

Μέσα στον Αύγουστο επίσης, λόγω έλλειψης χρηματοδότησης αποσύρεται ο Ερυθρός Σταυρός από τον Ξενώνα Φιλοξενίας Προσφύγων στην Άνω Καλλιθέα Σπερχειάδας, χωρητικότητας 70 ατόμων. Σήμερα, πληροφορούμαστε ότι κλείσει και το κέντρο υποδοχής προσφύγων, στο Λαύριο της Αττικής, το μεγαλύτερο της χώρας. Το Λαύριο λειτουργούσε κάτω από τη διαχείριση του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και με τη χρηματοδότηση του κράτους. Καθώς η τελευταία συνέχεια μειώνεται, έχει συσσωρευθεί ένα χρέος εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ. Χθες, οι εκπρόσωποι του Ερυθρού Σταυρού είχαν νέα συνάντηση με το Υπουργείο Υγείας, η οποία όμως απέβει πάλι άκαρπη.

Επισημαστές είναι και το μέλλον των υπολοίπων ξενώνων. Ο Πρόεδρος της Μ.Κ.Ο. Άρσις Ν. Γαβαλάς, η οποία διαχειρίζεται δύο ξενώνες για παιδιά στη Θεσσαλονίκη και το Πήλιο, μας ενημέρωσε ότι φέτος η χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες περιορίστηκε στο μισό καθιστώντας αβέβαιη την επιβίωση των ξενώνων. Ακόμα περισσότερο, το Υπουργείο δεν έχει αποστείλει μέσα στο 2010 καμία δόση από τα εγκεκριμένα κονδύλια, δυναμιτίζοντας τη λειτουργία των ξενώνων. Ο ξενώνας λειτουργεί από το 2000 στο κέντρο της Θεσσαλονίκης, με πρωτοβουλία της ΜΚΟ "Κοινωνική Αλληλεγγύη", συνεργαζόμενος με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες χρηματοδοτούμενος από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων, το Υπουργείο Υγείας και διάφορους χορηγούς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Στη διάρκεια της δεκαετούς λειτουργίας του παρείχε φιλοξενία, σίτιση, νομική βοήθεια, ψυχολογική στήριξη και συμβουλευτική σε θέματα εκπαίδευσης σε πολύτεχνες και μονογονεϊκές οικογένειες, αδέρφια χωρίς γονείς και ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες. Το Κέντρο με τις δράσεις του ενίσχυε την επικοινωνία μεταξύ των προσφύγων και παράλληλα συνέβαλλε στην ομαλή κοινωνικοποίησή τους στην ελληνική πραγματικότητα. Παρόλα αυτά τα φαινόμενα κακοδιοίκησης, η οικονομική αδιαφάνεια και κακοδιαχείριση, οι τεράστιες ελλείψεις πόρων και υποδομών και η αρνητική αντιμετώπιση των φιλοξενούμενων προσφύγων αποτελούν πραγματικότητα αλλά δεν μπορούν να αποτελούν άλλοθι για τη διακοπή της λειτουργίας του.

Επειδή:

- σύμφωνα με την ελληνική και κοινοτική νομοθεσία - και συγκεκριμένα το ΠΔ 220/2007 και την Οδηγία 2003/9 ΕΚ σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο - το ελληνικό κράτος δεσμεύεται να παρέχει στέγη σε κέντρο φιλοξενίας ή άλλο χώρο σε όλους τους αιτούντες άσυλο οι οποίοι δεν διαθέτουν στέγη ή επαρκείς πόρους (άρθρο 6 παρ. 2 ΠΔ 200/2007). Επίσης σύμφωνα με την παρ. 5 της εγκυκλίου 5401-1—261100/23.03.2008 του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με την εφαρμογή του εν λόγω Προεδρικού Διατάγματος, οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγ-

γής διαθέτουν τους αναγκαίους πόρους για την κάλυψη των υλικών συνθηκών. Εξασφαλίζουν δε ξενοδοχείο ή άλλον κατάλληλο χώρο, όταν κατ' εξαίρεση δεν υπάρχει δυνατότητα στέγασης σε Κέντρο Φιλοξενίας.

- Οι ευθύνες για τα παραπάνω βαρύνουν το Δήμο Θεσσαλονίκης που διατεινόταν ότι στήριζε τον ξενώνα αλλά τώρα ισχυρίζεται ότι δεν έχει καμιά σχέση του οποίου αποτελούσε τη μοναδική δράση για τους πρόσφυγες της πόλης.
- Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης επέδειξε ολιγωρία για τις καταγγελίες και αδιαφορία για τη λήψη μέτρων με σκοπό την εύρυθμη λειτουργία του Κέντρου.
- Η πολιτική προστασίας των προσφύγων πρέπει να ασκείται με ανοιχτούς χώρους υποδοχής, με παρέμβαση της κοινωνίας, των φορέων, με κρατική χρηματοδότηση, κοινωνικό έλεγχο και όχι με στρατόπεδα συγκέντρωσης, ναρκωπέδια και συνοριοφυλακές.
- Η ποινικοποίηση και η βία εναντίον των προσφύγων δεν μπορεί να αποτελεί την πολιτική ενός ευνομούμενου κράτους.
- Η υπόσχεση στις οικογένειες, που φιλοξενούνται σήμερα, της κατ' άτομο χορηγίας των 120 ευρώ για τρεις μήνες, ώστε να νοικιάσουν διαμέρισμα φαντάζει κοροϊδία σε σχέση με τις πραγματικές τους ανάγκες

17) Θάνατος ανήλικου Ρομά στον Ασπρόπυργο Αττικής από πυρκαγιά εξαιτίας των άθλιων συνθηκών διαβίωσης

Ο θάνατος ενός ακόμη ανήλικου Ρομά, ύστερα από πυρκαγιά που ξέσπασε στον καταυλισμό στον Ασπρόπυργο, αναδεικνύει και πάλι τον κοινωνικό αποκλεισμό που βιώνει η συγκεκριμένη ομάδα⁶³. Σύμφωνα με επίσημες και ανεπίσημες πηγές ο πληθυσμός των Ρομά στην Ελλάδα ανέρχεται σε 250.000 -350.000 άτομα, με το 55% να δηλώνει, σε έκθεση του 2008, ότι έχει υποστεί διακρίσεις. (Έκθεση του ινστιτούτου για τα Δικαιώματα και την Ετερότητα).

Οι Ρομά αναγκάζονται να ζουν κάτω από άθλιες συνθήκες στη χώρα μας. Μάλιστα τα στοιχεία αναφέρουν πως πρόκειται για τις χειρότερες συνθήκες στην Ευρώπη. Ευρωπαϊκές έρευνες αναφέρουν ότι ακόμη και οι περισσότεροι ενταγμένοι κοινωνικά Ρομά στην Ελλάδα (π.χ Αγία Βαρβάρα), είναι στην δυσμενέστερη κατάσταση στην Ευρώπη. Σε μεγάλο τμήμα της ελληνικής κοινωνίας έχει διαμορφωθεί η άποψη ότι ο τρόπος διαβίωσης των Ρομά είναι μία πολιτισμική έκφραση, μία εκούσια «αυτοπεριθωριοποίηση», στο όνομα μίας άλλης κουλτούρας, εδραιώνοντας ουσιαστικά τον κοινωνικό αποκλεισμό τους. «Είναι ένας τεράστιος μύθος. Κάτω από αυτές τις συνθήκες όλοι θα βρισκόμασταν στην ίδια κατάσταση. Οι Ρομά αντιμετωπίζουν τεράστια μορφωτικά και κοινωνικά ελλείμματα, από τα οποία για να βγουν χρειάζονται μεγάλη ώθηση. Ο μύθος αυτός αναπαράγει, σαν μία αυτοεπαληθευόμενη προφητεία, την γκετοποίηση, τον κοινωνικό διαχωρισμό», σύμφωνα με το Μίλτο Παύλου, διευθυντή του Εθνικού Παρατηρητηρίου Ρατσισμού και Ξενοφοβίας, ο οποίος έχει συγγράψει την έκθεση «Η Στέγαση των Ρομά στην Ελλάδα. Φαύλοι Κύκλοι και Εδραιωμένοι Μύθοι». Τα τελευταία δέκα χρόνια η ελληνική πολιτεία φέρεται να έχει πραγματοποιήσει υψηλές δαπάνες με στόχο να επιτευχθεί η ένταξη των Ρομά στον κοινωνικό ιστό. Η προσπάθεια επικεντρώθηκε στα ατομικά δάνεια κατοικίας, ώστε να λυθεί το πρόβλημα της στέγασης. Συγκεκριμέ-

⁶³ TVXS, 9/6/2010

να, το πρόγραμμα δανείων των Ρομά προέβλεπε 9.000 δάνεια ύψους έως 60.000 ευρώ, τα οποία καλύπτονται από τον εθνικό προϋπολογισμό.

«Είναι άλλη μία τραγική ιστορία σπατάλης», σημειώνει ο Μίλτος Παύλου. «Η προσπάθεια ήταν λάθος και σε επίπεδο διαχείρισης αλλά και σε επίπεδο σχεδιασμού», τονίζει και προσθέτει: «Έδωσαν στους Ρομά δάνεια να πάρουν σπίτι λες και είναι ένας εργαζόμενος που ζει κανονικά και έχει γνώσεις και εκπαίδευση. Το πρόβλημα της στέγασης δεν είναι μόνο πρόβλημα χρημάτων». Ο κ. Παύλου επισημαίνει ότι ένας Ρομά καλείται να αντιμετωπίσει γραφειοκρατικές διαδικασίες, όταν «δεν ξέρει να διαβάσει» και κάνει λόγο για «μονοδιάστατη αντιμετώπιση του θέματος, που δεν οδηγεί πουθενά».

«Το μείζον πρόβλημα είναι η εκπαίδευση των παιδιών. Χρειάζεται ολική προσέγγιση. Αυτές οι οικογένειες χρειάζονται κοινωνική υπηρεσία που θα προσφέρεται μέσα στο χώρο τους», τονίζει.

Στην Ελλάδα εφαρμόστηκαν τα Ιατροκοινωνικά Κέντρα και οι κινητές ιατρικές μονάδες που υλοποιήθηκαν από το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη. Η συγκεκριμένη υπηρεσία αναγνωρίστηκε από τους αρμόδιους ως ένα σημαντικό βήμα και μία από τις καλύτερες πρακτικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς οι καταυλισμοί και οι οικισμοί των Ρομά, υποστηρίζονται μέσα από βασική πρωτοβάθμια ιατρική και κοινωνική φροντίδα και κοινωνικές υπηρεσίες. «Αυτοί οι άνθρωποι δεν μπορούν να προστατευθούν μόνοι τους. Δεν μπορούν να πάνε στο νοσοκομείο, δεν γνωρίζουν. Δεν μπορούν να στείλουν τα παιδιά τους σε σχολείο. Χρειάζεται λοιπόν μέσα στον καταυλισμό να έχεις ιατρική περίθαλψη και κοινωνικό λειτουργό, που θα φροντίζει τα παιδιά. Οι Ρομά δεν έχουν την πρόσβαση στα διάφορα κοινωνικά δίκτυα, όπως οι υπόλοιποι πολίτες στην Ελλάδα», λέει στο tnxs.gr ο Μίλτος Παύλου. «Υπάρχουν δύο πυλώνες, λοιπόν, που θα πρέπει να επικεντρωθούμε. Ο πρώτος είναι το κοινωνικό κράτος, η προστασία προς τα παιδιά των Ρομά και ο δεύτερος είναι η εργασία και η απασχόληση», επισημαίνει. Αναπόφευκτα τίθεται το ερώτημα της οικονομικής συγκυρίας. «Η οικονομική κατάσταση της χώρας είναι δεινή, πλην όμως, υπάρχει μία πρόκληση. Οι κινήσεις για τις μειονότητες αφορούν μόνο αυτές τις κοινωνικές ομάδες ή και το κοινωνικό σύνολο;», διερωτάται ο κ. Παύλου. «Ο σεβασμός αυτών των κοινωνικών ομάδων αφορά το κοινωνικό σύνολο γιατί στην πραγματικότητα πρόκειται για αναπτυξιακή δράση. Αν χρηματοδοτήσεις κοινωνικές υπηρεσίες για αποκλεισμένες ομάδες, το οικονομικό αποτέλεσμα που θα έχεις θα είναι αναπτυξιακό. Το κοινωνικό σύνολο χρειάζεται αυτές τις κοινωνικές υπηρεσίες. Πρόκειται για μία αναπτυξιακή δράση και είναι μία λύση που στο μέλλον θα βγάλει τη χώρα από το χάλι στο οποίο βρίσκεται. Μοιάζει να μην υπάρχουν χρήματα για αυτά τα πράγματα σήμερα. Όμως αν δώσεις χρήματα σε αυτόν τον τομέα τότε πραγματικά οδηγείσαι σε ένα άλλο αναπτυξιακό μοντέλο που θα δώσει ώθηση στην κοινωνία σου», καταλήγει.

18) Καταυλισμοί Ρομά σε γειτονικές περιοχές του Αεροδρομίου Αθηνών (Σπάτα)

Ο καταυλισμός Ρομά στα Σπάτα ήταν και για το 2010 μία από τις πρώτες εικόνες της Ελλάδας για εκατομμύρια επισκέπτες⁶⁴. Μόλις δύο χιλιόμετρα από την πύλη του αεροδρομίου «Ελ. Βενιζέλος» και ακριβώς δίπλα στην Αττική Οδό, το βλέμμα ανακαλύπτει μία παραγκούπολη. Ένας καταυλισμός τσιγγάνων, στα όρια του Δήμου Κορωπίου. Βουνά από σκουπίδια, δεκάδες «συνθέσεις σπιτιών» φτιαγμένες από μπάτσα και απορρίμματα, καμένα λάστιχα και πλαστικά που καπνίζουν συνέχεια. Εκεί διαβιούν περίπου

⁶⁴ «Καθημερινή», 26 Σεπτεμβρίου 2010

150 Ρομά. Επιχείρηση απομάκρυνσής τους δεν έχει γίνει από την αστυνομία, αν και ο δήμος φωνάζει για τους καταπατητές -«και πού να τους πάμε»; σχολιάζεται ανεπισημως από ένστολους- ωστόσο, περιμετρικά του καταυλισμού, η παρουσία αστυνομικής δύναμης ενίοτε γίνεται αισθητή. Τόσο πρόσφατα όσο και στο παρελθόν. Όπως, για παράδειγμα, τις φορές που συρμοί του από εκεί «δυο βήματα» διερχόμενου προαστιακού σιδηρόδρομου δέχονταν βροχή από πέτρες και καταγγελίες ήθελαν τους δράστες να προέρχονται από την παραγκούπολη. Εκεί που ανήμερα Δεκαπενταύγουστου 2010, βγήκαν μαχαίρια, και σε έναν τοπικό εμφύλιο υπήρξε νεκρός, οπότε παρενέβη η αστυνομία. Σε αυτή την παραγκούπολη μόλις βραδιάσει τεράστιοι αρουραίοι ξαγρυπνούν τους ενήλικες. Πολλοί έφυγαν γιατί δεν άντεχαν την απειλή των αρουραίων και των φιδιών. Τα παιδάκια ξυπόλυτα, δεν πάνε σχολείο, εκτός από 5-6 που επιμένουν. Συνθήκες υγιεινής ανύπαρκτες, νερό «δανεικό» από μια βάνα γειτονική, ρεύμα μόνο από γεννήτριες. Στον καταυλισμό έχουν μείνει οι μισοί. Μερικά σχετικά καινούργια φορηγάκια, καθώς και ορισμένα μεγάλα τριαξονικά φορηγά, μαρτυρούν ότι υπήρχαν και καλύτερες μέρες. Η κρίση χτυπά και τους Τσιγγάνους. «Πρέπει να φύγουν και να γυρίσουν σπίτια τους!», δηλώνει δήμαρχος Κρωπίας κ. Θεόδωρος Αθανασόπουλος. «Ο Δήμος δεν μπορεί να κάνει τίποτα. Οι τσιγγάνοι έχουν καταλάβει αυθαίρετα δημόσια γη, που είχε απαλλοτριωθεί από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Η αστυνομία πρέπει να παρέμβει». Πού μπορούν όμως να πάνε, αφού για 6-7 χρόνια ζουν εκεί; Δεν πρέπει να τους δώσει η πολιτεία έναν άλλο χώρο για να μετεγκατασταθούν, όπως προβλέπουν και οι ελληνικές και διεθνείς συνθήκες; Ο κ. Αθανασόπουλος έχει δηλώσει επανειλημμένα ότι έκανε προσπάθειες ο Δήμος για την ενσωμάτωση των ντόπιων τσιγγάνων (περίπου 25 οικογένειες), οι οποίες σκόνταψαν στην αδιαφορία της κεντρικής διοίκησης.

19) Σύλληψη Αλβανού μετανάστη στη Θεσσαλονίκη επειδή φιλοξενούσε τον αδερφό του

Φιλοξένησε για λίγες ημέρες τον μετανάστη αδερφό του στο σπίτι του στη Θεσσαλονίκη και βρέθηκε στη φυλακή κατηγορούμενος για δουλεμπόριο⁶⁵. Δύο αδέρφια από την Αλβανία συναντήθηκαν ύστερα από πολλούς μήνες, όμως το σκληρό πρόσωπο των δικαστικών αρχών τους χωρίζει ξανά: Η τύχη του «παράνομου» αδερφού αγνοείται, ενώ ο δεύτερος βρίσκεται στο κρατητήριο ένα βήμα πριν από την απέλαση.

Ο 28χρονος Αστρίτ Ντρέκα φιλοξένησε στο σπίτι του στον Εύοσμο Θεσσαλονίκης τις ημέρες των Χριστουγέννων τον μικρότερο αδερφό του Φατμίρ, ο οποίος είχε περάσει περπατώντας τα ελληνοαλβανικά σύνορα από κάποιο πέρασμα του Νομού Καστοριάς. Πριν από λίγες ημέρες ο Αστρίτ, που ζει νόμιμα στην Ελλάδα τα τελευταία δέκα χρόνια, αγόρασε για τον αδερφό του ένα σιδηροδρομικό εισιτήριο με προορισμό την Αθήνα. Πέντε λεπτά πριν ξεκινήσει το τρένο για την πρωτεύουσα, όμως, τα δύο αδέρφια συνελήφθησαν και οδηγήθηκαν στον εισαγγελέα.

Ο Φατμίρ θεωρήθηκε δουλέμπορος και σε βάρος του ασκήθηκε ποινική δίωξη σε βαθμό κακουργήματος για διευκόλυνση μεταφοράς μετανάστη, βάσει της νέας νομοθεσίας για την αντιμετώπιση της μετανάστευσης. Τα αδέρφια παραπέμφθηκαν στον ανακριτή που τους άφησε ελεύθερους χωρίς περιοριστικούς όρους. Ο «παράνομος» Αλβανός απελάθηκε στη χώρα του, ωστόσο οι αστυνομικοί του τμήματος Δίωξης Λαθρομεταναστών Αγίου Αθανασίου διέταξαν την κράτηση του δεύτερου και εισηγήθηκαν την απέ-

⁶⁵ <http://www.tanea.gr/default.asp?pid=2&artid=4557583&ct=1>

λασή του, επειδή τον θεώρησαν "σκληρό διακινητή λαθρομεταναστών, επικίνδυνο για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια".

Σύμφωνα με τον δικηγόρο του Φατμίρ, η εντολή για απέλαση ήταν στη διακριτική ευχέρεια των αστυνομικών, οι οποίοι αγνόησαν ότι ο κατηγορούμενος φιλοξένησε για λίγες ημέρες τα Χριστούγεννα τον ίδιο του τον αδερφό. Ο Αλβανός έχει προσφύγει στα διοικητικά δικαστήρια προκειμένου να μπλοκαριστεί η απέλασή του.

20) Απόπειρα αυτοκτονίας Παλαιστίνιου κρατούμενου εξαιτίας συνθηκών διαβίωσης

Φωτιά σε κουβέρτες, με συνέπεια να προκληθεί μικρής έκτασης πυρκαγιά, έβαλαν στις 15 Φεβρουαρίου 2010 αλλοδαποί κρατούμενοι -προς απέλαση- στο Αστυνομικό Τμήμα⁶⁶ Τρίπολης, ύστερα από την απόπειρα αυτοκτονίας 35χρονου Παλαιστίνιου, συγκαταμένου τους, την Καθαρά Δευτέρα. Ανακοίνωση της ΕΛ.ΑΣ. αναφέρει ότι οι αστυνομικοί εισήλθαν στα κρατητήρια και απομάκρυναν όλους τους κρατούμενους σε παρακείμενη αίθουσα. Την πυρκαγιά κατάσβεσε η πυροσβεστική. Ύστερα από το επεισόδιο, κατά το οποίο ο καπνός επεκτάθηκε σε όλο το χώρο των κρατητηρίων, διακομίστηκαν προληπτικά -χωρίς να νοσηλευθούν- στο Παναρκαδικό Νοσοκομείο 7 κρατούμενοι με αναπνευστικά προβλήματα. Για νοσηλεία οδηγήθηκε στο νοσοκομείο ο 35χρονος Παλαιστίνιος, ο οποίος κρατούνταν στο αστυνομικό τμήμα επί 2 εβδομάδες.

Γ) Καλές Πρακτικές

1) Νέο πρότυπο «κέντρο καταγραφής και διαχείρισης μη νόμιμα εισερχομένων αλλοδαπών»

Ιδρύθηκε μέσα στο 2010 το νέο πρότυπο «κέντρο καταγραφής και διαχείρισης μη νόμιμα εισερχομένων αλλοδαπών», που η κυβέρνηση είχε σχεδιάσει να δημιουργηθεί στη Λέσβο⁶⁷. Δυο περίπου μήνες μετά την υπογραφή της παραχώρησής του από το Στρατό, ξεκίνησαν οι εργασίες για την εγκατάσταση των προκάτ κτηρίων για τη λειτουργία του. Μάλιστα το περασμένο Σαββατοκύριακο, βρέθηκε στη Μυτιλήνη, ειδική σύμβουλος του Υφυπουργού Προστασίας του Πολίτη, κ. Σπύρου Βούγια, η οποία και είχε σχετική συνεργασία με το Γενικό Αστυνομικό Διευθυντή Βορείου Αιγαίου, Υποστράτηγο κ. Χρήστο Δεσποτέλλη. Ας σημειωθεί εδώ πως δεδομένων των καθυστερήσεων που υπήρξαν στην ενοικίαση ξενοδοχείου για την προσωρινή φιλοξενία των μεταναστών και ενόψει της θερινής περιόδου, το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη επίσπευσε τη δημιουργία

⁶⁶ TVXS, 16/2/2010

⁶⁷ <http://www.emprosnet.gr/Current/?EntityID=ac163f55-5628-4aa3-bfa5-2faf247ef299>

του νέου Κέντρου που στις αρχές Ιουνίου, ήταν έτοιμο να λειτουργήσει. Ήδη, στο πάνω μέρος του οικοπέδου 80 στρεμμάτων, στην Ουτζά, εγκαταστάθηκε ο οικίσκος όπου θα στεγαστεί η διοίκηση του Κέντρου, ενώ μετά τις γιορτές του Πάσχα, θ' αρχίσουν οι εργασίες διαμόρφωσης των βάσεων για την εγκατάσταση και των άλλων οικίσκων, που, όπως ήδη έχει ανακοινώσει ο Υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη, Σπύρος Βούγιας, θα είναι 100 ελαφράς μορφής οικίσκοι, οι οποίοι είχαν χρησιμοποιηθεί για να φιλοξενηθούν αστυνομικοί στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Στελέχη του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, τόνισαν ότι πολύ σύντομα το νέο πρότυπο Κέντρο Υποδοχής θα είναι έτοιμο να λειτουργήσει. «Δεδομένου ότι από εδώ και πέρα, κάθε μέρα που περνάει, αυξάνεται η μεταναστευτική κίνηση από τα απέναντι τουρκικά παράλια και ότι δεν έχει προχωρήσει η προσωρινή λύση της ενοικίασης ξενοδοχείου που είχαμε προτάξει, κινηθήκαμε με περισσότερο γρήγορους ρυθμούς ώστε να λειτουργήσει το νέο “κέντρο καταγραφής και διαχείρισης μη νόμιμα εισερχομένων αλλοδαπών” μια ώρα αρχύτερα. Μπορούμε να το καταφέρουμε αυτό, οι οικίσκοι είναι έτοιμοι για να σταλούν, οι διαδικασίες παραχώρησης του οικοπέδου έχουν ολοκληρωθεί, άρα δεν μένει παρά να δουλέψουμε εντατικά, για να λειτουργήσει το συντομότερο δυνατό».

Ας σημειωθεί εδώ ότι από μέρους των ίδιων στελεχών του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, σχολιάστηκαν αντιδράσεις επαγγελματιών και ιδιοκτητών οικοπέδων της περιοχής για τη λειτουργία του Κέντρου. Οι οποίοι μάλιστα έχουν στείλει και κείμενο διαμαρτυρίας με πάνω από 50 υπογραφές στο Υπουργείο. «Γνωρίζουμε ότι υπάρχουν κάποιες αντιδράσεις, όμως η μεγάλη πλειοψηφία της κοινωνίας του νησιού, έχει σταθεί δίπλα στο πρόβλημα, αναγνωρίζει την ανάγκη η Πολιτεία να δημιουργήσει τις κατάλληλες δομές για το μεγάλο πρόβλημα των καιρών μας, που είναι η μετανάστευση, και υποστηρίζει τις ενέργειές μας», ειπώθηκε από μέρους των στελεχών του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Ικανοποιημένος από την έναρξη των εργασιών για το νέο Κέντρο Υποδοχής, δήλωσε ο Νομάρχης Παύλος Βογιατζής, ο οποίος ήταν και ο πρώτος που είχε προτείνει την αξιοποίηση του συγκεκριμένου οικοπέδου για το σκοπό αυτό. «Όπως έχουμε πει πολλές φορές, ήδη η σύμβαση με το κτήριο της Παγανής, έχει λήξει τέλη Μαρτίου για το κάτω κτήριο το οποίο παραδίδουμε, ενώ και τους πάνω χώρους για τους οποίους έχουμε υπογράψει χωριστή σύμβαση, θα μπορέσουμε να τους λειτουργούμε μέχρι τον Ιούνιο. Έπρεπε να βρεθεί μια λύση γιατί δεν υπήρχε άλλο περιθώριο αναμονής. Έπρεπε το συντομότερο δυνατό να ξεκινήσει το νέο Κέντρο, για να μην φθάσουμε και πάλι το καλοκαίρι όταν το πρόβλημα της μετανάστευσης είναι έντονο, να ψάχνουμε να βρούμε χώρους για τη φιλοξενία και την καταγραφή των μεταναστών».

Δ) Εκθέσεις και έρευνες για ζητήματα Στέγασης

1) Έκθεση του Επιτρόπου για Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη μεταχείριση προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα

Στις αλληπάλληλες καταγγελίες, το τελευταίο διάστημα, διεθνών οργανισμών και ανθρωπιστικών οργανώσεων περί σοβαρών και συνεχών παραβιάσεων από τις αρμόδιες αρχές της χώρας μας στον τομέα της μεταχείρισης των προσφύγων και αιτούντων άσυλο, έρχεται να προστεθεί η γραπτή παρέμβαση – έκθεση του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης προς το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δι-

καιωμάτων (έγγραφο CommDH 2010/9 από 10-3-2010 «*Third party intervention by the Council of Europe Commissioner for Human Rights, under Article 36, paragraph 2, of the European Convention on Human Rights*»)⁶⁸.

Στην έκθεση, η οποία βασίζεται στην καταγραφή των απάνθρωπων συνθηκών που βιώνουν οι πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα, μέσα από επισκέψεις του Επιτρόπου κ. Χάμαρπεργκ στη χώρα μας στο διάστημα από τον Δεκέμβριο του 2008 έως το Φεβρουάριο του 2010, διαπιστώνεται σωρεία παραβιάσεων, δυσλειτουργιών και ελλειπών εφαρμογής συνθηκών και συμβάσεων που η χώρα μας έχει κυρώσει.

Επιγραμματικά, ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης εστιάζει την κριτική του στα εξής:

Η Ελλάδα δεν έχει προσχωρήσει ακόμη στο πρωτόκολλο 4 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1963, που μεταξύ άλλων, απαγορεύει τις συλλογικές απελάσεις αλλοδαπών, τακτική που η χώρα μας ακολουθεί.

Η Ελλάδα χορηγεί άσυλο με το σταγονόμετρο. Από τις 15.928 αιτήσεις ασύλου που υποβλήθηκαν στην Ελλάδα το 2009, μόνο το 0,04 έγινε αποδεκτό ενώ η ιδιότητα του πρόσφυγα αναγνωρίστηκε μόνο στο 0,06 των περιπτώσεων. Έχουν καταγραφεί περιπτώσεις αστυνομικών επιφορτισμένων με το έργο της υποδοχής αιτούντων άσυλο, που είτε δεν παρέλαβαν, είτε παρέλαβαν και δεν καταχώρισαν αιτήσεις ενδιαφερομένων. Οι ζωές των αιτούντων άσυλο και των παιδιών τους τίθενται σε κίνδυνο εξαιτίας ποικίλων δυσλειτουργιών, αντίθετων προς τις συμβάσεις προστασίας δικαιωμάτων τους. Τα κρούσματα βίαιης επαναπροώθησης συνεχίζονται αδιάλειπτα. Πρόσφυγες καταδικάζονται σε απέλαση χωρίς να τους παρασχεθεί η δυνατότητα επικοινωνίας με δικηγόρο ή να τους μεταφραστεί το κατηγορητήριο.

2) Έκθεση Διεθνούς Αμνηστίας για τη συστηματική κράτηση παράτυπων μεταναστών και αιτούντων άσυλο σε υποτυπώδεις συνθήκες

Όταν εκπρόσωποι της Διεθνούς Αμνηστίας επισκέφθηκαν τον χώρο κράτησης του αεροδρομίου Αθηνών, στις 30 Μαΐου 2010, υπήρχαν από 14 έως 17 κρατούμενοι σε καθένα από τα εννέα ατομικά κελιά (συνολικά εννέα κρεβάτια για περίπου 145 κρατούμενους) στον τομέα για την κράτηση των ανδρών παράτυπων μεταναστών που καταδικάστηκαν επειδή επιχείρησαν να φύγουν από την Ελλάδα με πλαστά έγγραφα. Οι κρατούμενοι ήταν αναγκασμένοι να κοιμούνται στο πάτωμα, αλλά, και πάλι, εξαιτίας της έλλειψης χώρου, δεν ήταν δυνατό να ξαπλώσουν και να κοιμηθούν όλοι ταυτόχρονα. Ο συνωστισμός είχε ως αποτέλεσμα να μην αερίζεται επαρκώς ο χώρος. Η ζέστη στα κελιά ήταν αφόρητη. Οι κρατούμενοι δήλωσαν ότι οι αστυνομικοί δεν τους επέτρεπαν να περπατούν στο διάδρομο έξω από τα κελιά τους και ότι υπήρχαν σοβαρές δυσκολίες πρόσβασης στις τουαλέτες. Οι κρατούμενοι χτυπούσαν τις πόρτες των κελιών και ζητούσαν απεγνωσμένα από τους αστυνομικούς να τους αφήσουν να πάνε στην τουαλέτα. Κάποια άτομα στους οποίους επιτράπηκε να πάνε στην τουαλέτα κρατούσαν πλαστικά μπουκάλια νερού γεμάτα με ούρα. Οι αστυνομικές αρχές παραδέχθηκαν ότι σε κάθε κελί οι κρατούμενοι χρησιμοποιούσαν πλαστικά μπουκάλια για τις ανάγκες της τουαλέτας τους, τα οποία άδειαζαν, όταν τους επιτρεπόταν να πάνε στην τουαλέτα. Οι τουαλέτες ήταν βρώμικες και τα δύο ντους δεν είχαν ούτε πόρτα, ούτε κουρτίνα και, συνεπώς, οι άνθρωποι στερούνταν οποιαδήποτε ιδιωτικότητα. Η έλλειψη ειδών υγιεινής, όπως σαπούνι, σαμπουάν και χαρτί τουαλέτας, ήταν παντελής. Επιπλέον, οι κρατούμενοι δεν είχαν πρόσβαση στις αποσκευές τους και στα προσωπικά τους αντικείμενα, συμπερι-

⁶⁸ Ερώτηση Φ. Κουβέλη προς τη Βουλή των Ελλήνων (17 Μαρτίου 2010)

λαμβανομένων των φαρμάκων και των ρούχων τους. Ορισμένοι δήλωσαν ότι, ως αποτέλεσμα, είχαν διακόψει τη θεραπεία τους και φορούσαν τα ίδια ρούχα επί εβδομάδες. Ακόμη, δεν υπήρχε καμία απολύτως δυνατότητα προαυλισμού.

Οι ελληνικές αρχές πρέπει να προβούν σε εκτενή αναθεώρηση του νομικού πλαισίου, των πολιτικών και των πρακτικών που αφορούν την κράτηση των παράτυπων μεταναστών και των αιτούντων άσυλο, που θα περιλαμβάνει, συγκεκριμένα, και την αντιμετώπιση των ασυνόδευτων παιδιών.

Αυτά είναι τα συμπεράσματα - κλειδιά της τελευταίας έρευνας της Διεθνούς Αμνηστίας σχετικά με αυτό το θέμα η οποία δείχνει ότι, επί του παρόντος, η κράτηση των μεταναστών στην Ελλάδα χρησιμοποιείται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η αναγκαιότητά της ή η αναλογικότητά της, και όχι ως μέτρο έσχατης λύσης. Οι αιτούντες άσυλο και οι παράτυποι μετανάστες, συμπεριλαμβανόμενων των ασυνόδευτων παιδιών, κρατούνται συστηματικά στα σημεία εισόδου της χώρας και, μέσα σε τρεις ημέρες, εκδίδεται απόφαση διοικητικής απέλασής τους. Συνήθως, η απόφαση απέλασης συνοδεύεται από απόφαση συνέχισης της κράτησης. Δεν εξετάζονται εναλλακτικές της κράτησης.

Επιπρόσθετα, ο ελληνικός νόμος καθιστά την παράτυπη είσοδο και έξοδο από τη χώρα ποινικό αδίκημα. Επιπλέον, από τον Ιούνιο του 2009, η μέγιστη περίοδος κράτησης για τον σκοπό της διοικητικής απέλασης έχει αυξηθεί από τρεις σε έξι μήνες.

Επιπρόσθετα, το νομοθετικό πλαίσιο για την κράτηση των μεταναστών, μαζί με το ανεπαρκές σύστημα επιτροπείας και τα περιορισμένα ειδικά κέντρα υποδοχής όπου θα μπορούσαν να μεταφερθούν τα ασυνόδευτα παιδιά, έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχουν περιπτώσεις όπου τέτοια παιδιά κρατούνται επί μακρόν σε ανεπαρκείς ή κακές συνθήκες. Ευάλωτες ομάδες όπως θύματα βασανιστηρίων ή εμπορίας ανθρώπων, και έγκυοι γυναίκες, επίσης κρατούνται.

Η Διεθνής Αμνηστία έχει επίσης διαπιστώσει εμπόδια στην πρόσβαση των κρατούμενων σε νομική βοήθεια και στην επικοινωνία με τον έξω κόσμο, καθώς και περιορισμένη ή ανύπαρκτη πρόσβαση σε διερμηνείς, ιατρική περίθαλψη και κοινωνική μέριμνα στους χώρους κράτησης παράτυπων μεταναστών και αιτούντων άσυλο.

Αυτή η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, όπως διερμηνέων, δικηγόρων και κοινωνικών λειτουργών, μπορεί να οδηγήσει σε αποτυχία εντοπισμού πολλών ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας, και μέλη ευάλωτων ομάδων να μην λάβουν κατάλληλη φροντίδα και υποστήριξη. Η αποτυχία ταυτοποίησης ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας σημαίνει ότι οι υποθέσεις τους δεν εξετάζονται και τα άτομα αυτά μπορεί να κινδυνεύουν να επαναπροωθηθούν.

Αιτούντες άσυλο και παράτυποι μετανάστες έχουν διαμαρτυρηθεί για την έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με το λόγο και/ή τη διάρκεια της κράτησής τους, καθώς και τις διαδικασίες ασύλου και απέλασης, τις αιτίες μεταγωγής σε άλλα κέντρα κράτησης μεταναστών και το ότι δεν τους εξηγούν ή δεν μεταφράζουν έγγραφα που εκδίδονται στα ελληνικά και τα οποία καλούνται να υπογράψουν.

Υπάρχουν επίσης ανησυχίες για τη διαδικασία ταυτοποίησης των εθνικοτήτων των παράτυπων μεταναστών και των αιτούντων άσυλο και ισχυρισμοί ότι ασυνόδευτα παιδιά έχουν καταγραφεί ως ενήλικες, παρά τις δηλώσεις τους για το αντίθετο.

Επιπλέον, η παρατεταμένη κράτηση και οι κακές συνθήκες κράτησης λειτουργούν αποτρεπτικά για τα άτομα που σκοπεύουν να υποβάλουν αίτηση ασύλου ή για τους αιτούντες άσυλο που έχουν ήδη υποβάλει αίτηση ασύλου. Το 2009, τα ποσοστά αναγνώρισης προσφύγων στην Ελλάδα στον πρώτο βαθμό παρέμειναν κοντά στο 0%.

Στην συντριπτική πλειονότητα των χώρων κράτησης που επισκέφτηκαν οι εκπρόσωποι της Διεθνούς Αμνηστίας, οι συνθήκες κυμάνθηκαν από ανεπαρκείς ως πολύ κακές. Ανάμεσα στις ανεπάρκειες που επισημάνθηκαν ήταν: παρατεταμένη κράτηση σε εγκατα-

στάσεις που προορίζονται μόνο για σύντομη παραμονή, κράτηση ασυνόδευτων ανηλίκων μαζί με ενήλικες, περιορισμένη πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη, υπερβολικός συνωστισμός, έλλειψη υγιεινής, έλλειψη προϊόντων προσωπικής υγιεινής, έλλειψη προαυλισμού, και περιορισμένη πρόσβαση σε καθαρό νερό. Η Διεθνής Αμνηστία εξακολούθησε να λαμβάνει καταγγελίες για κακομεταχείριση από το λιμενικό σώμα και την αστυνομία, καθώς και καταγγελίες για απάνθρωπη μεταχείριση κατά τη μεταγωγή από το ένα κέντρο κράτησης στο άλλο.

Ανησυχίες για την αποτυχία των ελληνικών αρχών να σεβαστούν τα διεθνή πρότυπα όσον αφορά την κράτηση των παράτυπων μεταναστών και των αιτούντων άσυλο, συμπεριλαμβανομένων και των ασυνόδευτων παιδιών, έχουν εκφραστεί από τη Διεθνή Αμνηστία επί πολλά έτη.

Η Διεθνής Αμνηστία στη συγκεκριμένη Έκθεση διατύπωσε τις ακόλουθες συστάσεις προς τις ελληνικές αρχές οι οποίες, αν υλοποιηθούν, θα βελτιώσουν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών που βρίσκονται υπό κράτηση στην Ελλάδα:

Σχετικά με την κράτηση των μεταναστών γενικά:

- Να διασφαλιστεί ότι η κράτηση των παράτυπων μεταναστών συμβαίνει μόνο σε εξαιρετικές περιστάσεις, για λόγους που προβλέπονται από το διεθνές δίκαιο και σύμφωνα με τις αρχές της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας.
- Να διασφαλιστεί ότι το τεκμήριο κατά της κράτησης προβλέπεται με νόμο.
- Να διασφαλιστεί ότι πάντα εξετάζονται πρώτα άλλες λιγότερο περιοριστικές εναλλακτικές λύσεις αντί της κράτησης και προτιμούνται πριν από την προσφυγή στην κράτηση.
- Σε καταστάσεις όπου η κράτηση είναι αναπόφευκτη, και έχει αποδειχθεί ότι είναι αναγκαία στη βάση μιας ατομικής αξιολόγησης κάθε περίπτωσης, να διασφαλιστεί ότι οι αιτούντες άσυλο και οι παράτυποι μετανάστες κρατούνται σε κατάλληλες συνθήκες και έχουν πρόσβαση σε όλα τα διαδικαστικά δικαιώματα όπως ορίζεται από το διεθνές δίκαιο και τα διεθνή πρότυπα.
- Να διασφαλιστεί ότι μια σειρά εναλλακτικών, μη περιοριστικών της ελευθερίας μέτρων είναι διαθέσιμα και προσβάσιμα στην πράξη από το νόμο και εξετάζονται πλήρως πριν από την προσφυγή στην κράτηση, στην οποία γίνεται προσφυγή μόνο όταν αποδεδειγμένα δεν υπάρχουν άλλες εναλλακτικές που να είναι αποτελεσματικές για την επίτευξη του νόμιμου σκοπού.
- Να απελευθερωθούν αμέσως αυτοί που δεν μπορεί να απελαθούν.
- Να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση των πρακτικών κράτησης των παράτυπων μεταναστών με την εφαρμογή της απόφασης του ΕΔΑΔ στην υπόθεση *Tabesh εναντίον Ελλάδας*.

Σχετικά με την κράτηση προσφύγων και αιτούντων άσυλο

- Να τερματιστεί η κράτηση των αιτούντων άσυλο για μεταναστευτικούς σκοπούς στο νόμο και στην πράξη, σε εναρμόνιση με τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων που ορίζουν ότι η κράτηση αυτή χρησιμοποιείται μόνο στις πιο εξαιρετικές περιστάσεις.
- Να εξασφαλιστεί ότι οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες δεν τιμωρούνται για παράτυπη είσοδο ή διαμονή, συμπεριλαμβανομένης της μη επιβολής ποινών ή κράτησης.

- Να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση της εθνικής νομοθεσίας και των πρακτικών κράτησης των αιτούντων άσυλο με την απόφαση του ΕΔΑΔ στην υπόθεση *S.D. εναντίον Ελλάδας*.

Σχετικά με τις ευάλωτες ομάδες

- Να εισαχθεί στο νόμο η απαγόρευση κράτησης ευάλωτων ατόμων συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν επιζήσει μετά από βασανιστήρια, των εγκύων, αυτών που έχουν σοβαρά ιατρικά και ψυχολογικά προβλήματα, και των ηλικιωμένων.

Σχετικά με τα ασυνόδευτα παιδιά

- Να τερματιστεί αμέσως η πρακτική της κράτησης ασυνόδευτων παιδιών και να απαγορευτεί με νόμο η κράτηση ασυνόδευτων αιτούντων άσυλο και μεταναστών παιδιών.
- Να διασφαλιστεί ότι το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό μέλημα σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν παιδιά αιτούντες άσυλο και μετανάστες κατά τη διάρκεια κάθε φάσης της παραμονής τους στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από το μεταναστευτικό καθεστώς στο οποίο βρίσκονται αυτά ή οι γονείς ή οι κηδεμόνες τους.
- Να ληφθούν μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι τα ασυνόδευτα παιδιά αναγνωρίζονται αμέσως με την άφιξή τους, μέσα από διαδικασίες που έχουν ως στόχο την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους και είναι επικεντρωμένες στην ορθή ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματά τους, έτσι ώστε να αποφεύγεται η κράτηση, η απέλαση, η κακομεταχείριση ή η εκμετάλλευσή τους.
- Να υιοθετηθούν επίσημες διαδικασίες εκτίμησης της ηλικίας.
- Να διασφαλιστεί ότι το προνόμιο της αμφιβολίας δίνεται στα νεαρά άτομα των οποίων η ηλικία είναι υπό εκτίμηση, ακόμα και όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμα έγγραφα. Αυτό περιλαμβάνει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο η σωματική εμφάνιση του παιδιού αλλά και το επίπεδο της ψυχολογικής του ωριμότητας/ανωριμότητας. Οι υπεύθυνοι πρέπει να αποφεύγουν τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την εκτίμηση της ηλικίας των νεαρών ατόμων με βάση μόνο την ιατροδικαστική.
- Να διασφαλιστεί ότι τα ασυνόδευτα παιδιά έχουν άμεση πρόσβαση σε κατάλληλες εναλλακτικές δομές υποδοχής.
- Να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά διαχωρίζονται από τους ενήλικες, εκτός από τα μέλη της οικογένειάς τους, καθώς και ότι οι εγκαταστάσεις στις οποίες βρίσκονται και οι χώροι στους οποίους κυκλοφορούν είναι σαφώς διαχωρισμένοι.
- Να δημιουργηθούν περισσότερα ειδικά κέντρα υποδοχής για ασυνόδευτους ανήλικους αιτούντες άσυλο και μετανάστες.
- Να δημιουργηθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα επιτροπείας που να μπορεί να προστατεύει τα δικαιώματα και τα συμφέροντα των ασυνόδευτων μεταναστών και αιτούντων άσυλο παιδιών, διασφαλίζοντας ότι υπάρχει επαρκής αριθμός επιτρόπων με την απαραίτητη εξειδίκευση για τη διαφύλαξη του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού. Πιο συγκεκριμένα, αυτοί που διορίζονται ως επιτροπικοί θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι νομικές, κοινωνικές, ιατρικές, ψυχολογικές, υλικές και εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού καλύπτονται επαρκώς.
- Να διασφαλιστεί ότι εκτός από τον διορισμό επιτρόπου, στα ασυνόδευτα παιδιά που εμπλέκονται σε διαδικασίες ασύλου ή διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες παρέχεται δωρεάν νομική εκπροσώπηση.

Σχετικά με την ποινικοποίηση της παράτυπης εισόδου ή εξόδου από τη χώρα

- Να καταργηθεί η νομοθεσία που επιβάλλει ποινικές κυρώσεις για την παράτυπη είσοδο και διαμονή, τα οποία θα πρέπει να παραμένουν διοικητικά παραπτώματα.
- Να καταργηθεί η επιβολή ποινικών κυρώσεων για τις λεγόμενες παράτυπες εξόδους.
- Να διασφαλιστεί ότι οι αιτούντες άσυλο δεν υπόκεινται σε ποινικές κυρώσεις ή σε οποιαδήποτε άλλη τιμωρία για τη χρήση πλαστών εγγράφων ή για παράτυπη είσοδο.

Σχετικά με την απόφαση για κράτηση και τη διάρκεια της κράτησης

- Να διασφαλιστεί ότι εάν λαμβάνει χώρα κράτηση, η απόφαση για κράτηση θα στηρίζεται σε εξατομικευμένη εκτίμηση, που θα περιλαμβάνει την προσωπική ιστορία, και τον κίνδυνο διαφυγής του ατόμου. Η κράτηση θα είναι νόμιμη μόνο όταν οι αρχές μπορούν να αποδείξουν ξεχωριστά σε κάθε ατομική περίπτωση ότι καμία εναλλακτική δεν θα είναι αποτελεσματική και ότι αυτή είναι αναγκαία και αναλογική προς την επίτευξη του θεμιτού σκοπού.
- Να διασφαλιστεί ότι η απόφαση για κράτηση θα επανεξετάζεται αυτόματα και περιοδικά με βάση σαφή νομικά κριτήρια, συμπεριλαμβανομένου όταν κάποιος υποβάλει αίτηση για άσυλο.
- Να διασφαλιστεί ότι οι μετανάστες και οι αιτούντες άσυλο που στερούνται της ελευθερίας τους ενημερώνονται σε γλώσσα που κατανοούν, εάν είναι δυνατόν γραπτώς, για τους λόγους στέρησης της ελευθερίας τους, τους διαθέσιμους μηχανισμούς προσφυγής και τους κανονισμούς της εγκατάστασης όπου κρατούνται. Οι κρατούμενοι μετανάστες πρέπει επίσης να ενημερώνονται με ακρίβεια για την κατάσταση της υπόθεσής τους και το δικαίωμά τους να επικοινωνήσουν με εκπρόσωπο του προξενείου ή της πρεσβείας τους και με τα μέλη της οικογένειάς τους.
- Να διασφαλιστεί ότι όλοι οι μετανάστες και αιτούντες άσυλο που στερούνται της ελευθερίας τους έχουν τη δυνατότητα να προσφύγουν σε δικαστήριο και να αμφισβητήσουν αποτελεσματικά τη νομιμότητα της κράτησής τους, και να τους παρέχεται δωρεάν βοήθεια διερμηνέα και νομικού συμβούλου κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Για τον σκοπό αυτό η κυβέρνηση πρέπει να τροποποιήσει τη νομοθεσία προκειμένου να συμμορφωθεί με την απόφαση του ΕΔΑΔ στην υπόθεση *SD εναντίον Ελλάδας*, για να εξασφαλιστεί ότι η νομιμότητα της αποφάσεως για την κράτηση μπορεί να προσβληθεί στα δικαστήρια.
- Να διασφαλιστεί ότι θα παρέχεται σε όλους τους μετανάστες και αιτούντες άσυλο αποτελεσματική πρόσβαση σε ένδικα μέσα κατά των αποφάσεων διοικητικής κράτησης και απέλασης, συμπεριλαμβανομένης της παροχής δωρεάν νομικής βοήθειας και επαρκούς διερμηνείας όπου χρειάζεται.
- Να διευκολύνεται η άσκηση των δικαιωμάτων των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο, μεταξύ άλλων παρέχοντάς τους καταλόγους δικηγόρων που προσφέρουν δωρεάν υπηρεσίες, τηλέφωνα προξενείων και οργανισμών που παρέχουν βοήθεια σε κρατούμενους και λαμβάνοντας μέτρα για να διασφαλιστεί ότι είναι επαρκώς ενημερωμένοι για την κατάσταση της υπόθεσής τους.
- Να εισαχθεί στην ελληνική νομοθεσία ένας αποτελεσματικός μηχανισμός με τον οποίο οι αιτούντες άσυλο και οι παράτυποι μετανάστες θα μπορούν να αναφέρουν παράπονα για τις συνθήκες κράτησης ενώπιον ενός ανεξάρτητου και αμερόληπτου οργάνου.
- Να διασφαλιστεί ότι η κράτηση λαμβάνει χώρα πάντα για το μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα.
- Να διασφαλιστεί ότι η μέγιστη διάρκεια της κράτησης που προβλέπεται από το νόμο είναι εύλογη.

Σχετικά με την πρόσβαση στην πληροφόρηση

- Να διασφαλιστεί η άμεση και αποτελεσματική πρόσβαση σε πιστοποιημένους διερμηνείς στα κέντρα κράτησης μεταναστών, στα συνοριακά και αστυνομικά τμήματα και στα σχεδιαζόμενα κέντρα καταγραφής και διαχείρισης.
- Να διασφαλιστεί ότι υπάρχουν ενημερωτικά φυλλάδια για την απέλαση, την κράτηση και τις διαδικασίες άσυλου που είναι ενημερωμένα, διαθέσιμα και προσβάσιμα σε διάφορες γλώσσες στους κρατούμενους αιτούντες άσυλο και παράτυπους μετανάστες.
- Να διασφαλιστεί ότι οι παράτυποι μετανάστες και οι αιτούντες άσυλο που μεταφέρονται από ένα κέντρο σε άλλο, θα ενημερώνονται για το λόγο της μεταφοράς τους και τον προορισμό τους γραπτώς και σε γλώσσα που κατανοούν.

Σχετικά με την επικοινωνία με τον έξω κόσμο

- Να διασφαλιστεί ότι, κατά τη διάρκεια της κράτησής τους, οι αιτούντες άσυλο και οι παράτυποι μετανάστες μπορούν να επικοινωνούν ελεύθερα και σε καθεστώς πλήρους εχεμύθειας με άτομα που επισκέπτονται τους χώρους κράτησης και ότι έχουν επαρκή δυνατότητα να επικοινωνήσουν με τον έξω κόσμο, υπό εύλογους όρους ώστε να τηρείται η ασφάλεια και η έννομη τάξη.
- Να διασφαλιστεί ότι οι κρατούμενοι αιτούντες άσυλο και παράτυποι μετανάστες μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμά τους για πρόσβαση σε νομικό σύμβουλο, διερμηνείς, γιατρούς, οργανώσεις που βοηθούν πρόσφυγες και μετανάστες, μέλη της οικογένειάς τους, φίλους, θρησκευτική και κοινωνική βοήθεια καθώς και στην Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, και ότι το δικαίωμα αυτό δεν παρεμποδίζεται στην πράξη.

Σχετικά με τη διαφάνεια και την πρόληψη καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

- Να διασφαλιστεί ότι, σε εναρμόνιση με τα διεθνή πρότυπα, ένα ανεξάρτητο σώμα παρατηρητών και επιθεωρητών διενεργεί τακτικές, απεριόριστες και αιφνιδιαστικές επισκέψεις σε κάθε εγκατάσταση όπου κρατούνται παράτυποι μετανάστες και αιτούντες άσυλο, και περιλαμβάνει συγκεκριμένη ευθύνη για τα δικαιώματα μεταναστών και αιτούντων άσυλο παιδιών.
- Να διασφαλιστεί ότι πληροφόρηση σχετική με τις πρακτικές κράτησης, συμπεριλαμβανομένης και της κράτησης αιτούντων άσυλο και μεταναστών παιδιών, είναι διαθέσιμη στο κοινό μέσω δημοσίευσης πλήρων και λεπτομερών στοιχείων που αφορούν:
- την εισδοχή και παρουσία συνοδευόμενων και ασυνόδευτων αιτούντων άσυλο και μεταναστών παιδιών,
 - στατιστικές ανά φύλο.

Σχετικά με το καθεστώς των κέντρων κράτησης μεταναστών και των κέντρων καταγραφής και διαχείρισης

- Να διασφαλιστεί ότι όλα τα κέντρα κράτησης μεταναστών και τα σχεδιαζόμενα κέντρα καταγραφής και διαχείρισης λειτουργούν βάσει νομοθετικού πλαισίου και εσωτερικών κανονισμών που παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις στους κρατούμενους συμπεριλαμβανομένων και κάποιων εύλογων προτύπων ασφάλειας και υγιεινής.

Σχετικά με τις συνθήκες κράτησης

- Να εξασφαλιστεί ότι οι συνθήκες κράτησης μεταναστών και αιτούντων άσυλο που κρατούνται σε κέντρα κράτησης μεταναστών εναρμονίζονται με τα διεθνή και περιφερειακά πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως είναι το Σώμα Αρχών του ΟΗΕ για την προστασία όλων των ατόμων που βρίσκονται υπό οποιασδήποτε μορφής κράτησης και οι Πρότυποι Ελάχιστοι Κανόνες του ΟΗΕ για τη Μεταχείριση των Φυλακισμένων και συγκεκριμένα:
- Να εξασφαλιστεί ότι οι παράτυποι μετανάστες και οι αιτούντες άσυλο που κρατούνται για μεταναστευτικούς σκοπούς κρατούνται σε εγκαταστάσεις χτισμένες για τον σκοπό αυτό, οι οποίες σε καμία περίπτωση δεν είναι τιμωρητικής φύσης.
- Να εξασφαλιστεί η παροχή κατάλληλης ιατρικής εξέτασης όσο το δυνατόν συντομότερα και η ιατρική θεραπεία και φροντίδα οποτεδήποτε χρειαστεί και δωρεάν.
- Να εξασφαλιστεί ότι οι κρατούμενοι έχουν πρόσβαση σε κατάλληλο εκπαιδευτικό, πολιτιστικό και πληροφοριακό υλικό.
- Να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε επαρκή ιατρική φροντίδα και ψυχολογική βοήθεια για τους κρατούμενους, συμπεριλαμβανομένης και ψυχολογικού συμβούλου όπου χρειάζεται.
- Να εξασφαλιστεί ότι οι κρατούμενοι μετανάστες και αιτούντες άσυλο έχουν πρόσβαση σε διερμηνείς στην επικοινωνία τους με γιατρούς ή όταν ζητούν ιατρική φροντίδα.
- Να εξασφαλιστεί ότι οι κρατούμενοι για μεταναστευτικούς σκοπούς διαχωρίζονται από τους ποινικούς κρατούμενους και οι γυναίκες διαχωρίζονται από τους άντρες, εκτός αν είναι συγγενείς στενού οικογενειακού κύκλου.
- Να εξασφαλιστεί το δικαίωμα επικοινωνίας των κρατουμένων με μέλη των οικογενειών τους, φίλους, νομικούς εκπροσώπους, θρησκευτικούς εκπροσώπους, μέλη της κοινωνίας των πολιτών, προξενικές αρχές όπου ζητείται και την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.
- Να εξασφαλιστεί ότι σε κάθε κρατούμενο παρέχεται ένα ξεχωριστό κρεβάτι με καθαρά κλινοσκεπάσματα και προϊόντα προσωπικής υγιεινής και τουλάχιστον μια ώρα εξωτερικού προαυλισμού καθημερινά.
- Να εξασφαλιστεί ότι οι μεταφορές προς και από χώρους κράτησης παράτυπων μεταναστών και αιτούντων άσυλο δεν είναι άσκοπες ή περιττές και πραγματοποιούνται σε συνθήκες σεβασμού που σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα αυτών που μεταφέρονται.
- Να παρέχεται εκπαίδευση στις αρμόδιες για το μεταναστευτικό εκτελεστικές αρχές όχι μόνο για τους εθνικούς μεταναστευτικούς νόμους και κανονισμούς, αλλά και για τα σχετικά διεθνή πρότυπα. Το προσωπικό στα κέντρα κράτησης πρέπει να λαμβάνει επαρκή εκπαίδευση για τις ψυχολογικές πλευρές που σχετίζονται με την κράτηση, την πολιτισμική ευαισθησία και τις διαδικασίες ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όλο το προσωπικό που ασχολείται με μετανάστες και αιτούντες άσυλου πρέπει να λαμβάνει ειδική εκπαίδευση σε θέματα φύλου, πέρα από τη γενική ευαισθητοποίηση για προσωπικό που ασχολείται με μεταναστευτικά θέματα γενικώς.
- Να εξασφαλιστεί ότι η εκπαίδευση των οργάνων επιβολής του νόμου αντιμετωπίζει τον ρατσισμό και τις διακρίσεις και περιλαμβάνει εκπαίδευση στη χρήση βίας.

Σχετικά με τους ισχυρισμούς περί κακομεταχείρισης

- Να διεξάγονται άμεσες, αμερόληπτες και πλήρεις έρευνες για όλους τους ισχυρισμούς περί κακομεταχείρισης και βασανιστηρίων προσφύγων, αιτούντων άσυλου και παράτυπων μεταναστών από τα όργανα επιβολής του νόμου.

- Να διασφαλίζεται η ύπαρξη εχέμυθων μηχανισμών που να επιτρέπουν στους κρατούμενους μετανάστες να υποβάλουν αίτημα ή καταγγελία όσον αφορά την μεταχείρισή τους, ειδικά σε περίπτωση σωματικής και ψυχολογικής κακοποίησης, στις αρμόδιες αρχές για την διοίκηση του χώρου κράτησης και σε πιο υψηλόβαθμες αρχές, και, όταν είναι απαραίτητο, σε δικαστικές αρχές.

Σχετικά με τις διαδικασίες καθορισμού της υπηκοότητας

- Να εξασφαλιστεί σαφήνεια στο νομικό πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των ελληνικών αρχών και της Frontex έτσι ώστε οι διοικητικές αποφάσεις που λαμβάνονται σε αυτό το πλαίσιο να μπορούν να υπόκεινται σε αναθεώρηση.

Σχετικά με την απέλαση

- Να καταργηθεί το Άρθρο 76(1)(γ) του Νόμου 3386/2005 που προβλέπει την διοικητική απέλαση αλλοδαπών υπηκόων απλώς και μόνο αν τους έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για αδίκημα που τιμωρείται τουλάχιστον με ποινή φυλάκισης τριών μηνών.
- Να διασφαλιστεί ότι οι παράτυποι μετανάστες που αντιμετωπίζουν απέλαση ενημερώνονται σε γλώσσα που κατανοούν για το περιεχόμενο των αστυνομικών σημειωμάτων που τους διατάζουν να φύγουν από την χώρα μέσα σε 30 ημέρες από τη στιγμή παράδοσης των σημειωμάτων αυτών.
- Να διασφαλιστεί ότι οι διαδικασίες απέλασης περιέχουν επαρκείς διαδικαστικές εγγυήσεις, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας ατομικής προσφυγής κατά της απόφασης απέλασης, πρόσβασης σε αρμόδιες υπηρεσίες διερμηνείας και νομικής στήριξης, και δυνατότητας επανεξέτασης, ιδανικά δικαστικής επανεξέτασης, μιας αρνητικής απόφασης.
- Να σταματήσει αμέσως και να διερευνηθεί η πρακτική του να δίνονται σε παράτυπους μετανάστες προχρονολογημένα υπηρεσιακά σημειώματα, με προγενέστερη ημερομηνία απελευθέρωσης.

3) Έρευνα πολεοδόμων και αρχιτεκτόνων της ΤΕΔΚΝΑ σχετικά με την ανθρωπογεωγραφία των Ρομά στο Λεκανοπέδιο Αττικής

Περισσότεροι από 30.000 αθίγγανοι διαβιούν σήμερα στην Αττική, οι περισσότεροι εγκατεστημένοι σε γειτονιές του αστικού συγκροτήματος⁶⁹. Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού των Ρομά ζει, πλήρως ενσωματωμένο, στη Δυτική Αθήνα. Ωστόσο, στο ΒΔ τμήμα της Αττικής (Άνω Λιόσια, Ζεφύρι και Μενίδι) οι περίπου 9.000 τσιγγάνοι αντιμετωπίζουν σοβαρά ζητήματα ποιότητας ζωής και ενσωμάτωσης. Πολεοδομικά και κοινωνικά προβλήματα χαρακτηρίζουν τους 3.000 τσιγγάνους σε Θριάσιο και Μέγαρα, ενώ ζήτημα αρμονικής διαβίωσης τίθεται για τους τσιγγάνους στον Ασπρόπυργο. Στα Μεσόγεια καταγράφεται ο μικρότερος τσιγγάνικος πληθυσμός, δηλαδή λιγότεροι από 1.000 που διαμένουν σε καταυλισμούς. Η πολυσέλιδη μελέτη που διενήργησε για λογαριασμό της ΤΕΔΚΝΑ (Τοπική Ένωση Δήμων Κοινοτήτων Νομού Αττικής) η ΑΣΠΑ (Αστικές Περιβαλλοντικές Αναπλάσεις) με επικεφαλής τον αρχιτέκτονα - πολεοδόμο Σπ. Τσαγκαράτο και τον πολεδόμο χωροτάκτη, Φαίδωνα Γεωργιάδη καταγράφει με λεπτομέρεια όλη την ανθρωπογεωγραφία της παρουσίας των Ρομά στην Αττική. Σύμφωνα με την μελέτη, στον δήμο Αχαρνών διαμένουν 3.000 Έλληνες και Ρουμάνοι τσιγγάνοι εδώ και 30 χρόνια, ενώ στον δήμο Ζεφυρίου έχουν καταγραφεί 2.500 τσιγγάνοι, οι

⁶⁹ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, «Η ανθρωπογεωγραφία των τσιγγάνων στο Λεκανοπέδιο», 02/06/2010

οποίοι κατοικούν σε σπίτια. Στον δήμο Άνω Λιοσίων ζουν περίπου 3.000 άτομα. Στα Μέγαρα υπάρχει ένας μεικτός καταυλισμός (παράγκες και περισσότερο οργανωμένα καταλύματα) με 1.250 Έλληνες τσιγγάνους.

Η επιστημονική έρευνα παρουσιάζει δραματικά ευρήματα για τον καταυλισμό της οδού Ορφέως στον Ελαιώνα και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι περιοχή προτεραιότητας για την μετεγκατάστασή τους είναι τα Μεσόγεια, καθώς στις υπόλοιπες εξετασθείσες περιοχές ήδη υφίσταται μεγάλος αριθμός τσιγγάνων με τα πολεοδομικά και κοινωνικά προβλήματα να παραμένουν άλυτα. Σύμφωνα με την έρευνα, οι πιο σημαντικοί σε πληθυσμό καταυλισμοί βρίσκονται στον Ασπρόπυργο, στον Βοτανικό και στο Κορωπί. Πρόκειται κυρίως για αμιγώς αυθαίρετους καταυλισμούς, δηλαδή γειτονιές με παραπήγματα, καλύβια και τσαντίρια. Η μελέτη επικεντρώθηκε στον καταυλισμό επί της Ορφέως (Ελαιώνας) όπου 450 τσιγγάνοι αλβανικής καταγωγής διαβιούν σε 100 πρόχειρα καταλύματα και οι κύριες βιοποριστικές ενασχολήσεις τους είναι η συλλογή άχρηστων υλικών (παλιατζήδες) και η επαιτεία. Οι συνεχείς διαμαρτυρίες των κατοίκων του Ταύρου για την τοξική ατμοσφαιρική ρύπανση από την καύση καλωδίων, στην οποία επιδίδονταν πολλοί από τους Ρομά, οδήγησε στη μελέτη για την εξεύρεση εναλλακτικών χώρων μετεγκατάστασης. Στην υπόλοιπη Αττική, τη μερίδα του λέοντος έχει η Δυτική Αθήνα, καθώς στην Αγία Βαρβάρα, περίπου 6.000 άτομα είναι τσιγγανικής καταγωγής αποτελώντας το 15% του πληθυσμού, ενώ στο Αιγάλεω περίπου 4.000 Ρομά, Φλαμπουριώτες από τις Σέρρες έχουν πλήρως ενσωματωθεί και εδραιωποιηθεί. Περίπου 2.000 Ρομά κατοικούν στο Ίλιον και 500 στο Περιστερί, ενώ σε Πετρούπολη και Καματερό ζουν και εργάζονται κυρίως ως μουσικοί περίπου 300 - 500 αθίγγανοι. Μικρός είναι ο αριθμός των τσιγγανικών οικογενειών στον Κορυδαλλό, στην Δραπετσώνα και στον δήμο Ρέντη, οι οποίες διαμένουν κυρίως σε εργατικές πολυκατοικίες. Στη Νίκαια υφίστανται δύο θύλακοι πρόχειρων καταυλισμών που φιλοξενούν συνολικά 120 άτομα. Στην Αγία Παρασκευή, περίπου 600 άτομα αποτελούν τον ενσωματωμένο πληθυσμό Ρομά, 150 τσιγγάνοι ζουν στο Μαρούσι, ενώ στον Κολωνό διαμένουν 450 Ρομά της Θράκης.

Σύμφωνα με την έκθεση, η σταδιακή εξάλειψη του νομαδισμού στους Έλληνες Ρομά είναι γεγονός, καθώς το 95% του πληθυσμού είναι πλέον εδραιωποιημένο, διαθέτουν μία κύρια κατοικία και σε περιορισμένο ποσοστό η μετακίνηση διατηρείται ως συμπληρωματική επαγγελματική δραστηριότητα για λίγους μήνες τον χρόνο». Ωστόσο, όπως επισημαίνουν οι επιστήμονες κ. Σπύρος Τσαγκαράτος και Φαίδων Γεωργιάδης, παρά τις προσπάθειες της πολιτείας την τελευταία εικοσαετία να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης των Τσιγγάνων (επενδύοντας σημαντικούς πόρους), σε ορισμένους καταυλισμούς (ιδιαίτερα μάλιστα στον Ελαιώνα) οι συνθήκες διαβίωσης προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, αλλά και δημιουργούν κινδύνους δημόσιας υγιεινής.

Επιστήμονες που έχουν εργαστεί σε ανάλογα προγράμματα σημειώνουν τον αποσπασματικό τους χαρακτήρα, ενώ άλλα ήταν σε λάθος κατεύθυνση. Για παράδειγμα, παλιότερα δόθηκαν χαμηλότοκα στεγαστικά δάνεια 60.000 ευρώ σε 9.000 οικογένειες. Ελάχιστα όμως αξιοποιήθηκαν για απόκτηση σπιτιού. Θα ήταν πολύ πιο αποδοτικό ένα πρόγραμμα οργανωμένης από τον δήμο στέγασης των Τσιγγάνων. «Οι Ρομά αντιμετωπίζουν πολύ απλά, αλλά αξεπέραστα γι' αυτούς προβλήματα. Οι περισσότεροι δεν έχουν αστυνομική ταυτότητα ούτε δίπλωμα οδήγησης. Για να πάνε τα παιδιά σχολείο πρέπει, εκτός από το να πειστούν οι γονείς, να έχουν παπούτσια. Παρ' όλα αυτά, προσπαθούν. Το 60% - 70% ξεκινάει στην Α' Δημοτικού, αλλά μετά αρχίζουν να εγκαταλείπουν», λέει ο κ. Κατσαδώρος. Σημείο-κλειδί είναι η ανάπτυξη υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης και κοινωνικής υποστήριξης μέσα στους καταυλισμούς, κάτι που σήμερα είναι σπάνιο. Η περιθωριοποίηση γεννά την παραβατικότητα και οικονομικές δραστη-

ριότητες ρυπογόνες, ενοχλητικές και επικίνδυνες για την υγεία των ίδιων και των γειτόνων (π. χ. καύση καλωδίων για τη συλλογή χαλκού, δημιουργία μικρών χωματερών για ξεδιάλεγμα σκουπιδιών). Στις συνθήκες της κρίσης, οι γυρολόγοι Τσιγγάνοι δυσκολεύονται ακόμη περισσότερο, καθώς ελάχιστοι είναι εκείνοι που αλλάζουν οικιακές συσκευές ή πετούν πράγματα κάποιας αξίας. Όσο στενεύουν οι μέχρι τώρα τρόποι βιοπορισμού των Ρομά, η απειλή της παραβατικότητας ρίχνει βαριά τη σκιά στους καταυλισμούς τους. Με αποτέλεσμα να γίνεται πιο ασφυκτικός ο κλοιός της αποστροφής και της απόρριψης γύρω από τους «γύφτους» (όπως συχνά τους λέμε με υποτιμητική χροιά), κάνοντας ακόμη πιο δύσκολη την αναγκαία προσπάθεια για την εξασφάλιση μιας αξιοπρεπούς ζωής. Κι όμως, «το κόστος του κοινωνικού αποκλεισμού είναι μεγαλύτερο από την άρση των αιτιών του», υπογραμμίζουν οι ερευνητές. Στην Ελλάδα, οι Τσιγγάνοι ή Ρομ ζουν για αιώνες. Υπάρχουν και μετανάστες Ρομ, αλλά οι περισσότεροι έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα. Αποτελεί άρα εσωτερικό θέμα η υπέρβαση του έμπρακτου αποκλεισμού των Ρομά από τα βασικά κοινωνικά δικαιώματα: στέγαση, εργασία, εκπαίδευση, υγεία. «Είναι μύθος η άποψη ότι για τη σημερινή κατάσταση των Ρομά ευθύνονται τα χαρακτηριστικά της φυλής τους. Είναι οι μακρόχρονες κοινωνικές συνθήκες που τους οδηγούν στο περιθώριο. Με κατάλληλη στήριξη βλέπουμε ότι μπορούν να ζήσουν μια ζωή με αξιοπρέπεια», λέει στην «Κ» ο κ. Κυριάκος Κατσαδώρος, από την ΜΚΟ «Κλίμακα», που έχει ασχοληθεί επί μακρόν με τους Τσιγγάνους.

4) Ειδική Έκθεση 2010 του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για την παράνομη εμπορία προσώπων

Χωρίς ιδιαίτερες μεταβολές σε σχέση με το 2009, αναφορικά με τα συμπεράσματά της για το φαινόμενο της παράνομης διακίνησης προσώπων στην Ελλάδα, κινήθηκε η φετινή έκθεση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, κατά την οποία η χώρα εξακολουθεί να «μην ανταποκρίνεται πλήρως στα κριτήρια» της εφαρμογής αποτελεσματικών μέτρων, αλλά έχει καταβάλει «σημαντικές προσπάθειες» για την αντιμετώπιση του φαινομένου⁷⁰. Την ετήσια έκθεση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για την παράνομη εμπορία προσώπων για το 2010 έδωσε χθες στη δημοσιότητα η υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, Χίλαρι Κλίντον. Η Ελλάδα σημειώνεται στην έκθεση ότι είναι «χώρα διέλευσης, αλλά αποτελεί και τελικό προορισμό για γυναίκες που εξαναγκάζονται σε πορνεία και άνδρες και παιδιά που πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης και καταναγκαστικής εργασίας». Στον κατάλογο, η Ελλάδα κατατάσσεται για 5η συνεχή χρονιά στη «δεύτερη κατηγορία» (Tier 2) από τις συνολικά τέσσερις και συμπεριλαμβάνεται στις χώρες εκείνες (ανάμεσά τους οι περισσότερες χώρες των Βαλκανίων και της ευρύτερης περιοχής, όπως Αλβανία, ΠΓΔΜ, Κόσοβο, Κύπρος, Τουρκία) που δεν ανταποκρίνονται πλήρως στα «ελάχιστα κριτήρια», αλλά «καταβάλλουν σημαντικές προσπάθειες για να τα εκπληρώσουν». Τα περισσότερα θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης στην Ελλάδα καταγράφεται ότι προέρχονται κυρίως από την Ανατολική Ευρώπη, τα Βαλκάνια και τη Νιγηρία, ενώ σε ό,τι αφορά τα θύματα καταναγκαστικής εργασίας αναφέρεται ότι προέρχονται από την Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Μολδαβία, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, την Ινδία και το Μπανγκλαντές. Στο πλαίσιο αυτό, οι περίπου 1.000 ασυνόδευτοι ανήλικοι που εισέρχονται κάθε χρόνο στην Ελλάδα περιγράφονται ως ιδιαίτερα ευάλωτοι για να καταλήξουν θύματα διακίνησης. Επίσης, στην έκθεση, μεταξύ άλλων, σημειώνεται ότι έχει επιτευχθεί πρόοδος στην πάταξη της διακίνησης -το 2009 σε σχέση με το 2008 αυξήθηκαν κατά 65% οι υποθέσεις που διερευνήθηκαν σε βάθος από τις ελληνικές αρχές-

⁷⁰ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, «Προσπαθεί η Ελλάδα κατά του τράφικινγκ», 15/06/2010

αλλά και στον τομέα της προστασίας θυμάτων και της λήψης μέτρων αποτροπής του φαινομένου. Το 2009, το ελληνικό κράτος συνέδραμε 125 άτομα σε σχέση με 78 που είχαν δεχθεί βοήθεια το 2008. Ως αρνητικές εξελίξεις καταγράφεται η ανησυχία για την εμπλοκή και η μη δίωξη αστυνομικών σε περιπτώσεις διακίνησης, η ελλιπής αναγνώριση θυμάτων από το Λιμενικό, η έλλειψη κεντρικού οργάνου για τον συντονισμό των προσπαθειών, όπως και η ανεπαρκής χρηματοδότηση μη κυβερνητικών οργανώσεων που το 2009 βοήθησαν συνολικά 3.376 θύματα.

5) Στοιχεία EUROSTAT για την έγκριση αιτήσεων πολιτικού ασύλου στην Ελλάδα

Το χαμηλότερο ποσοστό (1%) έγκρισης αιτήσεων ασύλου από μετανάστες στην ΕΕ εμφανίζει η Ελλάδα, σύμφωνα με στοιχεία της κοινοτικής στατιστικής υπηρεσίας που δόθηκαν στις 18 Ιουνίου 2010 στη δημοσιότητα στις Βρυξέλλες⁷¹. Στους «27» χαμηλά ποσοστά έγκρισης αιτήσεων ασύλου εμφανίζουν ακόμη η Ιρλανδία με 4%, η Ισπανία με 8%, η Γαλλία με 14% και η Σλοβενία με 15%, ενώ τα υψηλότερα ποσοστά σημειώνονται στη Μάλτα με 66%, τη Σλοβακία με 56%, την Πορτογαλία με 51% και την Ολλανδία και τη Δανία (από 48%). Ειδικότερα για την Ελλάδα, με βάση τα στοιχεία για το 2009, προκύπτει ότι από τις 16.460 αιτήσεις που υποβλήθηκαν στη χώρα μας, εγκρίθηκαν οι 210 και απορρίφθηκαν οι 16.250. Από τις 210 αιτήσεις που είχαν θετική έκβαση χορηγήθηκε καθεστώς ασύλου σε 25 περιπτώσεις, καθεστώς επικουρικής προστασίας σε 115 περιπτώσεις και για ανθρωπιστικούς λόγους σε 25 περιπτώσεις. Στην Ελλάδα οι μετανάστες που έλαβαν καθεστώς προστασίας ήταν κυρίως Ιρακινοί (21,6% του συνόλου), Αφγανοί (15,4%) και Ιρανοί (14,9%). Το 2009, στην ΕΕ έγιναν συνολικά 261.000 αιτήσεις ασύλου από μετανάστες από τις οποίες εγκρίθηκαν οι 78.820. Σε απόλυτους αριθμούς, οι χώρες που δέχθηκαν τις περισσότερες αιτήσεις ασύλου είναι η Γαλλία, με 54.840 αιτήσεις, η Μ. Βρετανία με 44.890 και η Σουηδία με 39.350 αιτήσεις.

6) Επιστημονική έρευνα με θέμα : «Το κοινωνικό προφίλ των μεταναστών χωρίς έγγραφα στη Λέσβο»

Τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί αισθητά η άφιξη ανηλίκων, συνήθως ασυνόδευτων, ανάμεσα στις ομάδες αυτών που δεν μπαίνουν νόμιμα στη χώρα μας, δεν έχουν ταξιδιωτικά έγγραφα ή άδεια και συχνά τους αποκαλούμε «μετανάστες χωρίς χαρτιά»⁷².

Το 2009 οι ανήλικοι που έφτασαν στη Λέσβο ήταν περίπου 2.000 και αποτελούσαν σχεδόν τον έναν στους τρεις αλλοδαπούς που συνελήφθησαν στο νησί. Τι μπορεί να σημαίνει αυτό; Δεδομένου πως το τέλος του πολέμου δεν είναι ορατό στο Ιράκ και το Αφγανιστάν -τις πιο συχνές χώρες προέλευσης των ανηλίκων- οι οικογένειές τους κάνουν ό,τι μπορούν για να γλιτώσουν τουλάχιστον ένα αγόρι τους από τον πόλεμο και το διώχνουν προς ένα πιο ασφαλές μέρος.

Αυτό είναι ένα από τα συμπεράσματα της έρευνας «Το κοινωνικό προφίλ των μεταναστών χωρίς έγγραφα στη Λέσβο», την οποία εκπόνησε η κοινωνική ανθρωπολόγος και ερευνήτρια στο Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Κοινωνίας της Ακαδημίας Αθηνών, Γιούτα Μπάκα. Μελετώντας τα αδημοσίευτα στατιστικά στοιχεία της Αστυνομικής Δι-

⁷¹ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, «Eurostat: Τα χαμηλότερα ποσοστά έγκρισης αιτήσεων ασύλου στην Ελλάδα», 18/06/2010

⁷² <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=20/04/2010&id=153328>

εύθυνσης Λέσβου, ως μιας σημαντικής πύλης εισόδου στην Ελλάδα αλλά και την Ε.Ε., η πρώτη διαπίστωση είναι ότι οι χωρίς έγγραφα μετανάστες είναι κυρίως νέοι άνδρες ηλικίας 16-25 χρόνων, οι οποίοι τουλάχιστον αρχικά -με έτος εκκίνησης καταγραφής των στοιχείων το 2003- αποτελούσαν τους τρεις στους τέσσερις που προσέγγιζαν με κάθε πλωτό μέσο το νησί, στη συνέχεια μειώνονται ελαφρά καθώς οι άνδρες είναι οι έξι ή επτά στους δέκα αφιχθέντες, ενώ πέρσι είναι σχεδόν οι μισοί.

Από την άλλη, τα τελευταία χρόνια παραμένει σταθερός ή αυξάνεται ελαφρώς ο αριθμός των γυναικών που καταφτάνουν, ιδίως πέρσι, γεγονός που μαρτυρά ότι οι παράγοντες που πιέζουν τις γυναίκες να φύγουν έχουν ενταθεί. Δραματική είναι όμως η αύξηση των ανηλίκων που έρχονται στην Ευρώπη και μέσα σε μια επταετία υπερτριπλασιάζεται: εκτινάσσεται από το 8% στο 28%, αποτελώντας σχεδόν τον έναν στους τρεις που διασχίζουν τα θαλάσσια σύνορα με την Τουρκία. Παρατηρείται, δηλαδή, τόσο αύξηση στον αριθμό των εισερχόμενων μεταναστών όσο και στον αριθμό των παιδιών. Η ερευνητρια διαχωρίζει τους ανηλίκους σε δύο ομάδες: από τη μία τα παιδιά προσχολικής ηλικίας που συνοδεύονται από μέλη της οικογενείας τους και από την άλλη τα ασυνόδευτα ηλικίας 14-18 χρόνων, με πάντα μεγάλο το ποσοστό των παιδιών που προέρχονται από εμπόλεμες κυρίως ζώνες.

Παρατηρώντας το σύνολο των αφίξεων της τελευταίας επταετίας, διαπιστώνεται αφενός δραματική αύξηση στις αφίξεις κυρίως μετά το 2007 -από 1.000 περίπου το 2003, είναι σχεδόν εννιά φορές περισσότερες το 2009- που συναρτάται με μείωση των ανδρών που έρχονται παράνομα στη χώρα και αφετέρου δραματική αύξηση των ανηλίκων, για τους οποίους δυστυχώς δεν υπάρχει καμία κατάλληλη υποδομή υποδοχής και φιλοξενίας: η μοίρα τους, κοινή με τους υπόλοιπους αλλοδαπούς, δεν ήταν άλλη από το κλειστό κέντρο κράτησης στην Παγανή, με τις τόσο απαράδεκτες συνθήκες, το οποίο έκλεισε μέσα στο 2010.

5) ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Α) Περιπτωσιολογία ζητημάτων που σχετίζονται με ρατσιστική βία (έτος 2010)

1) Εμπρησμός Συναγωγής Χανίων

Κατηγορίες σε βαθμό κακουργήματος αντιμετώπισαν τον Ιανουάριο 2010 δυο Βρετανοί και ένας Έλληνας, οι οποίοι συνελήφθησαν και κατηγορούνται για τους δύο εμπρησμούς στην Εβραϊκή Συναγωγή στα Χανιά⁷³. Σύμφωνα με την Αστυνομία, ο Έλληνας ομολόγησε την πράξη του, ενώ για την ίδια υπόθεση αναζητούνται και δύο Αμερικανοί. Οι πέντε συνολικά εμπλεκόμενοι φέρεται ότι είχαν συστήσει ομάδα στο στόχαστρο της οποίας ήταν η Συναγωγή. Τόσο ο Έλληνας, ηλικίας 23 χρόνων όσο και οι Άγγλοι, οι οποίοι αρνούνται τις κατηγορίες, ηλικίας 32 ο ένας και 22 χρόνων ο άλλος, οδηγήθηκαν στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Χανίων. "Εγκέφαλος" θεωρείται ο μεγαλύτερος εκ των δύο Βρετανών οι οποίοι, όπως και ο Έλληνας, εργάζονταν περιστασιακά, σύμφωνα με πληροφορίες από την Αστυνομία, ως "κράχτες" σε καταστήματα στο παλιό λιμάνι της πόλης. Ο δε Έλληνας έχει καταγωγή από το Ηράκλειο και διέμενε στα Χανιά. Σε ανακοίνωση της Αστυνομικής Διεύθυνσης Χανίων αναφέρεται ότι κατόπιν αξιοποίησης πληροφοριών και βιντεοσκοπικού υλικού, προέκυψε ότι ο δράστης ο οποίος στις 5 Ιανουαρίου στη 1.15 τα ξημερώματα, "εισήλθε στον αύλειο χώρο της Εβραϊκής Συναγωγής και προκάλεσε πυρκαγιά σε εξωτερική σκάλα αυτής προκαλώντας φθορές και υλικές ζημιές, είναι ένας πολίτης ΗΠΑ, ο οποίος αναζητείται". Επίσης, διαπιστώθηκε ότι κατά την ίδια επίθεση, έξω από τη Συναγωγή επόπτευαν τον χώρο περιμένοντάς τον οι δύο Βρετανοί και ο Έλληνας οι οποίοι συνελήφθησαν, και ο δεύτερος Αμερικάνος, ο οποίος αναζητείται.

Ακολούθησε στις 16 Ιανουαρίου στις 4 τα ξημερώματα η δεύτερη επίθεση. Τότε ο ένας από τους Βρετανούς μπήκε μέσα από γειτονικό θερινό κατάστημα το οποίο δεν λειτουργούσε στον αύλειο χώρο της Εβραϊκής Συναγωγής και "αφού παραβίασε θύρα πρώτου ορόφου αυτής, προκάλεσε πυρκαγιά σε διώροφο κτίσμα με ενδιάμεσο ξύλινο πάτωμα με αποτέλεσμα την καταστροφή μέρους του αρχείου και του υλικοτεχνικού εξοπλισμού προκαλώντας παράλληλα φθορές". Κατά την επίθεση αυτή, τον χώρο επιτηρούσαν ο άλλος Βρετανός και ο Έλληνας.

Σε συνέντευξη Τύπου ο υποδιευθυντής της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Κρήτης, Φώτης Λιοτσάκης, είπε ακόμα ότι οι κατηγορίες είναι σε βαθμό κακουργήματος, σύμφωνα με το άρθρο 187 του ποινικού κώδικα. Σε ερώτηση αν η ομάδα των πέντε ήταν ακροδεξιού προσανατολισμού, ο κ. Λιοτσάκης απάντησε: "Δεν έχουμε μέχρι στιγμής τέτοια στοιχεία. Εκτιμούμε ότι είναι προσωπικές θέσεις και αντιπάθεια προς τη Συναγωγή εκ μέρους των δραστών". Εξάλλου, ο διοικητής της Υποδιεύθυνσης Ασφαλείας Χανίων, Αρτέμης Κουτσαυτάκης, απαντώντας σε ερώτηση αν προέκυψε κάποια σχέση των δραστών με τον εμπρησμό στο Κοινωνικό Στέκι - Στέκι Μεταναστών, απάντησε:

⁷³ <http://www.enet.gr/?i=news.el.ellada&id=124054>

"Μέχρι τώρα δεν έχει προκύψει κάποια συσχέτιση με τον εμπρησμό που είχε γίνει στο Κοινωνικό Στέκι". Σημειώνεται τέλος ότι κατά τη διάρκεια της νύχτας και κατά την προσαγωγή και σύλληψη των Βρετανών και του Έλληνα έγινε αναπαράσταση των επιθέσεων, παρουσία εισαγγελέα υπηρεσίας, σύμφωνα με την ομολογία του Έλληνα.

Το γεγονός αυτό προκάλεσε οργή αλλά και έντονο προβληματισμό στην εβραϊκή κοινότητα των Χανίων, ενώ συνδέεται, σύμφωνα με την αστυνομία αλλά και φορείς της πόλης, με το μπαράζ των ρατσιστικών και φασιστικών επιθέσεων που έχουν εκδηλωθεί το τελευταίο διάστημα⁷⁴. Σύμφωνα με τον διευθυντή της Συναγωγής Νίκο Χαννάν Σταυρουλάκη, ένα μεγάλο μέρος του αρχείου της Συναγωγής έγινε στάχτη και μαζί με αυτό σπάνια θρησκευτικά βιβλία, το μουσικό αρχείο- με σπάνιες ηχογραφήσεις από θρησκευτική μουσική- δύο ηλεκτρονικοί υπολογιστές και σημαντικό μέρος όλης της Συναγωγής.

Μιλώντας στα ΜΜΕ ο κ. Σταυρουλάκης ανέφερε ότι τα ξημερώματα του Σαββάτου άκουσε τον συναγεμνό της Συναγωγής και μόλις έφθασε αντίκρυσε την πυρκαγιά που είχε πάρει ήδη διαστάσεις: «Ήταν μεγάλη πυρκαγιά. Είναι παράξενο όμως που δεν υπήρχε ασφάλεια εδώ», ανέφερε τονίζοντας ότι έπειτα από την πρώτη επίθεση στις 6 Ιανουαρίου είχε επισημανθεί η ανάγκη για φύλαξη. Ο κ. Σταυρουλάκης πρόσθεσε ότι η επίθεση στη Συναγωγή δεν αποτελεί ένα μεμονωμένο συμβάν, καθώς το τελευταίο διάστημα έχουν σημειωθεί στα Χανιά και άλλα ανάλογα περιστατικά: «Είναι πολύ εύκολο να πει κανείς ότι πρόκειται για αντισιμιτική επίθεση», είπε χαρακτηριστικά, ωστόσο πρόσθεσε ότι τους τελευταίους μήνες και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας καταγράφηκαν επιθέσεις σε εβραϊκές Συναγωγές, νεκροταφεία και μνημεία: «Μέχρι στιγμής στα Ιωάννινα, τον Βόλο, τη Λάρισα, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη τους τελευταίους 6 μήνες έχουν γίνει φοβερά επεισόδια», είπε και κάλεσε τους Χανιώτες να αντιδράσουν.

2) Άγριος ξυλοδαρμός Πακιστανού μετανάστη στον Άγιο Παντελεήμονα

Το βράδυ της 8^{ης} Ιουνίου 2010, στην περιοχή του Αγίου Παντελεήμονα Αχαρνών, στην Αθήνα, έλαβε χώρα ένα ακόμα περιστατικό βίαιης επίθεσης κατά αλλοδαπού⁷⁵. Σύμφωνα με δημοσιεύματα εφημερίδων, αλλά και με καταγγελία του Κυριακάτικου Σχολείου Μεταναστών, ο Πακιστανός Ναντίμ Ουαχίντ, ενώ αμέριμνος μιλούσε στο κινητό του τηλέφωνο έχοντας μόλις βγει από παραπλήσιο Internet-Café ιδιοκτησίας συμπατριώτη του, έπεσε θύμα ανελέητου ξυλοδαρμού από 3 αγνώστους οι οποίοι τον γρονθοκοπούσαν επί ώρα στο κεφάλι. Ο ξυλοδαρμός σταμάτησε μετά την επέμβαση άλλων μεταναστών που βγήκαν από τα παρακείμενα καταστήματα. Αιμόφυρτος, διακομίστηκε στο νοσοκομείο Ερυθρός Σταυρός, όπου του παρασχέθηκαν οι πρώτες βοήθειες και διαπιστώθηκε κάταγμα στη μύτη και ελαφρά τραύματα σε διάφορα άλλα σημεία του κεφαλιού του (σαγόνι, αυτί). Εν τω μεταξύ, μέλη της Κίνησης «Απελάστε το Ρατσισμό» και της Αφγανικής Κοινότητας που ειδοποιήθηκαν από Αφγανούς κατοίκους της περιοχής και έσπευσαν στο σημείο να βοηθήσουν, ανέφεραν σε περιπολικό της αστυνομίας που έφτασε λίγο αργότερα το περιστατικό και παράλληλα κατάγγειλαν ότι όταν το θύμα της επίθεσης μεταφερόταν στο ασθενοφόρο, ομάδα περίπου 10 θαμώνων της παρακείμενης καφετέριας - η οποία κατά τους καταγγέλλοντες είναι γνωστό στέκι ακροδεξιών στοιχείων (κάποιων ήδη γνωστών από προηγούμενα περιστατικά) - επιχείρησε να εκφοβίσει τους συμπαράστατες και τον τραυματία, βρίζοντας και απειλώντας με εκφράσεις του τύπου: «Πάρτε το βρομιάρη σας και φύγετε», «Μην ξαναπατήσετε

⁷⁴ «ΤΑ ΝΕΑ», 17/1/2010

⁷⁵ Ερώτηση βουλευτή Δρίτσα στη Βουλή των Ελλήνων (14 Ιουνίου 2010)

εδώ θα σας τσακίσουμε», «Κουμούνια θα πεθάνετε» κ.ά.. Συνεχίζοντας την καταγγελία τους ανέφεραν ότι «αστυνομικοί της Άμεσης Δράσης που εκείνη την ώρα ήταν παρόντες, δεν συνέλαβαν τους επιτιθέμενους μέλη και φίλους της Χρυσής Αυγής. Δεν κατέγραψαν καν τα στοιχεία τους, ενώ ζητούσαν στοιχεία μελών της Κίνησης και των μεταναστών αλληλέγγυων». Στις 9/6 κατατέθηκε μήνυση κατ' αγνώστων, από το θύμα και μάρτυρες στο τοπικό ΑΤ Αγίου Παντελεήμονα και αίτηση ασύλου από το θύμα.

3) Κρούσμα ρατσιστικής συμπεριφοράς αστυνομικών κατά μετανάστη μικροπωλητή στο Νέο Κόσμο

Η Αντιρατσιστική Επιτροπή Ελλήνων και Μεταναστών κατοίκων Νέου Κόσμου, κατήγγειλε κρούσμα ρατσιστικής συμπεριφοράς αστυνομικών κατά μετανάστη μικροπωλητή στις 17 Μαρτίου 2010, στην οδό Ηλία Ηλιού, απέναντι από το Μετρό Νέου Κόσμου⁷⁶. Συγκεκριμένα, όπως κατήγγειλαν αυτόπτες μάρτυρες, 4 αστυνομικοί αφού έπιασαν και χτύπησαν αφρικανό μικροπωλητή που πουλούσε τσάντες στο πεζοδρόμιο, του άρπαξαν το μπόγο με τα εμπορεύματά του, τον έβαλαν μέσα σε περιπολικό, πέταξαν το μετανάστη στο δρόμο και στη συνέχεια εξαφανίστηκαν. Κόσμος που περνούσε από το σημείο αντέδρασε στη βίαιη συμπεριφορά των αστυνομικών και διαμαρτυρήθηκε. Ο μετανάστης έχει νομιμοποιητικά έγγραφα, αλλά όχι - φυσικά - άδεια μικροπωλητή, καθώς εδώ και 3 χρόνια το κράτος αρνείται τέτοιες άδειες σε μετανάστες εκτός ΕΕ, ενώ έχουν ανακληθεί και όσες άδειες είχαν δοθεί σε μετανάστες τα προηγούμενα χρόνια. Ο αριθμός του περιπολικού κρατήθηκε από κατοίκους της περιοχής.

4) Ρατσιστική και βίαια δράση ομάδας «αγανακτισμένων πολιτών» στον πιο εμπορικό δρόμο της Αθήνας τον Απρίλιο 2010

Το Σάββατο 10.4.2010 από ομάδα ακροδεξιών, η οποία αυτοαποκαλείται «παρεμπόριο stor», οργανώθηκε στην Ερμού, την πιο εμπορική οδό της Αθήνας, πογκρόμ κατά αφρικανών μικροπωλητών⁷⁷. Σε ανακοίνωσή της εν λόγω ομάδας, η οποία κυκλοφόρησε στο διαδίκτυο προαναγγέλλοντας ουσιαστικά την επίθεση και αναδημοσιεύτηκε από το σύνολο των ιστοσελίδων του ακροδεξιού-εθνικιστικού χώρου, αναφέρεται σχετικά: «Κατά την διάρκεια του συγκεκριμένου δρωμένου, θα αξιοποιήσουμε την ομαδική μας παρουσία και θα μπορέσουμε ανενόχλητοι να φωτογραφήσουμε τους παρανομούντες αλλοδαπούς, χωρίς κάποιος από αυτούς να μπορεί να μας επιτεθεί». Σημειώνεται ότι το οπτικοακουστικό υλικό που θα συλλεγόταν, θα αξιοποιούταν ως αποδεικτικό στοιχείο για τη μηνυτήρια αναφορά που έχει ασκήσει η ως άνω ομάδα «για το κατόντημα που παρουσιάζει η Αθήνα λόγω του παρεμπορίου».

Η εν λόγω ομάδα των «αγανακτισμένων πολιτών», όπως φαίνεται από το σχετικό οπτικοακουστικό υλικό που η ίδια κυκλοφόρησε στο διαδίκτυο, αφού εκδίωξε από την Ερμού τους μικροπωλητές, τους προπηλάκισε και τους καταδίωξε στα τριγύρω στενά υβρίζοντάς τους κατ' εξακολούθηση με σκαιό και ρατσιστικό τρόπο στα ελληνικά και αγγλικά. Μετά το κυνηγητό ακολούθησε συμπλοκή με μικροτραυματισμούς εκατέρωθεν, ενώ στο χώρο του συμβάντος, όπως φαίνεται στα πλάνα του βίντεο, βρίσκονταν υπάλληλοι της Δημοτικής Αστυνομίας.

⁷⁶ Δελτίο Τύπου από Αντιρατσιστική Επιτροπή Ελλήνων και Μεταναστών κατοίκων Νέου Κόσμου (17 Μαρτίου 2010)

⁷⁷ Ερώτηση βουλευτών Κουβέλη και Τσούκαλη προς τη Βουλή των Ελλήνων, 13 Φεβρουαρίου 2010

5) Ξυλοδαρμός Αφγανών στην Αρεόπολη

Στις 22/7/10 και ώρα 02.00 τα ξημερώματα, δέκα άτομα, φορώντας κουκούλες μπήκαν στο σπίτι που διέμεναν τέσσερις Αφγανοί πολίτες στον οικισμό Σωτήρας (Κουσκούνι) της Αρεόπολης και αφού τους χτύπησαν με ξύλα σε διάφορα μέρη του σώματός τους, πυροβόλησαν για εκφοβισμό στον αέρα και τράπηκαν σε φυγή⁷⁸. Οι τέσσερις Αφγανοί μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο Σπάρτης, όπου υποβλήθηκαν σε εξετάσεις και πήραν εξιτήριο αργά το μεσημέρι. Το αστυνομικό τμήμα Αρεόπολης διενήργησε προανάκριση για το περιστατικό, ενώ γίνονται έρευνες και για τον εντοπισμό των δραστών.

6) Δεύτερη ρατσιστική επίθεση στο Νέο Κόσμο το Μάιο 2010

Με ξύλα επιτέθηκαν εναντίον Πακιστανού μετανάστη που περνούσε πίσω από το ξενοδοχείο Intercontinental στο Νέο Κόσμο στις 2 / 5/10 περίπου 15 άτομα με κράνη και κουκούλες⁷⁹. Ο μετανάστης τραυματίστηκε στο κεφάλι και διακομίστηκε στο νοσοκομείο «Ερυθρός Σταυρός». Οι ομάδα φώναζε συνθήματα «Έξω οι ξένοι από την Ελλάδα», ενώ κάτοικος της περιοχής που τους είδε και φοβήθηκε ότι μπορεί να γίνουν συμπλοκές, τηλεφώνησε περίπου 15 λεπτά πριν την επίθεση στην αστυνομία για να την ενημερώσει σχετικά. Μετά από αρκετή ώρα έφτασε ένας αστυνομικός, ο οποίος, σύμφωνα με αυτόπτες μάρτυρες «τους κινήγησε, αλλά δεν τους έπιασε». Αρκετή ώρα αργότερα, έφτασαν ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις, οι οποίες παραμένουν μέχρι αυτή την ώρα στο σημείο. Αυτή την ώρα, πολίτες και μέλη της Αντιρατσιστικής Επιτροπής Ελλήνων και Μεταναστών Κατοίκων του Νέου Κόσμου, που είχε συγκροτηθεί μετά το προηγούμενο ρατσιστικό χτύπημα σε Άραβες της περιοχής συγκεντρώνονται στην περιοχή σε ένδειξη διαμαρτυρίας για την επίθεση. Σχολιάζοντας την επίθεση, ο Θανάσης Κούρκουλας, της Κίνησης Απελάστε το Ρατσισμό, δήλωσε στο tnxs.gr ότι «Κάποιοι προσπαθούν την ώρα που ο κόσμος δέχεται τη σκληρότερη επίθεση στο βιοτικό του επίπεδο, να τον πείσουν ότι για την κρίση φταίνε οι μετανάστες. Με σημείο αφετηρίας τη φασιστική συγκέντρωση στις 19:00 το απόγευμα της Πρωτομαγιάς τόσο στον Άγιο Παντελεήμονα όσο και στο Νέο Κόσμο, έχουμε σοβαρές φασιστικές επιθέσεις. Καλούμε κάθε εργαζόμενο να καταδικάσει τους ρατσιστές και να διαδηλώσει την Τετάρτη στη γενική απεργία μαζί με τους μετανάστες εργαζόμενους».

7) Νέο πογκρόμ κατά προσφύγων και μεταναστών στον Άγιο Παντελεήμονα τον Ιούνιο 2010

Ένα ακόμη πογκρόμ κατά προσφύγων και μεταναστών από το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές έγινε στις 29 Ιουνίου 2010 στον Άγιο Παντελεήμονα⁸⁰. Για τα νέα περιστατικά ρατσιστικής βίας μίλησε στο tnxs.gr ο εκπρόσωπος της Κίνησης «Ενωμένοι ενάντια στο ρατσισμό και τη φασιστική απειλή», Πέτρος Κωνσταντίνου. Όπως καταγγέλλει η Κίνηση «Ενωμένοι ενάντια στο ρατσισμό και τη φασιστική απειλή» ομάδα ακροδεξιών ξεκινώντας από την εκκλησία του Αγίου Παντελεήμονα προς την Πλατεία Αττικής έσπασε δύο μαγαζιά, χτυπώντας αδιακρίτως σκουρόχρωμους μετανάστες. Στόχος έγινε και για ακόμη μία φορά ο θρησκευτικός χώρος λατρείας των μουσουλμάνων στην οδό Αριστομένους και Αγορακρίτου όπου η ομάδα έσπασε τα τζάμια του και

⁷⁸ TVXS-TV, 22/07/2010

⁷⁹ TVXS-TV, 3/05/2010

⁸⁰ TVXS-TV, 30/06/2010

τραυματίσε ένα μετανάστη από το Μπαγκλαντές, που βρισκόταν μέσα σε αυτόν. Η Κίνηση σε ανακοίνωση της μάλιστα κάνει λόγο για αθρόες προσαγωγές μεταναστών, κατά τις χθεσινές απεργιακές κινητοποιήσεις, χωρίς προφανείς λόγους.

Η Κίνηση «Ενωμένοι ενάντια στο ρατσισμό και τη φασιστική απειλή» αποδίδει τις νέες αυτές επιθέσεις σε οργάνωση μετά από σύσκεψη «αγανακτισμένων πολιτών» που έλαβε χώρα στις 16 Ιούνη 2010 στο Πολιτιστικό Κέντρο του ΟΤΕ. Στη σύσκεψη, σύμφωνα με την Κίνηση το παρών έδωσε και ο βουλευτής του ΛΑΟΣ Θ. Πλεύρης. Οι συμμετέχοντες στην «αγανακτισμένη» αυτή συνεδρίαση φέρεται να φώναζαν συνθήματα όπως «θα πάρουμε τα όπλα» ενώ, σύμφωνα με την καταγγελία της Κίνησης και όπως μας επιβεβαίωσε και ο κ. Κωνσταντίνου, ένας από την ομάδα αυτή κρατούσε και έδειχνε επιδεικτικά μια σφαίρα. Όταν δε εκπρόσωποι πολιτιστικών φορέων της γειτονιάς προσπάθησαν να συμμετάσχουν στη συγκέντρωση αυτή και να καταγγείλουν τη δράση ακροδεξιών ομάδων, αντιμετωπίστηκαν με φασιστικούς και σεξιστικούς χαρακτηρισμούς. Φαινόμενα σαν αυτά φαίνεται να είναι συχνά στον Άγιο Παντελεήμονα. Όπως καταγγέλλει άλλωστε στο tvxs.gr ο εκπρόσωπος της Κίνησης «Ενωμένοι ενάντια στο ρατσισμό και τη φασιστική απειλή», Πέτρος Κωνσταντίνου, τόσο ο ίδιος όσο και άλλοι αγωνιστές του αντιρατσιστικού κινήματος δέχονται ακόμα και προσωπικά απειλητικά τηλεφωνήματα από διάφορα «αγανακτισμένα» στοιχεία του Αγίου Παντελεήμονα. «Και εγώ προσωπικά και άλλοι αγωνιστές του εργατικού και του αντιρατσιστικού κινήματος δέχονται απειλές τηλεφωνικά από φασίστες της περιοχής του Αγίου Παντελεήμονα», μας λέει. Προειδοποιεί ωστόσο πως «το να υπάρχει μια τέτοια κλιμάκωση της φασιστικής τρομοκρατίας δεν θα μας κάνει να υποχωρήσουμε αντιθέτως θα ενδυναμώσουμε την οργάνωση της αντίστασης, δείχνει όμως το ποιόν αυτών που παριστάνουνε τις επιτροπές αγανακτισμένων κατοίκων στις γειτονιές μας». «Έχουνε τη σύνδεση με τις τοπικές μαφίες και έχουνε την κάλυψη της ίδιας της αστυνομίας για αυτό είναι τόσο θρασείς», καταλήγει ο κ. Κωνσταντίνου.

8) Κλίμα τρομοκρατίας στον Άγιο Παντελεήμονα κατά το Σεπτέμβριο 2010

Την ένταση που επικρατούσε στην περιοχή του Αγίου Παντελεήμονα το Σεπτέμβριο 2010 περιέγραψαν σε συνέντευξη Τύπου εκπρόσωποι του Ελληνικού Φόρουμ Προσφύγων και μετανάστες. Αφγανοί πρόσφυγες που πήραν τον λόγο ανέφεραν ότι όποτε πήγαιναν ύστερα από επίθεση στην αστυνομία, η απάντηση που έπαιρναν ήταν «χτύπα κι εσύ»⁸¹! Ο εκπρόσωπος του Φόρουμ Μοχαμάντι Γιόνους ανακοίνωσε **ότι** το γραφείο του Φόρουμ στην περιοχή, όπου γίνονταν σεμινάρια γλώσσας και ελληνικής νομοθεσίας, «κλείνει, διότι έχει δεχθεί επιθέσεις». Όπως κατήγγειλε, έφηβοι με λοστούς είχαν μπει στο γραφείο πριν από λίγους μήνες για να ξυλοκοπήσουν τους αλλοδαπούς, που έκαναν μάθημα ελληνικών. Ο ίδιος τραυματίστηκε από την επίθεση. Όπως τόνισε, όταν πήγε στο αστυνομικό τμήμα για να υποβάλει μήνυση, η απάντηση ήταν: «Αν κάνεις μήνυση θα σου κάνουν και αυτοί μήνυση και θα περάσεις τη νύχτα εδώ μέσα». «Δεν πήγα σε κανένα κανάλι να το καταγγείλω, διότι η ακραία αντιρατσιστική συμπεριφορά δημιουργεί τον ίδιο ρατσισμό με τη ρατσιστική συμπεριφορά» είπε. Αναφερόμενος στα προβλήματα της εγκληματικότητας και των επιθέσεων, τόνισε πως «η εγκληματικότητα δεν χτυπά τις εύπορες περιοχές, αλλά τις πιο ευάλωτες, δηλαδή την Ομόνοια και τις γύρω περιοχές. Κατά ανάλογο τρόπο πρώτα θύματα των ληστειών και των επιθέσεων είμαστε εμείς, οι πλέον ευάλωτοι, και ύστερα οι Έλληνες. Ούτε εμείς θέλουμε την κατά-

⁸¹ TVXS, «Άγ. Παντελεήμονας: Σύλλογοι και πρόσφυγες καταγγέλλουν επιθέσεις», 24.09.10

σταση, που υπάρχει στην περιοχή». «Η ανταπόδοση της βίας από την πλευρά των προσφύγων δεν είναι λύση. Διότι οι κάτοικοι στην περιοχή είναι αγανακτισμένοι κι αν αντιδράσουμε, θα τραβήξουμε ακόμη περισσότερα. Μπορεί αυτοί που είναι βίαιοι στην περιοχή να είναι λίγοι, αλλά μαζεύονται πολλοί από άλλες περιοχές», πρόσθεσε. «Είναι ένας τυφώνας, που έρχεται. Οι επιθέσεις πρέπει να σταματήσουν». Στη συνέντευξη Τύπου προβλήθηκε και ρεπορτάζ της νορβηγικής τηλεόρασης, που κυκλοφόρησε σε όλη την Ευρώπη, και στο οποίο καταγράφονται σκηνές από επίθεση αγνώστων σε βάρος μεταναστών, η επέμβαση ανδρών της αστυνομίας, η μεταγωγή μέσα στη νύχτα δύο κοριτσιών 6 και 13 ετών και η μητέρα τους που οδύρεται γιατί δεν ξέρει πού πάνε τα παιδιά της. Ταυτόχρονα, μία αγανακτισμένη κυρία προσπαθεί να σπάσει το φακό του Νορβηγού εικονολήπτη, κάποια άλλη ουρλιάζει σε βάρος των μεταναστών και σε νυχτερινή λήψη, ύστερα από επίθεση ακροδεξιών, μια νεαρή Ελληνίδα τοξικομανής φωνάζει: «Εδώ καθαρίσαμε. Πάμε να κυνηγήσουμε αλλού τώρα»... Στο βίντεο καταγράφονται και μαρτυρίες από πρόσφυγες, που έχουν δεχθεί επιθέσεις και μιλούν στην κάμερα χωρίς δόντια, με σπασμένα άκρα, με ορούς από το κρεβάτι του νοσοκομείου. Πρόσφυγας, θύμα ξυλοδαρμού, που με δυσκολία κινεί το στόμα του τρεις εβδομάδες μετά την επίθεση που δέχθηκε, περιέγραψε στη συνέντευξη Τύπου την προσωπική του εμπειρία: «Ήταν βράδυ. Ήμασταν δύο άτομα και πηγαίναμε να φάμε μετά το ραμαζάνι. Ξαφνικά ήρθε μια νέα κοπέλα και με κλώτσησε. Πριν προλάβω να την ρωτήσω γιατί το έκανε, μας επιτέθηκε μια ομάδα. Ήταν αδύνατον να ξεφύγουμε. Όταν πήγαμε αιμόφυρτοι στην αστυνομία, μας είπαν να πλυθούμε και να πάμε στο νοσοκομείο, διότι οι ίδιοι δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτα. Έχουν χτυπήσει ακόμη και το παιδί μου, που είναι δυο χρονών. Είναι ένας τυφώνας, που έρχεται. Οι επιθέσεις πρέπει να σταματήσουν».

Παράλληλα, Ερώτηση με θέμα την «πρόληψη, αποτροπή και αντιμετώπιση φαινομένων βίας στον Άγιο Παντελεήμονα» έθεσαν στη Βουλή προς τον υπουργό Προστασίας του Πολίτη, βουλευτές της Δημοκρατικής Αριστεράς. Οι Φώτης Κουβέλης, Θανάσης Λεβέντης, Νίκος Τσούκαλης και Γρηγόρης Ψαριανός επισημαίνουν ότι η γειτονιά του Αγίου Παντελεήμονα «έχει μετατραπεί σε γκέτο» και σημειώνουν ότι «καθημερινό φαινόμενο είναι πλέον οι ρατσιστικές επιθέσεις από ανεξέλεγκτες, οπλισμένες ακραίες αντικοινωνικές ομάδες – συμμορίες, οι οποίες, βρίσκοντας πρόσφορο έδαφος, έχουν επιλέξει την εν λόγω περιοχή ως πεδίο ξενοφοβικής και μισαλλόδοξης δράσης, αλλά και τα βίαια επεισόδια μεταξύ περιθωριοποιημένων αλλοδαπών, πολιτών διαφόρων εθνικοτήτων, που κατοικούν πέριξ του Αγίου Παντελεήμονα». Αναφερόμενοι και στην πρόσφατη παρέμβαση της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ, η οποία εξέφρασε την έντονη ανησυχία της για την αύξηση κρουσμάτων ρατσιστικής βίας με θύματα πρόσφυγες και μετανάστες, που με τη σειρά τους πυροδοτούν καταστάσεις γενικότερης έντασης στον Άγιο Παντελεήμονα, ρωτούν τον υπουργό ποια μέτρα θα λάβει για την απογκετοποίηση της περιοχής και την εκτόνωση του κλίματος ξενοφοβίας. Ακόμα, αν προτίθεται να εκπονήσει άμεσα ένα αποτελεσματικό σχέδιο πρόληψης, αποτροπής και αντιμετώπισης φαινομένων ρατσιστικής βίας, αλλά και για ποιους λόγους η Ελληνική Αστυνομία επιδεικνύει δυστοκία αναφορικά με τη διεξοδική διερεύνηση περιστατικών βίας και τη σύλληψη των δραστών.

9) Ρατσιστική επίθεση εναντίον 52χρονου Πακιστανού στο Αιγάλεω

Ρατσιστική επίθεση δέχτηκε ο 52χρονος Πακιστανός λαχειοπώλης, Ριάζ Αχμέντ, στις 26/10.10, στο Αιγάλεω⁸². Σύμφωνα με την Κίνηση Ενάντια στο Ρατσισμό και τη Φασι-

⁸² TVXS, 26.10.10

στική Απειλή, αρχικά ο κ. Αχμέντ βρέθηκε σε καφενείο της περιοχής, όπου βρήκε ένα πορτοφόλι πεσμένο κάτω από κάθισμα και το παρέδωσε στον ιδιοκτήτη του. Εκείνος προκειμένου να τον «ευχαριστήσει» τράβηξε ένα λαχείο και είπε στο λαχειοπώλη «θα σε πληρώσω άλλη φορά». Όταν αυτός αντέδρασε ζητώντας τα χρήματα του, ο πελάτης του καφενείου του επιτέθηκε χτυπώντας τον στο πρόσωπο. Έτερος πελάτης παρενέβη αμέσως ακινητοποιώντας τον και ωθώντας τον κ. Αχμέντ να φύγει από το μαγαζί πράγμα το οποίο έκανε καθώς απομακρύνθηκε προς την πλατεία Εσταυρωμένου. Σε λίγο όμως ομάδα επτά ατόμων με το ίδιο άτομο που του είχε επιτεθεί τον περικύκλωσαν και άρχισαν να τον χτυπούν στο πρόσωπο με σιδηρογροθιές. Ο Ριάζ μεταφέρθηκε με ασθενοφόρο στο Κρατικό της Νίκαιας ενώ συνελήφθη ο δράστης της ρατσιστικής επίθεσης. Σύμφωνα με την Κίνηση, στο Α.Τ. Αιγάλεω εμφανίστηκε πολυάριθμη ομάδα ακροδεξιών στοιχείων, οι οποίοι απειλούσαν τους φίλους του Ριάζ Αχμέντ μπροστά στα μάτια των αστυνομικών του τμήματος που δεν παρενέβησαν.

10) Ξυλοδαρμός Ιρανού με ραμμένο στόμα από δημοτικό αστυνομικό

Ιρανό απεργό πείνας που έχει ράψει το στόμα του διεκδικώντας πολιτικό άσυλο γρονθοκόπησε στο πρόσωπο άντρας της Δημοτικής Αστυνομίας στις 26 Οκτωβρίου 2010, όπως καταγγέλλει η Επιτροπή Ιρανών Προσφύγων, η Ένωση Μεταναστών Εργατών και η Κίνηση Ενάντια στο Ρατσισμό και τη Φασιστική Απειλή⁸³.

Όπως σημειώνουν οι οργανώσεις, «ένστολος της Δημοτικής Αστυνομίας χτύπησε με γροθιά στο πρόσωπο Ιρανό απεργό πείνας παραβιάζοντας το άσυλο των Προπυλαίων, όπου πραγματοποιούν απεργία πείνας με ράψιμο στομάτων δεκάδες Ιρανοί πρόσφυγες. Φωνάζοντας «εδώ είναι Ελλάδα ρε,» ανέβηκε στα Προπύλαια κάνοντας επίδειξη τσαμπουκά σε βάρος των προσφύγων». Πριν από 2 ημέρες, Ιρανοί πολιτικοί πρόσφυγες που βρίσκονται στα Προπύλαια του Πανεπιστημίου από την 1η Σεπτεμβρίου προχώρησαν σε ομαδική ανεργία πείνας και έραψαν τα στόματα τους. Ανάμεσα τους είναι και μια νεαρή γυναίκα. Στόχος τους είναι «να στείλουν το μήνυμα στους Έλληνες πολίτες και πολιτικούς, πως οι πολιτικοί πρόσφυγες από το Ιράν, κάτω από άσχημες συνθήκες όπως βασανιστήρια, εκτελέσεις, λιθοβολισμούς έχουν εγκαταλείψει την χώρα τους», ζητώντας παράλληλα χορήγηση πολιτικού ασύλου. Οι οργανώσεις καταδικάζουν «το πογκρόμ της Δημοτικής Αστυνομίας, που δείχνει έλλειψη κάθε σεβασμού σε αγωνιζόμενους για το δίκιο τους ανθρώπους, γυναίκες και μικρά παιδιά που βρίσκονταν στο χώρο των Προπυλαίων». Λίγη ώρα πριν το περιστατικό, η Ιρανή γυναίκα που έραψε το στόμα της, η Μαντάνα Λανισενία διακομίζονταν στο Λαϊκό νοσοκομείο, αφού κινδύνευσε να πνιγεί μετά από εμετό. Η Κίνηση Ενάντια στο Ρατσισμό και τη Φασιστική Απειλή καταγγέλλει, επίσης, ότι «όλη την ημέρα εξάλλου άνδρες της Ασφάλειας περιπολούσαν μέσα και έξω από τα Προπύλαια επιδιώκοντας να σπείρουν φόβο για επερχόμενη εκκένωση των Προπυλαίων από την Αστυνομία!» Οι δικηγόροι Ευγενία Κουνιάκη και Φραγκίσκος Ραγκούσης ετοιμάζονται να καταθέσουν μήνυση για το περιστατικό, ζητώντας «την παραδειγματική τιμωρία του τραμπούκου αστυνομικού του Δήμου της Αθήνας».

⁸³ TVXS,16.10.10

11) Βανδαλισμοί στο εβραϊκό νεκροταφείο Θεσσαλονίκης

Βανδαλισμοί σημειώθηκαν στο εβραϊκό νεκροταφείο της Θεσσαλονίκης στις 13 Μαΐου 2010⁸⁴. Σύμφωνα με πληροφορίες οι δράστες είναι τρεις νεαροί, ένας εκ των οποίων πήδηξε από τον περίβολο των κοιμητρίων και μπήκε στο χώρο, ενώ οι άλλοι δύο κρατούσαν «τσίλιες». Στο χώρο μέσα και έξω από τα κοιμητήρια έχουν αναγραφεί αντισημιτικά συνθήματα, ενώ ο ένας από τους δράστες πέταξε μολότωφ πάνω στους τάφους για να προσπαθήσουν στη συνέχεια όλοι μαζί να τραπούν σε φυγή. Συνελήφθησαν όμως από αστυνομικούς και όπως αποκαλύφθηκε πρόκειται για δύο ανηλίκους και έναν 20χρονο, μία εκ των οποίων είναι κοπέλα. Στην κατοχή ενός εκ των συλληφθέντων βρέθηκε και ένα μαχαίρι.

12) Καταγγελία ξυλοδαρμού Αφγανού από αστυνομικούς του Α.Τ. Περιστερίου

Κακοποίηση και ξυλοδαρμό του από αστυνομικούς του Α.Τ. Περιστερίου κατήγγειλε στις 17/11/10 Αφγανός πρόσφυγας, ο οποίος κατέθεσε μήνυση εναντίον τους⁸⁵. Ο 43χρονος Τζαν Αλί Μερσάι συνελήφθη μαζί με το 2,5 ετών παιδί του έξω από το Lidl Περιστερίου, από περιπολικό της αστυνομίας. Ο Αφγανός πρόσφυγας, που βρίσκεται εδώ και τρία χρόνια στην Ελλάδα, μαζί με τη γυναίκα του και τα 4 από τα 5 του παιδιά, ενώ έχει προσπαθήσει επανειλημμένα δεν έχει κατορθώσει να παραδώσει στην αρμόδια υπηρεσία (Πέτρου Ράλλη) την αίτησή του για να πάρει άσυλο, το τελευταίο διάστημα εξασφάλιζε τα προς το ζην με το να μεταφέρει τα παρατημένα καρότσια στην είσοδο του καταστήματος, με τη σιωπηρή- όπως ο ίδιος δηλώνει- συναίνεση του διευθυντή του καταστήματος.

Ο ίδιος καταγγέλλει ότι ένας πελάτης του καταστήματος, περνώντας, τον έβρισε και στη συνέχεια έφθασε το περιπολικό. Στο Α.Τ. Περιστερίου, όπου τον μετέφεραν, τον χώρισαν από το παιδί του και τον οδήγησαν σε μία αίθουσα, όπου αρχικά 4 αστυνομικοί και στη συνέχεια άλλοι δύο, τον χτυπούσαν επί δύο ώρες με γκλομπ, σίδερα, κλοτσιές και μπουνιές σε όλο του το σώμα, μέχρις ότου έχασε τις αισθήσεις του. Συνήλθε όταν του έριξαν νερό στο πρόσωπο και του είπαν να πάρει το παιδί του και να φύγει. Επέστρεψε στο σπίτι του, ένα υπόγειο στην πλατεία Αττικής, και την επόμενη μέρα, όταν σηκώθηκε, διαπίστωσε ότι δεν μπορούσε να σταθεί στα πόδια του. Μεταφέρθηκε με ασθενοφόρο στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός», όπου υποβλήθηκε σε πλήρη ιατρικό έλεγχο και το ίδιο βράδυ του έδωσαν εξιτήριο.

Ο Τζαν Αλί Μερσάι τονίζει ότι δεν έχει διαπράξει καμιά παράνομη πράξη και οι αστυνομικοί δεν είχαν τίποτα να του προσάψουν, έτσι δικαιολογεί και το ότι μετά την κακοποίηση τον άφησαν να φύγει. Σημάδια πάντως της κακοποίησης φέρει σε όλο του το σώμα και ειδικότερα στο πρόσωπο, αριστερό ώμο και μπράτσο, πλευρά και αριστερό μηρό. Για την υπόθεση έχουν ενημερωθεί η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, η Διεθνής Αμνηστία, αντιρατσιστικές οργανώσεις στην Ελλάδα και το Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών.

Οι οργανώσεις «Απελάστε το Ρατσισμό», «Κίνηση Ενωμένοι ενάντια στο Ρατσισμό και τη Φασιστική Απειλή», ο Σύλλογος Αφγανών Προσφύγων και το Δίκτυο καταγγέλλουν το περιστατικό και απαιτούν την πλήρη διαλεύκανση της υπόθεσης και την παραδειγ-

⁸⁴ Newsblog.gr, 14/5/2010

⁸⁵ TVXS, 18 Νοεμβρίου 2010

ματική τιμωρία των υπεύθυνων αστυνομικών οργάνων. Επίσης, ζητούν να δοθεί άσυλο στον Αφγανό πρόσφυγα. Με την αφορμή του περιστατικού ζητούν την επανεκκίνηση της διαδικασίας παραλαβής αιτημάτων ασύλου, που έχει παγώσει επί μήνες στην Πέτρου Ράλλη και την αποσύνδεση του ασύλου από τη δικαιοδοσία της αστυνομίας

13) Αγκυλωτοί σταυροί στο μνημείο των Εβραίων στην Κομοτηνή

Φοιτητής συνελήφθη τα ξημερώματα της 4^{ης} Ιουνίου 2010 την ώρα όπου ζωγράφιζε με μαύρο σπρέι αγκυλωτό σταυρό στο μνημείο των ισραηλινών στο πάρκο της Κομοτηνής⁸⁶. Η ενέργειά του θεωρήθηκε βεβήλωση και φθορά και ο 3ετής φοιτητής της Νομικής σχολής συνελήφθη οδηγήθηκε στο αυτόφωρο όπου η δίκη του προσδιορίστηκε σε τακτική δικάσιμο τον Σεπτέμβριο. Όπως έλεγε «ήταν μια κίνηση διαμαρτυρίας σε όσα παρακολουθούμε με κοιμένη την ανάσα και τον άδικο θάνατο ακτιβιστών που πήγαιναν με το καράβι της ειρήνης στην Παλαιστίνη», μια πράξη διαμαρτυρίας συνειδητή στην εγκληματική και σχεδιασμένη ενέργεια των Ισραηλινών σε βάρος αθώων ακτιβιστών.

14) Ρατσιστικές επιθέσεις κατά μεταναστών στην πλατεία Αττικής τον Οκτώβριο 2010

Ακόμα μια νύχτα τρόμου, για μετανάστες του κέντρου της Αθήνας, εξελίχθηκε η 17^η Οκτώβρη 2010, αυτή τη φορά στην πλατεία Αττικής⁸⁷. Ομάδα «αγανακτισμένων» πολιτών έκανε επιθέσεις εναντίον τους μέχρι τις 3 τα ξημερώματα. Δεν δίστασαν να χτυπήσουν τον ιμάμη αλλά και το υπόγειο στην οδό Αριστομένους, που λειτουργεί άτυπα ως τζαμί της γειτονιάς. Υστερα από αποκλεισμό που διήρκεσε μιάμιση ώρα, ο ιμάμης και δύο συμπατριώτες του μεταφέρθηκαν με περιπολικά σε ασφαλές σημείο. 80 άτομα Μεσάνυχτα στην πλατεία Αττικής και βρίσκονταν παραταγμένα περίπου 80 άτομα. Γυναίκες μέσης ηλικίας, δεκαπεντάχρονα παιδιά, ηλικιωμένοι. Στέκονταν μπροστά στη διμοιρία των ΜΑΤ και φώναζαν: «Δεν είναι άνθρωποι οι λαθρομετανάστες, είναι σκουλήκια» και «Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες». Ο επικεφαλής της διμοιρίας προσπάθησε να διαπραγματευτεί. Το μπουλούκι άνοιξε και πετάχτηκε μια ομάδα νέων, γυμνασμένων, με ρόπαλα. Χτύπησαν έναν διερχόμενο, μάλλον μετανάστη, που έπεσε αναίσθητος. Ακολούθησαν επέμβαση των ΜΑΤ, μικροτραυματισμοί και προσαγωγές. Ορισμένοι παρέμειναν, αποτελώντας τη νυχτερινή ομάδα περιφρούρησης της πλατείας Αττικής. Στο μικρό διαμέρισμα της γειτονιάς συναντήσαμε τον Καμάλ, ιδιοκτήτη μίνι μάρκετ, μαζί με τους συμπατριώτες του από το Μπανγκλαντές, Ραχμάνκαι Τζακίρ, και τον Θανάση Κούρκουλα από την κίνηση «Απελάστε τον Ρατσισμό».

Όπως περιγράφει ο Καμάλ, στις 8.30 μαζεύτηκε μια ομάδα κατοίκων έξω από το μαγαζί του. «Χτύπησαν έναν περαστικό Αφγανό. Έτρεξε να σωθεί. Εφυγαν από το μαγαζί οι πελάτες, έμεινε ο ιμάμης. Πέντε - έξι άτομα τον χτυπούσαν κρατώντας ξύλα. Έπεσε κάτω. Κατάφερε να σηκωθεί κι έτρεξε στο τζαμί. Το ίδιο τζαμί που έκαψαν πέρυσι όταν ο αστυνομικός έσκισε το Κοράνι». Αλλά δεν σταμάτησαν εκεί: «Έξω από το τζαμί και το μίνι μάρκετ μαζεύτηκαν πολλοί. Με ξύλα στα χέρια. Φώναζαν, έβριζαν, έσπαγαν τα τζάμια. Κάποιοι Μπανγκλαντεσιανοί πήραν ξύλα από τα σκουπίδια για να υπερασπίσουν το τζαμί. Ηρθε η αστυνομία κι έφυγαν. Παραμείναμε εγκλωβισμένοι για μιάμιση ώρα». Ο Καμάλ δακρύζει λέγοντας πως θα εγκαταλείψει το μαγαζί και θα επιστρέψει

⁸⁶ <http://www.xronos.gr/detail.php?ID=56359>

⁸⁷ Ελευθεροτυπία, 18 Οκτωβρίου 2010

στη χώρα του. Τρεις Έλληνες σκηνοθέτες χτύπησαν την πόρτα του Καμάλ, ιδιοκτήτη του μίνι μάρκετ. Είναι οι σκηνοθέτες και κάτοικοι της γειτονιάς Κων. Γιάνναρης, Γ. Κόρας και Χρ. Βούπουρας. Ηρθαν αποφασισμένοι να καταγγείλουν όσα βιώνουν καθημερινά: «Την Παρασκευή το βράδυ μια ομάδα εμφανίστηκε στο μαγαζάκι του Καμάλ. Εσπασαν την ταμπέλα, πέταγαν σκουπίδια. Με ύφος λοχία, μια γυναίκα φώναζε: "Κλείσ' το και φύγετε. Τώρα. Το βράδυ το κάνετε γαμηστρώνα...Κι ο αστυνομικός που ήταν παρών ζήτησε την άδεια του καταστήματος, την κοίταξε κι έφυγε», λέει ο Γ. Κόρας, που εκείνη τη στιγμή βρισκόταν στο κατάστημα.

Ο ίδιος προσθέτει ότι το ίδιο βράδυ στην πλατεία Αττικής περιφρουρούσε κάποιος με μπλε στολή. Στον ώμο είχε διακριτικό την ελληνική σημαία. «Με ρώτησε "Σε γα... ο Πακιστανός και τον υπερασπίστηκες;»». Προσθέτει πως καθημερινά «επιστρέφοντας στο σπίτι, βλέπω ομάδες νεαρών να ορμούν κυνηγώντας αλλοδαπούς». Ο Χρήστος Βούπουρας λέει ότι στις τέσσερις εισόδους της πλατείας Αττικής έγραψαν στο δάπεδο τη λέξη «ΕΛΛΑΣ»: «Δεν μπορεί να προσεγγίσει αλλοδαπός στον χώρο, ο οποίος φρουρείται. Στα παγκάκια φυλάνε γυναίκες και μεγαλύτεροι. Τριγύρω βρίσκονται νέοι που λειτουργούν ως "ομάδα κρούσης". Όταν δουν αλλοδαπό, οι γυναίκες τους ειδοποιούν με σφυρίχτρα κι αναλαμβάνουν δράση. Είναι "χρυσαιγίτες" που καλύπτονται ανάμεσα σε κατοίκους». «Η κατάσταση γίνεται πολύ επικίνδυνη», προσθέτει ο Κωνσταντίνος Γιάνναρης. Λέει ότι «η πολιτεία οφείλει ν' αντιδράσει, να σταματήσει το ανθρωποκυνηγητό. Και η αστυνομία να σταματήσει τις φασιστικές επιθέσεις εναντίον αλλοδαπών». Από την αστυνομία, το μόνο που έγινε γνωστό είναι ότι υπήρξε ένα περιστατικό γύρω στις 8.30 κι ακολούθησαν τρεις προσαγωγές

15) Σύλληψη σωματέμπορων που, κρατούσαν αλλοδαπή κοπέλα σε συνθήκες σκλαβιάς

Τη σύλληψη ενός ζευγαριού Νιγηριανών, οι οποίοι κρατούσαν μια νεαρή συμπατριώτισσα τους κλειδωμένη σε δωμάτιο και την υποχρέωναν να εκπορνεύεται, ανακοίνωσε η αστυνομία στις 4/4/10⁸⁸. Οι συλλήψεις έγιναν ύστερα από τηλεφώνημα της 21χρονης κοπέλας, η οποία κάλεσε την άμεση δράση, ζητώντας βοήθεια. Η αστυνομία μετέβη στη διεύθυνση που τους έδωσε η γυναίκα και την απελευθέρωσαν, συλλαμβάνοντας τους δυνάστες της. Ήταν χτυπημένη στο πρόσωπο. Από την προανάκριση προέκυψε ότι κύκλωμα σωματεμπορίας προσέγγισε πριν από επτά μήνες το θύμα, στη Νιγηρία και την έπεισαν να μεταναστεύσει στην Ελλάδα. Όταν έφτασε -και αφού ζήτησε πολιτικό άσυλο- την παρέλαβαν οι δύο σωματέμποροι, 39 και 29 ετών, οι οποίοι την ξυλοκόπησαν επανειλημμένα, απείλησαν τη ζωή της και την υποχρέωσαν να εκδίδεται. Ανήμερα το Πάσχα, αρνήθηκε να συνεχίσει να εκδίδεται, με αποτέλεσμα να υποστεί νέο ξυλοδαρμό. Κατάφερε, όμως, να τηλεφωνήσει στην Αστυνομία χωρίς να γίνει αντιληπτή. Η κοπέλα είπε ότι είχε δώσει στους προαγωγούς της συνολικά 5.000 ευρώ. Από έρευνες στο σπίτι βρέθηκαν και κατασχέθηκαν 4.150 Ευρώ και δύο κινητά τηλέφωνα. Το θύμα φιλοξενείται σε ξενώνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

16) Εξάρθρωση κυκλώματος σωματεμπορίας που εκμεταλλευόταν Αλβανίδες μετανάστριες

Κύκλωμα σωματεμπορίας οργανωμένο σε στιλ μαφίας εξαρθρώθηκε από το Τμήμα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Δίωξης Οργανωμένου Εγκλήματος της Α-

⁸⁸ Ελευθεροτυπία, 5 Απριλίου 2010

σφάλειας Αττικής στις 9/4/10⁸⁹. Οι αστυνομικοί μετά από συντονισμένη επιχείρηση συνέλαβαν χθες πέντε μέλη του κυκλώματος και δύο Αλβανίδες 20 και 23 ετών, που κατηγορούνται για παράβαση του νόμου περί εκδιδομένων προσώπων. Από τα μέλη του κυκλώματος οι τέσσερις είναι Έλληνες 44, 45, 46 και 47 ετών και ένας Αλβανός 31 ετών, οι οποίοι οδηγήθηκαν σήμερα στον εισαγγελέα. Από την αστυνομία αναζητούνται ακόμη εννέα άτομα που φέρονται ως μέλη της οργάνωσης. Μεταξύ των τεσσάρων Ελλήνων που συνελήφθησαν είναι και ένα παλιό μέλος του συνδικάτου του εγκλήματος, που φέρεται ως ο αρχηγός του κυκλώματος. Οι κατηγορούμενοι αναζητούσαν αλλοδαπές των οποίων εκμεταλλεύονταν τη δεινή οικονομική θέση και τις προωθούσαν στην πορνεία μέσω ροζ αγγελιών σε εφημερίδες και τις εξέδιδαν σε ξενοδοχεία και σπίτια, όπου τις οδηγούσαν μέλη της σπείρας. Οι κοπέλες στη συνέχεια παρέδιδαν όλο το ποσό το οποίο εισέπρατταν στους οδηγούς και αυτοί με τη σειρά τους στους ταμίες της οργάνωσης. Στην κατοχή των συλληφθέντων βρέθηκαν και κατασχέθηκαν τέσσερα αυτοκίνητα και 18 κινητά τηλέφωνα.

17) Ξυλοδαρμός Αφγανού εργαζόμενου των «Γιατρών του Κόσμου» στην περιοχή του Αγίου Παντελεήμονα

Ο Αφγανός Καντίρ Χουσεΐν περπάτησε χιλιάδες χιλιόμετρα διασχίζοντας τέσσερις χώρες στην προσπάθειά του να διαφύγει από τους Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν⁹⁰. Η πολυτάραχη ζωή του αποτυπώθηκε στο βραβευμένο ντοκιμαντέρ της Αννέτας Παπαθανασίου "Καντίρ, ένας Αφγανός Οδυσσέας" και τα τελευταία χρόνια εργάζεται ως μεταφραστής στους "Γιατρούς του Κόσμου". Και όμως, ο Καντίρ Χουσεΐν, ο οποίος γλίτωσε από το μένος των Ταλιμπάν, βρέθηκε νοσηλευόμενος στον Ευαγγελισμό μετά από δολοφονική επίθεση που δέχτηκε από τις ακροδεξιές συμμορίες του Αγ. Παντελεήμονα.

Η επίθεση πραγματοποιήθηκε στις 14/9/10, καθώς ο Καντίρ είχε βγει από το σπίτι του στον Αγ. Παντελεήμονα. Όπως μας περιγράφει ο πρόεδρος της οργάνωσης "Γιατροί του Κόσμου" κ. Νικήτας Κανάκης, "ο Καντίρ δέχθηκε την επίθεση από ομάδα 20-30 ανθρώπων, οι οποίοι με κραυγές 'αυτός είναι, αυτός είναι' τον έπιασαν από τον λαιμό και τον πέταξαν κάτω ξυλοκοπώντας τον ανελέητα. Μάλιστα, κατά την επίθεση, ο Καντίρ φορούσε το μπλουζάκι με τα ιατρικά σήματα των 'ΓτΚ', όμως αυτό δεν εμπόδισε την ομάδα των ακροδεξιών. Για το περιστατικό μάς ειδοποίησαν από το τμήμα του Αγίου Παντελεήμονα, από το οποίο τον μετέφεραν στον Ευαγγελισμό, όπου διαπιστώθηκαν σοβαρά τραύματα στον λαιμό, το πρόσωπο και το σώμα". Το τελευταίο διάστημα, επισημαίνει ο κ. Κανάκης, "είχαμε καταγγελίες ότι συστηματοποιείται η ακροδεξιά βία κατά των μεταναστών στην περιοχή και για τον λόγο αυτό η οργάνωσή μας συλλέγει στοιχεία για την εκπόνηση τεκμηριωμένης έκθεσης με θέμα τη ρατσιστική βία. Έχουμε σοβαρές καταγγελίες ότι πρόκειται για συγκεκριμένο σχέδιο παρακρατικών ομάδων, που στα πρότυπα των Γερμανών ναζί κάνουν εκκαθαρίσεις"! Σχετικά με τη στάση της αστυνομίας, ο πρόεδρος των 'ΓτΚ' θέτει το ερώτημα "τι ακριβώς έχει καταγραφεί για το περιστατικό, καθώς και πόσα ακόμη τέτοια περιστατικά έχουν καταγραφεί στον Αγ. Παντελεήμονα και αν συγκλίνουν οι μαρτυρίες σε συγκεκριμένα πρόσωπα. Επιθυμούμε να μάθουμε, δηλαδή, τι έρευνες έχουν γίνει από την αστυνομία, τόσο για την επίθεση στον Καντίρ όσο και για τα υπόλοιπα περιστατικά".

Αξίζει να τονίσουμε ότι η ζωή του Καντίρ είχε τεθεί στο επίκεντρο του ντοκιμαντέρ της Αννέτας Παπαθανασίου "Καντίρ, ένας αφγανός οδυσσέας" (2008), το οποίο είχε απο-

⁸⁹ Καθημερινή, 10 Απριλίου 2010

⁹⁰ <http://www.avgi.gr/ArticleActions/show.action?articleID=566746>

σπάσει το βραβείο του Καλύτερου Ντοκιμαντέρ στο Διεθνές Τηλεοπτικό Φεστιβάλ Roma Fiction Festival. Σημειωτέον, το ντοκιμαντέρ υλοποιήθηκε με την υποστήριξη του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών, της ΕΡΤ, του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου και του Al Jazeera English. Το θέμα που πραγματεύεται είναι η επιστροφή του Καντίρ για να βρει την οικογένειά του στο Αφγανιστάν, όπου 9 χρόνια μετά κυριαρχούν ακόμη η βία, η φτώχεια και η ανασφάλεια.

18) Μαζικές επιθέσεις σε Πακιστανούς μετανάστες που κήρυξαν απεργία στη Σκάλα Λακωνίας

Οργανωμένο πογκρόμ εναντίον τους κατήγγειλαν στις 14/9/10 εκατοντάδες Πακιστανοί εργάτες γης, που κήρυξαν απεργία και βγήκαν στους δρόμους και στην κεντρική πλατεία της Σκάλας Λακωνίας⁹¹. Προηγήθηκε η καταδίκη ιδιοκτήτη καταλύματος στην περιοχή σε φυλάκιση 58 χρόνων και σε 120.000 ευρώ πρόστιμο, επειδή νοίκιαζε παράνομα καταλύματα σε 58 μετανάστες, ο οποίος άσκησε έφεση κι αφέθηκε ελεύθερος. Όπως κατήγγειλε ο Τζαβέντ Ασλάμ, πρόεδρος της Ένωσης Μεταναστών Εργατών και της Πακιστανικής Κοινότητας Ελλάδος, προχθές το απόγευμα οι ομοεθνείς του, μετά την επιστροφή από τη συλλογή πορτοκαλιών στα χωράφια, βρήκαν τις πόρτες των σπιτιών και των καταλυμάτων όπου διέμεναν κλειδωμένες απ' τους ιδιοκτήτες τους, και πεταμένα όλα τα υπάρχοντά τους έξω από τα σπίτια. «Περίπου 500 άτομα έμειναν ξαφνικά στον δρόμο εξαιτίας της απαράδεκτης συμπεριφοράς της τοπικής αστυνομίας, η οποία λίγες ώρες νωρίτερα γύριζε από σπίτι σε σπίτι, δημιουργώντας πρωτοφανές κλίμα τρομοκρατίας στους ιδιοκτήτες των σπιτιών, αλλά και στους Πακιστανούς που έβρισκε μέσα, προχωρώντας σε προσαγωγές και στο μοίρασμα "υπηρεσιακών σημειωμάτων διοικητικής απέλασης"», δήλωσε ο Τζαβέντ Ασλάμ. Οι Πακιστανοί εργάτες συγκεντρώθηκαν στην κεντρική πλατεία της Σκάλας Λακωνίας όπου και διανυκτέρευσαν, ενώ απείχαν από την εργασία τους σε ένδειξη διαμαρτυρίας.

«Ο νέος πολιτικός προϊστάμενος του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, Χρήστος Παπουτσή, διάλεξε να εγκαινιάσει την εγκατάστασή του στην υπουργική καρέκλα με έναν μαζικό διωγμό μεταναστών από το Πακιστάν, όταν η χώρα τους ρημάζεται από τις χειρότερες πλημμύρες, με είκοσι εκατομμύρια θύματα!» ανέφερε η κίνηση «Ενωμένοι Ενάντια στον Ρατσισμό και στη Φασιστική Απειλή». Να σταματήσει ο διωγμός των Πακιστανών εργατών, να εξασφαλιστούν ανθρώπινες συνθήκες στέγασης και αξιοπρεπές μεροκάματο, και να προχωρήσει άμεσα η κυβέρνηση στη νομιμοποίηση των μεταναστών και στην απόδοση ασύλου στους πρόσφυγες της καταστροφής, ζήτησε το μέλος της Κίνησης, Πέτρος Κωνσταντίνου. Με το μέρος των αλλοδαπών εργατών τάχθηκε και η τοπική δημοτική Αρχή, επιδιώκοντας την εξεύρεση λύσης για την εκτόνωση της κατάστασης. Πηγές της ΕΛ.ΑΣ. υποστήριξαν ότι ουδέποτε δόθηκε εντολή από το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη για την έξωση των Πακιστανών εργατών και πως ουδέποτε παρενέβη η Αστυνομία. Ισχυρίστηκαν δε πως οι ιδιοκτήτες προχώρησαν σε μαζικές εξώσεις, επειδή φοβήθηκαν λόγω της καταδίκης του έτερου ιδιοκτήτη καταλύματος, ο οποίος νοίκιαζε παραπήγματα εισπράττοντας απ' τον κάθε Πακιστανό ενοίκιο 40 ευρώ μηνιαίως.

⁹¹ <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=15/09/2010&id=203238>

19) Ρατσιστική επίθεση κατά αντιρατσιστικής εκδήλωσης στους Αμπελοκήπους

Επιθέσεις φασιστικής ομάδας περίπου 25 ατόμων σε δημόσιο χώρο στους Αμπελοκήπους καταγγέλλουν ότι δέχθηκαν μέλη της «Κίνησης Απελάστε το Ρατσισμό» στις 10/1/10 το απόγευμα σε εκδήλωσή τους⁹²: «Εδώ κι ένα μήνα προαναγγείλαμε τη συνάντηση μελών της Κίνησης στα γραφεία του Πολιτιστικού Συλλόγου Αμπελοκήπων με σκοπό τη συγκρότηση επιτροπής για ν' ασχοληθεί με τα ζητήματα των ρατσιστικών επιθέσεων σε γειτονιές και το σχέδιο νόμου για την ιθαγένεια και τα πολιτικά δικαιώματα των μεταναστών» διευκρινίζει ο Γρηγόρης Δεμέστιχας, μέλος της Κίνησης. Σύμφωνα με τον ίδιο «τη στιγμή που θα ξεκινούσε η εκδήλωση εισέβαλε στον ισόγειο χώρο ομάδα περίπου 25 ατόμων, φορώντας αποκριατίκες μάσκες. Ορισμένοι είχαν ξυρισμένα κεφάλια, κάποιοι κρατούσαν ελληνικές σημαίες, άλλοι είχαν τατουάζ με σβάστικες, φορούσαν κέλτικους σταυρούς και άλλα φασιστικά σύμβολα».

Μέλη της Κίνησης καταγγέλλουν πως «εισέβαλαν βίαια στην αίθουσα του Πολιτιστικού Κέντρου (επί της οδού Σεβαστουπόλεως) πετώντας φυλλάδια που έγραφαν "Μετανάστες; Φτάνει πια" και στην πίσω πλευρά "Τέλος στη μετανάστευση". Στα φυλλάδιά τους υπάρχει η υπογραφή "Αυτόνομοι". Μάλιστα, στο φυλλάδιο αναφέρεται η ηλεκτρονική τους διεύθυνση». Πάντως, οι επιτιθέμενοι, αφού βιντεοσκοπήσαν την επίθεσή τους, την προβάλλουν στο συγκεκριμένο δικτυακό τόπο. Η τακτική της επίθεσης είχε μάλλον σκοπό να τρομοκρατήσει τα μέλη της Κίνησης: «Φώναζαν συνθήματα ενάντια στους ξένους -δεν θέλουμε ξένους στη γειτονιά, εμείς είμαστε Έλληνες- κι αποκαλούσαν τα μέλη της Κίνησης "προδότες, σκουλήκια". Πριν αποχωρήσουν έβαψαν με μαύρη μπογιά τους τοίχους του Πολιτιστικού Κέντρου: Παντού υπάρχει η απεικόνιση ενός Αφρικανού με το σύνθημα "Αν αυτός είναι Έλληνας, εσύ τι είσαι;"». Από πλευράς της Κίνησης διοργανώνονται κινητοποιήσεις.

20) Επίθεση σε 16χρονο Πακιστανό και 37χρονο ομοεθνή του στην Λάρισα

Όπως προέκυψε από σχετική προανάκριση, οι τρεις δράστες που είχαν αποφασίσει να επιτεθούν σε αλλοδαπούς, μπήκαν στις 24/10.10 στο παντοπωλείο που διατηρεί Πακιστανός υπήκοος και επιτέθηκαν απρόκλητα στον 16χρονο γιο του ιδιόκτητη καθώς και στον 37χρονο που βρισκόταν την ώρα εκείνη στο κατάστημα, και τους τραυμάτισαν⁹³. Στην συνέχεια οι δράστες προξένησαν φθορές στο κατάστημα και αφαίρεσαν 700 ευρώ. Από το θόρυβο που προκλήθηκε, σε βοήθεια των δυο αλλοδαπών προσέτρεξαν περίπου δέκα περίοικοι, οι οποίοι καταδίωξαν τους δράστες και κατάφεραν να ακινητοποιήσουν ένα 17χρονο, ο οποίος είναι και ένας από τους τρεις δράστες. Όπως έγινε γνωστό, από στην αστυνομία αναζητούνται δύο ακόμη άτομα 17 και 19 ετών, οι οποίοι έφεραν πτυσσόμενο κλομπ ο ένας και μαντίλι στο πρόσωπο ο δεύτερος, ενώ στη κατοχή του συλληφθέντα βρέθηκε μία κουκούλα η οποία καλύπτει όλο το πρόσωπο. Από τα δύο θύματα ο 37χρονος μεταφέρθηκε στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρισας, για την παροχή πρώτων βοηθειών από όπου και εξήλθε την επόμενη μέρα, ενώ και ο 17χρονος συλληφθείς μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο και μετά την παροχή πρώτων βοηθειών μεταφέρθηκε στην Υποδιεύθυνσης Ασφάλειας Λάρισας όπου και κρατείται.

⁹² <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=11/01/2010&id=119749>

⁹³ <http://live.real.gr/DefaultArthro.aspx?page=arthro&id=17541&catId=3>

Μετά την σχηματισθείσα δικογραφία σε βάρος του οδηγήθηκε στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών.

21) Ισλαμοφοβικές αντιδράσεις Ελλήνων για τις λατρευτικές εκδηλώσεις μουσουλμάνων στην Αθήνα

Στις 15 Νοεμβρίου 2010 κάτοικοι της πλατείας Αττικής, μαζί με μέλη της Χρυσής Αυγής είχαν συγκεντρωθεί στην περιοχή για να εμποδίσουν τους μουσουλμάνους να πραγματοποιήσουν μια λατρευτική εκδήλωση, το Κουρμπάν Μπαϊράμ ή Γιορτή της Θυσίας⁹⁴. Στο σημείο βρέθηκε ισχυρή αστυνομική δύναμη, η οποία για την αποφυγή επεισοδίων απομάκρυνε τους συγκεντρωμένους -που διαμαρτύρονταν για την παρουσία μεταναστών στην Αθήνα- προς την οδό Αχαρνών, κάνοντας μικρή χρήση χημικών. Δυνατή μουσική ακουγόταν από διαμέρισμα στο μπαλκόνι του οποίου γυναίκες με ελληνικές σημαίες φώναζαν συνθήματα κατά των αλλοδαπών. Νωρίτερα, μέλη της Χρυσής Αυγής είχαν πετάξει χαρτιά με υβριστικά συνθήματα κατά των αλλοδαπών. Ζητούσαν την ακύρωση της τελετής και μάλιστα δυνάμεις των ΜΑΤ έκαναν χρήση χημικών για να τους κρατήσουν σε απόσταση. Τελικώς, οι πιστοί προσευχήθηκαν υπό την προστασία αστυνομικών δυνάμεων, ενώ κάποιοι τούς πέταξαν γιαούρτια και αβγά.

Το μπαϊράμ είναι κάτι αντίστοιχο με τη θυσία του Αβραάμ, που υπάρχει στη χριστιανική θρησκεία, και που σε ένα βαθμό αποδέχονται και οι μουσουλμάνοι. Ήταν συγκεντρωμένοι δεκάδες μουσουλμάνοι που διαμένουν στην Ελλάδα, τόσο Έλληνες όσο και Αλβανοί αλλά και από χώρες της Ασίας και της Αφρικής.

Η συγκέντρωση στα Προπύλαια έγινε με πρωτοβουλία της Μουσουλμανικής Ένωσης Ελλάδας και είναι η τρίτη φορά που πραγματοποιείται η προσευχή σε ανοιχτό δημόσιο χώρο. Είχε προηγηθεί στο Ολυμπιακό Στάδιο και την πλατεία Κοτζιά, καθώς όπως είναι γνωστό οι μουσουλμάνοι στην Αθήνα δεν διαθέτουν δικό τους επίσημο χώρο λατρείας. Πάντως ο πρόεδρος της Μουσουλμανικής Ένωσης Ελλάδος Ναίμ Εργαλούρ μιλώντας στην εκπομπή «Πρώτη Γραμμή» της τηλεόρασης του ΣΚΑΪ ξεκαθάρισε πως οι υπαίθριες προσευχές δεν αποτελούν πίεση για την ανέγερση τζαμιού.

Οι μουσουλμάνοι των Αθηνών στερούνται επίσημο τόπο λατρείας και εξυπηρετούνται σε δεκάδες άτυπα τζαμιά τα οποία λειτουργούν σε ακατάλληλους χώρους. Σύμφωνα με τον πρόεδρο της Ένωσης Μουσουλμάνων Ελλάδος κ. Ν. Ελγαντούρ δεν υπάρχει επίσημος ιμάμης στην Αθήνα και καθήκοντα θρησκευτικού λειτουργού αναλαμβάνουν διάφορα άτομα για τα οποία ουδείς διαβεβαιώνει ότι δύνανται να τελέσουν θρησκευτικό έργο. «Προς στιγμήν ελέγχουμε την κατάσταση και δεν αφήνουμε κανέναν ακραίο να τελέσει τον Λόγο της Παρασκευής. Παρακαλούμε όμως την πολιτεία να μας δώσει την άδεια προκειμένου να φέρουμε έναν ιμάμη με δικά μας χρήματα, πιστοποιημένο να αναλάβει την καθημερινότητά μας, δηλαδή γάμους, διαζύγια, κηδείες κτλ.» τονίζει. Η δημιουργία μουσουλμανικού τεμένους στην Αθήνα μπαϊνοβγαίνει στην ατζέντα εδώ και περίπου 10 χρόνια, παραμένοντας στα χαρτιά. Ο πρόεδρος του Ελληνοαραβικού Επιμελητηρίου κ. Χρ. Φώλιας σημειώνει ότι τεμένη υπάρχουν σε όλη την Ευρώπη. «Οι σχέσεις μας με τους Αραβες είναι άριστες. Οτιδήποτε μπορεί να προκαλέσει αρνητική διαφοροποίηση των σχέσεών μας αποτελεί εμπόδιο το οποίο στην πραγματικότητα δεν υπάρχει. Όσο καλά θα νιώθαμε εμείς αν ζούσαμε σε αλλόθρησκη χώρα και είχαμε τον δικό μας χώρο λατρείας τόσο θετικά θα νιώσουν άνθρωποι άλλης θρησκείας, που έρχονται να επισκεφθούν ή να ζήσουν στη χώρα μας, αν υπάρχει ένα τέμενος» καταλήγει.

⁹⁴ «Καθημερινή», 16/11/2010

22) Προσβολή στο Κοράνι και κακομεταχείριση αλλοδαπού μικροπωλητή από δημοτικό αστυνομικό

Προσβολή στο Κοράνι θεώρησαν μετανάστες το επεισόδιο ανάμεσα σε μικροπωλητή και δημοτικό αστυνομικό. Ένταση σημειώθηκε στις 16 Νοεμβρίου 2010 στο κέντρο της Αθήνας ανάμεσα σε μουσουλμάνους μετανάστες και αστυνομικούς. Την αφορμή έδωσε επεισόδιο μεταξύ Αιγυπτίου μικροπωλητή και άνδρα της δημοτικής αστυνομίας, που οι μετανάστες εξέλαβαν ως προσβολή της θρησκείας τους. Στις 12 το μεσημέρι, δημοτικός αστυνομικός ζήτησε από το μικροπωλητή να κάνει έλεγχο στηνπραμάτεια του. Επρόκειτο για φολκλорικά αντικείμενα από τον τόπο καταγωγής του (πάπυροι, ομοιώματα από φελούκες, κ.λπ.), πάνω σε ορισμένα από τα οποία αναγράφονταν στίχοι του Κοραίου.

Ο δημοτικός αστυνομικός άδειασε τη τσάντα του Αιγυπτίου και όπως εκείνος κατήγγειλε τον γρονθοκόπησε. Μετανάστες που βρίσκονταν στην περιοχή συγκεντρώθηκαν φωνάζοντας και απειλώντας τους αστυνομικούς, καθώς θεώρησαν ότι προσέβαλαν το Κοράνι. Ξεκίνησαν πορεία μέχρι την Ομόνοια, όπου συνάντησαν δύναμη των ΜΑΤ και επιτέθηκαν εναντίον της. Οι αστυνομικοί αποχώρησαν από το σημείο και το περιστατικό έληξε με παρέμβαση της Ένωσης Μουσουλμάνων Ελλάδας. Ερωτηθείς για το γεγονός, ο υπουργός Προστασίας του Πολίτη, Χρήστος Παπουτσής είπε ότι οι πάπυροι δεν καταστράφηκαν, αλλά επιστράφηκαν στο μικροπωλητή μετά τον έλεγχο. Θεώρησε πιθανή την εκδήλωση προκλητικών ενεργειών που σχετίζονται με το μεταναστευτικό ζήτημα, εν όψει της αλλαγής των κανόνων για την παροχή ασύλου και ζήτησε αυτοσυγκράτηση και επίδειξη ψυχραιμίας από όλους.

23) Επεισόδια στις πλατείες Αττικής και Κοτζιά. με συμπλοκές μεταξύ μουσουλμάνων και Ελλήνων το Νοέμβριο 2010

Με ισορροπία σε τεντωμένο σχοινί έμοιαζε το Νοέμβριο 2010 η τήρηση της τάξης σε περιοχές του κέντρου της Αθήνας που συμβιώνουν Έλληνες και μετανάστες⁹⁵. Στις 18 Νοεμβρίου 2010 απειλήθηκε σύρραξη στην πλατεία Αττικής, όπου άγνωστοι με κράνη προκάλεσαν φθορές σε πολυκατοικία όπου διαμένουν αλλοδαποί και σε μαγαζί μετανάστη. Επενέβη η αστυνομία και προσήγαγε δύο Έλληνες. Επίσης, προηγουμένως, στις 17 Νοεμβρίου 2010, τα επεισόδια είχαν (και πάλι) ως επίκεντρο το υπόγειο τζαμί της οδού Αριστομένους 52. Κάτοικοι που αντιδρούν βίαια στην παρουσία αλλοδαπών έστησαν καρτέρι σε άτομα που προσεύχονταν στο αυτοσχέδιο τζαμί. Κατά την αποχώρησή τους, δύο υπήκοοι Μπανγκλαντές καταδιώχθηκαν από ομάδες κατοίκων και κατέφυγαν σε εργαστήριο φασόν για να γλιτώσουν τα χειρότερα. Στο σημείο έσπευσαν δύο περιπολικά. Ωστόσο, όπως αναφέρουν αυτόπτες μάρτυρες, ομάδα 150 ατόμων τους επιτέθηκε ξυλοκοπώντας τους άγρια.

Τελικά, οι δύο υπήκοοι Μπανγκλαντές μεταφέρθηκαν στο τμήμα της περιοχής και στη συνέχεια στο νοσοκομείο για τις πρώτες βοήθειες. Ρίγη ανησυχίας προκαλούν περιγραφές αυτοπτών μαρτύρων ότι για όσο διάστημα οι τραυματίες αλλοδαποί βρίσκονταν στο αστυνομικό τμήμα Αγ. Παντελεήμονα, απέξω υπήρχαν συγκεντρωμένοι κάτοικοι που εκτόξευαν, αλαλάζοντας, απειλές κατά πάντων.

⁹⁵ «Καθημερινή», 19 Νοεμβρίου 2010

24) Επίθεση με πυροβόλο όπλο και ακρωτηριασμός κατά Κούρδου μετανάστη στην Ηγουμενίτσα

Επίθεση με πυροβόλο όπλο δέχτηκε στο Νεοχώρι Θεσπρωτίας Κούρδος μετανάστης, μέλος ομάδας 10 περίπου μεταναστών, που είχαν προσπαθήσει να επιβιβαστούν σε νταλίκια που στάθμευε σε βενζινάδικο, χωρίς επιτυχία⁹⁶. Αποτέλεσμα των πυροβολισμών ήταν ο μερικός ακρωτηριασμός του μετανάστη, τον οποίο ο δράστης φέρεται ότι στόχευσε και πυροβόλησε 3 φορές. Σοβαρά ερωτήματα εγείρονται και για τις ευθύνες της Αστυνομίας, καθώς, σύμφωνα με την ανακοίνωση της είδησης σε τοπική ιστοσελίδα, παρά την ιατρική διαπίστωση του σοβαρού τραυματισμού στο Νοσοκομείο Φιλιατών, κανένας αστυνομικός δεν εμφανίστηκε για κατάθεση.

25) Ρατσιστικό χτύπημα στο λατρευτικό χώρο των μουσουλμάνων στα Καμίνια Ηρακλείου Κρήτης

Ρατσιστικό χτύπημα σημειώθηκε στις 3 Απριλίου 2010 στο λατρευτικό χώρο των μουσουλμάνων στα Καμίνια Ηρακλείου Κρήτης⁹⁷. Ο αυτοσχέδιος εμπρηστικός μηχανισμός, αποτελούμενος από γκαζάκι φιαλιδίου βουτανίου, εξερράγη στην είσοδο διαμερίσματος, όπου στεγάζονται τα γραφεία του Πνευματικού και Πολιτιστικού Συνδέσμου «Αλληλεγγύης και Ειρήνης των Αράβων», στην οδό Ινάτου 7, τόπο λατρείας των μουσουλμάνων της πόλης από το 1999. Η έκρηξη ακούστηκε σε μεγάλη απόσταση. Οι αστυνομικοί που πήγαν αμέσως στο σημείο της έκρηξης βρήκαν τον εκρηκτικό μηχανισμό και ένα πλαστικό δοχείο βενζίνης.

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως ιστορικά στο Ηράκλειο οργανωμένοι ακροδεξιοί πυρήνες με δράση δεν υπήρχαν ποτέ ούτε κατά τη διάρκεια της χούντας ούτε κατά τη διάρκεια της μεταξικής δικτατορίας. Ακόμα και οι λίγοι συνεργάτες των Γερμανών ναζί στη διάρκεια της Κατοχής μετά την απελευθέρωση είτε τιμωρήθηκαν οι περισσότεροι από ντόπιους για τα εγκλήματα που είχαν διαπράξει είτε έφυγαν από το νησί για να γλιτώσουν. Το ανησυχητικό φαινόμενο έγκειται στο γεγονός πως σε μια περίοδο μεγάλης οικονομικής κρίσης, με ταυτόχρονη κρίση της πολιτικής αντιπροσώπευσης, στην Κρήτη εμφανίζονται οργανωμένοι ακροδεξιοί πυρήνες με δράση με επίκεντρο τα Χανιά και το Ρέθυμνο, όπου έγινε η στυγερή δολοφονία ενός νεαρού Αλβανού μετανάστη το 2008 μπροστά στα μάτια του ανάπηρου πατέρα του. Στο Ηράκλειο τον Απρίλιο γράφτηκαν ακροδεξιά και ρατσιστικά συνθήματα, ενώ η «Χρυσή Αυγή» έχει δημιουργήσει ιστοσελίδα στο Διαδίκτυο.

26) Σοβαρός τραυματισμός μετανάστη στα Χανιά ύστερα από επίθεση

Στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας στο νοσοκομείο των Χανίων, νοσηλεύτηκε τον Απρίλιο 2010 ένας 35χρονος μετανάστης, ο οποίος κατήγγειλε ότι κάποιος τον «σούβλισαν» με σκουπόξυλο⁹⁸. Δημοσιεύματα αναφέρουν ότι ο 35χρονος, την περασμένη Παρασκευή, έφτασε στο νοσοκομείο των Χανίων με έντονους πόνους στον θώρακα και απέδωσε τον τραυματισμό του σε ατύχημα.

⁹⁶ http://alfanea.blogspot.com/2010/11/blog-post_2840.html

⁹⁷ <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=06/04/2010&id=148534>

⁹⁸ <http://www.axiaplus.gr/Default.aspx?id=191553&nt=108&lang=1>

Στη συνέχεια, η κατάσταση της υγείας του επιδεινώθηκε και οι γιατροί τον υπέβαλαν σε νέες εξετάσεις κατά τις οποίες διαπίστωσαν ένα κομμάτι ξένου σώματος, υπόλειμμα από το σκουπόξυλο, στον θώρακα του 35χρονου, που έχρηζε άμεσης χειρουργικής επέμβασης. «Υπήρχε διάτρηση πρωκτού και ρήξη εντέρου, ήπατος, διαφράγματος και κάρφωμα του πλαστικού στο δεξί τμήμα του θώρακος. Πρόκειται, φυσικά περί βιασμού και όχι ατυχήματος, ισχυρίστηκε ο ίδιος», τόνισε ο διευθυντής της Ιατρικής Υπηρεσίας του Νοσοκομείου Χανίων, Γιώργος Αρχοντάκης.

27) Επίθεση κατά Αφγανών προσφύγων στην Πλατεία Αγίου Παντελεήμονα το Μάιο 2010

Στις 5.30 το πρωί της Τρίτης 11/5/2010, ομάδα 15-20 ατόμων επιτέθηκε απρόκλητα εναντίον δύο Αφγανών προσφύγων στην Πλατεία Αγίου Παντελεήμονα⁹⁹. Σύμφωνα με καταγγελίες της Αφγανικής Κοινότητας, με ξύλα, πέτρες και καρέκλες από καφενεία της Πλατείας, τα ανθρωποειδή της «εθνικής περιφρούρησης της πλατείας» σάπισαν στο ξύλο – κυριολεκτικά – τους 20/χρονους Ρασούλ Αχμαντί και Φαουάντ Μπαγιάζ, που εκείνη την ώρα περίμεναν το αφεντικό τους στην οδό Αχαρνών για να πάνε στη δουλειά. Οι δύο πρόσφυγες μεταφέρθηκαν και νοσηλεύονται στον Ευαγγελισμό με τραύματα στο κεφάλι και το σώμα. Ο ένας από τους δύο ήταν σε πολύ σοβαρή κατάσταση με σπασμένα δόντια και πολλαπλά τραύματα στο πρόσωπο. Σύμφωνα με καταγγελίες, λίγες ώρες πριν η ίδια ομάδα είχε μαχαιρώσει σοβαρά άστεγο παλαιστίνιο που κοιμόταν σε παγκάκι στην πλατεία Βικτωρίας.

Πριν από λίγες μέρες η Κίνηση «Απελάστε το Ρατσισμό» είχε καταγγείλει επιθέσεις και απειλές εναντίον Αφγανών στην οδό Αλκιβιάδου με σημείο αφετηρίας την Πρωτομαγιάτικη συγκέντρωση μίσους της νεοναζιστικής Χρυσής Αυγής, με την πλήρη ανοχή της αστυνομίας. Όπως φαίνεται η ηγεσία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη δεν ασχολήθηκε με την κάλυψη πολλών μηνών του Τοπικού Αστυνομικού Τμήματος που δεν κατέγραφαν καμία καταγγελία των θυμάτων και έτσι οι δράστες πήραν το πράσινο φως να κλιμακώσουν τη ρατσιστική βία

28) Επιθέσεις κατά του γραφείου του Ελληνικού Φόρουμ Προσφύγων στον Άγιο Παντελεήμονα

Το γραφείο του Ελληνικού Φόρουμ Προσφύγων στον Άγιο Παντελεήμονα, όπου γίνονταν σεμινάρια γλώσσας και ελληνικής νομοθεσίας έκλεισε μετά από επιθέσεις που δέχθηκε το Σεπτέμβριο 2010, όπως ανακοίνωσε στις 23/9/2010 ο εκπρόσωπος του Φόρουμ, Μοχαμάντι Γιόνους¹⁰⁰. Ο εκπρόσωπος του Φόρουμ σε συνέντευξη Τύπου για την ένταση που επικρατεί στην περιοχή, κατήγγειλε ότι έφηβοι με λοστούς είχαν μπει στο γραφείο του Ελληνικού Φόρουμ Προσφύγων πριν από λίγους μήνες για να ξυλοκοπήσουν τους αλλοδαπούς, που έκαναν μάθημα ελληνικών. Ο ίδιος τραυματίστηκε από την επίθεση. Όπως καταγγέλλει, όταν πήγε στο αστυνομικό τμήμα για να υποβάλει μήνυση, η απάντηση ήταν: «Αν κάνεις μήνυση θα σου κάνουν και αυτοί μήνυση και θα περάσεις τη νύχτα εδώ μέσα». «Δεν πήγα σε κανένα κανάλι να το καταγγείλω, διότι η α-

⁹⁹ <http://www.ksm.gr/%CE%B1%CE%B3%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%83-%CE%BE%CF%85%CE%BB%CE%BF%CE%B4%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CF%83-%CE%B1%CF%86%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CE%B1%CE%B3%CE%B9%CE%BF-%CF%80/>

¹⁰⁰ <http://news.in.gr/greece/article/?aid=1231060353>

κραία αντιρατσιστική συμπεριφορά δημιουργεί τον ίδιο ρατσισμό με τη ρατσιστική συμπεριφορά» είπε.

29) Ρατσιστική επίθεση με καραμπίνες στο Καστέλι Κισσάμου

Στις 15/11/2010, δυο μετανάστες από την Παλαιστίνη ενώ βρίσκονταν στην παραλία Καστέλι στον Κίσαμο Χανίων, δέχθηκαν επίθεση από τέσσερις ελληναράδες οπλισμένους με καραμπίνες¹⁰¹. Χωρίς να έχει προηγηθεί τίποτε και χωρίς να ανταλλάξουν μια κουβέντα, οι μετανάστες δέχτηκαν πυροβολισμούς και άγρια επίθεση. Ξυλοκοπήθηκαν και αφέθηκαν αιμόφυρτοι. Μετά το τέλος του έργου τους οι ελληναράδες τους φώναζαν να φύγουν από την περιοχή. Οι μετανάστες σέρνονται μέχρι ένα κοντινό μαγαζί, ζητώντας βοήθεια. Καλείται η αστυνομία, η οποία τους πηγαίνει στο κέντρο υγείας Καστελίου. Μετά την παροχή πρώτων βοηθειών, μεταφέρθηκαν με ασθενοφόρο στο Νοσοκομείο Χανίων για ν' αναλάβουν τα σωματικά τους τραύματα οι γιατροί. Το αποτέλεσμα της ρατσιστικής αυτής επίθεσης ήταν 24 ράμματα στο κεφάλι ο ένας και σπασμένο χέρι και πόδι ο άλλος.

B) Επιστημονικές έρευνες

1) Έρευνα της Κάπα Research σχετικά με την ιθαγένεια των αλλοδαπών στην Ελλάδα

Περισσότεροι από τους μισούς Έλληνες υποστηρίζουν ότι τα παιδιά των μεταναστών που γεννιούνται στην Ελλάδα δικαιούνται την ελληνική υπηκοότητα, διχασμένη εμφανίζεται η κοινή γνώμη στο δικαίωμα ψήφου των μεταναστών, ενώ 28,1% των μεταναστών θεωρούν ρατσιστική τη συμπεριφορά των Ελλήνων. Αυτό προκύπτει από έρευνα της εταιρείας δημοσκοπήσεων Κάπα Research με δείγμα πανελλαδικά 1.281 Έλληνες και 530 μετανάστες¹⁰². Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, που χρηματοδοτήθηκε από το Ταμείο ένταξης μεταναστών τρίτων χωρών στην Ελλάδα. Η συντριπτική πλειονότητα (79,3%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι ο αριθμός των μεταναστών στην Ελλάδα είναι πολύ μεγάλος, περισσότεροι του 50% των Ελλήνων θεωρούν την παρουσία των μεταναστών απειλή για τη χώρα, αν και αντίστοιχος αριθμός συναναστρέφεται καθημερινά με μετανάστες.

- Σε ποσοστό 57,5% πιστεύουν ότι οι μετανάστες έχουν συμπιέσει τους μισθούς αυξάνοντας την ανεργία των Ελλήνων, μόνο 34,3% αναγνωρίζουν τη συμβολή τους στην ανάπτυξη της οικονομίας και ένας στους δύο θεωρούν ότι οι μετανάστες επιβαρύνουν το ασφαλιστικό σύστημα.
- Ένας στους δύο εκτιμά ότι η παρουσία των μεταναστών απειλεί να αλλοιώσει την εθνική μας ταυτότητα, ενώ αντίθετα τέσσερις στους 10 ότι εμπλουτίζουν πολιτιστικά την ελληνική κοινωνία.
- Ότι οι μετανάστες αυξάνουν τη βία και την εγκληματικότητα απαντούν 74,5% και μόνο το 23,9% εκφράζει αντίθετη άποψη. Το 65,35% διαβεβαιώνουν ότι αι-

¹⁰¹ http://athens.indymedia.org/front.php3?lang=el&article_id=1225980

¹⁰² <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=15/01/2010&id=121323>

σθάνονται ανασφαλείς στην πόλη τους, το 48% ότι απειλούνται τόσο από Έλληνες όσο και από μετανάστες, το 29,6% μόνον από μετανάστες και το 19% μόνον από μη νόμιμους μετανάστες.

- Το 29,3% θεωρούν ότι οι μετανάστες δεν πρόκειται ποτέ να ενταχθούν πλήρως και το 16,3% ότι θα πρέπει να εγκαταλείψουν τις συνήθειες και την ταυτότητά τους.
- Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες πιστεύουν ότι οι παράνομοι μετανάστες πρέπει να φύγουν από την Ελλάδα, 34,3% ζητούν να παραμείνουν και να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους Έλληνες, το 8,9% θέλουν να επιστρέψουν στις χώρες τους και το 3,7% να παραμείνουν χωρίς δικαιώματα.
- Σύμφωνα με την πρόσβαση των μεταναστών στην εργασία και την κοινωνική ασφάλιση δηλώνουν περισσότεροι από 7 στους 10 ερωτώμενους και 5 στους 10 συμφωνούν με την οικογενειακή συνένωση.
- Πάνω από 50% συμφωνούν ότι τα παιδιά των μεταναστών που γεννιούνται στη χώρα μας δικαιούνται ελληνικής υπηκοότητας ενώ στην άποψη αυτή αντιτίθενται 4 στους 10.
- Για το δικαίωμα ψήφου διαπιστώνεται διχογνωμία, με 49,9% να δηλώνουν υπέρ και 43,5% να διαφωνούν.
- Οκτώ στους 10 θέλουν η ρατσιστική συμπεριφορά απέναντι στους μετανάστες να τιμωρείται και 7 στους 10 συμφωνούν με το σύνθημα «Όλοι διαφορετικοί - όλοι ίσοι».
- Οι μισοί μετανάστες δηλώνουν ότι απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με τους Έλληνες και οι άλλοι μισοί όχι.
- Ένας στους δύο θέλει την ελληνική υπηκοότητα, 7 στους 10 ζητούν δικαίωμα ψήφου και 2 στους 5 πιστεύουν ότι το ελληνικό κράτος προσπαθεί να τους εντάξει με σεβασμό στην ταυτότητά τους.
- Ένας στους 10 δηλώνει ότι συναναστρέφεται με Έλληνες, 65% έχουν θετική γνώμη για τους Έλληνες, 4 στους 10 πιστεύουν ότι σε λίγα χρόνια θα έχουν γίνει Έλληνες και μόνον 28,1% χαρακτηρίζουν ρατσιστική τη συμπεριφορά των Ελλήνων.

2) Έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. για ρατσιστικές διακρίσεις κατά των Ρομά

«Οι Ρομά στην Ελλάδα είναι η ομάδα πληθυσμού που υφίσταται τον πιο βαρύ και αδιάκριτο αστυνομικό έλεγχο απ' όλες τις άλλες μειονότητες στην Ευρώπη», όπως αναφέρει η έκθεση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA¹⁰³). Το ποσοστό των αστυνομικών ελέγχων που διενεργεί η ΕΛ.ΑΣ στους Ρομά είναι αναλογικά το μεγαλύτερο στην Ευρώπη. Στη Γαλλία, η αστυνομία τον τελευταίο χρόνο σταμάτησε στο δρόμο και διενήργησε έλεγχο στο 42% των Βορειοαφρικανών και στο 22% των Γάλλων. Έξι στους δέκα Έλληνες Ρομά ανέφεραν ότι η ΕΛ.ΑΣ. τούς σταμάτησε και τους έλεγξε τους τελευταίους 12 μήνες έξι συνολικά φορές. Οι δύο από αυτούς πιστεύουν ότι η Αστυνομία τούς έλεγξε λόγω της φυλετικής τους καταγωγής. Γενικά, η ΕΛ.ΑΣ. διενεργεί έλεγχο εγγράφων στο 88% των Ρομά έναντι ανάλογων ελέγχων μόνο στο 48% του γενικού πληθυσμού των Ελλήνων. Επτά στους δέκα Ρομά (68%) που ελέγχθηκαν υποβλήθηκαν σε σωματική έρευνα και έλεγχο αυτοκινήτων, έναντι ανάλο-

¹⁰³ TVXS, 13.10.10

γων ελέγχων μόλις στο 9% του γενικού πληθυσμού των Ελλήνων. Οι μισοί από τους Ρομά που ελέγχθηκαν ανέφεραν ότι τους επιβλήθηκε κάποιο πρόστιμο από τους αστυνομικούς, ενώ το 41% υποβλήθηκε σε αλκοτέστ ή ναρκοτέστ και το 34% είτε συνελήφθη είτε οδηγήθηκε για κάποιες ώρες στα αστυνομικά τμήματα. Παράλληλα, μόλις ο μισός ελληνικός πληθυσμός (49%) εμπιστεύεται την Ελληνική Αστυνομία.

Μάλιστα, το 48% των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι δεν καταγγέλλουν περιστατικά επιθέσεων ή σοβαρών παρενοχλήσεων που έγιναν σε βάρους τους, επειδή θεωρούν ότι η ΕΛ.ΑΣ. είναι ανίκανη να κάνει το οτιδήποτε. Επίσης, το 13% αρνείται να καταγγείλει επιθέσεις εναντίον του επειδή αισθάνεται άβολα ή λόγω της υπερβολικής γραφειοκρατίας και ένα άλλο 13% αποκάλυψε ότι φοβάται την Αστυνομία. Κατ' επέκταση, το 66% των Ελλήνων Ρομά δεν εμπιστεύεται την ΕΛ.ΑΣ., όπως επίσης και το 36% των Αλβανών. Σύμφωνα με την έκθεση, τον τελευταίο χρόνο ελέγχθηκαν δύο φορές το 31% των Αλβανών που διαμένουν στην Ελλάδα. Στο μεταξύ, εμπιστοσύνη στην αστυνομία τους δείχνουν το 76% των Βέλγων, το 62% των Ισπανών, το 59% των Γάλλων και το 58% των Ιταλών. Σύμφωνα με την έρευνα, η πιο αστυνομοκρατούμενη χώρα από πλευράς ελέγχων στο δρόμο είναι η Ιταλία, όπου η αστυνομία τον τελευταίο χρόνο έλεγξε το 40% των Ιταλών, το 28% των Βορειοαφρικανών, το 22% των Αλβανών και το 24% των Ρουμάνων.

3) Συνέδριο του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Ζάμπειο της Αθήνας σχετικά με διακρίσεις για γυναίκες Ρομά

«Οι γυναίκες Ρομά δέχονται τις μεγαλύτερες και ισχυρότερες διακρίσεις στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, μεγαλύτερες και από εκείνες που υφίστανται οι μετανάστες¹⁰⁴. Είναι φτωχές μαζί με τα παιδιά τους και δεν μπορούν να απαλλαγούν από τη φτώχεια και να ενταχθούν στην κοινωνία, αλλά παραμένουν στο περιθώριο. Στα ΜΜΕ, άλλοτε παρουσιάζονται ως σουφραζέτες της παρακμής και άλλοτε ως οι κολασμένες της Ευρώπης». Οι διαπιστώσεις ήταν μερικές από τις πολλές, που αναπτύχθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για τη γυναίκα Ρομ, που διοργάνωσε στο Ζάμπειο το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Για τις γυναίκες Ρομ υπάρχουν παγιωμένα στερεότυπα τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη. Στην Ουγγαρία αναφέρθηκε πως 1.000 Ρομ όταν εγκυμονούσαν, χτυπούσαν την κοιλιά τους ή έπαιρναν φάρμακα, ώστε να βγάλουν παιδιά με προβλήματα, ώστε να τα αξιοποιήσουν για επαιτεία. Άλλοτε μαζί με τους άνδρες Ρομ, εμφανίζονται ως κλέφτες παιδιών και έμποροι βρεφών. Οι εικόνες αυτές τροφοδοτούν τα ΜΜΕ και καλλιεργούν την απόρριψη και τον φόβο. Ο φόβος γεννά το μίσος. Το μίσος γεννά τη βία και η βία μπορεί να φτάσει μέχρι και τον θάνατο. Όπως έγινε με τον Χίτλερ. Στην Ελλάδα η εικόνα είναι διαφορετικότερη, οι γυναίκες της συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας παρουσιάζονται να λένε τη μοίρα, τα χαρτιά, να καταχρώνται την πιθανή εμπιστοσύνη που τους δείχνουν οι άνθρωποι, να κλέβουν και να ζητιανεύουν. Οι Ρομ στα ευρωπαϊκά και ελληνικά ΜΜΕ παρουσιάζονται ως εκφραστές της εγκληματικότητας. Στην Ελλάδα εμφανίζονται ως μια φυλή που δεν επιθυμεί να ενταχθεί στην κοινωνία και να ενσωματωθεί. Αντίδοτο σε όλα αυτά τα στερεότυπα, αλλά και στην περιθωριοποίηση είναι η επικοινωνία, ο διάλογος, η εκπαίδευση όχι μόνο των Ρομ αλλά και του υπόλοιπου πληθυσμού. Τέλος, από τους Έλληνες συνέδρους καταγγέλλθηκε ότι όλα τα κονδύλια της Ε.Ε., ύψους 10 εκατ., που έφτασαν στην Ελλάδα «ροκανίστηκαν και χάθηκαν».

¹⁰⁴ <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=13/01/2010&id=120498>

Γ) Δικαστικές αποφάσεις του ΕΔΔΑ και ελληνικών δικαστηρίων και Συστάσεις Διεθνών Οργανισμών σχετικά με θέματα ρατσιστικής βίας

1) Καταδίκη Ελλάδας από το ΕΔΔΑ για κακοποίηση Ελληνοπόντιου

Τον Ιανουάριο 2010 υπήρξε ομόφωνη καταδίκη της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στην Υπόθεση Γκαλότσκιν¹⁰⁵. Η σχετική προσφυγή με αριθμό Νο. 2945/07 υποβλήθηκε στο ΕΔΔΑ από το ΕΠΣΕ. Η Ελλάδα, κατά το ΕΔΔΑ, παραβίασε δύο φορές το άρθρο 3 (απαγόρευση των βασανιστηρίων) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), τόσο στο ουσιαστικό μέρος (αστυνομικοί κακοποίησαν τον Παναγιώτη Γκαλότσκιν) όσο και στο διαδικαστικό μέρος (δεν έγινε αποτελεσματική αστυνομική και δικαστική ανάκριση για την κακοποίηση). Η Ελλάδα παραβίασε επίσης το άρθρο 6.1 (υπερβολική καθυστέρηση διαδικασίας) γιατί η ποινική διαδικασία ενώπιον ενός βαθμού δικαιοσύνης κράτησε τέσσερα χρόνια και τέσσερις μήνες, ενώ εκκρεμεί εδώ και επτά χρόνια η αγωγή στα διοικητικά δικαστήρια. Η Ελλάδα πρέπει να καταβάλει 17.000 ευρώ στο θύμα για ηθική βλάβη, καθώς και 1500 ευρώ στο ΕΠΣΕ για δικηγορικά έξοδα.

2) Καταδίκη εκδότη του «Απολλώνειο Φως» για αντισημιτικές προκηρύξεις σε δίκη Κ. Πλεύρη

Στις 29 Ιανουαρίου 2010 καταδικάστηκε από το Ι΄ Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών ο εκδότης του περιοδικού «Απολλώνειο Φως» Ιωάννης Χαραλαμπίδης (<http://www.apolloneiofos.gr/>)¹⁰⁶. Κρίθηκε ένοχος για παράβαση του Άρθρου 2 του αντιρατσιστικού νόμου 927/79 γιατί, κατά το κατηγορητήριο, «Στην Αθήνα την 5/9/2007 και την 3/12/2007 με περισσότερες ομοειδείς πράξεις που συνιστούν εξακολούθηση του αυτού αδικήματος δια του τύπου ως μέσο εξέφρασε ιδέες προσβλητικές για ομάδα προσώπων λόγω της φυλετικής ή εθνικής τους καταγωγής. Συγκεκριμένα ως εκδότης του «Απολλώνειο Φως» (καθό διάστημα δικαζόταν ο Κων/νος Πλεύρης στο Τριμελές Εφετείο Αθηνών για σχετικό αδίκημα) διένειμε σε αόριστο αριθμό πολιτών φυλλάδια με προσβλητικά κείμενα». Ο Εισαγγελέας της έδρας Αλέξανδρος Σπηλιώτης είχε επίσης ζητήσει την καταδίκη του. Στον καταδικασθέντα επιβλήθηκε ποινή επτά μηνών φυλάκισης με τριετή αναστολή και με ανασταλτικό χαρακτήρα μέχρι την εκδίκαση τυχόν έφεσης.

Σημαντικό στοιχείο της δίκης είναι πως στην αρχή της διαδικασίας δήλωσε παράσταση πολιτικής αγωγής (θεωρώντας δηλαδή εαυτή θιγόμενη από το δημοσίευμα) το στέλεχος του ΕΠΣΕ Andrea Gilbert, υπεύθυνη για την παρακολούθηση του αντισημιτισμού και Εβραία η ίδια, η οποία παρίστατο μέσω του νομικού συμβούλου του ΕΠΣΕ Βασίλη Σωτηρόπουλου. Ο κατηγορούμενος έκαναν ένσταση κατά της παράστασης πολιτικής αγωγής, την οποία το δικαστήριο, μετά από σύμφωνη εισαγγελική πρόταση, απέρριψε. Σημειώνεται πως ήταν η πέμπτη δίκη ενώπιον Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών

105

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?action=html&documentId=861025&portal=hbkm&source=externalbydocnumber&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649>.

¹⁰⁶ Δελτίο Τύπου ΕΠΣΕ, 29 Ιανουαρίου 2010

κατά την οποία η ένσταση κατά της παράστασης πολιτικής αγωγής μελών των θιγόμενων ομάδων (Εβραίων ή Ρομά) απορρίπτεται.

3) Καταδίκη Ελλάδας από ΕΔΔΑ για κακοποίηση 16χρονου Ρομά στο Αργοστόλι

Στις 22 Απριλίου 2010 καταδικάστηκε ομόφωνα η Ελλάδα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στην Υπόθεση Στεφάνου¹⁰⁷. Η σχετική προσφυγή με αριθμό Νο. 2954/07 υποβλήθηκε στο ΕΔΔΑ από το ΕΠΣΕ. Η Ελλάδα, κατά το ΕΔΔΑ, παραβίασε το άρθρο 3 (απαγόρευση των βασανιστηρίων) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Στο σχετικό σκεπτικό το ΕΔΔΑ ανέφερε χαρακτηριστικά πως η διερεύνηση των καταγγελιών από την ΕΔΕ και τη δικαιοσύνη ήταν ανεπαρκής. Η Ελλάδα παραβίασε επίσης το άρθρο 6.1 (υπερβολική καθυστέρηση διαδικασίας) γιατί η ποινική διαδικασία ενώπιον δύο βαθμών δικαιοσύνης κράτησε έξι χρόνια και έξι μήνες. Η Ελλάδα πρέπει να καταβάλει 20.000 ευρώ στο θύμα για ηθική βλάβη. Περιληπτικά αναφέρεται πως, στις 12 Απριλίου 2006, το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Κεφαλληνίας καταδίκασε τον αστυνομικό Νικόλαο Κανελλόπουλο για παράβαση του άρθρου 137^Α ΠΚ παράγραφος 3 σε συνδυασμό με την παράγραφο 1, στις 5 Αυγούστου 2001, για κακομεταχείριση στο ΤΑ Αργοστολίου του τότε δεκαεξάχρονου Θεοδώρου Στεφάνου. Πρόκειται για πολύ σπάνια, αν όχι μοναδική, καταδίκη αστυνομικού με βάση το άρθρο για βασανιστήρια από ελληνικό δικαστήριο. Στη συνέχεια όμως, στις 15 Απριλίου 2008, το Τριμελές Εφετείο Πατρών, μετά από μια συνοπτική δίκη παρωδία κατά την οποία ουσιαστικά δεν άφησε τους Ρομά να καταθέσουν, αθώωσε τον αστυνομικό με βάση ισχυρισμούς όχι κάποιου μάρτυρα αλλά ενός πολίτη στην απαλλακτική ΕΔΕ που είχε γίνει το 2002 και ο οποίος δεν ήταν καν στο δικαστήριο.

4) Αθώωση Κ. Πλεύρη σε δίκη για αντισημιτισμό στον Άρειο Πάγο

Με την απόφαση 3/2010 του Αρείου Πάγου απορρίφθηκε η αίτηση με αριθμό 34/1-7-2009 του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου για την αναίρεση της απόφασης 913/27-3-2009 του Πενταμελούς Εφετείου Αθηνών με την οποία αθώθηκε ο Κώστας Πλεύρης, ο οποίος είχε καταδικαστεί με την απόφαση 9006/13-12-2007 του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών για παράβαση των άρθρων 1 και 2 του αντιρατσιστικού νόμου 927/79 με το αντισημιτικό βιβλίο του¹⁰⁸. Από την απόφαση προκύπτει πως η Ολομέλεια είχε 39 δικαστές στη σύνθεσή της κατά τη συνεδρίαση της 15 Οκτωβρίου 2009. Δεν αναφέρεται πόσοι δικαστές παρέστησαν στη διάσκεψη για τη λήψη της απόφασης στις 4 Μαρτίου 2010 και στη δημοσίευσή της στις 15 Απριλίου 2010. Αναφέρει αντίθετα πως υπήρξε μειοψηφία 12 δικαστών με το ίδιο ουσιαστικό σκεπτικό και μικρή διαφοροποίηση 5 από τους 12 στη νομική διατύπωση υπέρ της αναίρεσης. Συμπερασματικά, η πλειοψηφία αποφάνθηκε πως ο Κ. Πλεύρης με το βιβλίο του δεν προσβάλλει την αξία των Ε-

107

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?action=html&documentId=866810&portal=hbkm&source=externalbydocnumber&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649>

108

http://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=H9946F7BRL9LVHZJYR VYLEKBG78DDI&apof=3_2010

βραίων λόγω της φυλετικής ή εθνικής καταγωγής τους (αφού υποτίθεται πως στρέφεται κατά των ... «εβραϊοσιωνιστών» και όχι των Εβραίων) ενώ η μειοψηφία αποφάνθηκε πως το βιβλίο προσβάλλει την αξία των Εβραίων λόγω της φυλετικής ή εθνικής καταγωγής τους (και πως τα περί «εβραϊοσιωνιστών» ήταν προσχηματική δήλωση του Κ. Πλεύρη για να αποφύγει την καταδίκη του την οποία κακώς υιοθέτησαν εφέτες και αρεοπαγίτες)¹⁰⁹.

5) Έκθεση της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης Συμπεριφοράς» του Συμβουλίου της Ευρώπης για κακομεταχείριση και βασανιστήρια στην Ελλάδα

Περιπτώσεις κακοποίησης κρατουμένων και παράνομων μεταναστών από αστυνομικούς που αγγίζουν τα όρια των βασανιστηρίων εντόπισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης Συμπεριφοράς (CPT) στην Ελλάδα¹¹⁰. Στην έκθεσή της για το 2009, που δημοσιεύτηκε το **Νοέμβριο 2010**, καταγγέλλεται η ατιμωρησία των υπευθύνων, ενώ καταγράφονται και οι απάνθρωπες συνθήκες που επικρατούν σε φυλακές, κρατητήρια και κέντρα υποδοχής μεταναστών.

Κατά τη διάρκεια επίσκεψης που πραγματοποίησε αντιπροσωπεία της CPT δέχθηκε πολλές καταγγελίες για κακομεταχείριση των κρατουμένων από αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας. Σύμφωνα με αυτές, κατά την ανάκριση αστυνομικοί της Ασφάλειας κλωτσούσαν, χαστούκιζαν, γρονθοκοπούσαν και χτυπούσαν κρατουμένους, με ρόπαλα και άλλα αντικείμενα, στα πέλματα των ποδιών και στα δάχτυλα.

Όπως τονίζει η Επιτροπή, σε ορισμένες περιπτώσεις, η κακομεταχείριση ήταν τέτοιας σοβαρότητας ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά βασανιστήριο.

109 Η πλειοψηφία συμφώνησε με το σκεπτικό της αθωωτικής απόφασης του Εφετείου θεωρώντας τον Κ. Πλεύρη «επιστήμονα και ιστορικό» ο οποίος στο βιβλίο του ασκεί «κριτική των ιστορικών προσώπων, η οποία δεν είναι προσχηματική και δεν εκφεύγει από τα επιστημονικά πλαίσια». Στη συνέχεια αποφάνθηκε πως «η απαλλακτική για τις αποδιδόμενες στον κατηγορούμενο αξιόποινες πράξεις κρίση του δικαστηρίου της ουσίας οικοδομείται και θεμελιώνεται στην περί πραγμάτων κυρίαρχη παραδοχή του ότι 'δεν καταφέρεται συλλήβδην κατά των Εβραίων, αλλά κατά των εβραϊοσιωνιστών', οι οποίοι προφανώς είναι ότι δεν αποτελούν ομάδα προσώπων που εντάσσεται στην έννοια της φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, κατά την προδιαληφθείσα του όρου έννοια... δεν προκύπτει ότι ο κατηγορούμενος είχε πρόθεση να προτρέψει τον αναγνώστη σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά των Εβραίων, ή να εκφράσει προσβλητικές κατά των Εβραίων ιδέες εκ μόνου του λόγου της φυλετικής ή εθνικής καταγωγής τους». Η μειοψηφία αντίθετα αποφάνθηκε πως «τα ανωτέρω αποσπάσματα του βιβλίου του κατηγορουμένου... αναφέρονται αδιακρίτως κατά των Εβραίων, διακρίνονται από εμπάθεια και φανατισμό και εμπεριέχουν αφενός δημόσια πρόκληση σε πράξεις που μπορούν να προκαλέσουν εναντίον των Εβραίων, εκ μόνου του λόγου της εθνικής καταγωγής των, διακρίσεις, μίσος ή βία και αφετέρου προσβλητικές της τιμής και της υπολήψεως των ιδέες, λόγω της εθνικής και μόνο καταγωγής των, αφού εμφανίζουν αυτούς, συλλήβδην, ως ραδιούργους, δολοφόνους και υπανθρώπους ... το Εφετείο δεν δικαιολογεί τη σύνδεση των εκφερομένων με τα αποσπάσματα νοημάτων του κατηγορουμένου με συγκεκριμένες πράξεις των εβραϊοσιωνιστών και δεν εξηγεί τον λόγο για τον οποίο, αν και τα εν λόγω αποσπάσματα αναφέρονται αδιακρίτως σε όλους τους Εβραίους, εκτιμά ότι αυτά αναφέρονται μόνο σε ορισμένη ομάδα Εβραίων, των εβραϊοσιωνιστών... το Εφετείο δεν ερευνήσε μήπως στην κριτική κατά του εβραϊοσιωνισμού χρησιμοποίησε ο κατηγορούμενος ως πρόσχημα και άλλοθι για την επίθεση του κατά της ολότητας των Εβραίων, θέλοντας να ταυτίσει στη συνείδηση του αναγνώστη τις έννοιες Εβραίος και εβραϊοσιωνισμός... υιοθέτησε έτσι χωρίς αιτιολογία τη δήλωση του κατηγορουμένου ότι με το βιβλίο του επιτίθεται μόνο κατά των εβραϊοσιωνιστών και όχι κατά της ολότητας των Εβραίων, δήλωση που είναι φανερό ότι έγινε, επειδή και ο ίδιος ο συγγραφέας γνώριζε ότι οι ανωτέρω αναφορές του αδιακρίτως κατά των Εβραίων στοιχειοθετούν αντικειμενικά τις αξιόποινες πράξεις των άρθρων 1 παρ. 1 και 2 του Ν. 927/1979».

¹¹⁰ Ελευθεροτυπία, 18/11/2010

Ιδιαίτερα ανησυχητικές κρίνονται από το CPT οι καταγγελίες ότι μέλη της Ασφάλειας Σερρών τοποθέτησαν πλαστική σακούλα στο κεφάλι ενός υπόπτου κατά τη διάρκεια της ανάκρισης και ότι αστυνομικοί σε τμήμα της Θεσσαλονίκης απείλησαν συλληφθέντα, τόσο κατά τη σύλληψή του όσο και στο κρατητήριο ότι θα τον βιάσουν. Μάλιστα, όπως αναφέρεται στην έκθεση, τον ανάγκασαν να σταθεί σε νιπτήρα, του κατέβασαν το παντελόνι και ένας αστυνομικός στάθηκε από πάνω του και προσποιήθηκε ότι είχε πρωκτική επαφή μαζί του.

Σύμφωνα με την έκθεση πολλά αστυνομικά τμήματα και συνοριακά φυλάκια δεν πληρούν βασικές ανάγκες των κρατουμένων για στέγαση, διατροφή και ελάχιστα επίπεδα υγιεινής.

Σε πολλά από αυτά οι κρατούμενοι κοιμούνται στο πάτωμα (π.χ. αστυνομικό τμήμα Σιδηροκάστρου), δεν έχουν στρώματα (Πάτρα, Σουφλί, Ξάνθη) ή κουβέρτες (Χίος).

Τα οικήματα όπου στεγάζονται οι συγκεκριμένες υπηρεσίες είναι συνήθως σε πολύ κακή κατάσταση, ενώ σε κάποια δεν λειτουργούν οι τουαλέτες (Κέντρο Μεταγωγών Άμφισσας, αστυνομικό τμήμα Ομοιοίας) και τα ντους (αστυν. τμήμα της οδού Γούναρη στην Πάτρα). Όπως τονίζεται, όλα είναι ιδιαίτερος βρώμικα εξαιτίας του υπερπληθυσμού και της έλλειψης καθαριστικών.

Τα καθαρά κλινοσκεπάσματα και τα είδη υγιεινής απουσιάζουν από τα κέντρα κράτησης, ενώ αντίστοιχες ελλείψεις παρατηρούνται ακόμη και στο χώρο κράτησης του αεροδρομίου της Αθήνας. Μάλιστα σε κάποια κέντρα μερικές φορές διανέμονται μικρές ποσότητες σαπουνιού και σαμπουάν.

6) Έκθεση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για τις θρησκευτικές ελευθερίες στην Ελλάδα

Επικριτική ήταν η έκθεση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για τις θρησκευτικές ελευθερίες στην Ελλάδα, που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 17/11/2010, με αναφορές για τα επεισόδια κατά μουσουλμάνων, μερικές περιπτώσεις αντισημιτισμού στον Τύπο και γενικότερα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν θρησκευτικές μειονότητες όπως για παράδειγμα τις αδειοδοτήσεις για την κατασκευή ή τη λειτουργία χώρων λατρείας¹¹¹. Η φετινή έκθεση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για τις θρησκευτικές ελευθερίες ανά τον κόσμο, καλύπτει την περίοδο από τον Ιούλιο του 2009 έως τον αντίστοιχο μήνα του 2010. Το κεφάλαιο για την Ελλάδα επισημαίνει ότι η ελληνική κυβέρνηση σέβεται εν γένει στην πράξη τα ζητήματα θρησκευτικών ελευθεριών και στην εισαγωγική σύνοψη γίνεται λόγος για γραφειοκρατικά κυρίως προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι θρησκευτικές μειονότητες, όπως για τις αδειοδοτήσεις για την κατασκευή ή λειτουργία χώρων λατρείας, και για συνέχιση φαινόμενων θρησκευτικών διακρίσεων και εκδηλώσεων αντισημιτισμού.

Επισημαίνονται τα θετικά βήματα του Αρχιεπισκόπου της Εκκλησίας της Ελλάδας για την πρόοδο του διαθρησκευτικού διαλόγου με την Αγγλικανική Εκκλησία και άλλα θρησκευτικά δόγματα.

Ωστόσο υπάρχουν αναφορές για τα επεισόδια κατά μουσουλμάνων, όπως η εμπρηστική επίθεση κατά του τεμένους στους Τοξότες, Ξάνθης, βανδαλισμοί σε άλλο τζαμί και κοιμητήριο στην Θράκη, και η επεισοδιακή διαμαρτυρία χιλίων περίπου μουσουλμάνων μεταναστών στην Αθήνα, τον Μάιο του 2009, λόγω «βεβήλωσης αντιτύπου του κορανίου από αστυνομικό».

¹¹¹ «Ελευθεροτυπία», 18/11/2010

Επίσης στην έκθεση σημειώνεται η συνέχιση εκφάνσεων αντισημιτισμού στον Τύπο και στην κοινωνία, περιστατικά βανδαλισμών εβραϊκών μνημείων και περιουσιών, και οι δύο εμπρηστικές επιθέσεις κατά της Συναγωγής Χανίων, ενώ ως θετική εξέλιξη προβάλλεται ο εγκαινιασμός του Μνημείου Ολοκαυτώματος στην Αθήνα από τον υπουργό Επικρατείας τον περασμένο Μάιο.

Ακόμη στα επιμέρους τμήματα, επαναλαμβάνεται ότι το Σύνταγμα της Ελλάδας καθιερώνει την Ελληνορθόδοξη Εκκλησία ως την επικρατούσα θρησκεία, αλλά συγχρόνως προστατεύει το δικαίωμα κάθε πολίτη να επιλέγει τη θρησκεία του, ότι η κυβέρνηση σέβεται το δικαίωμα αυτό, αλλά μη-ορθόδοξες θρησκευτικές ομάδες μερικές φορές αντιμετωπίζουν διοικητικά εμπόδια ή νομικούς περιορισμούς στην άσκηση της λατρείας τους. Σημειώνεται ότι η Ελληνορθόδοξη Εκκλησία εξακολουθεί να ασκεί σημαντική πολιτική και οικονομική επιρροή, ότι απαγορεύεται ο προσηλυτισμός και ότι από το 2006 δεν έχουν εκδοθεί νέες άδειες λειτουργίας τόπων λατρείας σε μη-ορθόδοξες θρησκευτικές ομάδες.

Το Στέιτ Ντιπάρτμεντ αναφέρεται στη διάκριση μεταξύ της μουσουλμανικής κοινότητας της Θράκης, που εμπίπτει στο ειδικό καθεστώς της Συνθήκης της Λωζάννης με ειδικά προνόμια, και στους μουσουλμάνους μετανάστες που κατοικούν κυρίως στην Αθήνα (υπολογίζονται σε 200.000), και ακολουθούν αναφορές σε επιμέρους προβλήματα γύρω από τους τρόπους αναγνώρισης θρησκειών και θρησκευτικών ομάδων (διαμαρτυρίες Σαϊεντολόγων και Πολυθεϊστών), φορολογικές και άλλες διακρίσεις, ερωτήματα ισχύος του ισλαμικού νόμου (σαρία) στη Θράκη, αδειοδοτήσεις για την κατασκευή ή λειτουργία χώρων λατρείας.

Τέλος, αναφέρεται ότι σε απάντηση ανησυχιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας για τη νομική απαγόρευση του προσηλυτισμού (Έκθεση Σεπτ. 2009), η ελληνική κυβέρνηση διευκρίνισε ότι η σχετική νομοθεσία είναι στην πράξη από καιρό ανεφάρμοστη.

6) ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

A) Κρούσματα παραβιάσεων του δικαιώματος σε υγεία και πρόνοια

1) Αύξηση κρουσμάτων φυματίωσης σε μετανάστες χωρίς χαρτιά

Βουλευτής κατέθεσε στη Βουλή των Ελλήνων Ερώτηση με αίτημα να μην απελαύνονται μετανάστες χωρίς χαρτιά για όσο διάστημα πάσχουν από φυματίωση¹¹². Πρόσφατη διεθνής έρευνα αναφέρει ότι το 5 έως 10 % του συνόλου των πασχόντων από φυματίωση είναι παράνομοι μετανάστες, οι οποίοι δεν έχουν πάντοτε πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και αγωγή. Η αγωγή είναι αναγκαία, ασφαλώς, και για τον ίδιο τον ασθενή αλλά και για την πρόληψη της περαιτέρω εξάπλωσης της νόσου. Η αγωγή διαρκεί πολύ (έξι έως οκτώ μήνες), και πρέπει να ολοκληρωθεί. Διαφορετικά, υπάρχει σοβαρός κίνδυνος υποτροπής της νόσου. Η πολυανθεκτική φυματίωση (MDR) απαιτεί αγωγή μεγαλύτερης διάρκειας (περίπου 2 έτη) χρησιμοποιώντας ισχυρά φάρμακα με ανεπιθύμητες παρενέργειες, και πολλές φορές είναι περισσότερο δαπανηρή. Καθώς η νόσος αυτή είναι μεταδοτική, υπάρχει κίνδυνος να προκληθούν σοβαρά προβλήματα υγείας.

2) Προβλήματα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των Ρομά στη Λαμία

Η Ελληνική Ομάδα για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων (ΕΟΔΜ) και το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ), μεταξύ πολλών άλλων περιοχών της Ελλάδας, επισκέφθηκαν τον Ιούνιο 2010 το Ιατροκοινωνικό Κέντρο (ΙΑΚ) φροντίδας των Τσιγγάνων στον Ξηριά Λαμίας, τον Καταυλισμό στον Ξηριά¹¹³. Σε ό,τι αφορά το Ιατροκοινωνικό Κέντρο, αυτό που απεκόμισε η αντιπροσωπεία των δύο οργανώσεων είναι ότι υπολειτουργεί. Η λειτουργία του είναι υπό την εποπτεία του Δήμου με πρόγραμμα ενταγμένο στο Γ' ΚΠΣ. Οι εργαζόμενοι είναι απλήρωτοι από το Δεκέμβριο και παρατάθηκε η λειτουργία του με σκοπό την ένταξή του στο ΕΣΠΑ.

Σύμφωνα με τις δύο οργανώσεις, οι ειδικότητες που απαιτούνται για τη σωστή λειτουργία αυτών των Ιατροκοινωνικών Κέντρων είναι:

- Ένας/Μία (1) Ιατρός με ειδικευση κατά προτεραιότητα στην γενική ιατρική, ή στην κοινωνική ιατρική, ή στην παθολογία ή στην παιδιατρική.
- Ένας/Μία (1) Κοινωνικός/ή Λειτουργός ή κοινωνιολόγος (πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ με άδεια άσκησης επαγγέλματος) κατά προτίμηση με εμπειρία η εξειδίκευση σε θέματα που αφορούν τους τσιγγάνους, ελλείψει αυτών, πτυχιούχους ΑΕΙ, τμήματος Ψυχολογίας, Κοινωνιολογίας, κοινωνικής Πολιτικής ή Κοινωνικής Διοίκησης.

¹¹² Ερώτηση Φ. Κουβέλη προς Βουλή Ελλήνων, 15 Απριλίου 2010

¹¹³ Δελτίο Τύπου ΕΠΣΕ, 12 Ιουνίου 2010

- Ένας/Μία (1) Επισκέπτης/τρια Υγείας ή Νοσηλεύτης-τρια (πτυχιούχοι Α-ΕΙ/ΤΕΙ) με άδεια άσκησης επαγγέλματος. Ελλείψει αυτών βοηθοί νοσηλευτές των σχολών ΤΕΕ/ΜΤΕΝΣ/ΙΕΚ με άδεια άσκησης επαγγέλματος).
- Ένας/Μία ψυχολόγος (πτυχιούχος ΑΕΙ με άδεια άσκησης επαγγέλματος) κατά προτίμηση με εμπειρία ή εξειδίκευση σε θέματα που αφορούν τσιγγάνους.
- Ένας/μία Γυμναστής ή/και ένας/μία ειδικός παιδαγωγός για δημιουργική απασχόληση (μουσικολόγοι, θεατρολόγοι, κ.λ.π.) πτυχιούχοι ΑΕΙ.
- Ένας/μία διαμεσολαβητής που θα προέρχεται από τον πληθυσμό αναφοράς του συγκεκριμένου οικισμού (θα προτείνεται από την Ομοσπονδία Τσιγγάνων) κατά προτίμηση να έχει παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης για υποστήριξη ευπαθών κοινωνικά ομάδων.

Ο Διαμεσολαβητής θα συνεργάζεται με όλα τα τμήματα και θα είναι ο συνδεδεμένος κρίκος ανάμεσα στα στελέχη του Ιατροκοινωνικού Κέντρου, της ευρύτερης τοπικής κοινωνίας και της ομάδας στόχου. Επίσης θα ασχολείται, σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους, για την έκδοση πιστοποιητικών, βιβλιαρίων υγείας και άλλων δημοσίων εγγράφων.

3) Συνθήκες υγιεινής στα Τμήματα Φύλαξης Αλλοδαπών σε Ορεστιάδα και Αλεξανδρούπολη

Εκατοντάδες παράνομοι μετανάστες, συλλαμβάνονται καθημερινά στα σύνορα της χώρας. Στοιβάζονται σε λίγα τετραγωνικά, χωρίς την ύπαρξη στοιχειωδών συνθηκών υγιεινής και καθαριότητας, και δίχως να εξετάζονται ιατρικά. Όμως οι γιατροί που προσφέρθηκαν εθελοντικά τον Οκτώβριο 2010 για να τους εξετάσουνε δεν λάβανε σχετική έγκριση από τη διεύθυνση Αλλοδαπών¹¹⁴.

Είναι οι πρωτόγνωρες συνθήκες κράτησης των μεταναστών σε τμήματα φύλαξης σε Ορεστιάδα και Αλεξανδρούπολη, που «έρχονται σε αντίθεση και με τις πανανθρώπινες αξίες και αρχές του πολιτισμού μας», όπως τις κατήγγειλαν το Σεπτέμβριο 2010 ακόμη και οι ίδιοι οι «διώκτες» τους, δηλαδή η Πανελλήνια Ομοσπονδία Συνοριακών Φυλάκων.

Το θέμα είχε τεθεί τότε και στο γενικό γραμματέα του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, στον οποίο είχε περιγραφεί η κατάσταση της αύξησης της μεταναστευσης στο νομό Έβρου, καθώς «ο αριθμός των συλληφθέντων καθημερινά αγγίζει τους 250-300 με συνεχώς αυξανόμενη ροή».

Οι συνοριακοί φύλακες, που βεβαίως ενίστανται πρωτίστως για το δικό τους «εγκλωβισμό», μιλούσαν για:

- Μεταφορά των μεταναστών, ανάμεσα στους οποίους βρέφη και παιδιά, με επικίνδυνα οχήματα.
- Κίνδυνο μετάδοσης νοσημάτων στους ίδιους, αλλά και σε ολόκληρο τον τοπικό πληθυσμό.
- Απαράδεκτες συνθήκες παραμονής και κράτησής τους, υπαίθρια, στην αυλή τμημάτων, όπου τους επόμενους μήνες με τις καταιγίδες και την πτώση θερμοκρασίας θα διανυκτερεύουν μέσα στη λάσπη και στο κρύο κι ενώ ανάμεσά τους

¹¹⁴ Ελευθεροτυπία, 25/10/2010

υπάρχουν πολλά παιδιά και βρέφη. Σε πολλές περιπτώσεις, δε, οι ίδιοι (οι φύλακες) συνεισφέρουν από το εισόδημά τους για φάρμακα και φαγητό.

Το «σήμα άμεσου κινδύνου» που εξέπεμψαν οι συνοριακοί φύλακες ενεργοποίησε τη μη κυβερνητική οργάνωση «Ελληνική Δράση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα». Διά της νομίμου εκπροσώπου της, δικηγόρου Ηλέκτρας-Λήδας Κούτρα, ζήτησε με επιστολή της, που φέρει ημερομηνία 7/10/2010, προς το διευθυντή της Διεύθυνσης Αλλοδαπών, έγκριση επείγουσας επίσκεψης στα αστυνομικά κρατητήρια Εβρου.

Προκειμένου «με κλιμάκιο που θα απαρτίζεται από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό (γιατρούς -μεταξύ των οποίων και παιδίατρος- και νοσηλευτικό προσωπικό), μεταφραστές, δικηγόρο, καθώς και από διοικητικό προσωπικό, να παράσχουμε πρωτοβάθμια ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και όπου κριθεί αναγκαίο θα παραπέμψουμε σε κέντρα υγείας ή δημόσια νοσοκομεία για την αντιμετώπιση του περιστατικού».

Στο πρόγραμμα της αποστολής την οποία θα υποστήριζε και η Ομοσπονδία Συνοριακών Φυλάκων θα ήταν μεταξύ πολλών άλλων και «η παροχή σε κρατούμενους και συνοριοφύλακες ενημέρωσης και οδηγιών που αφορούν τα λοιμώδη μεταδιδόμενα νοσήματα, καταγραφή των περιστατικών με λήψη ιατρικού και κοινωνικού ιστορικού, καταγραφή των συνθηκών διαβίωσης, αλλά και η κάλυψη επείγουσών αναγκών σε φαρμακευτική αγωγή, γάλατα, πάνες κ.λπ.». Στις 15 Οκτωβρίου 2010 ο διευθυντής της Διεύθυνσης Αλλοδαπών της ΕΛ.ΑΣ., ταξίαρχος Βασίλης Κουσουτής, με επιστολή του απέρριψε το αίτημα της «Ελληνικής Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» καθώς, όπως αναφέρει, «δεν υφίσταται ανάγκη της εθελοντικής εργασίας των μελών της οργάνωσής σας». Κι αυτό γιατί αντιβαίνει στην πάγια τακτική του υπουργείου «να επιτρέπει την είσοδο σε χώρους κράτησης αλλοδαπών, σε σωματεία και φορείς που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο υλοποίησης συγκεκριμένων προγραμμάτων για παροχή ιατρικών υπηρεσιών κ.ά.». Και στα συγκεκριμένα τμήματα «δραστηριοποιούνται άλλες οργανώσεις για την παροχή υποστήριξης σε πρόσφυγες, μετανάστες και μέλη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων»!

4) Αιφνίδιος θάνατος τετράχρονου Ρομά από πιθανή καθυστέρηση άφιξης των αρμόδιων υπηρεσιών Υγείας

Κατεπείγουσα ένορκη διοικητική εξέταση διάταξε στις 22/ 5/10 ο διοικητής της Υγειονομικής Περιφέρειας, Αριστείδης Μπουσουλέγκας, προκειμένου να διαπιστωθούν τα αίτια του αιφνίδιου θανάτου ενός τετράχρονου αγοριού Ρομά, που άφησε την τελευταία του πνοή στο Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Καβάλας, στο οποίο διακομίστηκε από το νοσοκομείο της Ξάνθης¹¹⁵. Το άτυχο αγόρι καταπλακώθηκε από σιδερένια πόρτα, όταν έπαιζε στην αυλή του σπιτιού του, στα Κιμμέρια της Ξάνθης. Οι γονείς του μετέφεραν αμέσως το παιδί τους στο νοσοκομείο της Ξάνθης, αλλά το τμήμα επειγόντων περιστατικών δήλωσε αδυναμία αντιμετώπισης του περιστατικού, το οποίο χαρακτηρίστηκε πολύ σοβαρό.

Το αγόρι μεταφέρθηκε στη χειρουργική κλινική του νοσοκομείου, όμως ελλείπει νευροχειρουργού στο νοσοκομείο της Ξάνθης, διαπιστώθηκε ξανά αδυναμία αντιμετώπισης και κρίθηκε αναγκαία η άμεση διακομιδή του στο νοσοκομείο της Καβάλας. Λίγο πριν από τις δέκα το βράδυ, στο νοσοκομείο της Καβάλας διαπιστώθηκε ότι τα τραύματα είναι τόσο σοβαρά, ώστε απαιτείται διακομιδή στο Ιπποκράτειο Νοσοκομείο Θεσ-

¹¹⁵ <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=11424&subid=2&pubid=12606946>

σαλονίκης και αντιμετώπιση στην εκεί μονάδα εντατικής θεραπείας. Δυστυχώς όμως, το τετράχρονο αγόρι κατέληξε στο νοσοκομείο της Καβάλας, λίγο πριν ξεκινήσει για τη διακομιδή στη Θεσσαλονίκη.

Ο διοικητής της 4ης Υγειονομικής Περιφέρειας, Αριστείδης Μπουσουλέγκας σε δηλώσεις του έκανε γνωστό ότι ενημερώθηκε για το θέμα από τους τηλεοπτικούς σταθμούς και όχι από τους διοικητές των δύο νοσοκομείων. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι το παιδί μπορούσε να σωθεί και ότι ο θάνατός του επήλθε λόγω μεγάλων καθυστερήσεων, τότε θα προκύψουν ευθύνες για όσους χειρίστηκαν την υπόθεση. Όπως ήταν φυσικό, οι γονείς του άτυχου παιδιού, ένα ζευγάρι αθίγγανων από τον οικισμό των Κιμμερίων της Ξάνθης, αντέδρασαν οργισμένα στο άκουσμα του θανάτου του γιου τους .

5) Άρνηση παροχής ιατρικών υπηρεσιών από κρατικά νοσοκομεία της Αθήνας σε Ρομά της Μυτιλήνης

Δύο νεαροί ανάπηροι Τσιγγάνοι, που ζουν μαζί με τη μητέρα τους και άλλα τρία ανήλικα αδέρφια τους στις πιο άθλιες συνθήκες που μπορεί να ζήσει άνθρωπος σε διάφορα σημεία της Μυτιλήνης, βίωσαν το Μάρτιο 2010 από πρώτο χέρι τις διακρίσεις καθώς και την ελληνική εκδοχή του κράτους πρόνοιας¹¹⁶. Κυριολεκτικά πετάχτηκαν στον δρόμο από δύο κρατικά νοσοκομεία, το «Αιγινήτειο» και τον «Ευαγγελισμό», μάλιστα στο πρώτο στο οποίο πήγαν ύστερα από τηλεφωνικό ρεπορτάζ δηλώθηκε από τα πλέον αρμόδια χείλη ότι δεν περιθάλπουν περιστατικά με βιβλιάρια πρόνοιας, δηλαδή απόρους!

Πριν από καιρό, η κοινωνική υπηρεσία του Νοσοκομείου Μυτιλήνης φρόντισε ώστε τα δύο παιδιά, ο Χρήστος Καραγιάννης, 22 ετών, και ο αδελφός του Μανώλης, 17 ετών, να μεταφερθούν στην Αθήνα για να εξεταστούν από εξειδικευμένους γιατρούς για τη σπάνια μυϊκή-νευρολογική πάθησή τους. Ας σημειωθεί ότι η παραπληγία στα κάτω άκρα οφείλεται, σύμφωνα με τους γιατρούς στο Νοσοκομείο Μυτιλήνης, σε «πιθανό κληρονομικό νόσημα», πράγμα που επιβάλλει την εξειδικευμένη εξέτασή τους, αφού υπάρχουν άλλα τρία ανήλικα αδέρφια για τα οποία υπάρχει φόβος ότι μπορεί σε μερικά χρόνια να εμφανίσουν και εκείνα την ίδια πάθηση.

Από τον Οκτώβριο 2009 είχαν ξεκινήσει οι διαδικασίες ώστε να μεταφερθούν στην Αθήνα και να εξεταστούν σε εξειδικευμένη κλινική νευρολογικών και μυϊκών παθήσεων. Το ραντεβού κλείστηκε με το «Αιγινήτειο Νοσοκομείο Αθηνών», που διαθέτει εξειδικευμένη κλινική για τέτοιου είδους παθήσεις, για τις 23 του φετινού Φεβρουαρίου, όμως λίγες ημέρες πριν από το ραντεβού, υπάλληλος του «Αιγινήτειου» ενημέρωσε ότι το ραντεβού ακυρώνεται γιατί «ως Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο δεν δέχεται περιστατικά με βιβλιάρια πρόνοιας» παρά μόνον επείγοντα περιστατικά όταν αυτό εφημερεύει! Μετά την ακύρωση του ραντεβού με το «Αιγινήτειο» κλείστηκε από την κοινωνική υπηρεσία του Νοσοκομείου Μυτιλήνης νέο ραντεβού, αυτή τη φορά με τον «Ευαγγελισμό» που διαθέτει τμήμα νευρολογικών παθήσεων. Έτσι, τα δύο παιδιά με ολόκληρο τον φάκελο των εξετάσεων που περιλάμβαναν και αξονικές τομογραφίες, συνοδεία της μητέρας τους, έφτασαν στην Αθήνα.

¹¹⁶ <http://www.enet.gr/?i=news.el.ellada&id=142055>

Στον «Ευαγγελισμό» οι γιατροί διαπίστωσαν πως για τη συγκεκριμένη πάθηση απαιτείται να εξεταστούν από άλλο εξειδικευμένο τμήμα που λειτουργεί στο Νοσοκομείο Παίδων και στο οποίο γίνονται δεκτοί και ενήλικες μέχρι 30 ετών. Η επίσκεψη όμως στο «Παίδων» δεν μπορούσε να γίνει νωρίτερα από τέσσερις μήνες από σήμερα (!). Κι ενώ ο «Ευαγγελισμός» το μεσημέρι της Παρασκευής είχε κάνει γνωστό -σε επικοινωνία με το Νοσοκομείο Μυτιλήνης- ότι θα φιλοξενήσει για ανθρωπιστικούς λόγους για λίγες μέρες τα ανάπηρα παιδιά και τη μητέρα τους, για να μπορέσουν να επιστρέψουν τότε στη Μυτιλήνη, παιδιά και μάνα βρέθηκαν κυριολεκτικά στον δρόμο.

«Δεν φρόντισαν να τους μεταφέρουν τουλάχιστον με ένα ασθενοφόρο μέχρι τον Πειραιά, όπου έμειναν για να περιμένουν έως ότου κλείσουν εισιτήρια με το πλοίο με το βιβλιάριο πρόνοιας», λέει η Μαρία Μάνου, μια κάτοικος της Μυτιλήνης η οποία εδώ και χρόνια συμπαραστέκεται εθελοντικά στην οικογένεια.

Η Τσιγγάνα μάνα βρέθηκε μόνη της να σπρώχνει δύο καροτσάκια μέσα στην Αθήνα για να πάει στον Πειραιά. Εκεί και λόγω του ότι τα παιδιά έχουν βιβλιάρια πρόνοιας περίμεναν για κάποιες μέρες έως ότου να λειτουργήσουν οι αρμόδιες υπηρεσίες του Λιμενικού Σώματος και να βγουν τα απαραίτητα δωρεάν εισιτήρια. Κάπως έτσι πέρασαν ένα Σαββατοκύριακο στον Πειραιά μέσα στο κρύο. Τελικά επέστρεψαν στη Μυτιλήνη με το πλοίο της γραμμής. «Δεν ξέρω αν ζω στην Ελλάδα ή στην Ινδία», σχολιάζει η κ. Μάνου. «Αν αυτή η μάνα είχε λεφτά να "λαδώσει" θα είχε όλες τις περιποιήσεις». «Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί ένα νοσοκομείο δεν δέχεται ασθενείς με βιβλιάρια πρόνοιας. Είναι κάτι που μου προκαλεί εντύπωση», είπε η προϊσταμένη της Κοινωνικής Υπηρεσίας του Νοσοκομείου Μυτιλήνης, Ουρανία Δουκάρου.

6) Άρνηση από ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ανανέωσης βιβλιαρίου ασθενείας αλλοδαπής

Με αναφορά της προς το Συνήγορο του Πολίτη το Φεβρουάριο 2010 αλλοδαπή εργαζομένη νομίμως διαμένουσα στην Ελλάδα κατήγγειλε ότι το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αρνήθηκε να εισπράξει τις εισφορές της και να ανανεώσει το βιβλιάριο ασθενείας της, αφού η ίδια έλυσε την υιοθεσία της και μετέβαλε τα προσωπικά της στοιχεία βάσει των στοιχείων του βιολογικού της πατέρα¹¹⁷. Η ανεξάρτητη αρχή σε πόρισμα της αναφέρει ότι η μεταβολή αυτή αναγνωρίστηκε ως νόμιμη από το κράτος προέλευσης της αλλοδαπής, με την έκδοση νέου σε ισχύ διαβατηρίου, μια μεταβολή που αποδέχτηκε και η αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης και προχώρησε στην ανανέωση της άδειας διαμονής αόριστης διάρκειας της αλλοδαπής, βάσει των νέων στοιχείων της.

Ωστόσο, το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, κρίνοντας ότι τα στοιχεία που προσκομίσθηκαν δεν ήταν ικανά για την απόδειξη της ταυτοπροσωπίας, απαίτησε την αναγνώριση του αλλοδαπού τίτλου λύσης της υιοθεσίας ως εκτελεστού, με απόφαση ελληνικού δικαστηρίου στο πλαίσιο της εκούσιας δικαιοδοσίας. Ο Συνήγορος του Πολίτη με έγγραφό του προς την αρμόδια υπηρεσία επισήμανε ότι η έκδοση νέου διαβατηρίου από το κράτος προέλευσης της αλλοδαπής παράγει τεκμήριο νομιμότητας, το οποίο αποδέχτηκε η Ελληνική Πολιτεία, ανανεώνοντας την άδεια διαμονής της αλλοδαπής εργαζόμενης.

Κατά την άποψη της αρχής, με την ανεπαρκώς αιτιολογημένη άρνησή του, ο ασφαλιστικός οργανισμός εξωθούσε βαθμιαία την αλλοδαπή εργαζόμενη σε μια κατάσταση οριακής νομιμότητας, αρνούμενος να δεχτεί την καταβολή εισφορών για την αναγνώριση χρόνου ασφάλισης και να θεωρήσει το ατομικό βιβλιάριο υγείας της, παρά την τήρηση εκ μέρους της όλων των υποχρεώσεων που απορρέουν τόσο από την κοινωνι-

¹¹⁷ <http://www.in.gr/news/article.asp?lngEntityID=1110832&lngDtrID=244>

κοασφαλιστική όσο και από τη μεταναστευτική νομοθεσία, εξαναγκάζοντάς την σε περιττές και δαπανηρές δικαστικές διαδικασίες. Μετά τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη, το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ανακάλεσε την απορριπτική απόφαση και μετέβαλε τα στοιχεία της ατομικής κατάστασης της ασφαλισμένης του, χορηγώντας της τις εκ του νόμου οφειλόμενες υπηρεσίες και παροχές.

7) Μετεγκατάσταση των Ρομά από την περιοχή του Βοτανικού και επιπτώσεις στην υγεία τους και την υγεία των περιοίκων από την καύση καλωδίων

Από το 2005 στην περιοχή του Βοτανικού σε ιδιόκτητο οικόπεδο εντός των ορίων του Δήμου της Αθήνας έχουν εγκατασταθεί περισσότεροι από 600 Ρομά, οι οποίοι διαβιούν σε άθλιες συνθήκες υγιεινής, χωρίς νερό, φως και αποχέτευση¹¹⁸.

Εξαιτίας της αδιαφορίας του κρατικού μηχανισμού, οι πληθυσμοί Ρομά εξωθούνται στην πρακτική της καύσης καλωδίων για να εξασφαλίσουν τα προς το ζην, γεγονός που συνεχίστηκε μέσα στο 2010. Έτσι, σε καθημερινή βάση λειτουργούν αυτοσχέδιες υπαίθριες καμίνους που καίνε καταλύτες, λάστιχα και καλώδια προκειμένου να εμπορευτούν το χαλκό. Οι επιπτώσεις των αναθυμιάσεων στην υγεία των ίδιων των Ρομά, αλλά και στην υγεία των περιοίκων προκαλούν ανησυχία, δεδομένου ότι από την καύση των καλωδίων εκλύεται στην ατμόσφαιρα πυκνό τοξικό νέφος, το οποίο εμπεριέχει διοξίνες, φουράνιο και άλλες επικίνδυνες για τη δημόσια υγεία ουσίες.

Τόσο ο Συνήγορος του Πολίτη, όσο και διεθνή όργανα, όπως ο Επίτροπος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης, έχουν ζητήσει από τις αρμόδιες αρχές να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά και την εξεύρεση κατάλληλου χώρου μετεγκατάστασής τους.

Έπειτα από αλληπάλληλες κινητοποιήσεις και πιέσεις των κατοίκων της περιοχής, οι οποίοι επί χρόνια αντιμετωπίζουν την αδιαφορία της κεντρικής διοίκησης και του Δήμου Αθηναίων, τον Ιούλιο του 2009 δόθηκε εντολή από την Περιφέρεια στην ΤΕΔΚΝΑ να αναθέσει σε μελετητικό γραφείο τη μελέτη μετεγκατάστασης των Ρομά σε κατάλληλο χώρο εντός της Αττικής. Μολονότι έχουν περάσει έκτοτε 8 μήνες, η μελέτη ακόμη δεν έχει προχωρήσει.

Τέλος, είναι δεδομένο ότι σύμφωνα με τις σχετικές συνταγματικές διατάξεις, την κείμενη νομοθεσία και τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ, «*απαγορεύεται η βίαιη αποβολή ή δι άλλου τρόπου αναγκαστική αποχώρηση των Ρομά από τον τόπο κατοικίας τους, οσοδήποτε παράνομη και οχληρή και αν είναι η εγκατάσταση, αν δεν προηγηθεί η υπόδειξη συγκεκριμένου χώρου μετεγκατάστασης και νόμιμης παραμονής τους, που πληροί τουλάχιστον τους βασικούς όρους αξιοπρέπειας, και την ενεργό λήψη μέτρων για τη διευθέτηση των πρακτικών πτυχών της μετεγκατάστασης αυτής*».

8) Μεταδοτικές ασθένειες στους χώρους κράτησης αλλοδαπών του Αεροδρομίου Αθηνών

Στο «Ελευθέριος Βενιζέλος» οι συλλήψεις αλλοδαπών που προσπαθούν να εγκαταλείψουν την Ελλάδα με πλαστά ταξιδιωτικά έγγραφα και με προορισμό κάποια χώρα της Δυτικής ή της Βόρειας Ευρώπης σπάνια πέσανε κάτω από τις 40 την ημέρα κατά τη διάρκεια του 2010¹¹⁹. Το διάστημα κράτησής τους κυμαίνεται από 1 ημέρα μέχρι και 1

¹¹⁸ Ερώτηση Φ. Κουβέλη προς τη Βουλή των Ελλήνων, 25 Φεβρουαρίου 2010

¹¹⁹ Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ», 29 Απριλίου 2010

μήνα. Το αποτέλεσμα είναι λόγω της «πολυκοσμίας» συχνά να ξεσπούν μεταδοτικές ασθένειες. Πριν από μερικές εβδομάδες κρατούμενος που έπασχε από φυματίωση μετέδωσε την ασθένεια και σε άλλους κρατούμενους, χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα να μπει ο χώρος σε καραντίνα. «Τέτοια φαινόμενα δυστυχώς είναι πολύ συχνά. Στην καλύτερη θα έχουμε προβλήματα με ψώρα, στη χειρότερη να αντιμετωπίσουμε φυματίωση ή ηπατίτιδα», αναφέρει αστυνομικός που υπηρετεί στο αεροδρόμιο. Η Ελληνική Αστυνομία πολλές φορές δέχθηκε τις παρατηρήσεις διεθνών οργανισμών για την κατάσταση που επικρατεί στα κρατητήρια του μεγαλύτερου αεροδρομίου της χώρας και μιας από τις μεγαλύτερες πύλες εισόδου και εξόδου για την Ελλάδα. Το μοναδικό μέτρο που έχει ληφθεί είναι να «κρύβεται» η πραγματικότητα κάθε φορά που επισκέπτεται την Ελλάδα κλιμάκιο του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες ή της Διεθνούς Αμνηστίας, με την κατεπείγουσα μεταφορά των κρατούμενων σε άλλα κρατητήρια. Σε αρκετές μάλιστα περιπτώσεις αστυνομικοί «καρφώνουν» σε οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων τι συμβαίνει στο «Ελευθέριος Βενιζέλος» για να προκαλέσουν την επίσκεψή τους. «Η πρότασή μας ήταν να μεταφερθούν τα κρατητήρια στο Μαρκόπουλο, όπου βρίσκεται το σκοπευτήριο της ΕΛ.ΑΣ., αλλά και μεγάλοι χώροι που μπορούν να μετατραπούν σε κρατητήρια, με ανθρώπινες συνθήκες κράτησης», δήλωσε στην εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» ο κ. Αντώνης Διακόπουλος, μέλος της Ένωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων Αττικής.

B) Καλές πρακτικές

1) Υποβολή Πρότασης για χρηματοδότηση δράσεων για τους μετανάστες από το Δήμο Πειραιά

Ο Δήμαρχος Πειραιά κ. Παναγιώτης Φασούλας, συνοδευόμενος από το Γενικό Γραμματέα του Δήμου κ. Γιώργο Οικονομόπουλο, συναντήθηκε με τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης κ. Ανδρέα Λομβέρδο και του υπέβαλλε πρόταση του Δήμου Πειραιά και της Κοινωφελούς Δημοτικής Επιχείρησης Κοινωνικής Ένταξης Περιθαλψής Αλλοδαπών Πειραιά (ΚΟ.Δ.Ε.Κ.Ε.Π.Α.Π.), για χρηματοδότηση δράσεων για τους μετανάστες¹²⁰.

Η χρηματοδότηση εντάσσεται στο έργο «Ευρωπαϊκό Έτος για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού (2010) στο Πλαίσιο της Υπ' Αριθμ. 1098/2008/ΕΚ Απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2008» που έχει προκηρύξει το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Το έργο έχει ως στόχο μεταξύ άλλων την ανάδειξη της καταπολέμησης της φτώχειας ως θέμα που αφορά το σύνολο της κοινωνίας και την κινητοποίηση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και την αλλαγή στερεοτύπων, με στόχο την ενεργό συμμετοχή του συνόλου των εμπλεκόμενων φορέων.

Η πρόταση του Δήμου Πειραιά και της ΚΟ.Δ.Ε.Κ.Ε.Π.Α.Π. περιλαμβάνει την υλοποίηση ενός σημαντικού αριθμού δράσεων που εντάσσονται στο γενικότερο σχεδιασμό της Δημοτικής Αρχής με στόχο την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των μεταναστών της πόλης του Πειραιά. Το Σχέδιο περιλαμβάνει δράσεις όπως:

¹²⁰ <http://diavatirio.net/diavat/news.php?extend.6989>

- Λειτουργία ιατρείου και οδοντιατρείου για μετανάστες στους χώρους της ΚΟ.Δ.Ε.Κ.Ε.Π.Α.Π., που δεν έχουν πρόσβαση στο σύστημα υγείας.
- Λειτουργία Γραφείου Διασύνδεσης Μεταναστών / Επιχειρήσεων.
- Υλοποίηση έρευνας και εκπόνηση μελέτης που αφορά στην αποτύπωση των χαρακτηριστικών και των ιδιομορφιών των μεταναστών του Πειραιά
- Κατάρτιση μεταναστών με στόχο τη δημιουργία Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών (Cultural Mediators).
- Υλοποίηση ενός αριθμού εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα ικανοποιούν τις βασικές απαιτήσεις γνώσεων που πρέπει να έχουν οι μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα (π.χ. ελληνική γλώσσα, λειτουργία του ελληνικού κράτους)
- Διοργάνωση συναντήσεων και εκδηλώσεων με θεματολογία όπως η «πρόσβαση των μεταναστών στο σύστημα υγείας» (Διεθνής Συνάντηση), οι «δυνατότητες πρόσβασής των γυναικών μεταναστριών στις κοινωνικές υπηρεσίες (παιδεία, υγεία, πρόνοια και κοινωνική ασφάλιση)», η «πρόληψη λοιμωδών νοσημάτων» και οι «συναλλαγές των μεταναστών με τις Δημόσιες Υπηρεσίες».
- Οργάνωση εκστρατείας ενημέρωσης και προβολής που αφορά την ενημέρωση των μεταναστών σχετικά με το ιατρείο και το οδοντιατρείο που θα λειτουργήσουν στους χώρους της ΚΟ.Δ.Ε.Κ.Ε.Π.Α.Π., καθώς και σχετικά με το νομοσχέδιο που ρυθμίζει θέματα ιθαγένειας και το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις προσεχείς δημοτικές εκλογές.
- Τέλος, στο Σχέδιο περιλαμβάνεται η υλοποίηση Δράσεων Δικτύωσης Μεταναστών, οι οποίες θα τους βοηθήσουν να ενταχθούν στο κοινωνικό τους περιβάλλον, θα ενισχύσουν την πολιτισμική τους ταυτότητα και θα δημιουργήσουν δεσμούς τόσο με άλλους μετανάστες όσο και με όλους του Δημότες του Πειραιά.

Ο συνολικός προϋπολογισμός που θα διατεθεί στο πλαίσιο του έργου χρηματοδοτείται κατά 100% από δημόσιους πόρους και ανέρχεται σε 500.000 € συμπεριλαμβανομένου και του επιλέξιμου ΦΠΑ. Η χρηματοδότηση των συμβάσεων που συνάπτονται στο πλαίσιο του έργου, αποτελεί εξ' ολοκλήρου δημόσια δαπάνη και προέρχεται από κοινοτικούς πόρους σε ποσοστό 50% και από εθνικούς πόρους σε ποσοστό 50%.

Γ) Επιστημονικές έρευνες και μελέτες

1) Συνέδριο των Γιατρών του Κόσμου σχετικά με την περίθαλψη αιτούντων άσυλο

Συνέδριο με κεντρικό θέμα «την πρόσβαση στην περίθαλψη για τους μη καταγεγραμμένους και τους αιτούντες άσυλο» με ειδική αναφορά στις εγκύους και τα παιδιά πραγματοποιήθηκε στις 19 Μαΐου 2010 η Ελληνική Αντιπροσωπεία των Γιατρών του Κόσμου, στα πλαίσια του προγράμματος HUMA - Health for Undocumented Migrants and Asylum Seekers¹²¹. Όπως προέκυψε από το Συνέδριο, στην Ελλάδα, οι αναζητούντες άσυλο, λοιπόν, δικαιούνται δωρεάν πρόσβαση σχεδόν σε όλα τα είδη ιατρικής περίθαλψης και φαρμάκων υπό την προϋπόθεση ότι δεν διαθέτουν αρκετούς πόρους για να καταβάλλουν το αντίστοιχο ποσό (η θεραπεία κατά του έιτς, ωστόσο, εξαιρείται).

¹²¹ TVXS, 19/05/2010

Μπορούν να έχουν πρόσβαση στις εν λόγω υπηρεσίες μόνον σε δημόσιες εγκαταστάσεις υγείας εκτός εάν είναι εργαζόμενοι. Στην περίπτωση αυτή, δικαιούνται να γίνουν μέλη ενός από τα ταμεία υποχρεωτικής ασφάλισης, και επομένως πρέπει να συνεισφέρουν και να καταβάλλουν από κοινού το ποσό που αντιστοιχεί στις υπηρεσίες αυτές, όπως ισχύει και για τους υπηκόους. Επιπλέον, ορίζεται ότι «ειδική ιατρική φροντίδα» θα παρέχεται στους αιτούντες άσυλο με ειδικές ανάγκες, δηλαδή σε παιδιά, ασυνόδευτα παιδιά, άτομα με αναπηρίες, ηλικιωμένους, έγκυες, μονογονεϊκές οικογένειες με παιδιά κάτω των 18 ετών, θύματα βασανιστηρίων, θύματα βιασμού, θύματα σωματικής, ψυχολογικής και σεξουαλικής βίας. Αυτό το φιλικό, όμως, νομικό πλαίσιο έχει μικρή δυνατότητα εφαρμογής στην πραγματικότητα, εξαιτίας της ανικανότητας του ελληνικού κράτους να διαχειριστεί τις αιτήσεις ασύλου και να εφαρμόσει τα ελάχιστα επίπεδα προστασίας των αιτούντων άσυλο. Όσον αφορά τους μη καταγεγραμμένους μετανάστες, η νομοθεσία απαγορεύει στις δημόσιες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των κέντρων υγείας και των νοσοκομείων, να παρέχουν υπηρεσίες στους μετανάστες χωρίς χαρτιά, με τον κίνδυνο να τιμωρηθούν εάν το πράξουν. Στα χαρτιά εξαίρεση αποτελούν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, ή περιπτώσεις που αφορούν παιδιά. Στην πραγματικότητα, όμως, συχνά οι γιατροί ερμηνεύουν διαφορετικά τις επιταγές του νόμου, ενώ η αποτελεσματική πρόσβαση σε περίθαλψη για τα παιδιά είναι εξαιρετικά δύσκολη καθώς δεν υπάρχουν διευκρινήσεις που να συγκεκριμενοποιούν τι είδους περίθαλψη περιλαμβάνεται και ποιες είναι οι απαιτούμενες συνθήκες. Το υψηλό επίπεδο αβεβαιότητας που ενέχει η ελλιπής νομοθεσία δείχνει ότι η πρόσβαση των παιδιών στην ιατρική περίθαλψη πρακτικά εξαρτάται από ανεπίσημες στρατηγικές και ερμηνείες αναλόγως με την κάθε περίπτωση. Σημειώνεται ότι κατά του «ελλιπούς και άκαμπτου νομικού πλαισίου» αυτού έχει αντιδράσει και η Ελληνική Εθνική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, συστήνοντας την κατάργηση των πειθαρχικών και ποινικών κυρώσεων για τους επαγγελματίες υγείας που παρέχουν ιατρική περίθαλψη σε ενήλικες μετανάστες χωρίς χαρτιά σε περιπτώσεις που δεν αφορούν έκτακτη ανάγκη και ζητώντας την επέκταση της ιατρικής τους κάλυψης, συμπεριλαμβανομένης της προ και μεταγεννητικής φροντίδας για τις εγκύους. Όπως έχει δηλώσει η Επιτροπή, «η παροχή ιατρικής περίθαλψης μόνο σε περιπτώσεις έκτακτων καταστάσεων μας ωθεί στο να περιμένουμε μέχρι η υγεία να «επιδεινωθεί σημαντικά», πρακτική η οποία αντίκειται στην υποχρέωση του κράτους να σέβεται και να προστατεύει την αξία της ανθρώπινης ζωής.»

Επίσης στο συνέδριο παρουσιάστηκε το δίκτυο HUMA. Ο γενικός στόχος του Δικτύου HUMA είναι να προάγει μία ισότιμη πρόσβαση στο σύστημα υγείας των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο, στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόκειται, λοιπόν, για ένα υποστηρικτικό, ενεργό δίκτυο σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελείται από 12 μη κυβερνητικές οργανώσεις στην Ευρώπη και από μία συντονιστική ομάδα που τοποθετείται στο Παρίσι, τις Βρυξέλλες και την Μαδρίτη. Δεν πρόκειται, συνεπώς, για αποκλειστικά ελληνικό πρόβλημα, καθώς οι μετανάστες χωρίς χαρτιά αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα κατά την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη στα περισσότερα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα προβλήματα αυτά οφείλονται σε νόμους που περιορίζουν ή αποκλείουν την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, στην πολυπλοκότητα του συστήματος υγείας, στο φόβο σύλληψης ή καταγγελίας, στην άρνηση παροχής υγειονομικής περίθαλψης ή σε άλλου είδους διακρίσεις. Στην Ελλάδα το πρόβλημα παρουσιάζεται αρκετά έντονο, καθώς, όπως προαναφέρθηκε, παρά την ύπαρξη σχετικού νομικού πλαισίου, διακυβεύεται η αποτελεσματική πρόσβαση στην περίθαλψη, λόγω της απουσίας σαφών κανονισμών ή κατευθυντήριων γραμμών που θα μπορούσαν να καλύψουν το υφιστάμενο κενό πληροφόρησης σχετικά με τα δικαιώματα και τους όρους πρόσβασης στην περίθαλψη.

Οι Γιατροί του Κόσμου διακηρύξαν την αφοσίωσή τους στον κώδικα ιατρικής δεοντολογίας, σύμφωνα με τον οποίο καλούνται να παράσχουν χωρίς διακρίσεις την απαραίτητη φροντίδα σε κάθε ασθενή και ζητάνε να έχουνε τη δυνατότητα να ασκούνε τα επαγγελματικά τους καθήκοντα με το μεγαλύτερο δυνατό σεβασμό στον κώδικα δεοντολογίας, χωρίς περιορισμούς και ανεξάρτητα από το καθεστώς διαμονής στο οποίο υπόκειται ο ασθενής (όσον αφορά το είδος ή/και τη διάρκεια της υγειονομικής περίθαλψης). Επίσης ζητούν να χρηματοδοτείται από δημόσια ταμεία η υγειονομική περίθαλψη που παρέχεται σε άτομα χωρίς επίσημα έγγραφα, όταν τα άτομα αυτά δεν έχουν την δυνατότητα να καλύψουν το αντίστοιχο κόστος. Τέλος, να αρθούν τα εμπόδια οργανωτικής φύσης με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι επαγγελματίες υγείας και τα ιδρύματα υγείας κατά την παροχή υγειονομικής περίθαλψης σε μετανάστες χωρίς επίσημα έγγραφα, ενώ είναι αναγκαία η επαρκής ενημέρωση των εργαζομένων στην υγεία και των μεταναστών χωρίς επίσημα έγγραφα για κάθε τι που αφορά τις υπάρχουσες δυνατότητες παροχής υγειονομικής περίθαλψης στα άτομα αυτά.

2) Έκθεση για τα κέντρα κράτησης αλλοδαπών από τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα

Τις συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα κράτησης εξέτασε μέσα στο 2010 η οργάνωση Γιατροί Χωρίς Σύνορα στην έκθεσή της με τίτλο «Μετανάστες χωρίς έγγραφα. Ζωές υπό κράτηση»¹²². Από τον Αύγουστο 2009 έως τον Μάιο 2010 οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα παρείχαν ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε μετανάστες υπό κράτηση και αιτούντες άσυλο σε τρία κέντρα κράτησης: στην Παγανή Λέσβου, στο Φυλάκιο Εβρου και στη Βέννα Ροδόπης. Τη συγκεκριμένη αυτή περίοδο, όπως σημειώθηκε σε σχετική συνέντευξη Τύπου στις 16 Ιουνίου 2010, «οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα εξέφραζαν τους προβληματισμούς τους στις αρμόδιες αρχές, ζητώντας τους να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης και τις υπηρεσίες που παρέχονται στους αλλοδαπούς». Οι διαπιστώσεις της οργάνωσης αποδεικνύουν ότι ουδεμία πρόοδος έχει σημειωθεί όλα αυτά χρόνια τόσο όσον αφορά στις συνθήκες κράτησης, όσο και στις υπηρεσίες που είναι υποχρεωμένο το ελληνικό κράτος να παρέχει και τις οποίες δεν παρέχει. Γι αυτό και εξέφρασαν εκ νέου «τη σοβαρή ανησυχία τους για τις επιπτώσεις που έχουν τα κέντρα αυτά στην ψυχική υγεία των κρατουμένων».

Σύμφωνα με την έκθεση, οι συνθήκες υγιεινής παραμένουν ανεπαρκέστατες. Υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις σε είδη πρώτης ανάγκης. Οι κρατούμενοι δεν προαυλίζονται. Οι οικογένειες χωρίζονται. Η συμπεριφορά των αστυνομικών και των συνοριοφυλάκων απέναντί τους είναι ταπεινωτική και προσβλητική. Επίσης, απουσιάζει η νομική συνδρομή και η πληροφόρηση για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που έχουν στην Ελλάδα και την ΕΕ. Η απουσία διερμηνγέων καθιστά αδύνατο τον έλεγχο της ταυτότητάς τους και άρα τη διακρίβωση όσων ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες που χρήζουν βοήθειας και των ενδεχόμενων προβλημάτων υγείας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να κρατούνται συστηματικά έγκυες γυναίκες, παιδιά, θύματα διακίνησης ανθρώπων και βασανιστηρίων. Δεν γίνεται συστηματικός ιατρικός έλεγχος. Μάλιστα -όπως τονίσθηκε- σε πάμπολλες περιπτώσεις μετά τη σύλληψη οδηγούνται άμεσα στα κέντρα. Η αστυνομία καταγράφει σαν ενηλίκους παιδιά 12 και 13 ετών. Τα προβλήματα ψυχικής υγείας που έχουν καταγραφεί αφορούν συμπτώματα μετατραυματικού άγχους, έντονο άγχος, κα-

¹²² <http://www.hellenicparliament.gr/Praktika/Synedriaseis-Olomeleias?sessionRecord=da3d5d2f-e3ca-4b7d-b89a-5526901873a2>

τάθλιψη. Η πλειοψηφία των κρατουμένων έχει μια ιστορία κακομεταχείρισης, ξυλοδαρμού ή βασανιστηρίων να καταθέσει είτε στην πατρίδα τους, είτε στη διάρκεια του ταξιδιού. Ο φόβος απέλασης είναι εντονότατος και έρχεται να συμπληρώσει τα έντονα συναισθήματα απελπισίας, φόβου, μοναξιάς και τις συχνές σκέψεις θανάτου. Όπως σημειώθηκε, βασικό αίτημα της οργάνωσης που συμμετείχε στην Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για την αλλαγή από κέντρα κράτησης - Ειδικό Χώρο Κράτησης Αλλοδαπών (ΕΧΠΑ)- σε Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΕΠΥ) είναι η ανάληψη της ευθύνης, όταν οδηγούνται στα κέντρα αυτά, από το υπουργείο Υγείας. Αυτό είναι το πλέον αρμόδιο για τη διαχείριση πληθυσμών που χρήζουν μέριμνας και όχι αποκλειστικά αστυνομικής επιτήρησης. Επίσης σημειώθηκε ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη σε δομές φιλοξενίας (αλλά και υποστηρικτικό προσωπικό) για τις ευάλωτες ομάδες και τις οικογένειες, κάτι που επίσης απουσιάζει και το οποίο επίσης υπάγεται στη δικαιοδοσία του υπουργείου Υγείας.

Η πρωτοβάθμια ιατρική περίθαλψη στα κέντρα κράτησης παρέχεται από ιατρικό προσωπικό που προσλαμβάνεται είτε από τις κατά τόπους Νομαρχίες είτε από τις διοικήσεις υγειονομικών περιφερειών¹²³. Οι ομάδες παρατήρησαν καθυστερήσεις στην πρόσληψη επαρκούς αριθμού ιατρικού προσωπικού. Στο κέντρο κράτησης της Βέννας, από τον Σεπτέμβριο του 2009 ως και τον Απρίλιο του 2010, ένας γιατρός επισκεπτόταν το κέντρο κράτησης το πολύ δύο φορές την εβδομάδα. Η κατάσταση πρόσφατα βελτιώθηκε. Από τον Απρίλιο του 2010 προσλήφθηκαν ένας γιατρός, ένας νοσηλευτής και ένας ψυχολόγος οι οποίοι επισκέπτονται καθημερινά, από Δευτέρα έως Παρασκευή, το κέντρο κράτησης της Βέννας. Επίσης, από τον Φεβρουάριο ως τον Απρίλιο του 2010 μία ομάδα του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων, υπεύθυνη για εμβολιασμούς, επισκεπτόταν τακτικά τα κέντρα κράτησης στο Φυλάκιο και στη Βέννα.

Στο κέντρο κράτησης στο Φυλάκιο, υπάρχει γιατρός καθημερινά, από Δευτέρα έως Παρασκευή. Ωστόσο, για αρκετούς μήνες δεν υπήρχε νοσηλευτικό προσωπικό, ενώ ακόμα δεν έχει προσληφθεί ψυχολόγος. Εξάλλου απαιτείται επιπλέον ιατρικό προσωπικό, ούτως ώστε να μπορεί να γίνεται συστηματικός ιατρικός έλεγχος των νεοεισερχόμενων μεταναστών. Στις περισσότερες περιπτώσεις το ιατρικό προσωπικό δεν πραγματοποιούσε τακτικές επισκέψεις στους θαλάμους με αποτέλεσμα οι μετανάστες να συγκεντρώνονται στα κάγκελα στο μπροστινό μέρος των κελιών προκειμένου να ζητήσουν ιατρική βοήθεια. Αυτό έχει ως πιθανό αποτέλεσμα οι πιο αδύναμοι ή οι πιο άρρωστοι να περνούν απαρατήρητοι εφόσον μάλιστα δεν υπάρχουν υπηρεσίες διερμηνείας που θα διευκόλυναν τον εντοπισμό τους. Η έλλειψη διερμηνέων μπορεί επίσης να έχει επιπτώσεις στην ποιότητα της παρεχόμενης ιατρικής περίθαλψης. Οι ψυχολόγοι, οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι διερμηνείς των ΓΧΣ που επισκέπτονταν τακτικά τους θαλάμους παρέπεμπαν συχνά στο γιατρό τα ιατρικά παράπονα των μεταναστών. Μάλιστα κάποιες φορές έπεφταν στην αντίληψή τους σοβαρά περιστατικά, όπως διαβητικοί ασθενείς που είχαν ανάγκη ινσουλίνης, μετανάστες που υπέφεραν από άσθμα ή ασθενείς που ανέφεραν ότι έπαιρναν ψυχοτρόπα φάρμακα, ενώ η φαρμακευτική αγωγή είχε τελειώσει πριν μέρες.

Ένα άλλο ζήτημα που προκαλεί ανησυχία ήταν η απουσία παροχής ιατρικής φροντίδας κατά τη διάρκεια του σαββατοκύριακου και της νύχτας. Για παράδειγμα τη διανομή φαρμάκων αναλαμβάνουν οι αστυνομικοί του κέντρου, οι οποίοι εύλογα δυσκολεύονται να φέρουν εις πέρας αυτή την αρμοδιότητα. Σε όλα τα κέντρα κράτησης οι γιατροί

¹²³ http://www.msf-media.gr/press/reports/1006_migrants/report2010_gr_light.pdf

είχαν στη διάθεσή τους επαρκή αποθέματα φαρμάκων, καθώς και αίθουσα ιατρικής εξέτασης. Ωστόσο δεν υπάρχουν σε όλα τα κέντρα κράτησης αναρρωτήριο και δωμάτιο απομόνωσης για τους ασθενείς με μεταδοτικά νοσήματα. Στο κέντρο κράτησης στο Φυλάκιο υπάρχει ένα δωμάτιο που χρησιμοποιείται ως αναρρωτήριο, ενώ στο κέντρο κράτησης της Βέννας δεν υπάρχει αναρρωτήριο ή δωμάτιο που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την απομόνωση ασθενών με μεταδοτικά νοσήματα. Σε περιπτώσεις ιατρικού επείγοντος όπου απουσιάζει το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό από το κέντρο κράτησης η συνήθης πρακτική είναι οι αστυνομικοί να επικοινωνούν με το γιατρό και ανάλογα με τη συμβουλή του, να παραπέμπουν τον ασθενή στο νοσοκομείο. Ωστόσο αυτό το σύστημα δεν παρέχει εγγυήσεις για την έγκαιρη παροχή ιατρικής περίθαλψης σε επείγουσες περιπτώσεις.

Η περίπτωση ενός παιδιού δύο ετών στο κέντρο κράτησης της Παγανής που υπέφερε από διάσειση στο κεφάλι και το οποίο μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο πολλές ώρες αφότου συνέβη το ατύχημα, είναι ενδεικτική των κενών που υπάρχουν στο σύστημα διαχείρισης των ιατρικών επειγόντων.

Η μεταφορά των ασθενών στο νοσοκομείο αποτελεί επίσης πολλές φορές πρόβλημα για την έγκαιρη παροχή ιατρικής φροντίδας. Στα κέντρα κράτησης της Βέννας και του Φυλακίου τα μέτρα ασφαλείας είναι πολύ αυστηρά και είναι πάντα απαραίτητη η συνοδεία αστυνομικού για τη μεταφορά ενός ασθενούς στο νοσοκομείο. Ειδικά στις βραδινές βάρδιες, όταν οι αστυνομικοί εν υπηρεσία είναι λιγότεροι, η μεταφορά των ασθενών μπορεί να αναβληθεί για την επόμενη μέρα, όπως συνέβη με ασθενή που υπέφερε από κολικό στους νεφρούς κατά τη διάρκεια της νύχτας και μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο το απόγευμα της επόμενης μέρας. Μέσα από την εμπειρία των ομάδων των ΓΧΣ προκύπτει ότι δεν υπάρχει συγκεκριμένη διαδικασία για την αντιμετώπιση των αποπειρών αυτοκτονίας. Φαίνεται ότι εάν η απόπειρα δεν καταλήξει σε ιατρικό επείγον που να απαιτεί νοσηλεία, τότε ο μετανάστης δεν παραπέμπεται πάραυτα στο νοσοκομείο ή σε κάποια ψυχιατρική υπηρεσία.